

2022

Autorský kolektív AZZZ SR

Analýza konkurencieschopnosti a investičných aktivít v regiónoch SR

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské
zdroje.

www.esf.gov.sk www.employment.gov.sk www.ia.gov.sk

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora kvality sociálneho dialógu

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 07/2018 – 02/2023

ITMS projektu: 312031V749

Autorský kolektív

Autorské dielo bolo vypracované v rámci hlavnej aktivity „Posilnenie odborných a analytických kapacít sociálnych partnerov, budovanie infraštruktúry a komunikačnej platformy sociálneho dialógu a rozvoja sociálneho partnerstva na národnej a medzinárodnej úrovni“ v rámci podaktivity 1.1 Posilnenie kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom analytickej činnosti Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

OBSAH

ÚVOD	13
METODOLÓGIA PRÁCE	16
1. KONKURENCIESCHOPNOSŤ A INVESTÍCIE V REGIONÁLNO M KONTEXTE	22
2. ŠPECIFIKÁ REGIONÁLNEJ KONKURENCIESCHOPNOSTI V SR	38
2.1. Charakteristika regionálnej dopravnej infraštruktúry	38
2.2. Charakteristika regiónov s vysokou mierou nezamestnanosti a analýza ich konvergen- k vyspelým regiónom krajiny	49
2.3. Charakteristika priemyselných klastrov	62
3. KOOPERAČNÉ REGIÓNY	85
3.1. Štruktúra kooperačných regiónov	85
3.2. Charakteristika kooperačných regiónov z hľadiska demografie	89
3.4. Dynamika vývoja ukazovateľov trhu práce v kooperačných regiónoch	95
3.3. Dynamika regionálnej distribúcie zručností ľudských zdrojov požadovaných zamestnávateľmi	261
4. ODPORÚČANIA PRE ZVYŠOVANIE KONKURENCIESCHOPNOSTI A INVESTIČNEJ ATRAKTIVITY REGIÓNOV	273
ZÁVER	279
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	282

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ, GRAFOV A TABULIEK

Obrázok 1: Dĺžka cestnej siete v prepočte na obyvateľa v okresoch SR k 1. 1. 2021 (km/osoba).....	39
Obrázok 2: Dĺžka cestnej siete v prepočte na rozlohu v okresoch SR k 1. 1. 2021 (km/km ²)	40
Obrázok 3: Podiel diaľnic na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index) 41	
Obrázok 4: Podiel rýchlostných ciest na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index).....	42
Obrázok 5: Podiel ciest I. triedy na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index).....	44
Obrázok 6: Podiel ciest III. triedy na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index).....	45
Obrázok 7: Zmena v celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR medzi rokmi 2015 až 2021 (km)	46
Obrázok 8: Prírastok v dĺžke diaľnic v okresoch SR medzi rokmi 2015 až 2021 (km)	47
Obrázok 9: Prírastok v dĺžke rýchlostných ciest v okresoch SR medzi rokmi 2015 až 2021 (km)	48
Obrázok 10: Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31. 12. 2021.....	50
Obrázok 11: Desať okresov s najnižšou a najvyššou mierou evidovanej nezamestnanosti v % v SR k 01. 02. 2022	52
Obrázok 12: Podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ na celkovom počte UoZ v rámci jednotlivých okresov SR v roku 2021	57
Obrázok 13: Percentuálna zmena podielu dlhodobo nezamestnaných UoZ na celkovom počte UoZ v rámci jednotlivých okresov medzi rokmi 2016 a 2021	58
Obrázok 14: Podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi spolu so spoločne posudzovanými osobami na celkovom počte obyvateľov jednotlivých regiónov v % v roku 2021	60
Obrázok 15: SWOT analýza klastra IIC - Industry Innovation Cluster	67
Obrázok 16: SWOT analýza klastra Košice IT Valley.....	74
Obrázok 17: SWOT analýza klastra Z@ICT	78
Obrázok 18: Databáza brownfieldov zo spoločnosti SARIO k 12. 5. 2022	83
Obrázok 19: Mapa kooperačných regiónov v rámci analýzy konkurencieschopnosti a investičných aktivít v SR	87
Obrázok 20: Počet obyvateľov v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021	89
Obrázok 21: Index ekonomického zaťaženia v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021.....	90
Obrázok 22: Index starnutia v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021	91
Obrázok 23: Migračné saldo v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021.....	92
Obrázok 24: Migračné saldo v okresoch SR za rok 2021.....	93
Obrázok 25: Prevažujúca všeobecná spôsobilosť v kooperačných regiónoch v roku 2021.....	264
Obrázok 26: Podiel voľných pracovných miest s požiadavkou na cudzí jazyk za rok 2021 v kooperačných regiónoch SR	268
Obrázok 27: Zmena podielu voľných pracovných miest s požiadavkou na cudzí jazyk medzi rokmi 2018 a 2021 v kooperačných regiónoch SR.....	269

Obrázok 28: Podiel voľných pracovných miest s požiadavkou na počítačovú znalosť za rok 2021 v kooperačných regiónoch SR	271
Obrázok 29: Zmena podielu voľných pracovných miest s požiadavkou na počítačovú znalosť medzi rokmi 2018 a 2021 v kooperačných regiónoch SR	272
Graf 1: Vývoj podielu poberateľov dávky v hmotnej núdzi spolu so spoločne posudzovanými osobami na celkovom počte obyvateľov jednotlivých regiónov v % medzi rokmi 2016 a 2021	61
Graf 2: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Skalica za roky 2016 až 2020	98
Graf 3: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Skalica za roky 2016 až 2021	101
Graf 4: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Bratislava za roky 2016 až 2020	105
Graf 5: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Bratislava za roky 2016 až 2021	107
Graf 6: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Trnava za roky 2016 až 2020	112
Graf 7: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Trnava za roky 2016 až 2021	113
Graf 8: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom za roky 2016 až 2020	118
Graf 9: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom za roky 2016 až 2021	120
Graf 10: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Galanta za roky 2016 až 2020	124
Graf 11: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Galanta za roky 2016 až 2021	127
Graf 12: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Nitra za roky 2016 až 2020	131
Graf 13: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Nitra za roky 2016 až 2021	134
Graf 14: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Prievidza za roky 2016 až 2020	138
Graf 15: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Prievidza za roky 2016 až 2021	140
Graf 16: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Trenčín za roky 2016 až 2020	144
Graf 17: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Trenčín za roky 2016 až 2021	145

Graf 18: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Púchov za roky 2016 až 2020	151
Graf 19: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Púchov za roky 2016 až 2021	152
Graf 20: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Žilina za roky 2016 až 2020	157
Graf 21: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Žilina za roky 2016 až 2021	158
Graf 22: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Martin za roky 2016 až 2020	163
Graf 23: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v odvetvovo-regionálnej štruktúre Martin za roky 2016 až 2021	164
Graf 24: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v odvetvovo-regionálnej štruktúre Dolný Kubín za roky 2016 až 2020	168
Graf 25: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Dolný Kubín za roky 2016 až 2021	171
Graf 26: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš za roky 2016 až 2020	175
Graf 27: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš za roky 2016 až 2021	177
Graf 28: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Banská Bystrica za roky 2016 až 2020	181
Graf 29: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Banská Bystrica za roky 2016 až 2021	184
Graf 30: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Zvolen za roky 2016 až 2020	188
Graf 31: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Zvolen za roky 2016 až 2021	190
Graf 32: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom za roky 2016 až 2020	194
Graf 33: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom za roky 2016 až 2021	196
Graf 34: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Levice za roky 2016 až 2020	200
Graf 35: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Levice za roky 2016 až 2021	202
Graf 36: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Lučenec za roky 2016 až 2020	208
Graf 37: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Lučenec za roky 2016 až 2021	209

Graf 38: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Rimavská Sobota za roky 2016 až 2020	214
Graf 39: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Rimavská Sobota za roky 2016 až 2021	216
Graf 40: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Rožňava za roky 2016 až 2020	220
Graf 41: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v odvetvovo-regionálnej štruktúre Rožňava za roky 2016 až 2021.....	221
Graf 42: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v odvetvovo-regionálnej štruktúre Spišská Nová Ves za roky 2016 až 2020	227
Graf 43: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Spišská Nová Ves za roky 2016 až 2021	228
Graf 44: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Poprad za roky 2016 až 2020	233
Graf 45: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Poprad za roky 2016 až 2021	234
Graf 46: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Prešov za roky 2016 až 2020	239
Graf 47: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Prešov za roky 2016 až 2021	240
Graf 48: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Košice za roky 2016 až 2020	245
Graf 49: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Košice za roky 2016 až 2021.....	247
Graf 50: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Michalovce za roky 2016 až 2020	251
Graf 51: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Michalovce za roky 2016 až 2021	254
Graf 52: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Humenné za roky 2016 až 2020	258
Graf 53: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Humenné za roky 2016 až 2021	260
Graf 54: Požiadavka na cudzí jazyk medzi voľnými pracovnými miestami v roku 2021 a 2018.....	266
Graf 55: Požiadavka na počítačovú znalosť medzi voľnými pracovnými miestami v roku 2021 a 2018	270
Tabuľka 1: Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v SR v rokoch 2016 až 2021 (údaj k 31. 12.).....	49
Tabuľka 2: Pokles miery evidovanej nezamestnanosti vo vybraných okresoch medzi rokmi 2016 a 2021	50

Tabuľka 3: Percentuálny pokles UoZ v najmenej rozvinutých okresoch medzi októbrom 2016 a októbrom 2021	53
Tabuľka 4: Percentuálny pokles počtu UoZ medzi októbrom 2016 a októbrom 2021 v desiatich okresoch SR, ktoré mali v októbri 2021 najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti	54
Tabuľka 5: Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v kooperačných regiónoch k 1. 2. 2022 ...	94
Tabuľka 6: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Skalica	96
Tabuľka 7: Najpočetnejšie odbory vzdelania na SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Skalica k 15. 9. 2021	99
Tabuľka 8: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Bratislava	102
Tabuľka 9: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Bratislava k 15. 9. 2021	106
Tabuľka 10: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Trnava	109
Tabuľka 11: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Trnava k 15. 9. 2021	113
Tabuľka 12: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom	115
Tabuľka 13: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom k 15. 9. 2021	119
Tabuľka 14: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Galanta	121
Tabuľka 15: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Galanta k 15. 9. 2021	125
Tabuľka 16: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Nitra	128
Tabuľka 17: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Nitra k 15. 9. 2021	132
Tabuľka 18: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Prievidza	135
Tabuľka 19: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Prievidza k 15. 9. 2021	139
Tabuľka 20: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v odvetvovo-regionálnej štruktúre Trenčín	141
Tabuľka 21: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Trenčín k 15. 9. 2021	145
Tabuľka 22: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Púchov	147
Tabuľka 23: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Púchov k 15. 9. 2021	151

Tabuľka 24: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Žilina	154
Tabuľka 25: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Žilina k 15. 9. 2021.....	157
Tabuľka 26: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Martin.....	160
Tabuľka 27: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Martin k 15. 9. 2021	163
Tabuľka 28: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v odvetvovo-regionálnej štruktúre Dolný Kubín	166
Tabuľka 29: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Dolný Kubín k 15. 9. 2021.....	169
Tabuľka 30: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš	172
Tabuľka 31: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš k 15. 9. 2021.....	176
Tabuľka 32: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Banská Bystrica.....	178
Tabuľka 33: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Banská Bystrica k 15. 9. 2021	183
Tabuľka 34: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Zvolen	185
Tabuľka 35: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Zvolen k 15. 9. 2021.....	189
Tabuľka 36: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom.....	191
Tabuľka 37: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom k 15. 9. 2021	195
Tabuľka 38: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Levice.....	197
Tabuľka 39: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Levice k 15. 9. 2021	202
Tabuľka 40: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Lučenec.....	204
Tabuľka 41: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Lučenec k 15. 9. 2021	209
Tabuľka 42: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Rimavská Sobota	211
Tabuľka 43: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Rimavská Sobota k 15. 9. 2021.....	215

Tabuľka 44: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Rožňava	217
Tabuľka 45: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Rožňava k 15. 9. 2021.....	221
Tabuľka 46: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v odvetvovo-regionálnej štruktúre Spišská Nová Ves	223
Tabuľka 47: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Spišská Nová Ves k 15. 9. 2021.....	227
Tabuľka 48: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Poprad	230
Tabuľka 49: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Poprad k 15. 9. 2021.....	233
Tabuľka 50: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Prešov.....	236
Tabuľka 51: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Prešov k 15. 9. 2021	239
Tabuľka 52: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Košice.....	242
Tabuľka 53: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Košice k 15. 9. 2021	246
Tabuľka 54: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Michalovce	248
Tabuľka 55: Najpočetnejšie odbory vzdelania na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Michalovce k 15. 9. 2021.....	253
Tabuľka 56: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Humenné.....	255
Tabuľka 57: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Humenné k 15. 9. 2021	259
Tabuľka 58: Zmena v štruktúre zamestnávateľmi požadovaných všeobecných spôsobilostí v rokoch 2018 a 2021	262
Tabuľka 59: Zmena v štruktúre zamestnávateľmi požadovaných osobnostných predpokladov v rokoch 2018 a 2021	264

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

COVID – infekčné ochorenie vyvolané koronavírusom

CVTI SR – Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky

EUR – euro

EÚ – Európska únia

HTML – Hypertextový značkovací jazyk (HyperText Markup Language)

i. n. – inde neuvedený / inde nezaradený

LEPOB – Projekt celoživotného vzdelávania o brownfieldoch, t. j. hnedých poliach (Lifelong Educational Project on Brownfields)

MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

MH INVEST – MH INVEST s.r.o.

MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MIRRI SR – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

NIP SR – Národný investičný plán Slovenskej republiky

ICT – Informačné a komunikačné technológie

IT – Informačné technológie

ISCP – Informačný systém o cene práce

OZE – Obnoviteľné zdroje energie

RVKP – Rada vlády Slovenskej republiky pre konkurencieschopnosť a produktivitu

SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

SAV – Slovenská akadémia vied

SOŠ – stredná odborná škola

SPPK – Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

SR – Slovenská republika

SŠ – stredná škola

STU MTF – Slovenská technická univerzita v Bratislave Materiálovotechnologická fakulta so sídlom v Trnave

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

UNIZA – Žilinská univerzita v Žiline

UoZ – Uchádzač o zamestnanie

UPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

V4 – Vyšehradská skupina štátov

vs. – verzus

VŠ – vysoká škola

VVI – veda, výskum, inovácie

VZPS – Výberové zisťovanie pracovných síl

ZŠ – základná škola

ŽSK – Žilinský samosprávny kraj

ÚVOD

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR (ďalej len „**AZZZ SR**“) už viac ako 30 rokov zastrešuje zamestnávateľské a podnikateľské zväzy a združenia s pôsobnosťou na celom území SR takmer vo všetkých odvetviach hospodárstva. AZZZ SR ako kľúčový sociálny partner aktívne zastupuje svojich členov v trojstranných rokovaniach v **Hospodárskej a sociálnej rade SR** v otázkach hospodárskej a sociálnej politiky, kolektívneho vyjednávania a uzatvárania dohôd, vo vzťahu k Národnej rade SR, vláde SR a ďalším orgánom štátnej správy, k samosprávam, Medzinárodnej organizácii práce, Medzinárodnej organizácii zamestnávateľov, Medzinárodnému Kongresu priemyselníkov a podnikateľov, ako aj vo vzťahu k verejnosti doma a v zahraničí. Súčasťou aktívnej činnosti AZZZ SR je taktiež podpora práce svojich členov prostredníctvom ponuky aktuálnych relevantných informácií, výchovnej, vzdelávacej a poradenskej činnosti.¹

Cieľom AZZZ SR je vytváranie podmienok pre **dynamický rozvoj podnikania**, zvyšovanie komplexnej produktivity a konkurencieschopnosti podnikov a organizácií v prostredí regionálne i medzinárodne otvorenej trhovej súťaže. Iba úspešné a konkurencieschopné zamestnávateľské subjekty sú tvorcami udržateľných pracovných miest, hrubého domáceho produktu, príjmov verejných financií, ako aj nositeľmi perspektívy ďalšieho napredovania a efektívneho využívania materiálnych i nemateriálnych zdrojov v SR a jej jednotlivých regiónoch.

Na znepokojujúcu stagnáciu v oblasti konkurencieschopnosti, regionálne rozdiely, riziko uviaznutia v pasci stredného príjmu a nevyhnutnosť **kvalitatívneho zlepšovania** v kontexte makroekonomických ukazovateľov a medzinárodných komparatívnych rebríčkov už dávnejšie

¹ Ďalšie podrobnejšie informácie o AZZZ SR sú k dispozícii na jej webovom sídle: ASOCIÁCIA ZAMESTNÁVATEĽSKÝCH ZVÄZOV A ZDRUŽENÍ SR. 2022. *Činnosť a ciele*. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.azzz.sk/o-nas/cinnost-a-ciele/>>

upozornila Správa o produktivite a konkurencieschopnosti Slovenska za rok 2019², ktorá bola vypracovaná v gescii **Inštitútu pre stratégie a analýzy Úradu vlády SR** v spolupráci s členmi Národnej rady pre produktivitu SR zriadenej na základe odporúčania Rady EÚ z 20. septembra 2016 týkajúceho sa zriadenia národných rád pre produktivitu v členských štátoch eurozóny.

Za účelom zlepšovania vnútornej konkurencieschopnosti a produktivity, podnikateľského prostredia, podpory investícií a inovácií v domácej ekonomike bola následne zriadená **Rada vlády SR pre konkurencieschopnosť a produktivitu** (ďalej "RVKP"), ktorá integrovala činnosti vyššie vedenej Národnej rady pre produktivitu SR, Rady vlády SR na podporu exportu a investícií, Rady pre strategické riadenie, koordináciu a kontrolu činností Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) a Ekonomického krízového štábu. Návrh Štatútu RVKP bol schválený **Uznesením vlády SR č. 783 zo dňa 22. decembra 2021**. Činnosť RVKP zabezpečuje sekretariát, ktorý je súčasťou **Ministerstva hospodárstva SR**³ (ďalej len „MH SR“). RVKP, ktorá je poradným, koordinačným a iniciatívnym orgánom vlády SR pre podporu zvyšovania konkurencieschopnosti a produktivity a pre politiku lepšej regulácie, má prispieť k zlepšovaniu medzinárodnej konkurencieschopnosti vrátane podpory exportu, zahraničných investícií a medzinárodnej spolupráce v oblasti inovácií. Jej základnou úlohou je vykonávať monitoring, analýzu a hodnotenie produktivity a konkurencieschopnosti v SR najmä v oblasti podnikateľského prostredia, inovácií, zahraničného obchodu, vzdelávania a efektívnej verejnej správy. RVKP má celkovo 23 členov zastupujúcich Úrad vlády SR, MH SR, ďalšie ministerstvá, regionálnu i miestnu samosprávu a organizácie zamestnávateľov, vrátane **prezidenta AZZZ SR**. RVKP v prípade potreby vykonáva analýzu politík a podľa nutnosti využíva externých odborníkov s cieľom poskytnúť vláde SR odporúčania na reformy zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti a produktivity hospodárstva. Prvé rokovanie

² ÚRAD VLÁDY SR. 2002. *Správa o produktivite a konkurencieschopnosti Slovenska 2019*. [online]. 2020. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.vlada.gov.sk//doterajsie-uspechy-slovenskej-ekonomiky-predstavovali-nizko-visacie-ovocie-%e2%80%93-konstatuje-prva-sprava-o-produktivite/>>

³ MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. 2022. *Rada vlády SR pre konkurencieschopnosť a produktivitu*. 2022. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/rada-vlady-sr-pre-konkurencieschopnost-a-produktivitu>>

RVKP sa uskutočnilo dňa 17. marca 2022, na ktorom boli zriadené tri pracovné skupiny RVKP, a to:

- Pracovná skupina pre podnikateľské prostredie, export, investície,
- Pracovná skupina pre ekonomickú diplomáciu a jednotnú prezentáciu SR v zahraničí,
- Pracovná skupina pre vzdelávanie.

V rámci plánu činnosti RVKP na rok 2022 boli osobitne akcentované výzvy:

- Ako pomôcť zvýšiť produktivitu veľkým firmám, ktoré sú už dnes ťahúňmi ekonomiky a
- Ako vytvoriť podmienky pre zlepšovanie produktivity v malých firmách.

AZZZ SR, ktorá združuje zástupcov všetkých veľkostných kategórií zamestnávateľských subjektov, vrátane fyzických osôb – podnikateľov vo všetkých regiónoch SR, aktívne pristupuje k integrovanému riešeniu obidvoch vyššie uvedených výziev, a to s osobitným zameraním na identifikáciu premenných, ktoré podstatne ovplyvňujú konkurencieschopnosť a investičné aktivity v jednotlivých regiónoch, čo je taktiež nosnou témou aktuálneho analytického výstupu **Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu s názvom „Analýza konkurencieschopnosti a investičných aktivít v regiónoch SR“**. V rámci dokumentu je vytvorená široká základňa identifikovaných faktorov, ktoré majú významný vplyv na napredovanie, resp. zaostávanie jednotlivých regiónov SR, a to spolu s poukázaním na potenciál ich ďalšieho rozvoja. Práve skúmaním faktorov, ktoré determinujú konkurencieschopnosť a investičnú atraktivitu regiónov, je možné definovať možnosti ich reálneho zlepšovania, ktoré majú potenciál najvýznamnejšou mierou ovplyvniť budúcu prosperitu zamestnávateľských subjektov a kvalitu života obyvateľstva. Analýza je súčasne zameraná na uplatňovanie princípov udržateľného smart, t. j. inteligentného, rozumného rozvoja ekonomiky a spoločnosti, a to taktiež s potenciálom využitia v rámci tvorby **programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov, obcí a skupín obcí** podľa ich špecifických podmienok a požiadaviek v súlade so Zákonom č.

539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a Uznesením vlády SR č. 197/2017 zo dňa 26. apríla 2017 k návrhu Metodiky a inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií.

METODOLÓGIA PRÁCE

Analýza konkurencieschopnosti a investičných aktivít v regiónoch SR vychádza z nevyhnutnosti rozvoja konkurencieschopnosti ako schopnosti regiónov preniknúť svojim tovarom a službami na trhy v ďalších regiónoch a z medzinárodnej delby práce získavať komparatívne výhody.

Analytický výstup je metodicky určený najmä pre zamestnávateľov a zamestnávateľské zväzy v oblasti poznania súčasnej situácie a potenciálu rozvoja regiónov SR z aspektu **faktorov determinujúcich konkurencieschopnosť a investičnú atraktivitu**, ktoré sú primárne identifikované prostredníctvom získania, spracovania a vyhodnotenia sekundárnych existujúcich databáz, publikácií a elektronických informácií v oblasti regionálnej konkurencieschopnosti, t. j. prostredníctvom **desk research** súčasného stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí.

Metodologickým východiskom je poznanie, že konkurencieschopné zamestnávateľské subjekty v **kooperačných regiónoch** prostredníctvom investícií a tvorby regionálneho ekonomického agregátu generujú primárnu a indukovanú zamestnanosť, zlepšujú úroveň odmeňovania zamestnancov, prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k pracovným príležitostiam, vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj podmienky pre plynulý prechod absolventov škôl do praxe, úspech miestnych iniciatív v oblasti podpory zamestnávania a mobility pracovnej sily. V rámci daných regiónov prebieha výmena tokov informácií, ľudí, služieb, a preto boli tieto regióny výstižne nazvané pojmom „kooperané regióny“. Keďže ide o toky v rámci a medzi

jednotlivými odvetvami ekonomických činností, používa sa i synonymický pojem „odvetvovo-regionálne štruktúry“.

Tvorba **kooperačných regiónov** je v analýze konkurencieschopnosti a investičných aktivít v regiónoch SR realizovaná prostredníctvom zhlukovej analýzy, pričom dôraz je kladený najmä na integrované využitie informácií o:

- existujúcej štruktúre ekonomickej činnosti firiem podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2, zdroje údajov: ŠÚ SR, Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04 (ďalej len „ISCP“),
- štruktúre zamestnanosti, dochádzke ľudských zdrojov za prácou z miesta bydliska do miesta pracoviska, zdroj údajov: ISCP,
- voľných pracovných miestach na trhu práce, zdroj: Integrovaný systém typových pozícií – Internetový sprievodca trhom práce (ďalej len „ISTP“),
- priemyselných parkoch, zdroj: Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (ďalej len „SARIO“),
- výskumno-vývojových činnostiach, zdroje údajov: ŠÚ SR, Centrum vedecko-technických informácií SR, Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“), MH INVEST,
- Uchádzačoch o zamestnanie (ďalej len „UoZ“), zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „UPSVaR“),
- školstve, zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR,
- vnútroštátnej a medzinárodnej doprave, zdroj: Slovenská správa ciest, Ministerstvo dopravy a výstavby SR (ďalej len „MDV SR“),
- demografii a regionálnej mzdovej báze, zdroj: ŠÚ SR.

Na základe identifikovaných faktorov determinujúcich konkurencieschopnosť a investičné aktivity bola realizovaná sústava prirodzených sídelných zhlukov, tzv. „**kooperačných regiónov**“. Kľúčovými faktormi boli dochádzka zamestnancov medzi jednotlivými okresmi a lokalizácia inštitúcií s osobitným vplyvom na konkurencieschopnosť a investície do tvorby vyššej pridanej hodnoty, pomocou ktorých boli agregované jednotlivé kooperačné regióny. Vo väčšine prípadov sa jednalo o dominantný okres, ktorý priťahoval pracovnú silu z iných regiónov. V niektorých prípadoch však bolo potrebné vnímať aj geografickú blízkosť, preto bolo stanovené kritérium, že okresy v rámci jedného kooperačného regiónu musia mať spoločnú hranicu, v prípade ak nemali spoločnú hranicu, bol okres agregovaný na základe objemu dochádzky do zamestnania v susednom okrese, a to aj v prípade, ak vzájomný tok zamestnancov nebol najvýraznejší. Medzi vybrané parametre boli určené primárne vzťahy medzi jednotlivými regiónmi stanovené vzájomnými tokmi zamestnancov dochádzajúcich do zamestnania medzi jednotlivými okresmi SR. Práve prostredníctvom analýzy dochádzania zamestnancov medzi jednotlivými regiónmi je možné identifikovať spádovosť jednotlivých okresov k dominantnejším sídelným štruktúram. Výsledná štruktúra kooperačných regiónov vyjadruje vzájomnú prepojenosť jednotlivých regiónov bez ohľadu na ich populačnú veľkosť, pričom vznikli relatívne veľké aglomeračné oblasti (napr. Bratislava), ale aj menšie regióny, ktoré si na základe ich štruktúry a relatívne nízkeho prepojenia na okolité oblasti vyžadujú osobitnú pozornosť politikov regionálneho rozvoja (napr. Rimavská Sobota).

Súčasťou zhlukovej analýzy bola taktiež podmienka prítomnosti minimálne jednej inštitúcie s osobitným vplyvom na regionálny rozvoj, pričom medzi tieto inštitúcie sú zahrnuté:

- verejné i súkromné inštitúcie výskumu a vývoja,
- Slovenská akadémia vied,
- technologické fakulty,
- technologické centrá,
- vedecké parky a
- priemyselné parky.

Ako zhlukovacia metóda bola použitá metóda priemernej väzby (average linkage). Na výpočet vzdialenosti bola využitá euklidovská metrika:

$$\|a - b\|_2 = \sqrt{\sum_i (a_i - b_i)^2}$$

Významný ukazovateľ dosiahnutej ekonomickej úrovne regiónu je regionálna mzdová báza, ktorá je pre potreby tejto analýzy definovaná ako podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou v stálych cenách a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu. Údaje vychádzajú z databáz ŠÚ SR v členení podľa okresov.

Osobitným cieľom bola charakteristika regiónov s vysokou mierou nezamestnanosti a analýza ich konvergenzie k vyspelým regiónom krajiny v rámci kooperačných regiónov, k čomu sú využívané štatistiky UPSVaR. Dynamika regionálnej distribúcie zručností ľudských zdrojov požadovaných zamestnávateľmi bola charakterizovaná na základe chronologickej analýzy údajov o voľných pracovných miestach inzerovaných prostredníctvom ISTP, a to v členení na:

- vedenie ľudí,
- organizovanie a plánovanie práce,
- motivovanie ľudí,
- komunikácia (jednanie s ľuďmi),
- vyjednávanie,
- prezentovanie,
- kultivovaný písomný prejav,
- slovný prejav, vyjadrovanie sa,
- tímová práca,
- informačná gramotnosť,
- analyzovanie a riešenie problémov,
- rozhodovanie,
- pružnosť v myslení, adaptabilita, improvizácia,
- tvorivosť (kreativita),
- samostatnosť,
- technická gramotnosť,
- matematická gramotnosť,
- finančná a ekonomická gramotnosť,

- environmentálna (prírodovedná) gramotnosť,
- osobnostný rozvoj,
- manuálna zručnosť,
- fyzická zdatnosť.

Na základe dotazníkového prieskumu praktických skúseností a pozitívnych výsledkov dosahovaných v zamestnávateľských subjektoch sú predmetom analýzy taktiež odporúčania pre rozvoj klastrov, ako inovatívnych regionálnych združení zástupcov veľkých, stredných i malých podnikov, štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, vzdelávacích, vedecko-výskumných a ďalších inštitúcií.

Ďalšie odporúčania v rámci faktorov, ktoré najvýznamnejšie ovplyvňujú regionálnu konkurencieschopnosť a investície, sa týkajú najmä rozvoja ľudských zdrojov pre kooperačné regióny, ako napr. implementácie inovatívnych foriem práce, vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, mobility a migrácie pracovných síl.

Na účely analýzy sú štandardne využívané číselné charakteristiky s nasledovnou terminológiou:

- Absolútny počet, ktorý vyjadruje stav, t. j. početnosť sledovaného javu v určitom časovom momente. Vyjadrený je v absolútnej hodnote, t. j. v počte (osôb, ekonomických subjektov a pod.).
- Relatívny počet, ktorý podielovo vyjadruje vzájomný vzťah medzi dvomi absolútnymi počtami zaznamenanými v tom istom časovom momente. Jeho relatívne vyjadrenie je uvedené v %.
- Absolútny prírastok predstavuje číselný rozdiel medzi absolútnymi počtami v dvoch rôznych časových momentoch. Ide o matematický rozdiel absolútneho počtu v danom (t. j. v bežnom, konečnom) období, čiže v čase (t) a absolútneho počtu vo východiskovom (t. j. v bázičnom, základnom) období, čiže v čase (t - 1). Absolútny prírastok je vyjadrený v absolútnej hodnote, napr. počet osôb, počet ekonomických subjektov a pod.

- Relatívny prírastok vyjadruje podiel medzi absolútnym prírastkom a absolútnym počtom vo východiskovom období. V čitateli výpočtového zlomku sa nachádza absolútny prírastok, ktorý nastal medzi daným obdobím, t. j. počtom v čase (t) a východiskovým obdobím, t. j. počtom v čase (t - 1). V menovateli je absolútny počet vo východiskovom období, t. j. v čase (t). Relatívny prírastok je, obdobne ako relatívny počet, vyjadrený v %.

1. KONKURENCIESCHOPNOSŤ A INVESTÍCIE V REGIONÁLNO M KONTEXTE

Konkurencieschopnosť firiem sa v súčasnosti opiera o koncepty, ktoré definujú ich schopnosť cenovo konkurovať, rásť, resp. prežiť v medzinárodnom prostredí, pričom uplatňujú najmä neoklasické vnímanie tradičných zdrojov rozvoja prostredníctvom **akumulácie kapitálu, práce a technologického pokroku**. Moderné teórie firiem, ekonomického rastu, produkčných funkcií a konkurencieschopnosti ekonomík výrazne prispievajú k vysvetleniu, prečo sú firmy pôsobiace v regionálnom a súčasne globalizovanom prostredí schopné konkurovať iným producentom, a to nižšími cenami svojich produktov, nákladmi, resp. vyššou produktivitou výrobných faktorov. Syntéza poznatkov a praktických skúseností pritom zdôrazňuje skutočnosť, že mimoriadny význam pre prežitie a rast firiem má vzájomné prepojenie mikro a makro prístupu ku konkurencieschopnosti.⁴

Regionálna konkurencieschopnosť a investičná atraktivita určuje **schopnosť regiónu ponúkať firmám a obyvateľom atraktívne a udržateľné prostredie na život a prácu**. Pravidelné správy o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v EÚ opisujú pokrok v oblasti regionálneho rozvoja prostredníctvom **kohéznej politiky EÚ**, a to najmä prostredníctvom eurofondov. Analyzujú vývoj v čase podľa širokej škály ukazovateľov, ako sú produktivita, zamestnanosť, úroveň vzdelania, dopravná dostupnosť a pod. Na základe dostupných faktov a údajov ponúkajú prehľad o stave rozvoja regiónov EÚ a výzvach, ktorým čelia, čo sa už podarilo dosiahnuť a čo je ešte potrebné urobiť v programovom období 2021 – 2027, a to najmä s cieľom pomôcť regiónom EÚ pri ich zelenej a digitálnej transformácii. Investície do infraštruktúry, zručností, inovácií a kvality verejnej správy podľa európskych výskumov podporujú regionálnu konvergenciu, avšak účinnosť týchto investícií závisí od vhodného investičného mixu špecifického pre daný región, ako aj od inštitucionálneho a makroekonomického rámca.⁵

⁴ OCHOTNICKÝ, P. – KISELÁKOVÁ, D. 2019. *Konkurencieschopnosť, ekonomický rast a prežitie firiem*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 168 s. ISBN 978-80-7598-628-3.

⁵ EUROPEAN UNION. 2022. *Cohesion in Europe towards 2050. Eighth report on economic, social and territorial cohesion*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) akcentuje konkurencieschopnosť ako schopnosť firiem, odvetví ekonomických činností, regiónov, krajín, resp. nadnárodných zoskupení, tvoriť vysoké príjmy a úroveň zamestnanosti na udržateľnom základe, zatiaľ čo sú vystavené medzinárodnej konkurencii. Empirické dôkazy silne spájajú konkurenčné trhy s takými firmami, ktoré sú produktívnejšie v porovnaní s ich náprotivkami na nekonkurenčných trhoch. Menej efektívne firmy sú z trhu odstraňované a nahrádzané efektívnejšími účastníkmi, pričom trh je konkurenčný vtedy, keď konkurenti dostatočne ohrozujú etablovaného producenta, aby sa cielene zlepšoval v cenách a kvalite, ak si chce udržať svoju konkurenčnú výhodu. Na základe podrobného rozboru vývoja ukazovateľov produktivity sú jedným z kľúčových faktorov jej zlepšovania **inovácie**, ktoré v konkurenčnom prostredí vedú k trhovému úspechu úplne nových alebo vylepšených produktov a služieb, resp. k efektívnejšej produkcii tých existujúcich. Medzi najsledovanejšie firemné ukazovatele inovačnej aktivity preto patrí pomer výdavkov na výskum a vývoj vzhľadom k tržbám. Hoci aj na relatívne nekonkurenčných trhoch môžu existovať niektoré vysoko efektívne firmy, vývoj produktivity ako kľúčového ukazovateľa konkurencieschopnosti má pre firmy a regióny ich pôsobenia rozhodujúci význam.⁶

Komplexná produktivita vyjadruje efektívnosť využívania všetkých výrobných faktorov. Je základnou zložkou konkurencieschopnosti, ktorú taktiež výrazne ovplyvňujú finančné systémy, ceny a náklady. Kľúčom k ďalšiemu zvyšovaniu konkurencieschopnosti na úrovni podniku, odvetvia aj celého národného hospodárstva, sú jednotlivé faktory komplexnej produktivity, medzi ktoré patria:

- sociálne partnerstvo,
- kvalitná zamestnanosť a motivujúce odmeňovanie,

na internete: <https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion8/8cr.pdf> ISBN 978-92-76-46619-2.

⁶ OECD. 2021. *Methodologies to Measure Market Competition, OECD Competition Committee Issues Paper*. [online]. Secretary-General of the OECD, 2021. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.oecd.org/daf/competition/methodologies-to-measure-market-competition.htm>>

- inovácie, technológie,
- ekonomický rast,
- vedomosti a zručnosti ľudského kapitálu,
- zdravie a bezpečnosť,
- konkurenčná kvalita,
- organizácia práce,
- ochrana životného prostredia.⁷

Digitalizácia a Priemysel 4.0 prinášajú nové príležitosti aj nové výzvy, keďže nové technológie generujú vyššiu produktivitu, uľahčujú trhové transakcie a vytvárajú nové, globálne distribuovateľné nehmotné produkty s takmer nulovými hraničnými nákladmi. Tento vývoj, podobne ako v predošlých fázach priemyselnej revolúcie, ovplyvňuje dopyt i ponuku na trhu práce a zásadným spôsobom mení obsahovú stránku aj samotnú podstatu práce. Špecifické pozitívum predstavuje skutočnosť, že zatiaľ čo v raných fázach priemyselnej revolúcie bola silná snaha tento vývoj zastaviť, napr. aj ničením strojov, v súčasnosti dominujú konštruktívne prístupy k využitiu vyššej efektívnosti produkcie a riešeniu implikácií technologického pokroku na trh práce, príjmové nerovnosti, regionálne rozdiely, štátny rozpočet, systém sociálneho zabezpečenia a z toho vyplývajúce daňovo-odvodové reformy.⁸

V podmienkach SR bol vzájomný vzťah medzi komplexnou produktivitou zamestnávateľských subjektov, regionálnou zamestnanosťou, odmeňovaním a kvalitou života zakomponovaný už do **Národného programu zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti slovenskej**

⁷ EUROPEAN ASSOCIATION OF NATIONAL PRODUCTIVITY CENTRES. 2005. *Productivity – The high road to wealth. Memorandum*. [online]. EANPC Brussels. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <http://www.eanpc.org/pdf/eanpc_memorandum2005.pdf>

⁸ LUPTÁČIK, M. et al. 2021. *Hospodárske a sociálne dopady priemyslu 4.0*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2021. 160 s. ISBN 978-80-224-1888-1.

ekonomiky, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 964 dňa 4. septembra 2002.⁹

Predmetný program pokrýval všetky odvetvia a sektory národného hospodárstva, a to s cieľom v prvom rade pomáhať v oblasti reformy riadenia a zvyšovania produktivity na podnikovej úrovni. Zámerom jeho realizácie bolo podporovať procesy zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti tak, aby sa vytvoril predpoklad na zvýšenie tempa ekonomického rastu ekonomiky a miezd zamestnancov. Kvalifikovaní a dobre odmeňovaní zamestnanci vytvoria vyššiu pridanú hodnotu, t. j. viac zdrojov na odmeňovanie a investície do ľudského i fyzického kapitálu. Predmetný program bol založený na šiestich pilieroch, a to:

- Hospodársky rast krajiny – opatrenie č. 1: Zvýšená produktivita a konkurencieschopnosť ako nevyhnutný predpoklad ekonomického rastu v SR,
- Kvalita a inovácie – opatrenie č. 2: Zvyšovaním produktivity zabezpečiť vyšší štandard kvality výrobkov a služieb a opatrenie č. 3 Zabezpečiť zvyšovanie produktivity prostredníctvom inovácií a technologického pokroku,
- Rast zamestnanosti a rozvoj ľudských zdrojov – opatrenie č. 4: Zvýšená produktivita – hlavný predpoklad zabezpečenia zvýšenej zamestnanosti a opatrenie č. 5: Zvyšovať produktivitu podniku efektívnym využitím a rozvojom ľudských zdrojov s cieľom zvýšiť kvalifikovanosť a spôsobilosť pracovných síl,
- Ochrana práce a životného prostredia – opatrenie č. 6: Zvyšovaním produktivity zabezpečiť vyššiu úroveň organizácie práce v podnikoch, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a opatrenie č. 7: Prvok zelenej produktivity, nástroj ochrany životného prostredia,
- Sociálne partnerstvo – opatrenie č. 8: Fungujúce sociálne partnerstvo ako nevyhnutný predpoklad zvyšovania produktivity,

⁹ VLÁDA SR. 2002. *Uznesenie vlády SR č. 964 zo 4. septembra 2002 k návrhu národného programu zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky*. Úrad vlády SR. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/6423/1>>

- Osveta a zvyšovanie povedomia – opatrenie č. 9: Národný program vyžaduje myšlienkové zjednotenie národa.

S realizáciou Národného programu zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky sú spojené mimoriadne úspechy v dobiehaní najvyspelejších ekonomík sveta v období do roku 2010, avšak následne v ostatnej dekáde bolo zaznamenané značné spomalenie tempa rastu produktivity, čo aktuálne akcentuje najmä vyššie uvedená **RVKP**, a to s osobitným zreteľom na nevyhnutnosť monitorovania a hodnotenia konkurencieschopnosti.

Konkurencieschopnosť je svojou podstatou viacfaktorová veličina, ktorú nie je vhodné vyhodnocovať len jedným ukazovateľom konkurenčných schopností, ale ide o **komplexnú skutočnosť**. Niektoré zložky tejto skutočnosti je možné štandardne kvantifikovať, iné však majú kvalitatívny charakter. Základným kameňom je konkurencieschopnosť jednotlivých ekonomických subjektov, na ktorú hierarchicky nadväzuje konkurencieschopnosť odvetví, regiónov, národného hospodárstva a vonkajšieho prostredia, súčasne však hierarchicky vyššie prostredie formuje konkurencieschopnosť jednotlivých subjektov. Vzájomnú previazanosť ekonomických subjektov a prostredia, v ktorom obyvateľstvo a firmy pôsobia, charakterizuje **sústava faktorov regionálnej konkurencieschopnosti a investičnej atraktivity, ktoré metodicky zahrňujú tri oblasti, a to:**

- **Dostupnosť a infraštruktúra,**
- **Ľudské zdroje,**
- **Produktívne prostredie.**¹⁰

¹⁰ CAMBRIDGE ECONOMETRICS – UNIVERSITY OF CAMBRIDGE – ECORYS-NEI. 2003. *A Study on the Factors of Regional Competitiveness. A draft final report for The European Commission Directorate-General Regional Policy. Examining factors of competitiveness.* [online]. 2003. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf>

Stanovenie faktorov regionálnej konkurencieschopnosti a investičnej atraktivity na základe podrobného vyhodnotenia súčasného stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí zahŕňa nasledovné prvky:

Dostupnosť a infraštruktúra:

- Geografické podmienky (poloha, podnebie, pôda, prírodné ekosystémy, nerastné bohatstvo a i.),
- Bezpečnosť (obrana štátnych hraníc, vnútorná bezpečnosť a ochrana),
- Základná infraštruktúra (budovy, inžinierske siete, energetická infraštruktúra, dopravné trasy a pod.),
- Informačno-komunikačná infraštruktúra (telekomunikačné siete, internet a pod.),

Ľudské zdroje:

- Demografická štruktúra obyvateľstva, prirodzený prírastok, migračné saldo,
- Profesijno-kvalifikačná štruktúra obyvateľstva a dochádzka za prácou,
- Poznatkovo náročné spôsobilosti ľudských zdrojov, rozvoj talentov,
- Sústava vzdelávacích inštitúcií (druhy a typy škôl, predškolských zariadení a subjektov ďalšieho vzdelávania),
- Sústava zdravotníckych, sociálnych, kultúrnych a ďalších služieb,

Produktívne prostredie:

- Odvetvová štruktúra ekonomických subjektov (miera koncentrácie a špecializácie, vytvorený hrubý domáci produkt, činnosti s vysokou pridanou hodnotou),
- Investovanie prostriedkov s očakávaním dlhodobého prospechu (tvorba hrubého kapitálu, odpisy),
- Intenzita domácej a medzinárodnej konkurencie,

- Inovácie (výskumno-vývojové centrá, technologické parky, patenty, spolupráca podnikov a organizácií),
- Zapojenie firiem v medzinárodných hodnotových tokoch (vývoz, dovoz, priame zahraničné investície),
- Podnikateľské prostredie (bariéry vstupu, regulácia, administratívna záťaž a pod.),
- Kvalita inštitúcií verejnej správy, vrátane služieb zamestnanosti,
- Prístup firiem k finančnému kapitálu.

Jednotlivé firmy pôsobiace v rámci svojho bezprostredného i širšieho prostredia majú rôznu schopnosť transformovať vstupy (pracovné, kapitálové, surovinové, energetické) na výstupy (výrobky, služby), pričom už na úrovni odvetví existujú značné rozdiely medzi firmami s aktuálne najvyššou produktivitou a tými s priemernými výsledkami. Zmenšovanie týchto medzier, ako aj transfer poznatkov a rozvoj spolupráce naprieč odvetviami, je účinným zdrojom zvyšovania ekonomickej výkonnosti firiem, ako aj atraktivity celého regiónu. Kľúčový význam v tomto procese má schopnosť firiem a jednotlivcov využívať a dynamicky rozvíjať dostupné poznatky a technológie, čo je veľmi silne determinované schopnosťami učiacej sa spoločnosti na všetkých regionálnych úrovniach.¹¹

Získavanie nových poznatkov je základom inovačných procesov vo všetkých odvetviach ekonomických činností, pričom pre učiacu sa spoločnosť majú kľúčový význam funkčné väzby podnikateľov, inštitúcií výskumu, vývoja a vzdelávania, a to s osobitným zreteľom na efektívnu realizáciu cieľov **Slovenskej platformy technologického líderstva a Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR**, prijatej konsenzuálne sociálnymi partnermi združenými v **Hospodárskej a sociálnej rade SR**. Slovenská platforma technologického líderstva zastrešuje doménové platformy založené pre jednotlivé domény inteligentnej špecializácie, a to:

¹¹ STIGLITZ, J. – GREENWALD, B. 2019. *Formování učící se společnosti. Nový pohled na růst, rozvoj a společenský pokrok*. Praha: Academia, 2021. 652 s. ISBN 978-80-200-3094-8.

- Dopravné prostriedky pre 21. storočie,
- Priemysel pre 21. storočie,
- Digitálne Slovensko a kreatívny priemysel,
- Zdravie obyvateľstva a zdravotnícke technológie,
- Zdravé potraviny a životné prostredie.¹²

Doména inteligentnej špecializácie s názvom „**Dopravné prostriedky pre 21. storočie**“ zahŕňa najmä nasledovné produktové línie inteligentnej špecializácie:

- nové materiály, konštrukčné časti a technológie pre potreby automobilového priemyslu, výroby železničných vozidiel a priemyslu výroby ostatných dopravných prostriedkov, kompozity na výrobu strojov, prístrojov a zariadení,
- nové konštrukčné riešenia dopravných prostriedkov, trakčných systémov a výkonových meničov, alternatívne pohony v dopravných prostriedkoch, výroba, akumulácia, rekuperácia energie, riadenie nabíjacieho cyklu, autonómne riadenie, analýzy nehôd a účinnosti zariadení,
- simulácia priemyselných a dopravných systémov, technologických, resp. logistických procesov, senzory pre monitorovanie dopravnej infraštruktúry, riadiace systémy, manažment služieb, technologická podpora a pod.

Doména „**Priemysel pre 21. storočie**“ zahŕňa produktové línie inteligentnej špecializácie v nasledovnej štruktúre:

¹² MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR. 2022. Investície. Slovenská platforma technologického líderstva. Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR. [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/strategia-vyskumu-a-inovacii-pre-inteligentnu-specializaciju-sr/slovenska-platforma-technologickeho-liderstva/index.html>>

- progresívne materiály, výrobky a technológie pre potreby priemyslu a energetiky, s osobitným zreteľom na viacodvetvové riešenia, napr. strojárstvo – elektrotechnika – informačné a komunikačné technológie,
- inteligentné riadenie spotreby, výroby a distribúcie energie, digitalizácia a automatizácia priemyslu a energetiky, zlepšovanie energetickej efektívnosti produkcie, elektrizačnej sústavy SR,
- kvalita, testovanie, metrológia a s nimi súvisiace procesy, technológie výroby a spracovania materiálov, aditívna výroba, práškové technológie, presné liatie, 3D tlač,
- nové produkty organickej a anorganickej chémie, technológie šetrné k životnému prostrediu, lepšie využívanie surovín, vedľajších produktov, odpadu, progresívne plasty, hnojivá a palivá,
- nové polymérne, vlákнитé, textilné, papierenské a kožené materiály, vrátane biodegradovateľných fólií, plastov, obalov a pod., technické textilie s využitím kompozitov a nanočastíc, žiaruvzdorné materiály, nanotechnológie.

V rámci domény inteligentnej špecializácie SR „**Digitálne Slovensko a kreatívny priemysel**“ sú kľúčové nasledovné produktové línie:

- cloudové riešenia, veľkoobjemové dáta, vysokovýkonné počítanie, umelá inteligencia a aplikácia prostriedkov umelej inteligencie v rámci digitálneho podniku, virtuálna realita, blockchain, virtuálne meny, digitálne spracovanie prirodzeného jazyka, interaktívna edukácia,
- intuitívne formy riadenia robotických štruktúr s využitím spätných vizuálnych, dotykových a zvukových väzieb, zdieľanie priestoru medzi ľuďmi a robotickými systémami, internet vecí, koncepty mobilných manipulačných robotických systémov, bezkontaktná inventarizácia, autonómne bezpilotné prostriedky pre inšpekciu diaľkových infraštruktúr a objektov, mikrosenzorické systémy a pod.,

- kybernetická bezpečnosť, vyhodnocovanie rizík a dôveryhodnosti, kryptografia, metódy identifikácie a autentifikácie, vrátane biometrických metód, riešenie bezpečnostných incidentov a následnej obnovy systémov,
- produkty kreatívneho priemyslu, prepojenie tradičných remesiel a nových materiálov, resp. technológií, inovatívne reštaurovanie a archivácia pamäťového fondu, jeho využívanie, vyhľadávacie a prezentačné technológie,
- nové dizajnérske riešenia produktov, resp. služieb, technológie pre sprístupňovanie multimediálnych obsahov, multimediálny, resp. audiovizuálny obsah generovaný používateľmi,
- netechnologické inovácie s využitím spoločenskovedných, resp. humanitných poznatkov, vrátane komunikačných stratégií.

V doméne „**Zdravie obyvateľstva a zdravotnícke technológie**“ sú ťažiskové produktové línie:

- inovatívne diagnostické a terapeutické postupy, produkty a služby personalizovanej, resp. precíznej medicíny, monitorovanie vplyvu rizikových faktorov životného prostredia na zdravie,
- inovatívne liečivá, kozmetické produkty a výživové doplnky, biotechnológie v lekárskejších vedách,
- inovatívna zdravotnícka technika, informačné a komunikačné technológie v zdravotníctve, transportné a logistické služby, optimalizácia procesov.

V rámci domény „**Zdravé potraviny a životné prostredie**“ sú prioritou:

- technológie prípravy a úpravy pôdy zachovávajúce biodiverzitu a zdroje v regióne, s osobitným zreteľom na využívanie biokalov,
- agrotechnické postupy na produkciu rastlín s vysokým obsahom cenných zložiek pre kvalitné potraviny, krmivá a koncentráty,

- optimalizované systémy chovu zvierat, s osobitným zreteľom na využívanie vedľajších produktov z potravinárstva a spracovania biomasy, biohospodárstvo a spracovanie odpadov z potravinového reťazca,
- výroba bezpečných, zdravie podporujúcich potravín s vysokou výživovou a pridanou hodnotou, aditívne zvyšovanie kvality potravín, biorafinérie, produkcia pre spotrebiteľov s potravinovými alergiami, resp. intoleranciou na určité zložky potravy,
- progresívne výrobné technológie minimalizujúce úbytok cenných zložiek potravín, nízkoodpadové technológie, komplexné využitie surovín a zachovanie kvality tradičných regionálnych výrobkov,
- technológie na udržateľné hospodárenie s vodou v krajine, systémy ochrany pôdy pred znehodnotením, predchádzanie negatívnym javom klimatickej zmeny,
- ťažbovo-výrobné postupy na zvyšovanie výťažnosti a finalizácie spracovania dreva, recyklačné technológie spracovania dreva a papiera, technológie rezania na báze lasera, biodegradovateľné obaly a pod.

Vyššie uvedené technologické trendy sú významnými faktormi konkurencieschopnosti, a to s osobitným zreteľom na formuláciu nových požiadaviek zamestnávateľov na zručnosti a vedomosti kvalifikovaných zamestnancov v jednotlivých odvetvovo-regionálnych štruktúrach SR.

Pre fungovanie a ďalšie napredovanie učiacej sa spoločnosti sú kľúčoví talentovaní ľudia, a preto na všetkých hierarchických stupňoch regionálnych a nadregionálnych štruktúr prebieha permanentná súťaž o talenty, ktorá sa prejavuje v snahe vytvárať prostredie priaznivé pre život a prácu, pretože **mobilita a migrácia talentov** citlivo reaguje na vývoj sociálnoekonomických podmienok sídelných štruktúr. Talentovaní ľudia súčasne patria k tým najmobilnejším, pričom priaznivejšie sociálno-ekonomické podmienky priťahujú talentovaných ľudí do hospodársky vyspelejších regiónov, kde sú výrazne lepšie podmienky pre uplatnenie a rozvíjanie ich talentov. Pri rozhodovaní o lokalite pracovného pôsobenia

samozrejme zohrávajú dôležitú úlohu aj rozdiely v **odmeňovaní kvalifikovanej práce**, ktoré je tiež výrazne vyššie v regiónoch s vyššou hospodárskou výkonnosťou. Talentovaní ľudia za najdôležitejšie výhody práce v zahraničí považujú najmä lepšie podmienky pre prácu, zvýšenie znalostí, zmysluplne zameranú prácu, výrazne vyšší príjem, ako aj nedostatok príležitostí doma. Chýbajúce hospodárske alternatívy sú kľúčovou pohnútkou aj v prípade vnútroštátnej migrácie, čo kumulatívne vedie v úpadkových regiónoch až k ich postupnému vyľudňovaniu. Spätná, resp. návratová migrácia je proces, kedy talenty najskôr odchádzajú z krajiny, resp. regiónu, a po čase sa vracajú naspäť. Únik mozgov, kedy krajinu, resp. región opúšťajú talenty s nejasnou pravdepodobnosťou návratu, je pomerne heterogénny fenomén, ktorý výrazne ovplyvňuje ľudský kapitál tak v hostiteľskej, ako aj pôvodnej regionálnej štruktúre, a to so zásadným vplyvom na regionálnu konkurencieschopnosť.¹³

Osobitný vplyv na vývoj konkurencieschopnosti a investičnej atraktivity regiónov má budovanie infraštruktúry, ktoré je v podmienkach SR síce spojené so značnou alokáciou finančných prostriedkov z podporných mechanizmov EÚ, avšak úspešnosť ich využívania je na nedostatočnej úrovni. Na roky 2014 – 2020 bolo pre SR alokovaných približne 14 mld. EUR, avšak opakovala sa situácia s pomalým čerpaním z predchádzajúceho programového obdobia, pričom problematický bol z hľadiska úspešnosti čerpania aj Integrovaný regionálny operačný program, ktorý mal zabezpečovať dodatočné zdroje na regionálny rozvoj financovaním:

- výstavby objektov základnej infraštruktúry (vodovody, kanalizácia),
- dopravnej infraštruktúry (cesty druhej a tretej triedy),
- vozidiel hromadnej dopravy, ako aj
- sociálnych, zdravotníckych a kultúrnych zariadení.

¹³ BRZICA, D.et. al. 2020. *Atraktivita územia a mobilita talentov. Veľké mestá priťahujú talenty*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2020. 175 s. ISBN 978-80-7144-320-9.

V reakcii na nedostatočné čerpanie eurofondov zaviedlo novozriadené Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej len „MIRRI SR“) úpravu pravidiel pre implementáciu politiky súdržnosti, a to s osobitným zameraním na akceleráciu čerpania alokovaných prostriedkov zjednodušením administratívnych procesov zaťažujúcich konečných prijímateľov, riadiace orgány aj orgány auditu. Nové princípy sa prejavili taktiež v Návrhu priorít pre Partnerskú dohodu SR na roky 2021-2027 a Plánu obnovy a odolnosti do roku 2026 s podporou Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.¹⁴

Aktuálne informácie Ministerstva financií SR v oblasti čerpania eurofondov sú nasledovné: „Z celkového záväzku 10 operačných programov programového obdobia 2014 - 2020 (14 378,25 mil. EUR) boli k 28.02.2022 schválené prostriedky vo výške 7 179,77 mil. EUR (za zdroj EÚ), čo predstavuje čerpanie na úrovni 49,93 %.“¹⁵

Infraštruktúrne projekty patria medzi najdôležitejšie kategórie verejných rozhodnutí, ktorých prínosy sa prejavujú ešte dlho po ich samotnej realizácii. Na základe Uznesenia vlády SR č. 111 zo dňa 1. marca 2017 pripravuje MIRRI SR **Národný investičný plán SR na roky 2018 – 2030** (ďalej len „NIP SR“), ako nadrezortný a integrovaný plán určujúci kľúčové oblasti a projekty, prostredníctvom ktorých sa vybuduje nová hospodárska a sociálna infraštruktúra v SR, resp. sa zlepší stav existujúcej infraštruktúry. NIP SR bude obsahovať investičné programy a projekty zamerané na podporu budovania zeleného hospodárstva, a to najmä pre nasledovné sektory:

- doprava,
- informačno-komunikačné technológie,
- energetika,

¹⁴ RADVANSKÝ, M. a kol. 2020. *Regionálna politika a trh práce po roku 2020*. Bratislava: Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2020. 209 s. ISBN 978-80-7144-319-3.

¹⁵ MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2022. *Informácia o čerpaní fondov EÚ k 28.02.2022*. [online]. Centrálny koordinačný orgán, MF SR, 2022. [cit. 2022-04-25]. Dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/64/Cerpanie-SF-a-KF_tlacova-sprava_28.pdf>

- zelená infraštruktúra,
- vodné a odpadové hospodárstvo,
- adaptácia a zmierňovanie dôsledkov zmeny klímy,
- výskum, vývoj a inovácie,
- bytová výstavba,
- zdravotníctvo,
- školstvo.

Pre každú z jednotlivých vyššie uvedených oblastí bude NIP SR zahrňovať strategické ciele vlády SR pre dané odvetvie, spôsob ich dosiahnutia vo forme konkrétnych programov a projektov a taktiež finančný rámec, t. j. uvažovaný spôsob financovania daného programu alebo projektu.¹⁶

Regionálne aspekty NIP zastrešuje **Koncepcia územného rozvoja SR (ďalej len „KURS“)**¹⁷ vyjadrujúca ciele územnoplánovacej politiky, ktoré tvoria základ smerovania priestorového rozvoja SR v medzinárodných a celoštátnych súvislostiach. Zahrňuje odporúčania na usporiadanie a hierarchizáciu štruktúry osídlenia, tvorbu sídelných aglomerácií a sídelných zoskupení (t. j. ťažísk osídlenia) a návrh na rozvoj hlavných urbanizačných osí. Pri vytváraní koncepcie územného rozvoja sa zhodnocujú požiadavky odvetvových koncepcií na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia SR, koncepcie ochrany a revitalizácie kultúrneho a prírodného dedičstva, vrátane ekologickej stability SR. KURS okrem koncepcie rozvoja sídelných štruktúr vyjadruje taktiež koncepciu verejného dopravného a technického

¹⁶ MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR. 2022. *Národný investičný plán Slovenskej republiky na roky 2018 - 2030*. [online]. MIRRI SR, 2022. [cit. 2022-04-25]. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/narodny-investicny-plan/index.html>>

¹⁷ VLÁDA SR. 2017. *Uznesenie vlády SR č. 555 z 29. novembra 2017 k Správe o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky (Správa o aktuálnom stave Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2011)*. Úrad vlády SR. [online]. 2022. [cit. 2022-05-02]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/16370>>

vybavenia z celoštátneho pohľadu. Rešpektovaním navrhovanej sídelnej štruktúry sa vytvára predpoklad racionálneho využívania dopravnej a technickej vybavenosti územia, optimalizácie využívania miestnych daností, racionalizácie dostupnosti obyvateľov ku kvalitnejším službám, zamestnanosti a pod. Racionalizáciou a optimalizáciou priestorových súvislostí sídiel sa vytvára aj racionalizácia a optimalizácia ekonomických aktivít pri rešpektovaní zásad a princípov tvorby kvalitného životného prostredia. V súlade s ustanoveniami stavebného zákona sa KURS premieta do územných plánov regiónov, ktoré obstarávajú samosprávne kraje a následne do jednotlivých územných plánov obcí. Jasná vízia a koncepcia územného rozvoja SR je predpokladom budovania modernej spoločnosti, pričom územný rozvoj sa sústreďuje predovšetkým na rozvoj osídlenia. V SR pritom existuje relatívne rovnomerne rozmiestnený systém regionálnych sídelných centier, ktorý má potenciál zabezpečiť všetky potrebné rozvojové aktivity hospodárskeho, oblužného a sociálneho charakteru na báze polycentrického konceptu osídlenia.

Polycentrický koncept osídlenia je založený na princípe rozvíjania spoločných záujmov medzi rôznymi sídlami a vytváraní kompaktných sústav v záujme zvyšovania konkurencieschopnosti všetkých zainteresovaných, investičnej atraktivity, sídelného komfortu a obsluhy obyvateľov. Sídlá v záujme získať vyššiu atraktivitu a efektivitu nie sú schopné uspokojovať záujemcov len v rámci vlastného územia, ale musia viac spolupracovať s obcami v bezprostrednom zázemí, ako aj s ďalšími mestami. Aby dokázali pritiahnúť kapitál a investície, musia fungovať v kooperatívnej konkurencii a ponúknuť vyššiu funkčnú komplexitu, z ktorej môžu profitovať všetci účastníci.¹⁸

Koncepcia mestského rozvoja SR do roku 2030¹⁹ akcentuje, že dobre fungujúce mestá a ich širšie funkčné územia, ktoré flexibilne reagujú na meniace sa globálne podmienky, sú

¹⁸ SÝKORA, L. – MULÍČEK, O. – MAIER, K. 2009. *City regions and polycentric territorial development: concepts and practice*. In: *Urban Research & Practice* Vol. 2, No. 3, November 2009, 233–239. [online]. 2022. [cit. 2022–04–14]. Dostupné na internete: <<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/17535060903319095>>

¹⁹ VLÁDA SR. 2018. *Uznesenie vlády SR č. 5 z 10. januára 2018 k návrhu Koncepcie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030*. Úrad vlády SR. [online]. 2022. [cit. 2022–05–02]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/16387>>

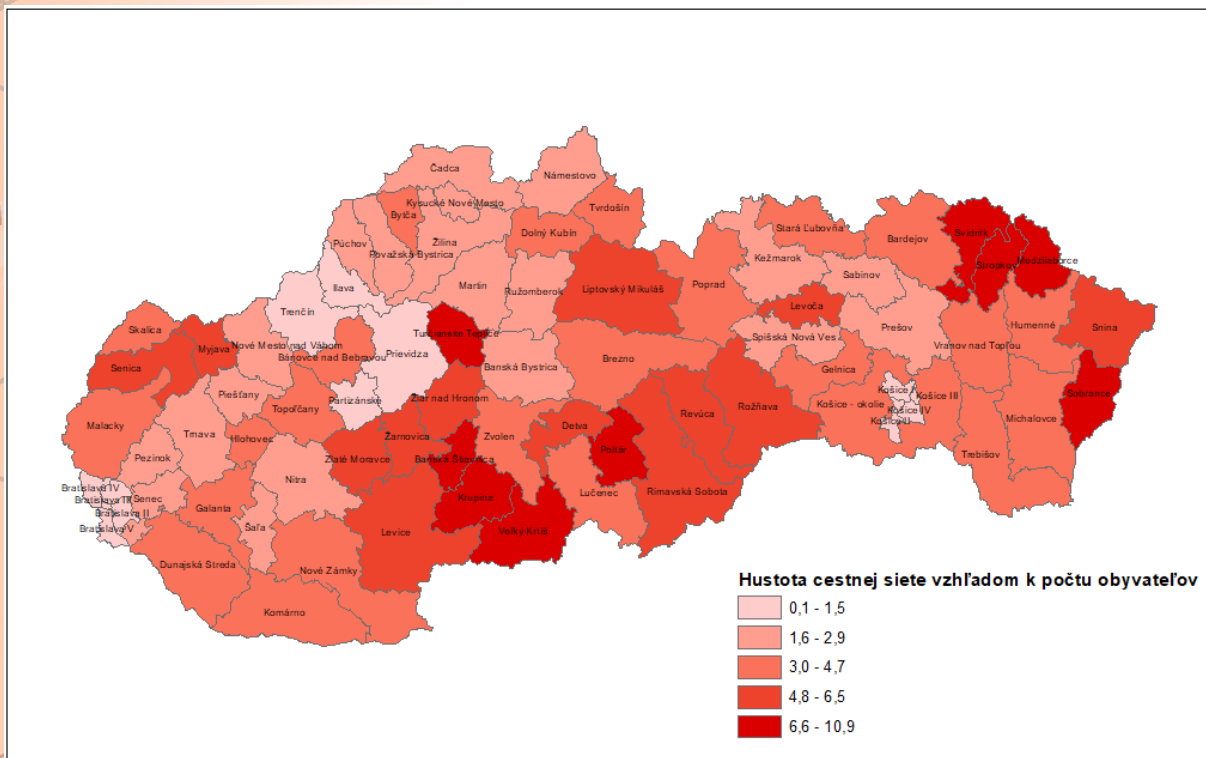
nevyhnutné na dosiahnutie udržateľného rozvoja spoločnosti. Mestský rozvoj pritom abstrahuje od predstavy mesta, ktorého územie je vymedzené len administratívnymi hranicami, ale je nutné stotožniť ho s pojmom „urbánny rozvoj“, týkajúcim sa celého funkčného mestského územia. V tejto súvislosti je tak možné hovoriť aj o mestských regiónoch s koncentráciou ekonomických činností.

2. ŠPECIFIKÁ REGIONÁLNEJ KONKURENCIESCHOPNOSTI V SR

2.1. CHARAKTERISTIKA REGIONÁLNEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Doprava patrí v rámci SR medzi najvýznamnejšie odvetvia, pričom v štvrtom štvrtroku 2021 predstavoval podľa Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) podiel zamestnancov v doprave takmer 6 % z celkového počtu zamestnancov. Doprava pozostáva z viacerých dôležitých zložiek, pričom okrem ľudského kapitálu, dopravných prostriedkov a pod. ide aj o dopravnú infraštruktúru. Doprava a jej rozličné druhy ovplyvňujú rozvoj regiónov od najstarších čias, pričom významné mestá vznikali už v staroveku, a to na križovatkách významných dopravných tepien. Tie v minulosti predstavovali primárne križovatky ciest, resp. križovatky ciest a významných prístavov. Počas priemyselnej revolúcie, kedy sa začal vo výraznej miere využívať parný pohon, dynamicky rástol význam železníc, ktoré sa v priebehu 19-teho a 20-teho storočia výrazne podieľali aj na industrializácii Slovenska. Význam železníc sa znižoval s rastom významu cestnej a leteckej dopravy. V súčasnosti patria medzi najdôležitejšie dopravné prvky diaľnice a rýchlostné cesty, vysokorýchlostné železnice a terminály kombinovanej dopravy. Z kvalitatívneho aspektu možno hovoriť o význame verejnej dopravy v rámci regiónov, ktoré prispievajú k regionálnej mobilite. Nasledovná podkapitola sa zameriava na dopravnú dostupnosť z hľadiska pokrytia cestnou sieťou, napojením na významné medzinárodné dopravné ťahy, diaľnice, rýchlostné cesty a cesty I. triedy ako aj na hustotu cestnej siete.

Obrázok 1: Dĺžka cestnej siete v prepočte na obyvateľa v okresoch SR k 1. 1. 2021 (km/osoba)

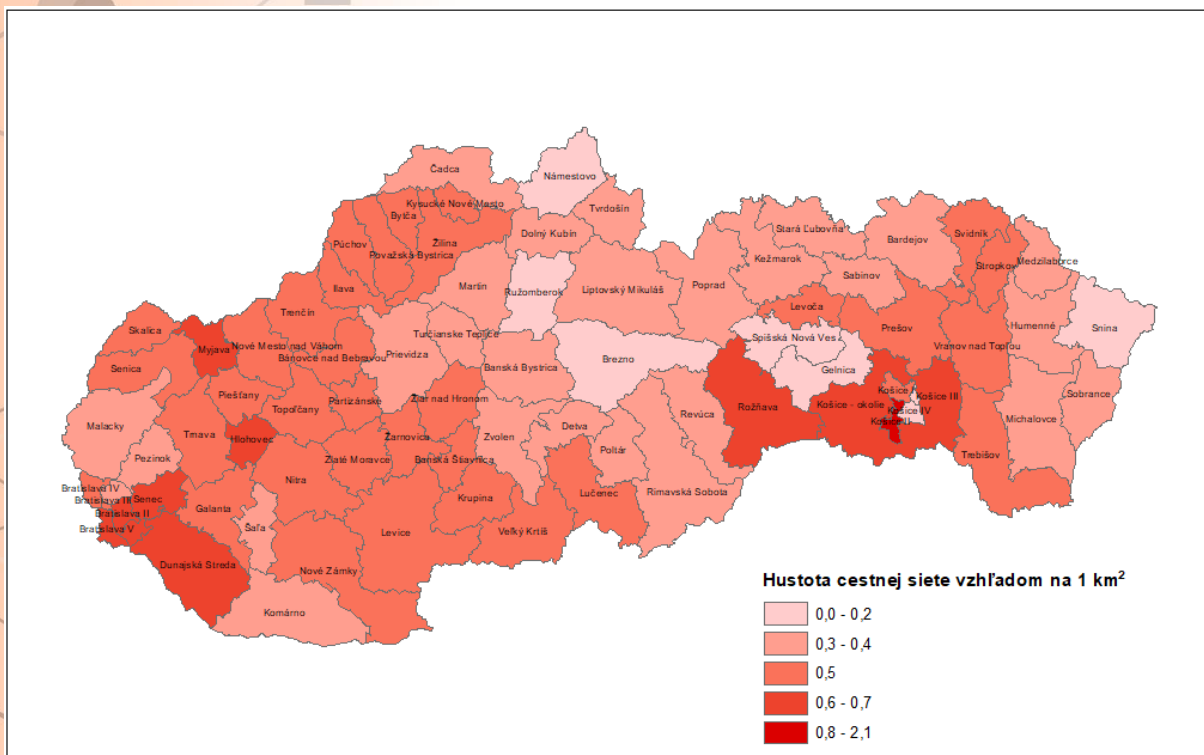
Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest, ŠÚ SR

Obrázok zachytáva hustotu cestnej siete vzhľadom k počtu obyvateľov v jednotlivých okresoch SR. Z obrázku vyplýva, že najvyššia hustota je dosahovaná v okresoch, ktoré majú nízky počet obyvateľov. Z regionálneho hľadiska ich možno charakterizovať hlavne ako periférne oblasti. Na východe SR ide hlavne o okresy Svidník, Stropkov, Medzilaborce, pričom zvýšenú hustotu cestnej siete vzhľadom k počtu obyvateľov vykazuje aj okres Snina. Druhým geografickým regiónom, kde regióny vykazujú pomerne veľkú hustotu cestnej siete na jedného obyvateľa, je juh stredného Slovenska, pričom táto oblasť zasahuje aj do východnej časti Nitrianskeho kraja. Najvyššia hustota je v okresoch Veľký Krtíš, Krupina, Poltár a Banská Štiavnica. Zvýšená hustota cestnej siete je aj v okresoch Rožňava, Revúca, Rimavská Sobota, Detva, Levice a Zlaté Moravce. Okresom s vysokou hustotou cestnej siete vzhľadom k počtu obyvateľov je aj okres Turčianske Teplice, ktorý sa voči centru väčšieho regiónu, t. j. Žilinského kraja, vyznačuje periférnou, okrajovou polohou. Na západe Slovenska je vyššia

koncentrácia ciest vzhľadom k počtu obyvateľov v okresoch Senica a Myjava, ktoré rovnako vykazujú určité charakteristiky periférnosti.

Dôležitou úlohou je identifikovať spoločné znaky týchto okresov. Ide o okresy, v ktorých dochádza k vyľudňovaniu, ich cestná infraštruktúra je z hľadiska početnosti obyvateľov naddimenzovaná, avšak kvalitatívna stránka týchto komunikácií nedosahuje vysokú úroveň.

Obrázok 2: Dĺžka cestnej siete v prepočte na rozlohu v okresoch SR k 1. 1. 2021 (km/km²)

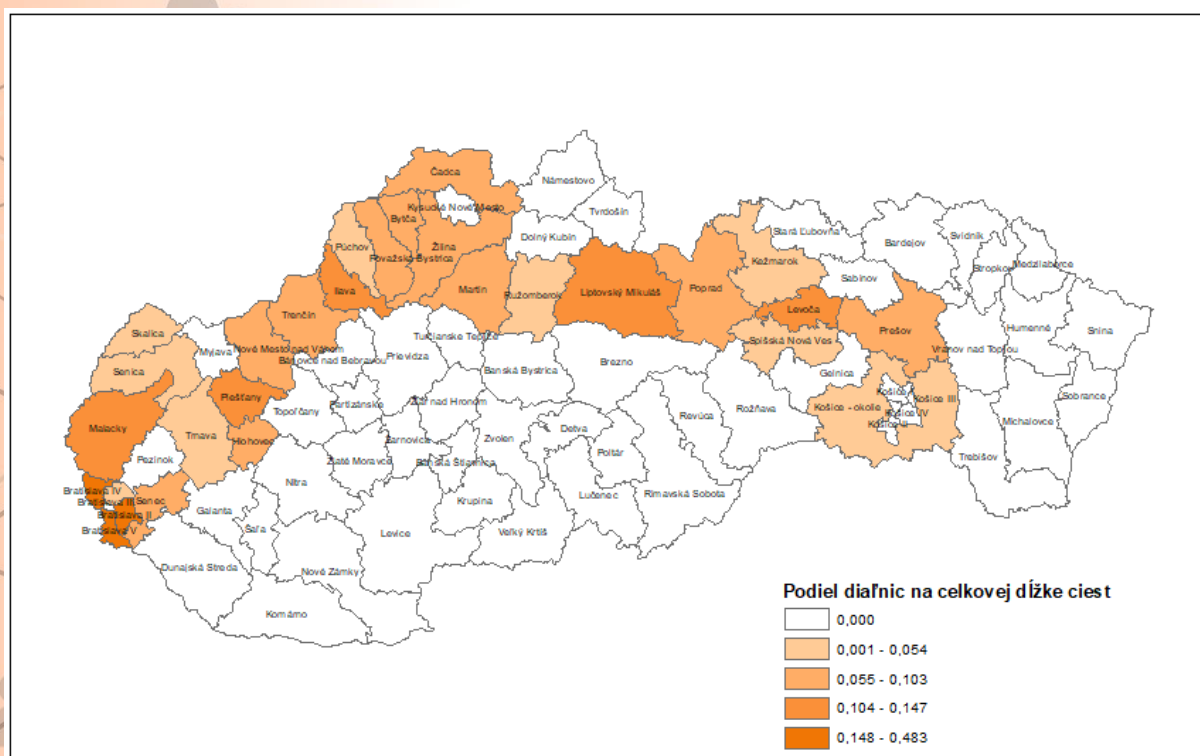

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

Pri hustote cestnej siete vzhľadom k rozlohe jednotlivých okresov je možné identifikovať odlišnú štruktúru, ktorá je vo významnej miere determinovaná ich geografickým charakterom. Vysoká hustota cestnej siete je dosahovaná primárne vo vysoko urbanizovaných okresoch, vo veľkých mestských centrách, resp. v malých okresoch a v ich bezprostrednom okolí. Možno sem zaradiť väčšinu mestských okresov v Bratislave, pričom do tohto regiónu je možné zaradiť aj okres Senec a Dunajskú Stredu. Košice – mesto ako priemer a aj okres Košice – okolie vykazujú vysokú hustotu. Ako špecifické je možné označiť

okresy Myjava a Rožňava, v ktorých bola dosiahnutá vysoká hustota cestnej siete aj na základe prepočtu na počet obyvateľov, aj z hľadiska prepočtu vzhľadom k rozlohe okresu. Z hľadiska celorepublikovej koncentrácie vyčnieva koridor okresov, ktorý sa tiahne od Bratislavy smerom do Žiliny v smere juh – sever a región smerom z Bratislavy na východ, do okresov Žiar nad Hronom a Lučenec. Na východnom Slovensku je severojužný gradient, ktorý pozostáva z línie od okresu Svidník, resp. Stropkov na hranici s Poľskom, po okresy Trebišov a Košice – okolie na hranici s Maďarskom. Nízka hustota cestnej siete vzhľadom k rozlohe je v horských okresoch, ktoré súčasne vo veľkej miere pokrývajú lesy, medzi tieto okresy možno zaradiť okresy ako Brezno, Námestovo, Ružomberok, Gelnica, Spišská Nová Ves a Snina. Všetky vymenované okresy patria rozlohou v rámci SR medzi nadpriemer a z dôvodu vnútornej diferenciácie cestnej siete sa v nich nachádzajú periférne mikroregióny.

Obrázok 3: Podiel diaľnic na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index)

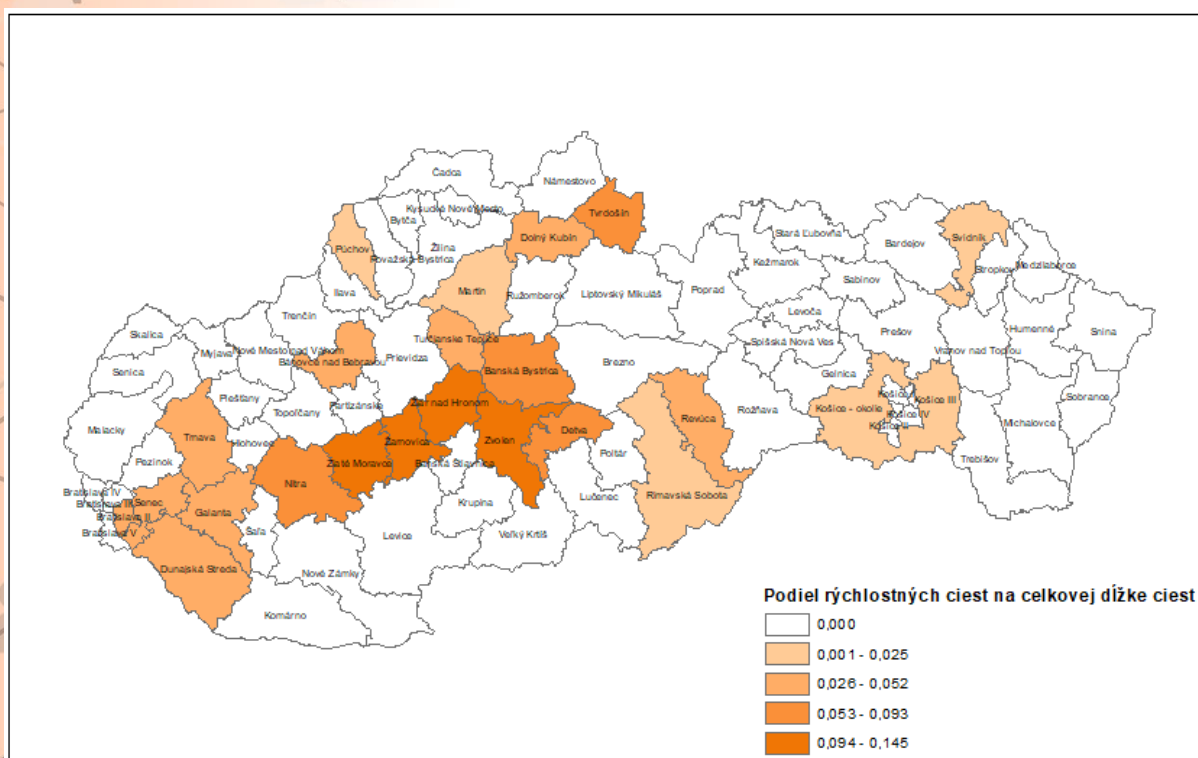

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

Regionálna distribúcia podielu diaľnic na celkovej dĺžke cestných komunikácií poukazuje na hlavnú rozvojovú os Slovenska. Ide o severozápadný a severný dopravný koridor, ktorého

cieľom je spojenie Bratislavy s Košicami. Tento plán je prioritou dlhé obdobie, avšak vo výraznej miere zaostáva. Diaľničné prepojenie Bratislavy s Košicami však už v súčasnosti existuje, avšak neprechádza územím SR, ale územím Maďarska. Diaľničné napojenie do Maďarska je možné v Bratislave a v okrese Košice okolie. Práve územie Bratislavy poskytuje najhustejšiu diaľničnú sieť vzhľadom k celkovej dĺžke ciest. Okrem spojenia s Maďarskom existuje v Bratislave aj prepojenie na Rakúsko. Druhou významnou diaľničnou tepnou je os medzi Bratislavou a Českou republikou. Táto os prechádza cez okresy Malacky, Senica a Skalica. Posledný významný medzinárodný diaľničný koridor prechádza cez okres Čadca do Poľska. Je potrebné poznamenať, že dáta zo Slovenskej správy ciest sú k 1. 1. 2021, pričom v roku 2021 prišlo k otvoreniu šiestich úsekov diaľnice D4. Nový diaľničný obchvat D4 meria 27 kilometrov, nachádza sa na ňom 57 mostov, 9 križovatiek a jeden ekodukt, pričom okrem Bratislavy prechádza primárne katastrálnym územím okresu Senec a aj okresom Pezinok.

Obrázok 4: Podiel rýchlostných ciest na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index)

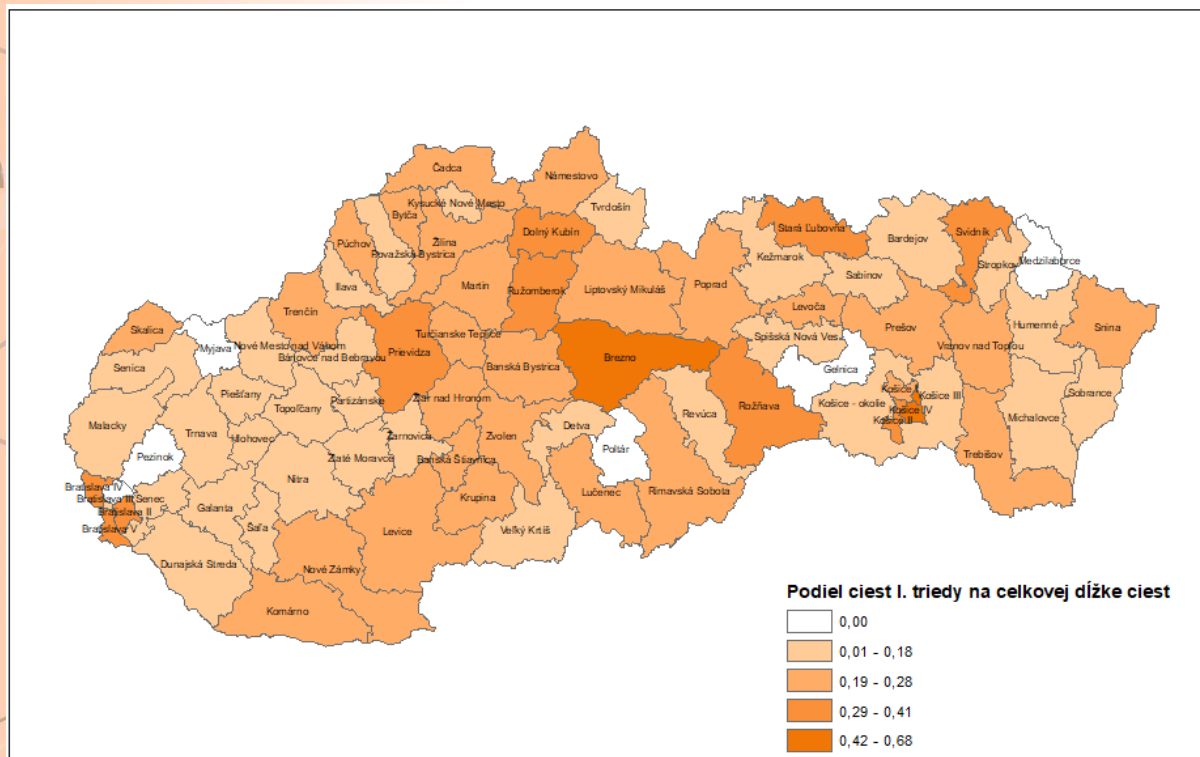

Zdroj: vlastné pracovnanie podľa: Slovenská správa ciest

Hlavnou dopravnou tepnou vybudovanou pomocou rýchlostnej cesty je územie medzi Bratislavou a Banskou Bystricou. Rýchlostná cesta predstavuje najvýznamnejšie dopravné napojenie pre okresy Nitra, Zlaté Moravce, Žarnovica, Žiar nad Hronom, Zvolen a Banská Bystrica. Ako významný koridor z hľadiska rýchlostných ciest možno označiť spojenie Bratislavy s okresom Dunajská Streda, ktoré bolo do užívania odovzdané v roku 2020. V ostatných okresoch primárne dochádza k budovaniu fragmentov plánovaných rýchlostných ciest, resp. k obchvatom miest. Ide primárne o budovanie úsekov rýchlostnej cesty R2, ktorá by mala spoločne s R7 spojiť Bratislavu s Košicami južným smerom. Ďalej ide o úseky rýchlostnej cesty R3 smerujúcej do Poľska a R2, ktorá ma prepojiť okres Púchov s Českou republikou. V okrese Svidník sa nachádza polovičný profil obchvatu Svidníka, ktorý by mal v budúcnosti spojiť Poľsko a Maďarsko.

Pri spoločnom vyhodnotení dopravných možností okresov z hľadiska ich napojenia na diaľnice a rýchlostné cesty možno skonštatovať, že okrem vyššie spomenutých hlavných dopravných koridorov je možné identifikovať oblasti, v ktorých je dopravná sieť poddimenzovaná a tieto oblasti majú vzhľadom k hlavným dopravným koridorom periférne postavenie. Ide primárne o sever Oravy, okres Myjava, juh Nitrianskeho kraja, juh stredného Slovenska spoločne s okresom Brezno, severovýchod Slovenska a aj krajný východ. Ide o regióny, ktoré možno charakterizovať ako periférne.

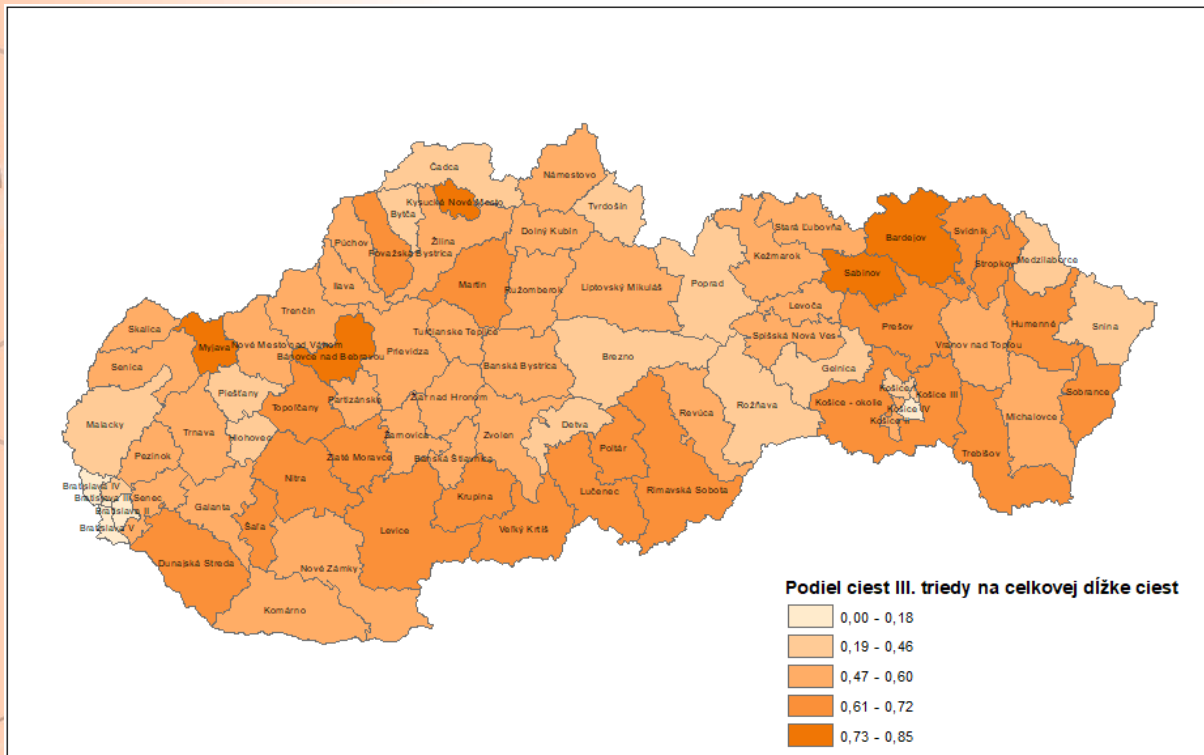
Obrázok 5: Podiel ciest I. triedy na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index)

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

Cesty I. triedy sú tretím najdôležitejším typom cestných komunikácií. Ich najvyššia koncentrácia je v Bratislave a Košiciach, ale aj v okrese Brezno, kde kompenzujú neprítomnosť diaľnic a rýchlostných ciest. Cesty I. triedy nevytvárajú jednoznačné areály zhlukov, ako to bolo v prípade diaľnic a rýchlostných ciest. Zvýšený podiel na cestných komunikáciách je napríklad v okrese Prievidza, Dolný Kubín, Ružomberok, Rožňava, Stará Ľubovňa alebo Svidník. V týchto okresoch do značnej miery supluje neprítomnosť komunikácií vyššieho rádu. Na druhej strane existujú okresy, ktoré nie sú napojené na diaľnice, rýchlostné cesty a ani na cesty I. triedy. Medzi tieto okresy patria **Gelnica, Poltár, Medzilaborce a Myjava**. Patril sem aj okres Pezinok, ktorý sa však v nedávnej dobe pripojil na diaľnicu D1. Zvyšné štyri okresy možno charakterizovať ako značne periférne. Ide o menšie okresy, ich hlavné sídlo nemá parametre regionálneho uzlu a aktivity týchto okresov smerujú primárne do hierarchicky významnejších modálnych regiónov, ktoré sa nachádzajú vo vedľajších okresoch.

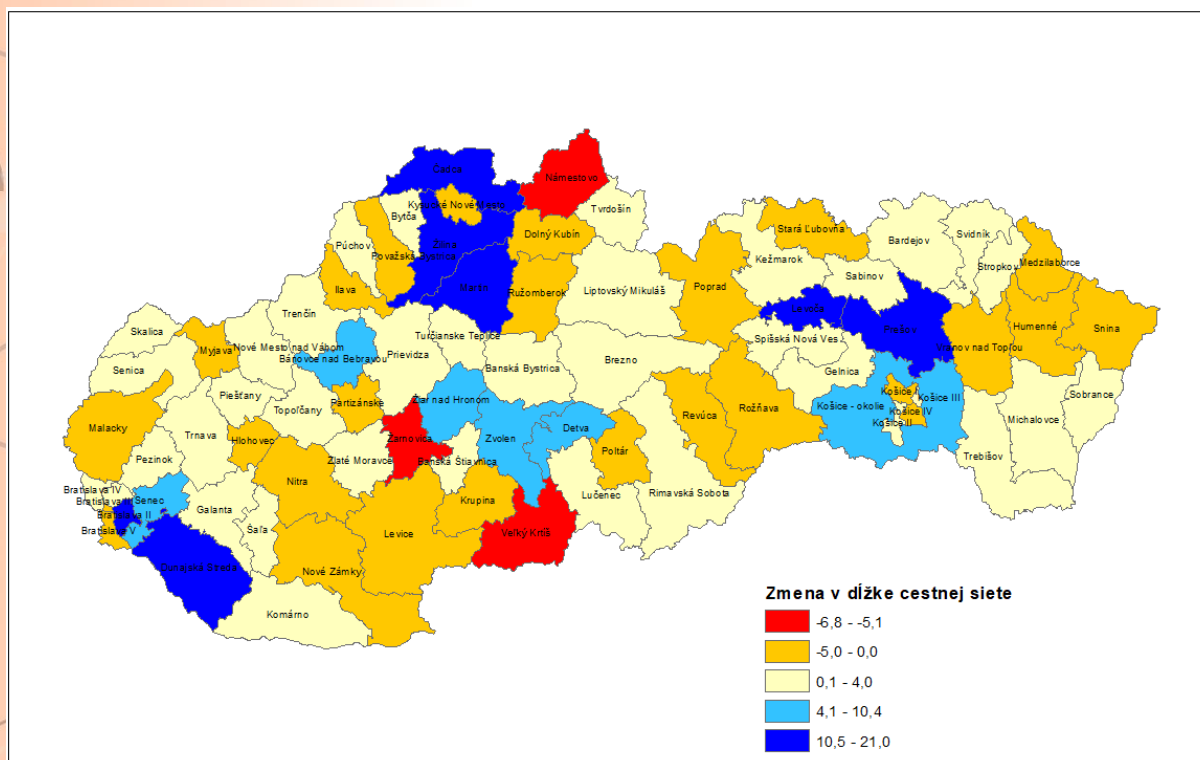
Obrázok 6: Podiel ciest III. triedy na celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR k 1. 1. 2021 (index)

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

Najnižšou hierarchickou úrovňou ciest, za ktorú sú zverejňované pravidelné štatistiky, sú cesty III. triedy, pričom je predpoklad, že práve tento typ ciest sa bude vo zvýšenej miere nachádzať v regiónoch, ktoré majú periférne charakteristiky. Tento predpoklad sa však pri pohľade na vyššie uvedený obrázok nepotvrdil. Zvýšený podiel ciest tretej triedy je síce aj v periférnych regiónoch, avšak nie je to podmienkou lokalizácie. Najvyšší podiel ciest III. triedy je nerovnomerne distribuovaný v okresoch po celej SR, pričom ide o okresy Myjava, Bánovce nad Bebravou, Kysucké Nové Mesto, Bardejov a Sabinov. Z celkového hľadiska možno skonštatovať, že cesty III. triedy predstavujú ťažiskové komunikácie primárne v južnej časti SR, a to hlavne v súvislom pásu od okresu Levice po okres Rimavská Sobota.

Obrázok 7: Zmena v celkovej dĺžke cestných komunikácií v okresoch SR medzi rokmi 2015 až 2021 (km)

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

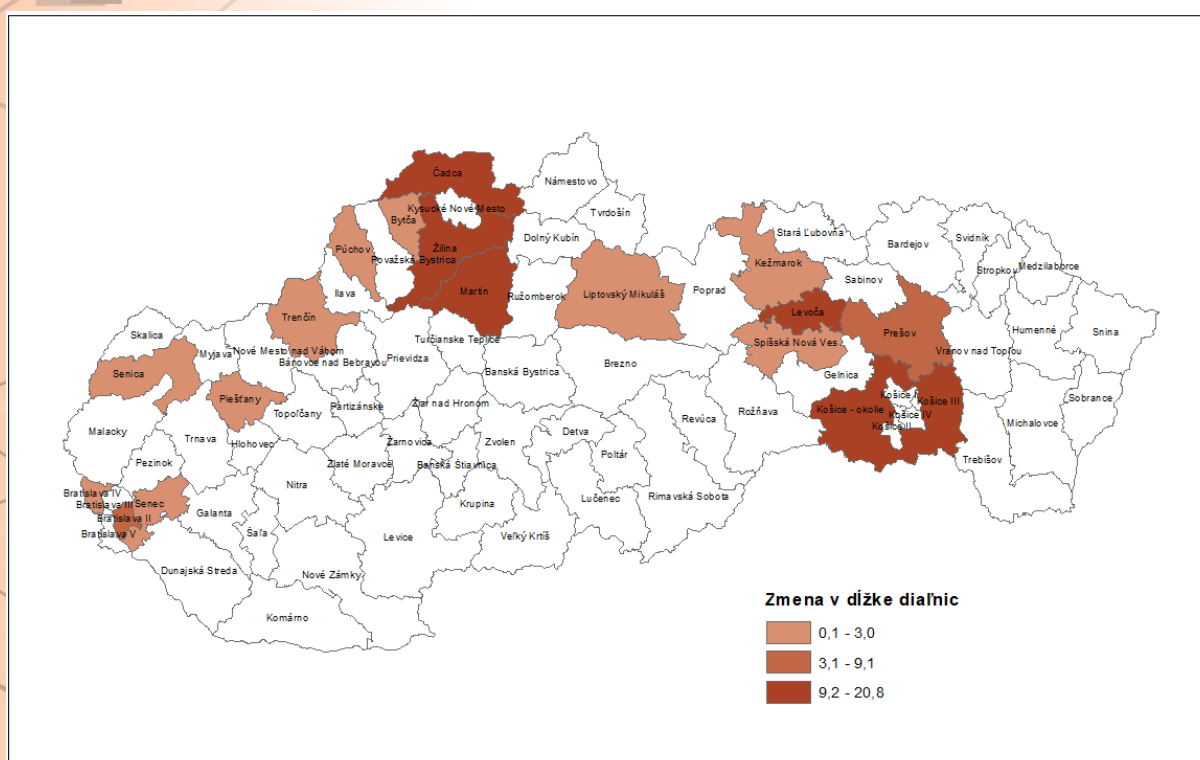
Medzi rokmi 2015 až 2021 možno identifikovať okresy, kde prichádzalo k budovaniu nových cestných komunikácií, avšak v značnom množstve okresov sa dĺžka cestných komunikácií znížila. Možno identifikovať 4 hlavné regióny, v ktorých prichádzalo k najdynamickejšiemu rastu cestných komunikácií. Ide o rozvojový koridor v smere od Bratislavy, smerom na Dunajskú Stredú, ďalej ide o severozápadnú časť Žilinského kraja, centrálnu časť SR ohraničenú líniou okresov Žiar nad Hronom, Zvolen a Detva a posledný regionálny celok tvorí dopravnú os medzi okresmi Levoča a Košice okolie.

Najvýraznejší pokles²⁰ v dĺžke cestných komunikácií bol zaznamenaný v okresoch Námestovo, Žarnovica a Veľký Krtíš, pričom práve prvý a tretí menovaný okres vykazujú

²⁰ K poklesu dĺžky cestnej siete môže prichádzať z dôvodu rekonštrukcie cestnej siete, resp. z dôvodu nevyhovujúceho stavu cestnej siete, je potrebné poznamenať, že zníženie dĺžky cestnej siete bolo vo väčšine prípadov nízke

znaky periférnosti. Pokles v dĺžke cestnej siete bol medzi rokmi 2015 až 2021 na juhu stredného Slovenska, kam patrí aj vyššie uvedený okres Veľký Krtíš, ktorý je doplnený o okresy Levice, Krupina, Poltár, Revúca a Rožňava, pričom väčšina okresov má znaky periférnosti. Druhá výraznejšia koncentrácia okresov s poklesom dĺžky cestných komunikácií sa nachádza v periférnej oblasti severovýchodného Slovenska a tvoria ju okresy Vranov nad Topľou, Humenné, Medzilaborce a Snina.

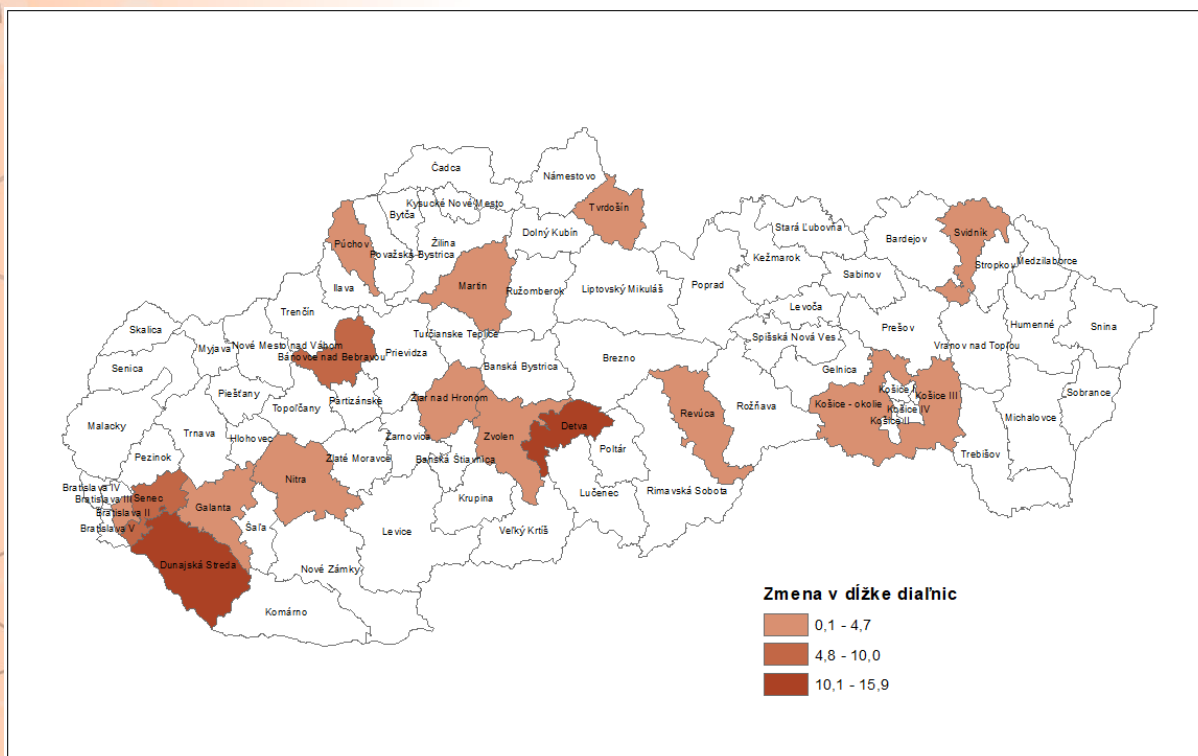
Obrázok 8: Prírastok v dĺžke diaľnic v okresoch SR medzi rokmi 2015 až 2021 (km)

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

Výstavba nových diaľnic počas rokov 2015 až 2021 najviac pokročila na severozápade SR, kde sa vybudovali diaľničné koridory v okresoch Čadca, Žilina a Martin. Diaľnice sa budovali aj v Bratislave a jej okolí, avšak posledné otvorené úseky diaľnice D4 ešte v mape nie sú zohľadnené z dôvodu absencie presných dát zo Slovenskej správy ciest. Výstavba diaľnic sa výraznejšie dotkla aj okresov Levoča, Prešov a Košice okolie.

Obrázok 9: Prírastok v dĺžke rýchlostných ciest v okresoch SR medzi rokmi 2015 až 2021 (km)

Zdroj: vlastné pracovanie podľa: Slovenská správa ciest

Medzi rokmi 2015 až 2021 bola najvýznamnejším úsekom rýchlostnej cesty časť R7, ktorá spojila Bratislavu a Holicu v okrese Dunajská Streda. Ostatné vybudované úseky predstavovali fragmenty distribuované po celom Slovensku. Najviac z týchto úsekov pokročila výstavba rýchlostnej cesty R2, ktorá prebiehala v okresoch Bánovce nad Bebravou, Žiar nad Hronom, Zvolen a Detva a ktorej cieľom je prepojiť Trenčín, Hornú Nitru a Zvolen s Košicami južným smerom.

Značný význam pri industrializácii územia Slovenska v minulosti zohrávala železnica. Aj v súčasnosti je možné pozorovať nerovnomerné pokrytie významnými železničnými trasami, čo sa prejavuje aj v prítomnosti intermodálnych terminálov. Na strednom Slovensku,

primárne v jeho južnej časti, intermodálne terminály úplne absentujú. Plánovaný terminál vo Zvolene nebol do súčasnosti realizovaný. Na druhej strane, koncom roku 2018 otvorili intermodálny terminál Lužiankach pri Nitre, a to v súvislosti s príchodom automobilky Jaguar – Land Rover.

2. 2. CHARAKTERISTIKA REGIÓNOV S VYSOKOU MIEROU NEZAMESTNANOSTI A ANALÝZA ICH KONVERGENCIE K VYSPELÝM REGIÓNOM KRAJINY

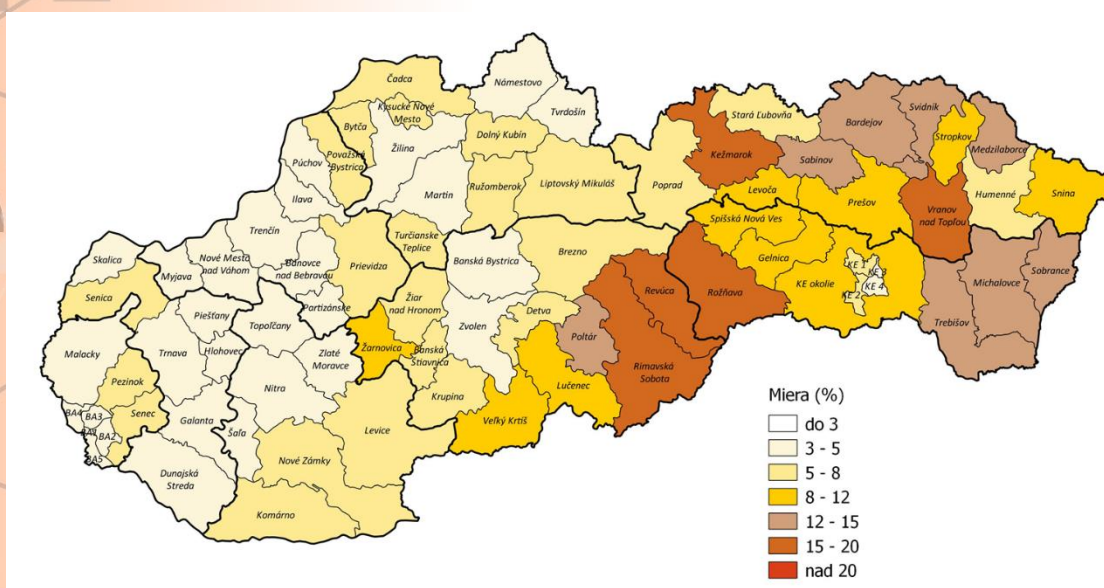
Miera evidovanej nezamestnanosti v SR počas rokov kolísala, pričom najvyššiu hodnotu v rámci sledovaného obdobia rokov 2016 až 2021 dosiahla v roku 2016, kedy bola jej hodnota 8,8 %. V nasledujúcich troch rokoch sa znižovala až na úroveň 4,9 % v roku 2019, ale s príchodom pandémie začala znova rásť. Konkrétne hodnoty miery evidovanej nezamestnanosti sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 1: Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v SR v rokoch 2016 až 2021 (údaj k 31. 12.)

Rok	Miera nezamestnanosti v %
2016	8,8
2017	5,9
2018	5,0
2019	4,9
2020	7,6
2021	6,8

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Nasledujúca mapa vykresľuje súčasnú úroveň miery evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR členenú na sedem intervalov (miera evidovanej nezamestnanosti v %). Regióny s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti sa nachádzajú prevažne na východnom a južnom Slovensku.

Obrázok 10: Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31. 12. 2021

Zdroj: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Miera evidovanej nezamestnanosti vo väčšine okresov medzi rokmi 2016 a 2021 klesla. V 30 okresoch SR sa znížila o menej ako 2 p. b., v 27 okresoch klesla o 2 až 4 p. b. a v 18 okresoch sa miera evidovanej nezamestnanosti znížila o viac ako 4 p. b. K najväčšej zmene došlo v okrese Poltár, kde sa medzi dvomi sledovanými rokmi znížila miera evidovanej nezamestnanosti až o 6,40 p. b. Iba v štyroch okresoch miera nezamestnanosti stúpila. Išlo konkrétne o Malacky, kde sa zvýšila o 0,08 p. b., ďalej Pezinok, kde sa zvýšila o 0,19 p. b., v okrese Senec vzrástla o 0,21 p. b. a v okrese Galanta o 0,25 p. b. Okresy, v ktorých sa miera evidovanej nezamestnanosti znížila o viac ako 5 p. b., aj s konkrétnymi hodnotami, sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2: Pokles miery evidovanej nezamestnanosti vo vybraných okresoch medzi rokmi 2016 a 2021

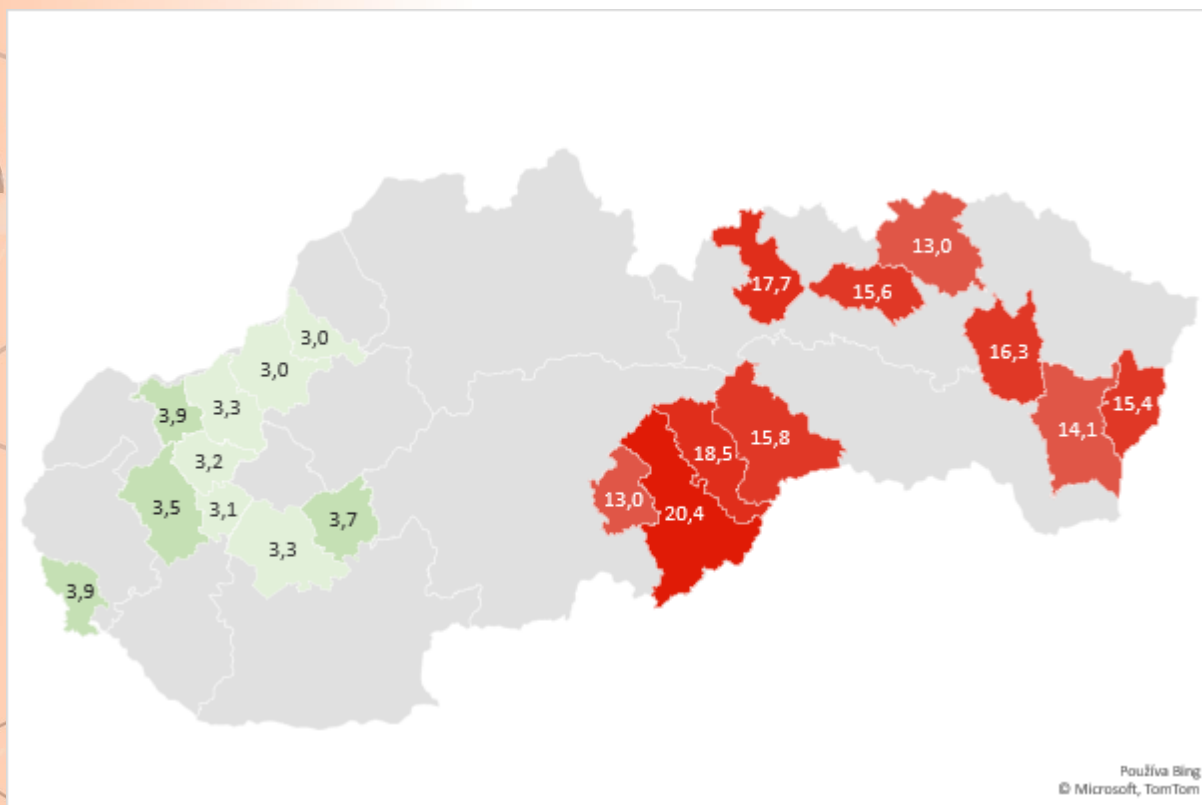
Okres	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %) v októbri 2021	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %) v októbri 2016	Pokles miery evidovanej nezamestnanosti v p. b.
Banská Štiavnica	6,87	12,37	-5,5
Detva	6,21	11,32	-5,11
Lučenec	10,48	16,01	-5,53

Okres	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %) v októbri 2021	Miera evidovanej nezamestnanosti (v %) v októbri 2016	Pokles miery evidovanej nezamestnanosti v p. b.
Poltár	11,79	18,19	-6,40
Rimavská Sobota	19,59	25,26	-5,67
Humenné	7,65	13,44	-5,79
Medzilaborce	12,65	18,12	-5,47
Snina	8,99	14,80	-5,81
Svidník	12,46	18,25	-5,79
Rožňava	15,14	21,11	-5,97

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Pri porovnaní desiatich okresov s najnižšou mierou evidovanej nezamestnanosti a desiatich okresov s najvyššou mierou evidovanej nezamestnanosti v rámci SR je možné vidieť výrazné rozdiely. Ich geografická poloha aj konkrétne hodnoty sú zobrazené na nasledujúcom obrázku.

Obrázok 11: Desať okresov s najnižšou a najvyššou mierou evidovanej nezamestnanosti v % v SR k 01. 02. 2022

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

V skupine okresov s najnižšou mierou evidovanej nezamestnanosti sa jej hodnota pohybuje od 3 % do 4 %, ktorá do určitej miery predstavuje frikčnú nezamestnanosť. V skupine okresov s najvyššou mierou evidovanej nezamestnanosti je jej najnižšia hodnota 13 % a v okrese Rimavská Sobota dosiahla hodnotu až 20,4 %. Tieto dve skupiny okresov sa už na prvý pohľad odlišujú aj svojou geografickou polohou. Nízka miera evidovanej nezamestnanosti je spojená s okresmi nachádzajúcimi sa na západnom Slovensku (konkrétne sú to Bratislava, Trnava, Myjava, Hlohovec, Piešťany, Nitra, Zlaté Moravce, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín a Ilava), kde sa nachádza hlavné mesto, je tu vybudovaná základná aj informačno-komunikačná infraštruktúra, sústreďujú sa tu ľudské zdroje i firmy, ktoré ťažia z aglomeračných úspor, priesakov znalostí a pod., čo pozitívne vplýva na rast zamestnanosti v týchto regiónoch. Naopak východné a južné Slovensko v pomenovaných faktoroch

vplývajúcich na rast konkurencieschopnosti a zamestnanosti v regiónoch značne zaostáva. Desiatimi okresmi s najvyššou mierou nezamestnanosti k 01.02.2022 boli nasledujúce: Poltár, Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Kežmarok, Sabinov, Bardejov, Vranov nad Topľou, Michalovce a Sobrance.

Tabuľka 3: Percentuálny pokles UoZ v najmenej rozvinutých okresoch medzi októbrom 2016 a októbrom 2021

Najmenej rozvinuté okresy	Počet UoZ v októbri 2016	Počet UoZ v októbri 2021	Percentuálny pokles UoZ
Lučenec	6 473	4 021	-37,88 %
Poltár	2 259	1 325	-41,35 %
Revúca	5 316	3 826	-28,03 %
Rimavská Sobota	11 679	8 094	-30,70 %
Kežmarok	7829	5 940	-24,13 %
Sabinov	5 545	4 254	-23,28 %
Svidník	3 563	2 323	-34,80 %
Vranov nad Topľou	8 206	6 113	-25,51 %
Gelnica	2 754	1 690	-38,63 %
Rožňava	7 245	4 925	-32,02 %
Sobrance	2 085	1 723	-17,36 %
Trebišov	10 440	7 076	-32,22 %
Bardejov	6 943	5 061	-27,11 %
Medzilaborce	1 206	824	-31,67 %
Košice - okolie	9 943	6 878	-30,83 %
Levoča	2 566	1 732	-32,50 %
Snina	3 174	1 780	-43,92 %
Stropkov	1 970	1 414	-28,22 %
Michalovce	8 593	7 823	-8,96 %
Stará Ľubovňa	2 986	2 190	-26,66 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, Zoznam najmenej rozvinutých okresov zo štvrtého štvrťroka 2021. Poznámka: UPSVaR vedie zoznam najmenej rozvinutých okresov podľa zákona 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Medzi rokmi 2016 a 2021 prišlo vo všetkých najmenej rozvinutých okresoch k poklesu počtu UoZ. Túto skutočnosť je možné vnímať pozitívne, nakoľko súvisí s rastom zamestnanosti. Najvýraznejší pokles je možné pozorovať v okrese Snina, ktorý v percentuálnom vyjadrení dosiahol takmer 44 %. Naopak k najmenšiemu poklesu, ktorý predstavoval takmer 9 %, prišlo v okrese Michalovce.

Samotné nárasty/poklesy v počte UoZ v jednotlivých okresoch však nie sú jednoznačne smerodajné. Pre porovnanie bolo vybraných a takto analyzovaných aj desať okresov, ktoré dosiahli v roku 2016 najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti. Konkrétne okresy, ako aj hodnoty miery nezamestnanosti, počty UoZ v daných rokoch aj percentuálny pokles sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 4: Percentuálny pokles počtu UoZ medzi októbrom 2016 a októbrom 2021 v desiatich okresoch SR, ktoré mali v októbri 2021 najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti

Regióny, ktoré mali v roku 2016 najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti	Miera evidovanej nezamestnanosti v % v októbri 2016	Počet UoZ Október 2016	Počet UoZ Október 2021	Percentuálny pokles UoZ
Pezinok	4,78	1 709	1 675	-1,99 %
Púchov	4,77	1 272	1 062	-16,51 %
Skalica	4,69	1 320	1 021	-22,65 %
Myjava	4,65	718	567	-21,03 %
Bratislava I	4,31	940	893	-5,00 %
Bratislava V	4,09	3 132	2 957	-5,59 %
Trnava	3,85	2 923	2 549	-12,80 %
Hlohovec	3,79	1 109	889	-19,84 %
Piešťany	3,70	1 497	1 209	-19,24 %
Galanta	3,66	2 177	2 108	-3,17 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Aj v tomto prípade dosahujú všetky okresy pokles počtu UoZ, no nie až taký výrazný, ako pri najmenej rozvinutých okresoch. Najvýraznejší pokles počtu UoZ nastal v Skalici, kde ich v priebehu piatich rokov ubudlo až 22,65 %. Najmenší rozdiel nastal v okrese Pezinok, kde

dosiahol percentuálny pokles UoZ iba necelé 2 %. **Priemerný percentuálny pokles UoZ** v desiatich regiónoch/okresoch, ktoré mali v roku 2016 najnižšiu mieru evidovanej nezamestnanosti **bol 11,12 %**. Všetky okresy zaradené do skupiny najmenej rozvinutých okresov, okrem Michaloviec, dosiahli väčší percentuálny pokles UoZ, než bol priemerný pokles v desiatich okresoch s najnižšou mierou evidovanej nezamestnanosti v roku 2016. Táto skutočnosť svedčí o **konvergencii najmenej rozvinutých regiónov a rozvinutých regiónov SR**.

Osobitný prínos pre konvergenciu prostredníctvom cielených investičných aktivít majú **priemyselné parky**, ktoré sa lokalizujú do menej rozvinutých regiónov, ako napr.: Stropkov, Prešov – Záborské, Bardejov, Lipany, Kojšov, Gelnica, Jaklovce, Kechnec, Veľká Ida, Medzilaborce, Humenné – Guttmanovo, Myslina, Snina, Levoča, Poprad – Matejovce, Spišská Nová Ves, Kežmarok, Tornaľa, Rožňava, Hnúšťa, Rimavská Sobota, Lučenec, Veľký Krtíš, Malý Krtíš, Krupina, Detva, Víglaš, Žarnovica, Dolný Kubín.

Možnosť podstatne vyššieho využitia priemyselných parkov na úroveň plánovaného počtu pracovných miest, resp. ďalšieho rozšírenia, majú priemyselné parky napr. v lokalitách: Krompachy, Michalovce, Sobrance – obec Bunkovce, Petrovany, Utekáč, Poltár – Jelšovany, Filákov, Trebišov – Milhostov, Svidník - Juh (Petrova dolina), Vranov nad Topľou – Ferovo.

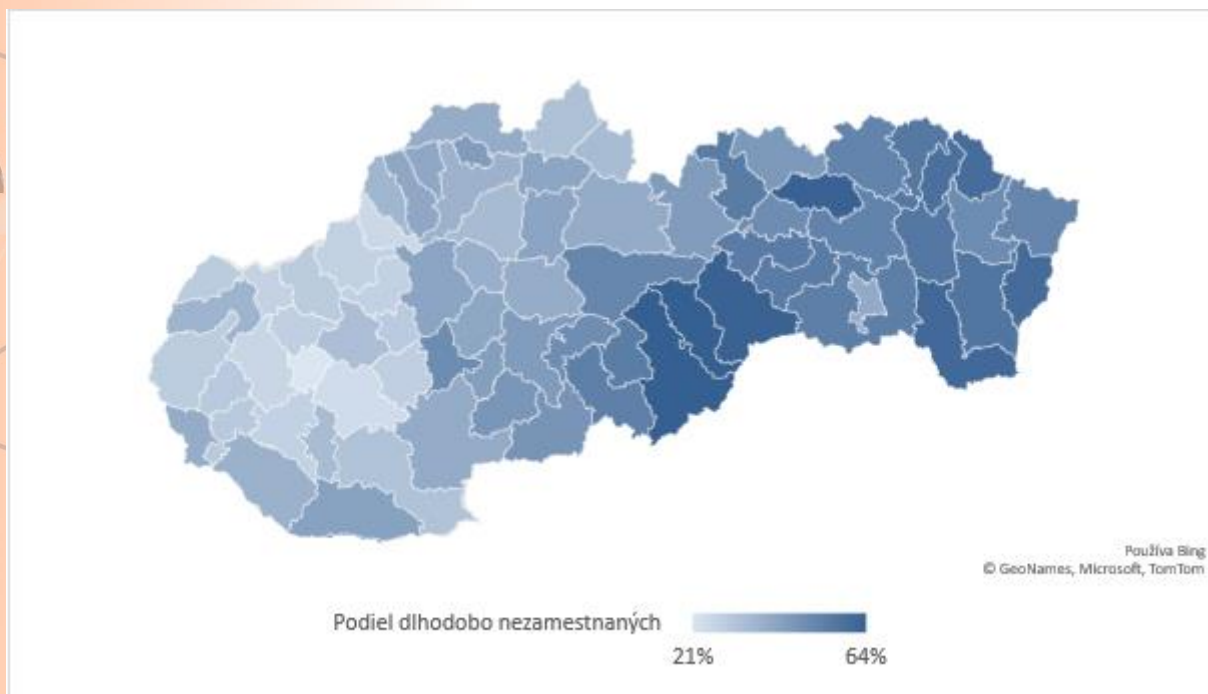
Vysoké počty pracovných miest pre UoZ zo všetkých regiónov zabezpečujú taktiež priemyselné parky v silne etablovaných lokalitách, ako napr.: Skalica, Senica, Nededza, Strečno, Voderady, Zeleneč, Majcichov, Piešťany, Hlohovec, Trnava, Myjava, Sered', Galanta, Sládkovičovo, Čab, Hurbanovo, Nesvady, Nitra, Vráble, Levice, Trenčín a i.

Regionálna komparácia dlhodobozamestnaných a poberateľov sociálnych dávok

Popri sledovaní miery nezamestnanosti je dôležité prihliadať aj na dĺžku časového intervalu nezamestnanosti UoZ. Podiel dlhodobozamestnaných (doba trvania nezamestnanosti je dlhšia ako 12 mesiacov) UoZ na celkovom počte UoZ za celú SR sa medzi rokmi 2016 a 2021

znižil o 3,34 p. b. (z 49,84 % na 46,5 %). Nasledujúca mapa znázorňuje podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ na celkovej počte UoZ v jednotlivých okresoch SR.

Obrázok 12: Podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ na celkovom počte UoZ v rámci jednotlivých okresov SR v roku 2021

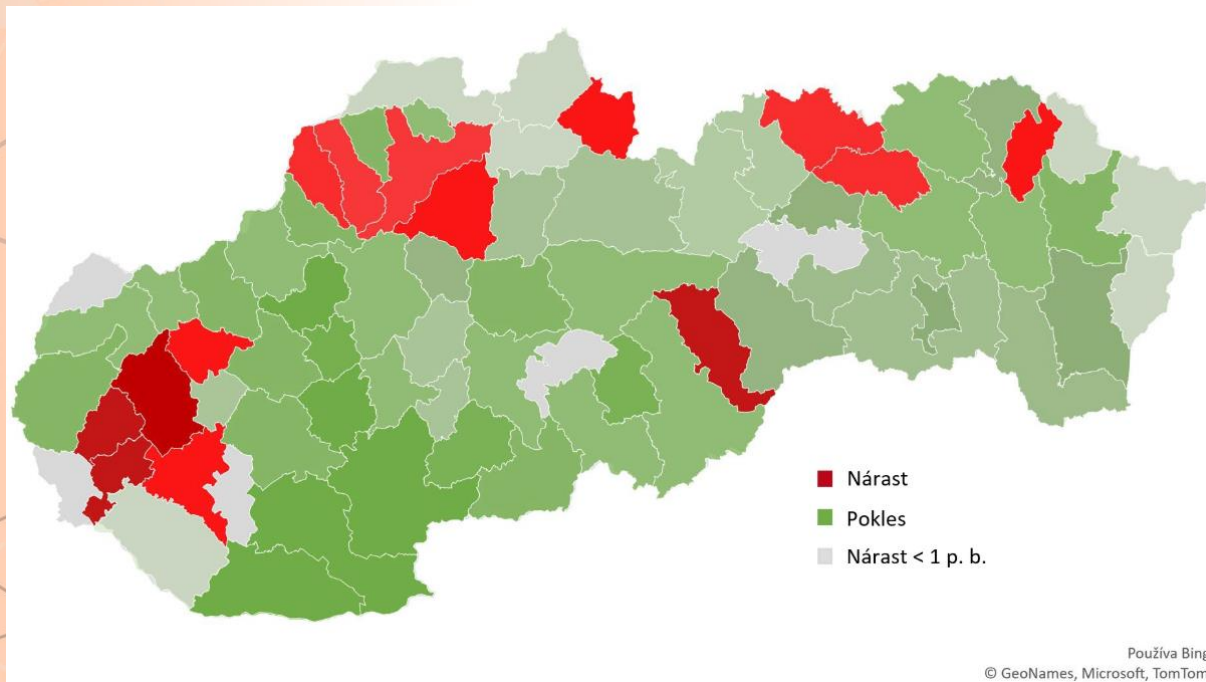
Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ na celkovom počte UoZ bol v roku 2021 na juhu a východe Slovenska. Sedem okresov malo tento podiel vyšší ako 60 %. Konkrétne v okresoch Rimavská Sobota, Rožňava a Revúca dosiahol až 64 %, v okrese Sabinov bol podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte UoZ 63 %, v okresoch Trebišov a Sobrance bol 61 % a v okrese Medzilaborce dosiahol 60 %. Naopak najnižší podiel dosiahol okres Hlohovec, kde dlhodobo nezamestnaní UoZ tvorilo iba 21 % zo všetkých UoZ, ďalej okres Nitra, kde dosiahol hodnotu 24 % a okres Trnava s podielom 26 %.

Takmer vo všetkých krajoch Slovenska percentuálna zmena podielu dlhodobo nezamestnaných UoZ klesala. Výnimkou boli Bratislavský kraj, kde sa medzi rokmi 2016 a 2021 tento podiel zvýšil o 1,74 p. b. (z 32,17 % na 33,91 %) a Trnavský kraj, v ktorom sa zvýšil o 0,60 p. b. (z 30,81 % na 31,42 %). K najpriaznivejšej zmene, k poklesu podielu dlhodobo nezamestnaných až o 10,87 p. b., došlo v Nitrianskom kraji (z 45,49 % na 34,62 %). Konkrétne zmeny v jednotlivých okresoch sú zobrazené na nasledujúcom obrázku. Hodnota

poklesu alebo nárastu podielu dlhodobo nezamestnaných UoZ na počte UoZ v danom regióne je rozlíšená intenzitou príslušnej farby – čím tmavšia/intenzívnejšia farba, tým vyšší nárast, resp. pokles.

Obrázok 13: Percentuálna zmena podielu dlhodobo nezamestnaných UoZ na celkovom počte UoZ v rámci jednotlivých okresov medzi rokmi 2016 a 2021

Používa Bing
 © GeoNames, Microsoft, TomTom

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

V 25 okresoch došlo k zvýšeniu podielu dlhodobo nezamestnaných osôb, pričom v okrese Trnava bol zaznamenaný najväčší percentuálny nárast (až o 8 p. b.). V okresoch Pezinok a Senec došlo k nárastu tohto podielu o 6 p. b. a v okresoch Stropkov a Revúca sa zvýšil o približne 5 p. b. Naopak k najvýraznejšiemu poklesu (o 14 p. b.) došlo v okrese Levice. V okresoch Bánovce nad Bebravou, Komárno, Nové Zámky a Zlaté Moravce podiel dlhodobo nezamestnaných medzi rokmi 2016 a 2021 klesol o 13 p. b.

Poberatelia sociálnych dávok

Ľuďom bez práce chýba príjem zo zamestnania, ktorým by si zabezpečili základné životné potreby a dôstojný život. S nezamestnanosťou teda súvisí aj ťažšia finančná situácia

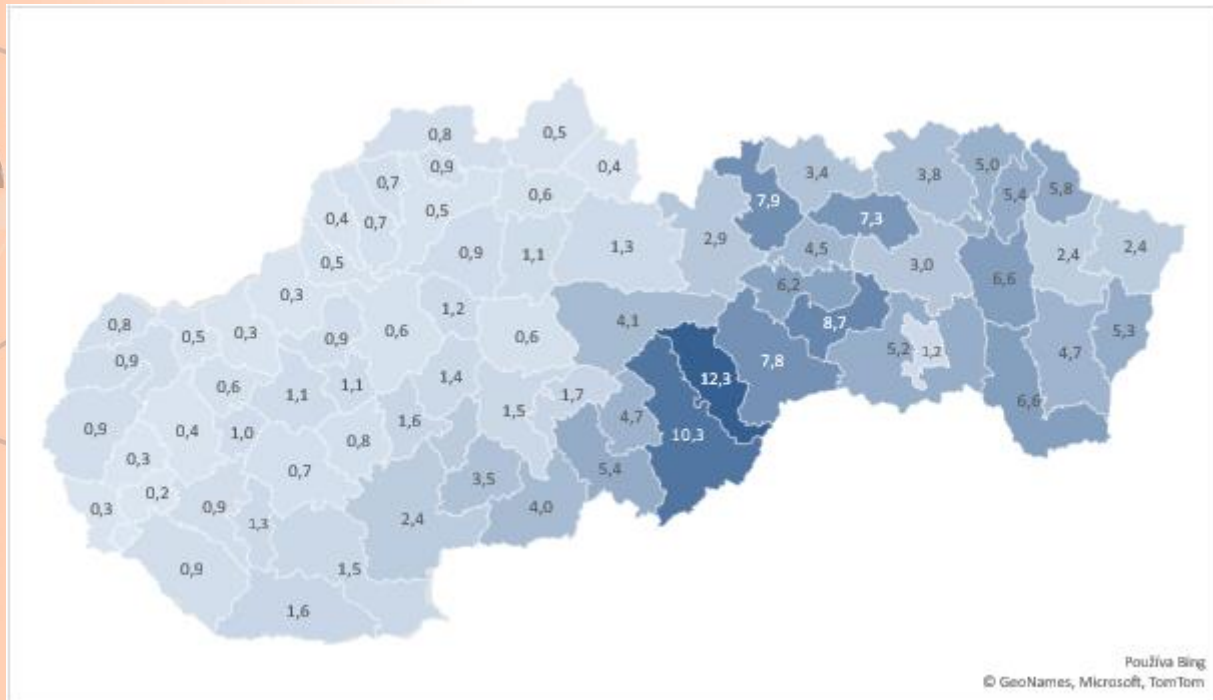
a zvýšená miera ohrozenia chudobou, resp. závislosť na sociálnych dávkach. Krátkodobá či strednodobá nezamestnanosť nemusí byť problémom, keďže človek môže preklenúť toto obdobie bez závažnejších finančných problémov pomocou nasporených prostriedkov, resp. vďaka príjmu osôb žijúcich v spoločnej domácnosti, prípadne si UoZ môže zabezpečiť príjem formou dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru (ak trvanie nepresiahne 40 dní v kalendárnom roku u zamestnávateľa²¹). Avšak čím dlhší časový interval nezamestnanosť trvá, tým závažnejším ohrozeniam nezamestnaná osoba čelí. Okrem prehĺbovania nepriaznivej finančnej situácie prichádzajú nezamestnaní ľudia aj o pracovné návyky, prestávajú byť atraktívnymi pre zamestnávateľov a ich (opätovné) zaradenie sa na trh práce sa stáva náročnejším. Veľkým problémom je práve pokles pravdepodobnosti zamestnania sa, vymanenia sa z dlhodobej nezamestnanosti. Dlhodobo nezamestnaní sú aj z týchto dôvodov zaradení medzi znevýhodnené skupiny na trhu práce a sú na nich zamerané aktívne opatrenia na trhu práce.²²

Na nasledujúcom obrázku je znázornený podiel osôb, ktoré sa nachádzali v roku 2021 v hmotnej núdzi v jednotlivých okresoch.

²¹ ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. *Evidencia UoZ*. [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné na internete: <https://www.upsvr.gov.sk/obcan/evidovanie-uoz/evidencia-uoz.html?page_id=701266>

²² EURÓPSKA KOMISIA. *Tematický informačný prehľad európskeho semestra: Aktívne politiky trhu práce*. [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_active-labour-market-policies_sk.pdf>

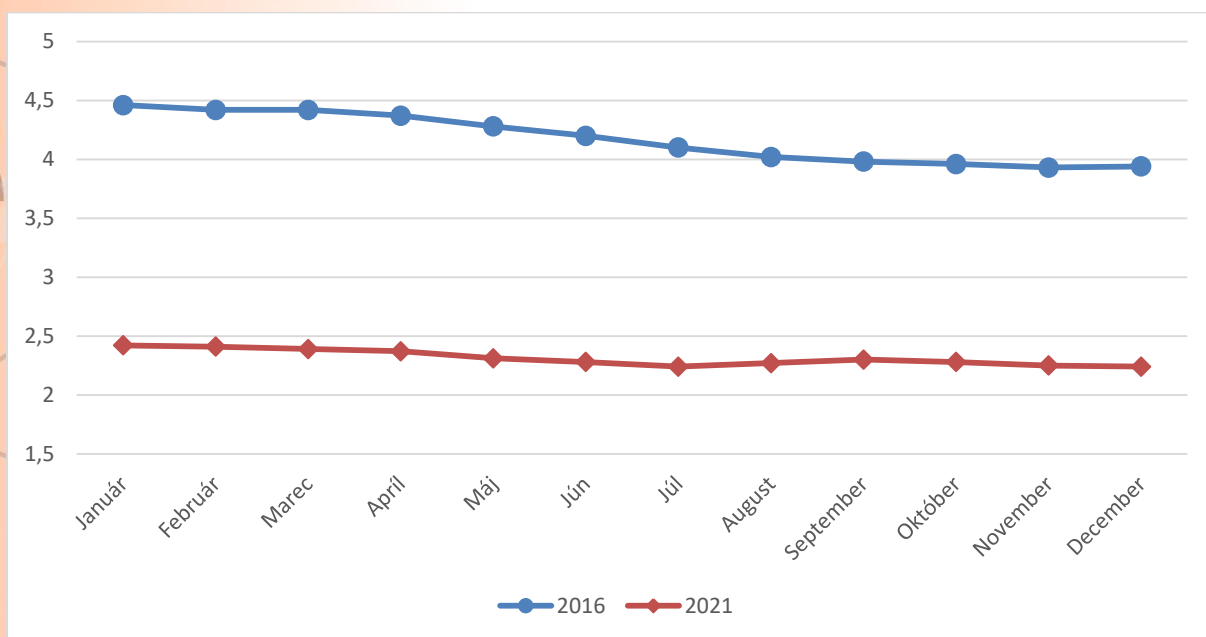
Obrázok 14: Podiel poberateľov dávky v hmotnej núdzi spolu so spoločne posudzovanými osobami na celkovom počte obyvateľov jednotlivých regiónov v % v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Najvyšší podiel osôb v hmotnej núdzi bol v roku 2021 v okrese Revúca, kde dosiahol hodnotu 12,28 % z celkového obyvateľstva. Ďalej to boli okresy Rimavská Sobota s podielom 10,30 %, okres Gelnica s hodnotou 8,68 %. Okresy Kežmarok a Rožňava dosiahli veľmi podobné hodnoty tohto podielu, konkrétne 7,94 % a 7,34 %. Posledným okresom, ktorého podiel osôb v hmotnej núdzi prevýšil 7 % tamojšieho obyvateľstva, bol okres Sabinov.

Graf 1: Vývoj podielu poberateľov dávky v hmotnej núdzi spolu so spoločne posudzovanými osobami na celkovom počte obyvateľov jednotlivých regiónov v % medzi rokmi 2016 a 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Z dlhodobejšieho hľadiska dochádza k poklesu počtu i podielu osôb nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi. Celkovo sa v SR medzi rokmi 2016 a 2021 znížil podiel osôb v hmotnej núdzi k celkovému obyvateľstvu o 1,68 p. b. (z 3,96 % na 2,28 %). Vo všetkých okresoch prišlo medzi porovnávanými obdobiami k poklesu tohto podielu s jedinou výnimkou, ktorou bol okres Bratislava IV, kde prišlo k minimálnemu nárastu. Najvýraznejšia zmena nastala v okrese Rimavská Sobota, kde sa podiel ľudí nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi znížil až o 5,99 p. b., čím sa dostal (klesol) na druhé miesto v rebríčku najvyššieho podielu osôb v hmotnej núdzi. O viac ako 4 p. b. sa tento podiel znížil v okresoch Rožňava (o 5,53 p. b.), Poltár (o 4,63 p. b.), Trebišov (o 4,46 p. b.), Lučenec (o 4,42 p. b.) a Sabinov (o 4,38 p. b.). V okrese Revúca sa podiel taktiež znížil, avšak iba o 3,97 p. b., kvôli čomu je v súčasnosti okresom s najvyšším podielom osôb v hmotnej núdzi.

Je vidieť značná korelácia medzi počtom dlhodobo nezamestnaných a počtom poberateľov sociálnych dávok. Napríklad v okrese Revúca je možné vidieť medzi rokmi 2016 a 2021 nárast dlhodobo nezamestnaných osôb o 5 p. b., ale aj celkovo vysoký podiel dlhodobo

nezamestnaných, ktorý je sprevádzaný vysokým podielom (najvyšším z celej SR) osôb nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi. V susedných okresoch (Rimavská Sobota, Rožňava), ale napríklad aj v okresoch Gelnica či Trebišov, môžeme pozorovať podobnú situáciu, kedy sú podiely dlhodobo nezamestnaných osôb aj podiel ľudí v hmotnej núdzi relatívne vysoké.

2. 3. CHARAKTERISTIKA PRIEMYSELNÝCH KLASTROV

Klaster je najvšeobecnejšie definovaný ako „geograficky blízka skupina prepojených firiem a asociovaných inštitúcií v určitej oblasti spojených spoločnými, ale aj rozdielnymi črtami.“²³

Predstavuje vhodný variant spolupráce rôznych subjektov v danej oblasti, z ktorej môžu napriek vzájomne konkurenčnému prostrediu čerpať všetky zúčastnené strany. Členovia klastrov si môžu vymieňať vedomosti, skúsenosti, know-how, zdieľať svoje výskumy, investičné a inovačné postupy. Môžu medzi nimi existovať materiálne, personálne a informačné dodávateľsko-odberateľské vzťahy.²⁴ Ich vzájomná prepojenosť, spolupráca, komunikácia a priesaky znalostí prispievajú k vyššej efektívnosti a motivujú členov k podávaniu lepších výkonov.

V dnešnom globalizovanom svete „prežijú“ iba tí najkonkurencieschopnejší. Klaster sú pre rozvoj regiónov a ich konkurencieschopnosť veľmi dôležité, pretože vytvárajú hmatateľné ekonomické výhody. Najdôležitejšie sú v tomto kontexte inovácie, inovatívne riešenia, postupy, produkty, vďaka čomu vedia členovia rýchlejšie a efektívnejšie vyvíjať nové technológie, investície, prispôbovať sa a reagovať na podmienky a potreby trhu.

²³ EUROPE INNOVA CLUSTER MAPPING PROJECT. 2008. *Cluster Policy in Europe. A Brief Summary of Cluster Policies in 31 European Countries*. [online]. Europe Innova Cluster Mapping Project, Oxford Research AS, 2008. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete:

<http://www.tecninvest.com/_research/Synthesis_report_cluster_mapping%20-%20final_2008.pdf>

²⁴ SLOVENSKÁ INOVAČNÁ A ENERGETICKÁ AGENTÚRA. 2015. *KLASTROVÁ POLITIKA v podmienkach Slovenska*. [online]. Bratislava : 2015. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <https://www.siea.sk/wp-content/uploads/inovacie/publikacie/studia_SIEA_Klastrova_politika_web.pdf> ISBN 978-80-88823-62-9.

Únia klastrov Slovenska je organizácia, ktorá zastupuje klastre na Slovensku. Vznikla v roku 2010 „s cieľom podpory rozvoja klastrov a klastrovej politiky na Slovensku.“²⁵ Sídli v Nitre a má 16 členov. Pôsobí najmä v oblasti inovácií, pričom sa usiluje o vytvorenie kvalitného a konkurencieschopného podnikateľského prostredia. Prepája a podporuje spoluprácu medzi zástupcami regionálnej samosprávy, akademickej sféry a výskumu s podnikateľskou praxou. Aktívne sa zúčastňuje rôznych projektov a spoluprác, napr. Dunajskej stratégie. Ďalšími cieľmi Únie klastrov Slovenska sú:²⁶

- posilňovanie výskumu, vývoja produktov, inovácií a transferu technológií,
- skvalitňovanie všetkých systémov vzdelávania v záujmových oblastiach členských klastrov,
- podpora výmeny informácií na národnej a medzinárodnej úrovni v oblasti inovácií,
- zapojenie sa do medzinárodných partnerstiev v rámci projektov pre oblasť vzdelávania, vývoja, výskumu a prenosu know-how.

Automobilový klaster – západné Slovensko má sídlo v Trnave, skladá sa z 30 členov, ktorými sú výrobné podniky, školy a univerzity zo západného Slovenska (jeden člen je z Českej republiky). Kooperujú aj so zahraničnými organizáciami, participujú na rôznych projektoch (napr. AC Centrope, Autoplast alebo Autoclusters). Medzi služby pre členov patrí aj pomoc organizáciám pri projektoch EÚ, exkurzie, výstavy, vzdelávanie, obchodno-kontrakčné stretnutia firiem a ďalšie. Ciele klastra sú definované ako vytváranie podmienok rozvoja priemyselnej infraštruktúry pre rozvoj technologických procesov na STU MTF, budovanie Mestského priemyselného a technologického parku Trnava pre inovatívne firmy, medzinárodná spolupráca v rámci EÚ v oblasti automobilového priemyslu a zavádzanie permanentného vzdelávania na základe potrieb praxe.²⁷

²⁵ ÚNIA KLASTROV SLOVENSKA. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<http://uksk.sk/>>

²⁶ ÚNIA KLASTROV SLOVENSKA. *Základné informácie*. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <http://uksk.sk/stranka1/zakladne_informacie/>

²⁷ *Automobilový klaster – západné Slovensko*. [online]. 03.10.2014. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<https://www.slideserve.com/kalb/automobilov-klaster-z-padn-slovensko>>

Slovenský plastikársky klaster sídli v Nitre, má 30 členov a deväť partnerov a spolupracujúcich organizácií. Bol založený v roku 2009 a má nadregionálny charakter. Združuje firmy, školy, univerzity a vedecké inštitúcie z celého Slovenska. Partnermi a spolupracujúcimi organizáciami sú prevažne zahraničné spoločnosti. „*Hlavnou úlohou je stimulovať rozvoj v oblasti zamestnanosti a kvality vzdelávania, v oblasti výroby a spracovania plastov a dosiahnuť tak zvýšenie konkurencieschopnosti spoločností v oblasti plastov.*“²⁸ Oblasť záujmu tohto klastra sú: podporovanie sieťovania a klastrovania, zvyšovanie kapacít a zručností dodávateľov, posilňovanie externých vzťahov (export) a rozvoj nových výrobných projektov, podporovanie zručností pre trh práce v strategickej časti sektora spracovania plastov a zvyšovanie prepojenia medzi výskumom a potrebami firiem.²⁹

Regionálny inovačný priemyselný klaster Rimavská kotlina (REPRIK) bol založený v obci Jesenské v roku 2020, a to „*s cieľom trvalého rozvoja modernej a systémovej energetickej politiky a rozvoja podnikateľského prostredia s dôrazom na výrobu, distribúciu, investičný rozvoj, výskum, vývoj, vzdelávanie, sociálny rozvoj, ekológiu, prechod z lineárneho hospodárstva na obehové hospodárstvo a podporu konkurencieschopnosti hospodárstva SR.*“³⁰ Skladá sa z piatich zakladajúcich členov, 11 členov a partnerov a spolupracuje s piatimi klastrami. Jeho činnosti sú rozdelené do viacerých tém:

- Podnikateľské prostredie,
- Sociálny rozvoj,
- Obehové hospodárstvo,
- Ekológia, systémová ekologická politika,
- Výskum a vývoj,
- Vzdelávanie,

²⁸ SLOVENSKÝ PLASTIKÁRSKY KLASTER. *O nás*. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<https://portal.spklaster.sk/index.php/sk/spk/o-nas>>

²⁹ SLOVENSKÝ PLASTIKÁRSKY KLASTER. 2017. *Slovenský plastikársky klaster záujmové združenie právnických osôb v oblasti plastikárskeho priemyslu a pridružených odvetví*. [online]. 2017. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<https://portal.spklaster.sk/images/O-SPK.pdf>>

³⁰ REPRIK. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://www.reprik.eu/>>

– Cezhraničná spolupráca.

Sústreduje sa na rozvoj, vzdelávanie a podporu svojich členov i ostatných subjektov v oblasti využívania druhotných surovín, sociálneho podnikania, v prechode na obehové hospodárstvo, v oblasti Smart City a búrania podnikateľských bariér. Kladie dôraz najmä na rozvoj regiónu skrz aplikáciu systémovej a energetickej politiky v regiónoch a podporu výroby a služieb v regionálnej pôsobnosti.

Priemyselný inovačný klaster (IIC - Industry Innovation Cluster) vznikol v roku 2017 v obci Gbeľany, v súčasnosti sídli v Bratislave. Má 11 členov, troch pridružených členov (univerzity) a štyroch členov platformy (malé a stredné podniky). Členmi sú organizácie, ktoré sa zaoberajú inovatívnymi technológiami a službami na zlepšenie dopravných možností, skúseností zákazníkov, výrobných procesov a akejkoľvek inej témy súvisiacej s inteligentnou mobilitou. Cieľom klastra je *„spájať spoločnosti, ktoré sú lídrami v slovenskom priemysle a chcú posunúť Slovensko vpred v konkurencieschopnosti a inováciách.“*³¹ Usiluje sa zlepšiť konkurencieschopnosť slovenského priemyslu, podporovať spoluprácu pri zdieľaní inovatívnych nápadov a know-how v oblasti výskumu a vývoja, podporovať spoluprácu medzi akademickým a podnikateľským sektorom, podporovať inovačný ekosystém na Slovensku, identifikovať možnosti spolupráce v oblasti výskumu a vývoja medzi členmi a univerzitami, riadiť väčšie inovačné projekty s možnosťami poradenstva a koučovania, vykonávať široké spektrum aktivít v oblasti financovania z grantov EÚ a iných druhov financovania. Klaster sa zameriava na zdieľanie inovatívnych nápadov, vytváranie spoločných tímov a spolufinancovanie projektov súvisiacich s inováciami. Ďalšie ciele klastra sú:³²

- Vytvorenie platformy na dosahovanie vzájomných cieľov v inováciách,
- Vytváranie nových pracovných miest vo výskume a vývoji,
- Zdieľanie vedomostí o inovatívnom ekosystéme,

³¹ INDUSTRY INNOVATION CLUSTER. [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné na internete: <<https://www.industryinnovationcluster.sk/>>

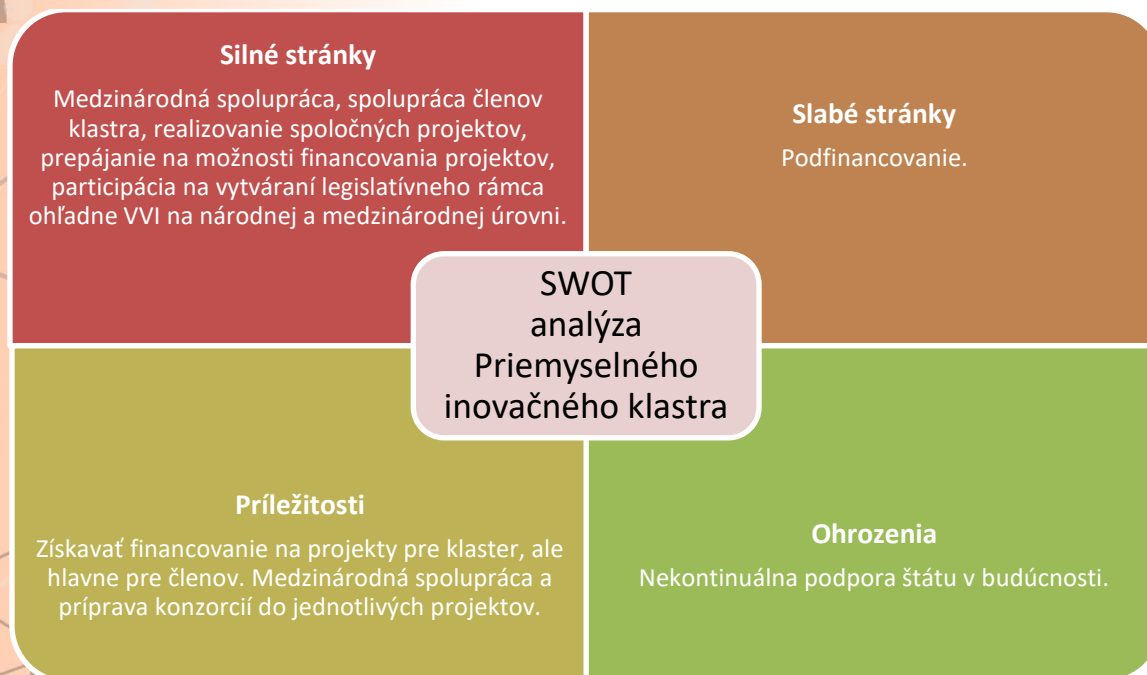
³² INDUSTRY INNOVATION CLUSTER. *Our aims*. [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné na internete: <<https://www.industryinnovationcluster.sk/#our-aim>>

- Účasť na vytváraní nových modelov financovania projektov orientovaných na budúcnosť,
- Výmena odborníkov,
- Rýchlejšie, efektívnejšie a cenovo dostupné inovácie.

Z informácií o klasteri získaných formou dotazníkového zisťovania vyplýva, že je to krosektoriálny klaster, ktorý má prepojenia naprieč viacerými odvetvami. Nové digitálne technológie sa totiž využívajú vo všetkých oblastiach a tak isto aj zelená politika, potrebné inovácie a kolektívna inteligencia umocnená diferenciou jednotlivých sektorov vytvára kreatívne podhubie na inovácie a nové myšlienky. Najväčšou prekážkou, s ktorou sa museli vysporiadať pri vzniku klastra, bola potreba presvedčiť medzinárodné korporácie, že má zmysel kreovať inovačný potenciál aj na Slovensku. Na finančné zabezpečenie realizácie činností a fungovanie klastra využívajú tri zdroje, ktorými sú: členské príspevky, podpora štátu a zapájanie sa do projektov. Zahrňujú malé a stredné podniky do jednotlivých (medzinárodných) projektov, a tým ich začleňujú do hodnotových reťazcov na medzinárodnej úrovni. Spolu s MIRRI SR Priemyselny inovačný klaster etabloval Gaia - X Hub Slovakia, ktorý participuje na dátovej ekonomike založenej na transparentnosti, bezpečnosti a interoperabilite. Osobitne, ako špecifické činnosti, ktoré majú pozitívny vplyv na konkurencieschopnosť ich členov, vyzdvihla zástupkyňa klastra zapájanie spoločností do medzinárodných projektov, prípravu konzorcií, medzinárodnú spoluprácu a spoločné zdieľanie vedomostí. Ciele klastra sa darí naplňovať a do budúcnosti by mal byť organizáciou schopnou naplňovať očakávania členov v spoločných projektoch. Jedinou výzvou/priestorom na zlepšenie je rýchlejšia implementácia rôznych možností financovania zo strany štátu. Klaster čelí aj problémom, ako napríklad inflácii a nedostatku materiálu, pomalému implementovaniu a riešeniam naviazaným na politické obdobia, decentralizácii možností grantov, absencii ucelených informácií, ako aj potrebe veľkého úsilia pre malé krôčiky k úspechu. Z hľadiska legislatívy na podporu činnosti klastrov by zástupkyňa zapracovala najmä kontinuálnu a stabilnú podporu klastrom. Tiež vyjadrila žiadosť/zdôraznila potrebu nezabúdať označiť klaster ako oprávnený subjekt v jednotlivých výzvach. Priemyselny

inovačný klaster má v úmysle v budúcnosti vytvárať filiálky, resp. rozširovať činnosť klastra aj do vzdialenejších regiónov, či už v SR alebo v zahraničí. Respondentka zostavila aj nasledujúcu SWOT analýzu tohto klastra:

Obrázok 15: SWOT analýza klastra IIC - Industry Innovation Cluster

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dotazníkového zisťovania.

Energetický klaster Prešovského kraja má sídlo v Prešove a vznikol v roku 2012. Má päť zakladajúcich členov – mesto, samosprávny kraj, univerzita, príspevková organizácia Ministerstva životného prostredia SR a nezisková organizácia. „Cieľom je zabezpečenie konkurencieschopnosti kraja pri čo najlepšom využívaní prírodných zdrojov kraja.“³³ Zameriava sa najmä na energetickú efektívnosť pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie, pričom dbá/berie do úvahy environmentálne požiadavky kraja. V snahe pretaviť vlastný výskum a vývoj do technických riešení, ktoré neskôr implementuje na trh, buduje energetický manažment v podnikateľskej sfére, vrátane procesného riadenia energií. Klaster si kladie za úlohu vytvoriť odbornú základňu pre diverzifikáciu energetických potrieb

³³ ENERGETICKÝ KLASTER PREŠOVSKÉHO KRAJA (EKPK). [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://ekpk.sk/energeticky-klaster-presovskeho-kraja-ekpk/>>

na Slovensku, ktorá bude predpokladom pre odborný a hospodársky rozvoj územia Prešovského samosprávneho kraja. Klaster je odbornou inštitúciou, ktorá pri zhodnotení ekonomických i environmentálnych kritérií navrhuje a aplikuje technické riešenia, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť a rozvoj celého kraja.

Národný energetický klaster (NEK) bol založený v roku 2012 v Bratislave. Má 52 členov, z ktorých 25 je malých alebo stredných podnikov, 15 veľkých firiem, osem výskumných organizácií, univerzít alebo technických centier a štyria iní aktéri. Jeho pôsobnosť je celoslovenská a medzinárodným sieťovaním združuje významné spoločnosti a inštitúcie z oblasti priemyslu, energetiky a ekológie, stavebníctva a aplikovaného výskumu, inovácií a súvisiaceho vzdelávania. Ide o typický priemyselný inovačný klaster, ktorý pôsobí v oblasti rozvoja inovácií a podpory konkurencieschopnosti priemyslu s osobitným zreteľom na oblasti energetiky, ekonomiky a ekológie. Zaoberá sa organizáciou a spoluprácou priemyselnej výroby, poskytovaním služieb podnikateľskej sfére, rozvojom a podporou projektov vo výrobe, výskumom a vývojom, vzdelávaním, priemyselnými investíciami a výstavbou v energetike, ekológiou ako aj stavebnej, materiálno inžinierskej a projektovej činnosti. Taktiež organizuje rôzne kongresy, workshopy, konferencie, festivaly, exkurzie a súťaže. Je zapojený do medzinárodnej spolupráce v rámci krajín V4 a s tým spojenej publikačnej a propagačnej činnosti.

SAPI klaster vznikol v roku 2019 v Bratislave. Jeho činnosť nadväzuje na aktivity Slovenskej asociácie fotovoltického priemyslu a obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“). Jeho viac ako 120 členov sa snaží podporovať rozvoj udržateľnej, obnoviteľnej energetiky na Slovensku. Sú nimi podnikateľské subjekty, ktoré pôsobia v oblasti OZE, partneri štátnej správy a samosprávy, tiež výskumné, vývojové a vzdelávacie inštitúcie. Klaster sa zameriava na rozširovanie a prepájanie znalostí a skúseností svojich členov o efektívnom využívaní technológií OZE. Hlavným poslaním je, „*vytvorenie efektívnej platformy na prepájanie, komunikáciu a spoluprácu jednotlivých členov a partnerov klastra so zameraním na sektor*

obnoviteľnej energetiky.“³⁴ Klaster vyhľadáva a spája relevantné organizácie zo Slovenska i zahraničia a poskytuje priestor (digitálnu platformu) pre ich čo najefektívnejšiu vzájomnú komunikáciu a spoluprácu pri realizácii projektov a implementácii inovatívnych technologických riešení v obnoviteľnej energetike.

Ipeľský Energetický Environmentálny Klaster (IPEEK) bol založený vo Veľkom Krtíši v roku 2020, a to „s cieľom trvalého rozvoja modernej a systémovej energetickej politiky, rozvoja odpadového hospodárstva a rozvoja podnikateľského prostredia s dôrazom na výrobu, distribúciu, investičný rozvoj, výskum, vývoj, vzdelávanie, sociálny rozvoj, ekológiu a implantovanie nových technológií na odľahčovanie environmentálnych záťaží a podporu konkurencieschopnosti hospodárstva SR.“³⁵ Má 16 členov, ktorí sa pravidelne zúčastňujú spoločných stretnutí. Klaster realizuje rôzne workshopy na Slovensku aj v zahraničí. Vo svojej činnosti, pri projektoch a programoch, na ktorých participujú sa zameriavajú najmä na tieto tri oblasti:

- Energetika,
- Ekológia,
- Environmentalistika.

House of Events Innovation (HEI) je klaster so sídlom v Bratislave, ktorý vznikol v roku 2019. Skladá sa z troch zakladajúcich členov, šiestich pridružených členov a dvoch spolupracujúcich organizácií. „Cieľom HEI je prispieť k výskumu a vzdelávaniu v oblasti spoločenských vied, ktoré súvisia s organizáciou a zabezpečením podujatí a s podporou exportu služieb týkajúcich sa podujatí do EÚ a do celého sveta.“³⁶ Klaster sa usiluje o dosiahnutie líderstva v optimalizácii a automatizácii procesov organizácie podujatí v Európe, tiež sa snaží pomáhať slovenským spoločnostiam presadzovať sa s organizáciou podujatí a subdodávkach na

³⁴ SAPI. *O klastrí*. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://www.sapi.sk/klaster-o-klastrí>>

³⁵ IPEEK. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://www.ipeek.eco/>>

³⁶ [HEI] HOUSE OF EVENTS INNOVATION. [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.heicluster.sk/>>

európskom a svetovom trhu, ale aj ich viesť k spoločensky zodpovednému podnikaniu s akcentom na životné prostredie.

Slovak Smart City Cluster sídli v Poprade a združuje podnikateľov (firmy), nositeľov technologických inovácií, reprezentantov verejnej správy, ako aj zástupcov z akademického prostredia. Má 18 členov, z ktorých sedem členov je zakladajúcich, deväť partnerov a desať odborných pracovných skupín. Podporuje rozvoj, propaguje a šíri koncept „smart“ miest a mestských regiónov na Slovensku. Bol založený v roku 2017 ako reakcia na rozvoj slovenského podnikateľského prostredia a samosprávy miest, v kontexte rozvoja novej synergickej infraštruktúry. Klaster integruje inovácie vo viacerých oblastiach, napr. spracovanie dát, udržateľné zdroje energie, vrátane ich udržateľného využívania, zdieľaná ekonomika a ďalšie. Jeho cieľom je *„vytváranie nových platforiem na zdieľanie skúseností, všeobecne akceptovaných štandardov a praktík ako aj výziev, ktorým čelia profesionáli v oblasti Smart City, cez pravidelné stretnutia, špecifické podujatia či workshopy.“*³⁷

Bioeconomy Cluster v Nitre bol založený v roku 2015 a je súčasťou Výskumného centra AgroBioTech. Má troch zakladajúcich členov, 11 pridružených členov a troch strategických členov. Členmi sú najmä podniky pôsobiace v sektore pôdohospodárstva a potravinárstva, organizácie, ktoré sa venujú výskumu, vývoju a vzdelávaniu, zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv a organizácie tretieho sektora. Cieľom je *„podporovať spoluprácu v oblasti inovácií a vzájomnú výmenu informácií medzi členmi klastra“*.³⁸ Klaster sa usiluje predovšetkým prepojiť prax s vedou a výskumom v oblasti pôdohospodárstva, ale aj v iných biologických odvetviach. Pomoc je zameraná v najväčšej miere na malé a stredné podniky, ktoré v procese internacionalizácie a globalizácie čelia viacerým ťažkostiam v porovnaní

³⁷ SLOVAC SMART CITY CLUSTER. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<http://smartcluster.sk/>>

³⁸ BIOECONOMY CLUSTER. *Základné informácie*. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://bioeconomy.sk/o-nas/zakladne-informacie/>>

s veľkými firmami.³⁹ Spolupracuje aj s inými klastrami a organizáciami zaoberajúcimi sa bioekonomikou na Slovensku aj v zahraničí.

Cluster Kybernetickej Bezpečnosti vznikol v roku 2018 v Liptovskom Mikuláši. Skladá sa z 15 členov a z ďalších troch pridružených členov. Zaoberá sa právnymi, procesnými a technickými otázkami komplexnej ochrany informačnej bezpečnosti dátových aktív. Jeho cieľom je „zapájať sa a podporovať vzdelávanie na úrovni stredných a vysokých škôl a prispievať inovačnými aktivitami k zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne a povedomia v Slovenskej republike v oblasti kybernetickej bezpečnosti.“⁴⁰ Svojimi činnosťami sa usiluje o zvyšovanie povedomia o kybernetickej bezpečnosti, a to nielen u svojich členov, ale aj u podnikateľských subjektov a subjektov verejnej správy či samosprávy. Prezentujú hrozby, ktorým môžu v online priestore čeliť a prečo je potrebné zabezpečiť ochranu svojich dát. Klaster prepája v prvom rade svojich členov, ale tiež aj akademickú obec a iné priemyselné odvetvia, čím zabezpečuje ich spoluprácu a vznik inovácií v oblasti zavádzania bezpečnostných opatrení. Členom klastra umožňuje aktívne participovať na vzdelávacom procese formou duálneho vzdelávania a následného zvyšovania zamestnanosti na Slovensku. Do budúcnosti plánuje prepojenie klastrov podobného zamerania v krajinách V4.

Košice IT Valley je klaster na východnom Slovensku, založený v roku 2007 ako združenie, neskôr pretransformovaný na klaster, ktorý má 63 členov. Združuje a prepája ľudí, školy, spoločnosti a inštitúcie z IT sektora. Ide konkrétne o viac ako 50 organizácií, viac ako 200 študentov a jeden orgán miestnej správy. Každoročne participuje na viac ako 40 projektoch. Klaster si dáva za úlohu vytvoriť široké portfólio pracovných príležitostí pre kvalifikovanú pracovnú silu, ktorá do regiónu prináša pridanú hodnotu. Usiluje sa prispieť k rozšíreniu a skvalitneniu vzdelávacích programov, ako aj motivovať mladých ľudí, aby študovali a neskôr pracovali v oblasti IT a v robotike. Taktiež prejavil záujem participovať na

³⁹ BIOECONOMY CLUSTER, V4 CLUSGO. 2017. *Stratégia internacionalizácie: Bioeconomy Cluster*. [online]. August 2017. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://bioeconomy.sk/wp-content/uploads/2017/09/Strat%C3%A9gia-internationaliz%C3%A1cie-BEC.pdf>>

⁴⁰ CLUSTER KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://clusterkb.sk/sk/o-nas#s1>>

vypracovaní jednotnej stratégie na dosiahnutie prosperity regiónu východného Slovenska. „Hlavným cieľom klastra Košice IT Valley je vytvárať podmienky pre rozvoj IT priemyslu a zlepšovať tak kvalitu života na východnom Slovensku.“⁴¹ Za veľmi dôležité pri realizovaní pomenovaných cieľov považujú vypracovanie a implementáciu stratégie znalostnej ekonomiky a informačnej spoločnosti, využívajúc koncept „učiacich sa regiónov“ a implementáciu digitálnych ekosystémov. Na základe poznania problémov IT sektora na východnom Slovensku (nedostatok kvalifikovanej sily, nepresný obraz o situácii IT na východe Slovenska, nízke zastúpenie žien v IT sektore atď.) si klaster vytýčil týchto päť cieľových skupín, na ktoré sa zameriava:

- stredné školy,
- študenti univerzít,
- učitelia,
- ženy,
- verejnosť.

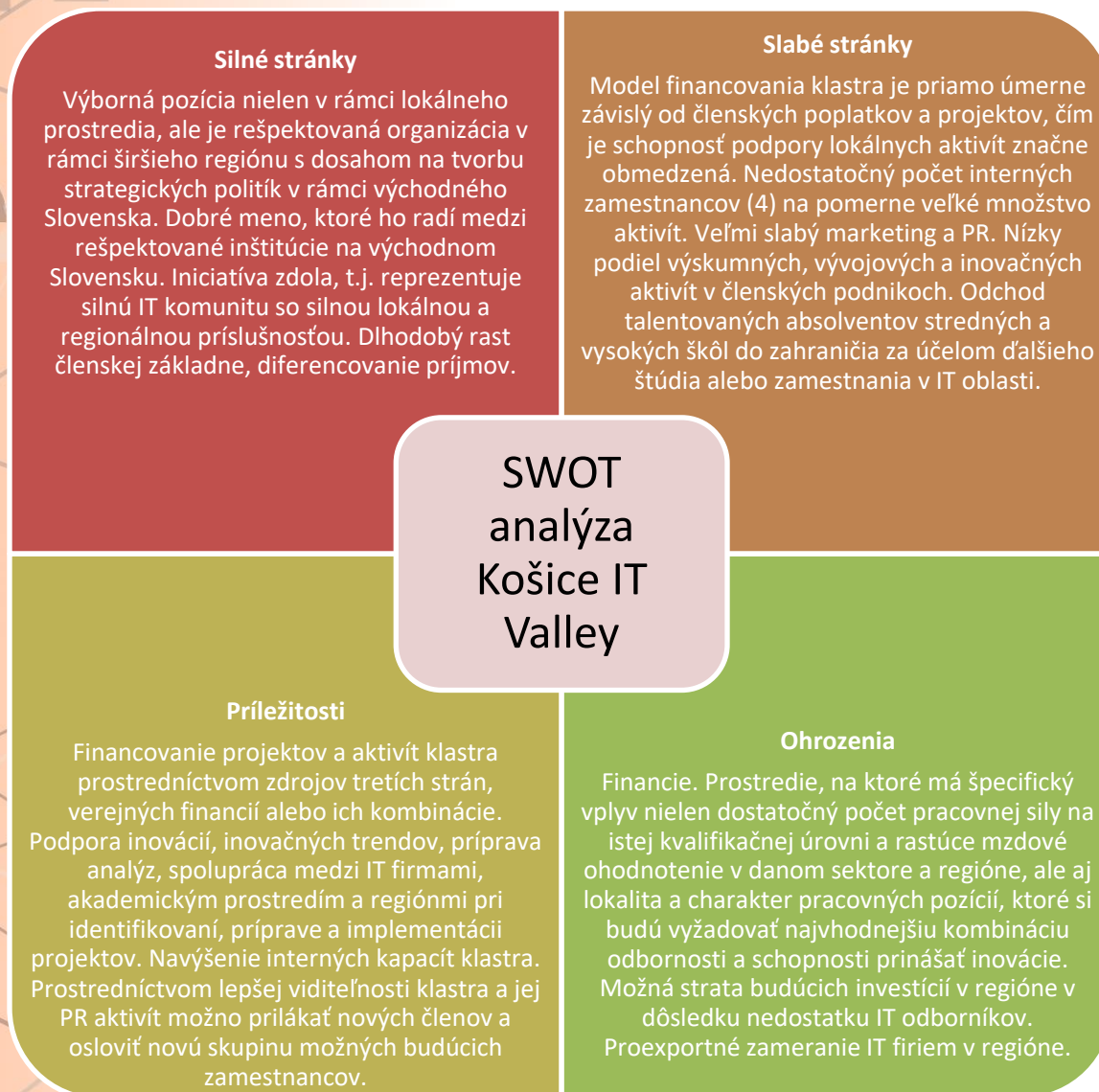
Nasledujúce informácie o Košice IT Valley boli získané formou dotazníkového zisťovania.

Košice IT Valley je v súčasnosti jediným klastrom na Slovensku s ocenením „Cluster Management Excellence Label GOLD“. Najväčšou komplikáciou pri zakladaní klastra bolo získavanie financií. Dlhodobý klaster fungoval výlučne z členských poplatkov. Ďalšími ťažkosťami boli nedostatočný právny rámec klastrov a nedostatočná informovanosť verejnosti o význame klastrovania. Klaster na svoju činnosť využil/využíva schému na podporu klastrov zo štátneho rozpočtu MH SR, európske štrukturálne a investičné fondy a Interreg projekty. V súčasnosti žiadna spoločnosť v rámci tradičného priemyslu nebude konkurencieschopná, pokiaľ nezačne inovovať a digitalizovať. V klastru sú členovia ako napríklad US Steel Košice, Biomedical Engineering, ale aj IT firmy, ktoré dodávajú softvér pre dopravu a pod. Prepojenie klastra na ďalšie odvetvia ekonomických činností je teda výrazné.

⁴¹ KOŠICE IT VALLEY. *O nás*. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.kosiceitvalley.sk/o-nas/>>

Členovia sú zapojení do viacerých projektov medzinárodnej spolupráce (Interreg). Z hľadiska legislatívy by riaditeľka navrhovala nájsť pre klastre vhodnú právnu formu, ktorá by umožňovala napríklad možnosť žiadať o preklenovací úver, čo zatiaľ nebolo možné. Košice IT Valley nemá v úmysle vytvárať filiálky ani rozširovať činnosť klastra aj do vzdialenejších regiónov, či už v SR alebo v zahraničí. Pri vytváraní nových klastrov by radila záujemcom diferencovať svoje príjmy od začiatku, mať víziu, s ktorou sa budú všetci členovia stotožňovať a často komunikovať s členmi.

Respondentka zostavila aj nasledujúcu SWOT analýzu tohto klastra:

Obrázok 16: SWOT analýza klastra Košice IT Valley

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dotazníkového zisťovania.

Klaster regionálneho rozvoja so sídlom v Trnave si kladie za cieľ podporovať vzájomnú spoluprácu a synergiu medzi členmi, ako im aj poskytovať inovatívne služby a produkty, ktoré umožnia ďalší rozvoj ich aktivít. Spoločne sa tak usilujú vytvárať inovatívne nástroje, ktoré rozvíjajú záujem ľudí o spoznávanie regiónov. Klaster bol založený v roku 2008 a má 57 členov, medzi ktorých patria obce, organizácie, združenia i verejní partneri, ďalej osem slovenských partnerov a osem medzinárodných partnerov. Primárne sa orientoval na

podporu cestovného ruchu, no prešiel premenou, pri ktorej sa jeho pôsobenie rozšírilo.⁴² Jeho zameranie možno v súčasnosti rozdeliť do štyroch hlavných tém:

- Cestovný ruch a turizmus,
- Technické oblasti,
- Spoločenská oblasť,
- Životné prostredie.

Národná vodíková asociácia Slovenska – klaster bol založený v roku 2019 v Bratislave. Má 59 členov, konkrétne ide o päť univerzít, jednu inštitúciu, jednu výskumno-vývojovú organizáciu a 52 firiem. *„Hlavnou úlohou klastra je vytvorenie platformy na prepájanie jednotlivých účastníkov (stakeholdrov) zaoberajúcich sa vodíkovými technológiami v konkrétnych projektoch týkajúcich sa výroby, distribúcie, skladovania a využitia vodíka.“*⁴³ Digitálna platforma má slúžiť na prepojenie, komunikáciu a spoluprácu členov pri riešení projektov zavádzaní inovatívnych technologických riešení. Klaster sa usiluje zvyšovať regionálnu i cezhraničnú spoluprácu subjektov pri prechode na čistú energiu, ako aj zintenzívňovať výmenu informácií, skúseností a znalostí v sektore vodíkového hospodárstva, čo by malo v konečnom dôsledku prispieť k zefektívneniu uplatňovania pokročilých a inovatívnych technologických riešení v tejto oblasti.

Business energy cluster Slovakia vznikol v Mojmírovciach v roku 202, a to *„s cieľom trvalého rozvoja modernej a systémovej energetickej politiky, rozvoja odpadového hospodárstva a rozvoja podnikateľského prostredia s dôrazom na výrobu, distribúciu, investičný rozvoj, výskum, vývoj, vzdelávanie, sociálny rozvoj, ekológiu a implementovanie nových technológií na odľahčovanie environmentálnych záťaží a podporu konkurencieschopnosti hospodárstva*

⁴² KLASTER REGIONÁLNEHO ROZVOJA. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://krr.sk/>>

⁴³ NÁRODNÁ VODÍKOVÁ ASOCIÁCIA SLOVENSKA. *Klaster*. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://nvas.sk/sk/klaster/>>

SR.“⁴⁴ Usiluje sa vytvárať priestor pre spoluprácu svojich členov na princípe vzájomnej podpory, solidarity a kooperácie. Klaster svojim členom zabezpečuje komplexnú starostlivosť o ich oprávnené zákonné záujmy, podporuje ich v podnikaní a zastupuje v spoločenskom dianí, pred orgánmi štátnej správy, samosprávy, odbornej verejnosti a v obchodných vzťahoch. Pri realizácii všetkých svojich činností dbá na dodržiavanie princípu rovnosti, nediskriminácie a odbornosti. Aktivity a projekty, ktorých sa zúčastňujú, sú zamerané na úsporu, ekológiu, zdravie a obehové hospodárstvo.

Z@ict je združenie IT spoločností, t. j. IT klaster žilinského regiónu, založený v roku 2008 s cieľom zlepšovania kvality života obyvateľov regiónu, jeho prosperity a atraktivity, ako aj podpory konkurencieschopnosti inštitúcií a spoločností pôsobiacich v oblasti informačných a komunikačných technológií a súvisiacich služieb v Žilinskom samosprávnom kraji. Klaster má 18 riadnych členov a dvoch ďalších asociovaných členov. Získal Bronzový certifikát Cluster management Excellence v roku 2014. Klaster Z@ict je síce zameraný na odvetvie informačných a komunikačných technológií, jedná sa ale o prierezové odvetvie a jeho implementácie sú naprieč ostatnými odvetviami. Členovia klastra tak pôsobia a poskytujú produkty a služby v rôznych odvetviach: automotive, stavebníctvo, doprava, ekonomika a personalistika, a pod. Preto je aj zámerom klastra vytvárať efektívne prepojenia s viacerými odvetviami a ich zástupcami.

Podľa vyjadrenia zástupcov klastra majú najväčší dopad na jeho členov najmä aktivity orientované na prezentáciu IT odvetvia ako kariérnej cesty, získavanie nových pracovníkov a rozvoj komunity existujúcich. Čiže aktivity ako:

- prezentácie a prednášky zástupcov firiem na školách,
- podujatie FUTURIKON - výstava technológií budúcnosti pre základné a stredné školy,
- IT camp - IT hackathony pre študentov škôl,

⁴⁴ BUSINESS ENERGY CLUSTER SERVICES SLOVAKIA. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1sSKvXseD7QJ:https://www.becsslovakia.eu/ubytovanie/+&cd=9&hl=sk&ct=clnk&gl=sk>>

- IT trhovisko a burzy práce,
- spoločné rozvojové aktivity pre pracovníkov v IT - meetupy, prednášky, školenia,
- spoločné voľnočasové aktivity - šport, dobročinnosť,
- podieľanie sa na tvorbe osnov pre predmet informatiky pre stredné školy,
- rozšírenie online výučby pomocou Smartbooks na ZŠ a pilotovanie na SŠ,
- rozšírenie počtu dostupných IT odborníkov pre rast firiem v rámci regiónu.

Jedným z hlavných cieľov klastra je napr. rast počtu a kvality IT odborníkov v regióne. Čo ale nie je vždy kompatibilné s politikami štátu/regiónu – napr. nie je politicky priechodné zvýšenie počtu študentov SOŠ na úkor gymnázií. Alebo univerzity nie sú finančne motivované produkovať absolventov bakalárskeho alebo externého štúdia – študenti IT trávia štúdiom veľa času a chýbajú v praxi (študujú dennou formou a veľa rokov).

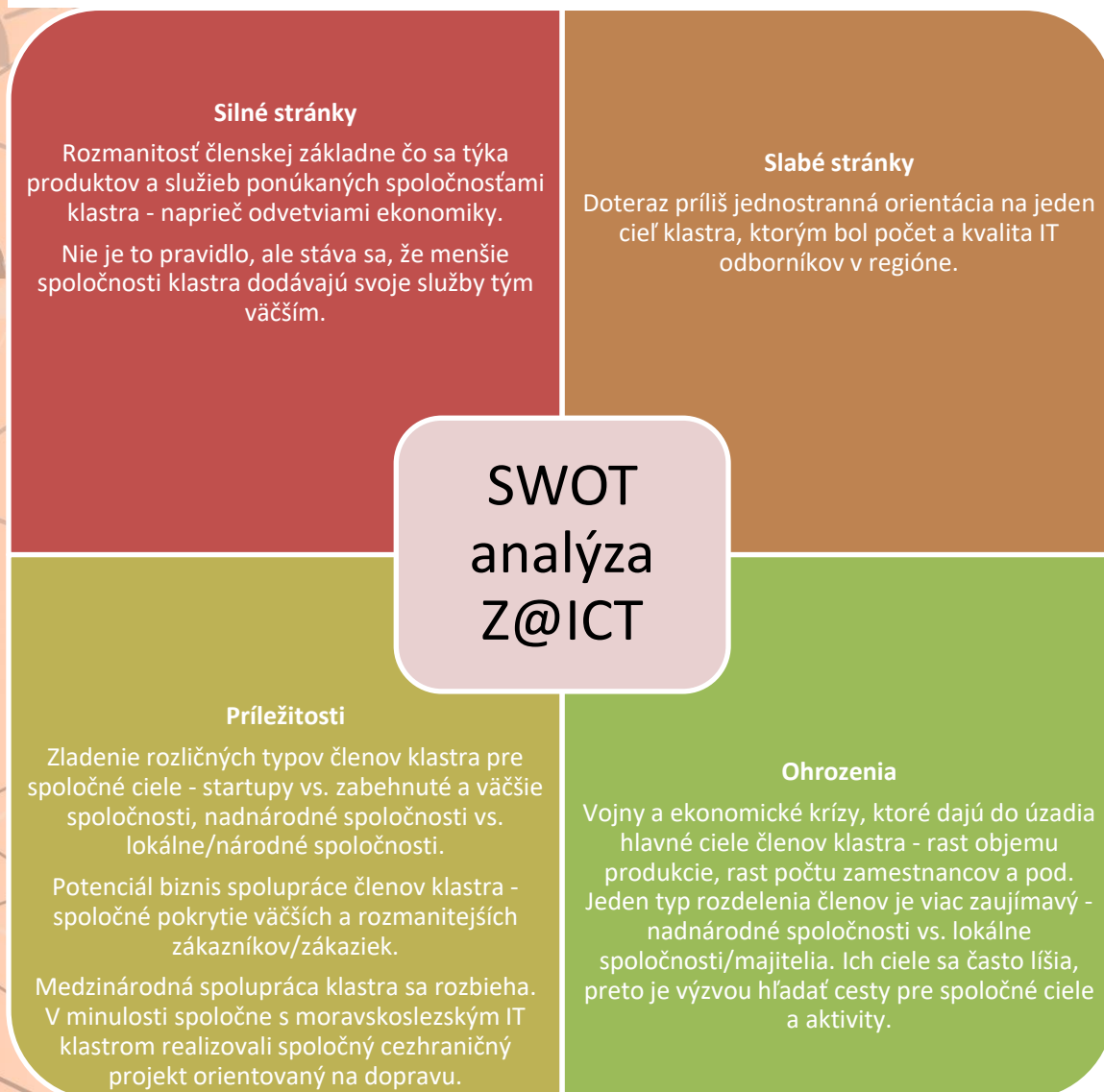
Klaster má vlastnú víziu byť partnerom nielen pre svojich členov, ale taktiež pre iné organizácie a spoločnosti – napr. verejnú správu a výrobné podniky v oblasti digitalizácie, pre školy aj smerom do zahraničia ako most pre členov, najmä menšie spoločnosti, v oblasti vzťahov s verejnosťou, exportu produktov a služieb, resp. ako kontaktný bod pre zahraničné spoločnosti zvažujúce investície v žilinskom regióne.

Pri vzniku klastra sa museli vysporiadať s rozmanitosťou členskej základne (napr. ŽSK a UNIZA vs. súkromné spoločnosti), personálne a finančne zabezpečiť rozvoj a aktivity klastra. Zástupcovia klastra si nemyslia, že legislatíva stačí na to, resp. je tým najdôležitejším, aby sa mohli klastre rozvíjať. Je to skôr o kritickej mase členov klastra, ktorí sa dokážu zhodnúť na spoločných cieľoch a aktivitách. Štát/ministerstvá by mali vytvárať nástroje (napr. finančné) na podporu procesu vzniku a rozvoja klastrov. A na to špeciálna legislatíva pravdepodobne potrebná nie je. Klaster zatiaľ využil len finančnú podporu z prostriedkov MH SR, napr. na vytvorenie/aktualizáciu stratégie klastrovej organizácie, akreditáciu klastra, či aktuálne na rozvoj klastrovej organizácie (personálne zabezpečenie a aktivity).

Potenciálnym záujemcom o vytváranie nových klastrov odporúčajú najmä dobre zladit' očakávania potenciálnych členov klastra. Pretože určite budú témy, ktoré ich budú spájať

viac a témy, ktoré menej. Dostať do popredia/priorít tie prvé. A sústrediť sa na aktivity, ktoré prinesú rýchle výsledky. Aby neopadala motivácia členov hneď na začiatku. Z teórie klastrov identifikovali, že efektívne klastre nemajú členov vo väčšej vzdialenosti ako 100 až 150 km od centra klastra. Preto sa chcú pohybovať v rámci týchto parametrov a v rámci SR, nad filiálkami či pobočkami zatiaľ neuvažujú. Avšak práca na diaľku je v IT štandardom, COVID obdobie ju dovedlo do väčších objemov. Zdokonalením nástrojov využívaných pri práci na diaľku sa zefektívnili aj jej výstupy (dnes sa už nepovažuje za menej efektívnu). A zamestnávateľia v IT to využívajú tak, že sú schopní zamestnávať aj ľudí z väčších vzdialeností/iných krajín. Výzvou je hlavne budovanie firemnej kultúry a identity v online pracovnom prostredí.

Obrázok 17: SWOT analýza klastra Z@ICT

Zdroj: vlastné spracovanie podľa dotazníkového zisťovania.

Klaster Liptov bol založený v roku 2008 v rámci projektu Žilinská inovačná politika. Sídlo má v Liptovskom Mikuláši a združuje 32 členov. Klaster spolupracuje s oblastnou organizáciou cestovného ruchu, s cieľom „jednotnej propagácie regiónu Liptov ako jedinečného „zeleného“ regiónu pre aktívne trávenie voľného času plného zážitkov.“⁴⁵ Usilujú sa spoločne

⁴⁵ VISITLIPTOV. *O nás*. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://www.visitliptov.sk/o-liptove/o-nas/>>

koordinovať, plánovať a marketingovo podporovať rozvoj cestovného ruchu v Liptove.⁴⁶

Členovia spoločne zatraktívňujú región pre turistov, zlepšujú jeho ponuku a budujú infraštruktúru cestovného ruchu. Realizujú spoločný manažment, pričom prezentujú miestne zvyky, tradície, možnosti trávenia voľného času a pod. Ďalšie činnosti klastra sú napr.:⁴⁷

- zabezpečovať prenos skúseností, inovácií a know-how v cestovnom ruchu z krajín Európy,
- budovať z Liptova európsky rozpoznateľnú destináciu,
- zvyšovať kvalitu ľudských zdrojov v cestovnom ruchu prostredníctvom koordinácie vzdelávacieho systému,
- realizovať spoločné investičné a neinvestičné projekty, ako aj podporovať účasť na cezhraničných projektoch,
- zabezpečovať odborné analýzy a štúdie, sledovať štatistiky a vyhodnocovať trendy.

Klaster Turiec vznikol v roku 2009 v Martine. Východiskom bola Žilinská inovačná politika. Združuje obce, podnikateľské subjekty a združenia, má šesť zakladajúcich členov. Organizuje stretnutia svojich členov, stretnutia pracovných skupín, podporuje komunikáciu medzi subjektami pôsobiacimi v cestovnom ruchu. Analyzujú súčasnú situáciu, spolupodieľajú sa na marketingu regiónu a tvoria spoločné produkty cestovného ruchu v regióne. Organizujú/zúčastňujú sa konferencií a prednášok, komunikujú a spolupracujú aj s externými subjektami, napr. inými klastrami cestovného ruchu, s médiami, so Žilinským samosprávnym krajom (promoakcie, infocesty), so Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch, s MH SR (sekcia cestovného ruchu) a ďalšími.

Klaster Orava je nezisková organizácia, ktorá plní funkciu klastra. Vznikol v roku 2012 a sídli v Dolnom Kubíne. Združuje podnikateľské subjekty a samosprávy, konkrétne tri mestá, deväť

⁴⁶ ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. 2018. *Klaster Liptov – združenie cestovného ruchu*. [online]. 10.10.2018. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://www.zilinskazupa.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-regionalneho-rozvoja/regionalny-rozvoj-uzemne-planovanie/inovacie/klaster-liptov-zdruzenie-cestovneho-ruchu.html>>

⁴⁷ KLASTER LIPTOV. *Správa o činnosti za rok 2020: Klaster LIPTOV – združenie cestovného ruchu*. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <https://www.ruzomberok.sk/download_file_f.php?id=1530677>

obcí a 14 súkromných subjektov a inštitúcií. Jeho cieľom je „podporovať cestovný ruch, koordinovať marketingové aktivity svojich členov, spoločne propagovať región doma i v zahraničí, vytvárať produkty cestovného ruchu, organizovať kultúrne a športové podujatia.“⁴⁸ Produktom klastra je regionálna karta zliav, službou napr. prevádzkovanie Turisticko–informačnej kancelárie v spolupráci so Strednou odbornou školou obchodu a služieb v Dolnom Kubíne. Klaster taktiež vydáva propagačné materiály, ktoré zahŕňajú všetkých členov, umožňuje čerpať dotácie na vložené členské príspevky, ako aj zúčastňovať sa na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu. Klaster sa spolu so všetkými členmi podieľa na rozvoji cestovného ruchu v regióne i na príprave nových projektov.

Brownfieldy

Brownfieldy sú termínom, ktorému sa v celoslovenskom a európskom meradle na legislatívnej úrovni venovalo veľmi málo pozornosti. V roku 2019 sa to snažila zmeniť Európska komisia, ktorá realizovala konferenciu s názvom „Prestavba brownfieldov v EÚ“ („*Brownfield redevelopment in the EU*“).⁴⁹ Cieľom konferencie bola prezentácia inšpiratívnych politík a príkladov dobrej praxe zo strany stakeholderov a preskúmanie potenciálu, ktorý ponúkajú fondy EÚ. Na Slovensku sa termín brownfield dostal do Koncepcie mestského rozvoja SR do roku 2030, spracovanej MIRRI SR.⁵⁰

Pojem brownfield je prevzatý z angličtiny, v doslovnom preklade znamená hnedé pole. Všeobecne platná definícia brownfieldu v súčasnej dobe neexistuje. V podstate ide o časti urbanizovaného územia, ktoré stratili svoju funkciu, sú opustené, alebo málo využité, často obsahujú ekologickú záťaž. Medzi brownfieldy patria podľa Projektu LEPOB (Lifelong Educational Project on Brownfields):

⁴⁸ VISITORAVA. *O nás*. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://www.visitorava.sk/o-nas/>>

⁴⁹ EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. *Brownfield redevelopment in the EU*. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/brownfield_redevelopment_eu_conference_agenda.pdf>

⁵⁰ MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR. *Koncepcia mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030*. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete:

<<https://www.mindop.sk/uploads/media/dc4765f0d90557fb2f4eeed9bdf13c78f58f128.pdf>>

- nefunkčné priemyselné a poľnohospodárske stavby a areály,
- opustené vojenské priestory,
- územia zdevastované ťažbou nerastných surovín či skládkovaním odpadov,
- opustené alebo nevyužívané železničné a iné dopravné plochy,
- opustené alebo nevyužívané objekty a areály občianskej vybavenosti (nákupné strediská, administratívne budovy, školy, úrady, zdravotnícke strediská a nemocnice, väznice, kultúrne domy, kiná, letné kiná, ihriská, štadióny a iné),
- rezidenčné lokality (či už opustené alebo schátrané a čiastočne ešte obývané).⁵¹

Kým v západnej Európe je problematika brownfieldov riešená už od 60-tych rokov minulého storočia, v prípade Slovenska môžeme hovoriť o ostatných 20 rokoch. Napríklad aj v susednom Česku bola táto problematika riešená komplexne už v rokoch 2005 až 2007, kedy spoločnosť Czechinvest riešila „Vyhľadávaciu štúdiu brownfieldov“. Vďaka tejto štúdii sa podarilo identifikovať celkovo 2 355 brownfieldových lokalít s rozlohu 10 326 ha. Je potrebné poznamenať, že vyhľadávanie týchto brownfieldov sa netýkalo Prahy a minimálna veľkosť brownfieldu bola stanovaná na 2 ha, resp. 500 m² zastavanej plochy. Na túto štúdiu následne nadviazala „Národná stratégia regenerácie brownfieldov“, ktorá bola realizovaná v rokoch 2016 až 2020, pričom táto stanovila konkrétne vízie a ciele pre podporu regenerácie brownfieldov v strednodobom aj dlhodobom horizonte.⁵²

Na Slovensku sa práve týmto prieskumom už v roku 2008 inšpirovalo SARIO, ktoré rozbehlo prieskum v slovenských obciach. Problémom však bola celková nízka návratnosť dotazníkov, kým napríklad v Trnavskom kraji bola návratnosť najvyššia a dosiahla takmer 50 %, v ostatných krajoch bola návratnosť nízka a v Trenčianskom kraji nedosiahla ani 10 %. Evidencia brownfieldov by mala splniť nasledujúce ciele:

⁵¹ JANA HURNÍKOVÁ. 2009. Brownfieldy a územní rozvoj. In: Urbanismus a územní rozvoj Vol. 12, No. 4, 2009, 3-5. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete:

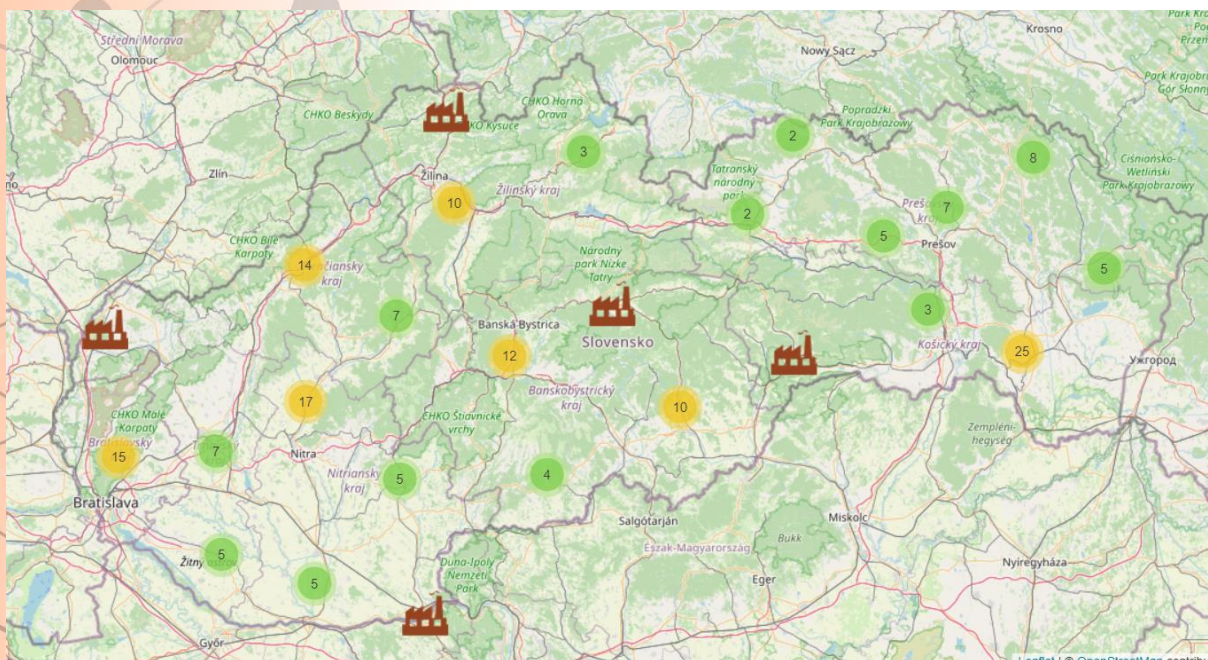
<https://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-06/01_brownfieldy%20rozvoj.pdf>

⁵² CZECH INVEST. Historie. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete:

<<http://www.brownfieldy.eu/historie/>>

1. získanie konkrétnych údajov pre analýzu na regionálnej a obecnej úrovni,
2. prípravu investičných aktivít, hlavne využitím brownfieldov,
3. získanie indexov porovnateľnosti situácií rôznych koncepcií,
4. nasmerovanie vhodných opatrení do podpory revitalizácie a opätovného využitia brownfieldov,
5. zobrazenie problematiky brownfieldov v podkladoch územného plánovania,
6. zlepšenie ekonomiky využitia zastaveného územia.⁵³

Obrázok 18: Databáza brownfieldov zo spoločnosti SARIO k 12. 5. 2022

Zdroj: SARIO

Celkovo databáza spoločnosti SARIO obsahuje informácie o 176 brownfieldoch, o ktorých poskytuje základné informácie a polohy. Je tu však nutné zaznamenať, že nie všetky priemyselné areály, ktoré sú označené ako brownfieldy, nimi aj naozaj sú. Metodologicky to odporovalo vyššie uvedenej definícii, pretože sem boli zaradené aj investície na zelenej lúke,

⁵³ KYSEĽOVÁ, K. 2010. Projekty pre brownfieldy a ich mapovanie. In Eurostav [online]. 2010, [cit. 2022-04-28]. Dostupné na internete: <<https://www.uzemneplany.sk/zakon/projekty-pre-brownfield-a-ich-mapovanie>>

ako príklad možno uviesť VGP Park Malacky, ktorý bol v roku 2016 investíciou na zelenej lúke.

Akčný plán revitalizácie brownfieldov v SR by mal podľa MDV SR obsahovať najmä:

- Definovanie revitalizácie brownfieldov ako verejného záujmu,
- Priority štátnej politiky v oblasti revitalizácie brownfieldov,
- Legislatívne úpravy,
- Návrh horizontálneho a vertikálneho rozdelenia kompetencií,
- Návrh systému formálnych a neformálnych nástrojov podpory revitalizácie a osobitne systému ekonomických nástrojov ako súčasti územného plánovania a strategického rozvojového plánovania,
- Revitalizáciu brownfieldov presadiť ako prioritu pre nasledujúce programové obdobie a to jednak priamo, jednak ako podmienku pre iné investície verejného a privátneho sektora.⁵⁴

⁵⁴ MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR. Analýza prekážok v zhodnocovaní nevyužívaných a zanedbaných území v intraviláne miest a návrh podporných opatrení. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/mestsky-rozvoj-6/mestsky-rozvoj/studie/analiza-prekazok-v-zhodnocovani-nevyuzivanych-a-zanedbanych-uzemi-v-intravilane-miest-a-navrh-podpornych-opatreni>>

3. KOOPERAČNÉ REGIÓNY

3.1. ŠTRUKTÚRA KOOPERAČNÝCH REGIÓNOV

Dôležitou časťou analýzy regionálnej konkurencieschopnosti a investičnej atraktivity bola identifikácia kooperačných regiónov v rámci sídelnej štruktúry SR na základe stanovených parametrov. Ako je uvedené vyššie v kapitole „Metodológia práce“, súčasťou zhlukovej analýzy bola aj podmienka prítomnosti aspoň jednej z inštitúcií s osobitným vplyvom na regionálny rozvoj, ktoré zahrňujú:

- verejné i súkromné inštitúcie výskumu a vývoja,
- Slovenská akadémia vied,
- technologické fakulty,
- technologické centrá,
- vedecké parky a
- priemyselné parky.

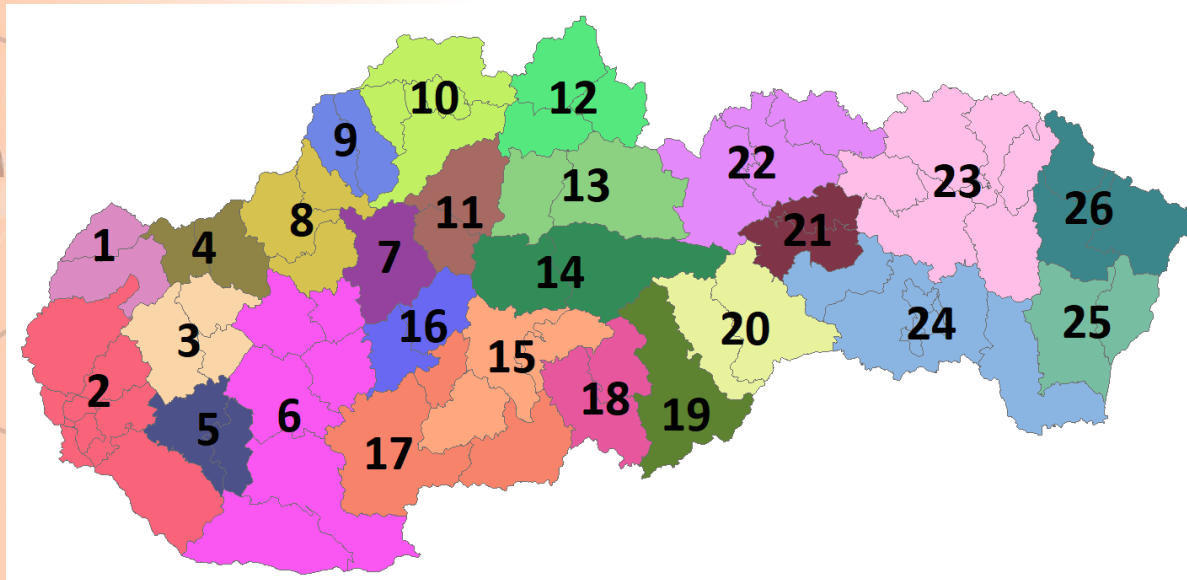
Inštitúcie s osobitným vplyvom na regionálny rozvoj sú distribuované takmer po celom Slovensku. Ich najvýraznejšia koncentrácia je do väčších aglomerácií, kam možno zaradiť primárne Bratislavu, ktorá je nasledovaná Košicami. Za nimi sa s odstupom nachádzajú regionálne centrá ako Žilina, Trnava, Prešov a Martin. Paradoxne, významné regionálne centrá ako Banská Bystrica alebo Zvolen disponujú pomerne malým počtom inštitúcií s osobitným vplyvom na regionálny rozvoj.

Kým priemyselné parky sa cielene lokalizujú aj do menej rozvinutých regiónov, tak výskumno-vývojové inštitúcie sa výrazne lokalizujú do najvyspelejších a najbohatších regiónov. Jadrom lokalizácie priemyselných parkov je južné Slovensko a severovýchodné Slovensko. Súkromné inštitúcie vedy a výskumu sa výraznejšie lokalizujú okrem okresov

Bratislavy a Košíc aj do Žiliny, Trnavy, Prešova, Martina, ale aj do Nového Mesta nad Váhom, Popradu a Michaloviec. Vedecké parky, ktoré vo zvýšenej miere spolupracujú s univerzitami, sa nachádzajú v okresoch s významnejšími univerzitami, kam patria okrem Bratislavy a Košíc aj Žilina, Trnava, Prešov, Nitra a Martin. Technologické fakulty sa nachádzajú najmä v troch významných regionálnych centrách, a to v Bratislave, Košiciach a Žiline. Ešte užšia je regionálna koncentrácia technologických ústavov Slovenskej akadémie vied, ktoré sa lokalizujú len v Bratislave a Košiciach. Na základe analýzy vyplýva, že je veľmi potrebné podporiť výskumno-vývojové aktivity aj na juhu stredného Slovenska a severovýchodnom Slovensku, pretože Poprad sa javí vzhľadom k východnej hranici pomerne vzdialený. Na to je možné osobitne aplikovať využívanie flexibilných foriem organizácie práce s podporou moderných informačných a komunikačných technológií, ktoré odstraňujú bariéry medzi jednotlivými regiónmi. Inovatívne formy práce podporujú rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom s možnosťou prispôbiť rozvrhnutie pracovného času svojim osobným potrebám a preferenciám. Flexibilné pracovné miesto výkonu práce s podporou digitálnych technológií zamestnancom šetrí čas, umožňuje im byť bližšie pri rodine v rámci ľubovoľného regiónu, eliminuje čas dochádzania, čím taktiež výrazne prispieva k ekológii.

Finálne vytvorenie regiónov charakterizuje komplexnú situáciu z hľadiska dochádzky za prácou medzi okresmi SR, ako aj prítomnosti inštitúcií, ktoré osobitne ovplyvňujú regionálny rozvoj. Metodicky stanoveným spôsobom bolo identifikovaných celkovo 26 kooperačných regiónov, ktoré prezentuje nasledujúca mapa:

Obrázok 19: Mapa kooperačných regiónov v rámci analýzy konkurencieschopnosti a investičných aktivít v SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ISCP, MH SR, MDV SR, ŠÚ SR, SARIO, MH INVEST, SAV, CVTI SR, UPSVaR, ISTP

Legenda:

1. Skalica, Senica,
2. Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Malacky, Pezinok, Senec, Dunajská Streda,
3. Trnava, Hlohovec, Piešťany,
4. Nové Mesto nad Váhom, Myjava,
5. Galanta, Šaľa,
6. Nitra, Partizánske, Komárno, Nové Zámky, Topoľčany, Zlaté Moravce,
7. Prievidza,
8. Trenčín, Ilava, Bánovce nad Bebravou,
9. Púchov, Považská Bystrica,
10. Žilina, Bytča, Čadca, Kysucké Nové Mesto,

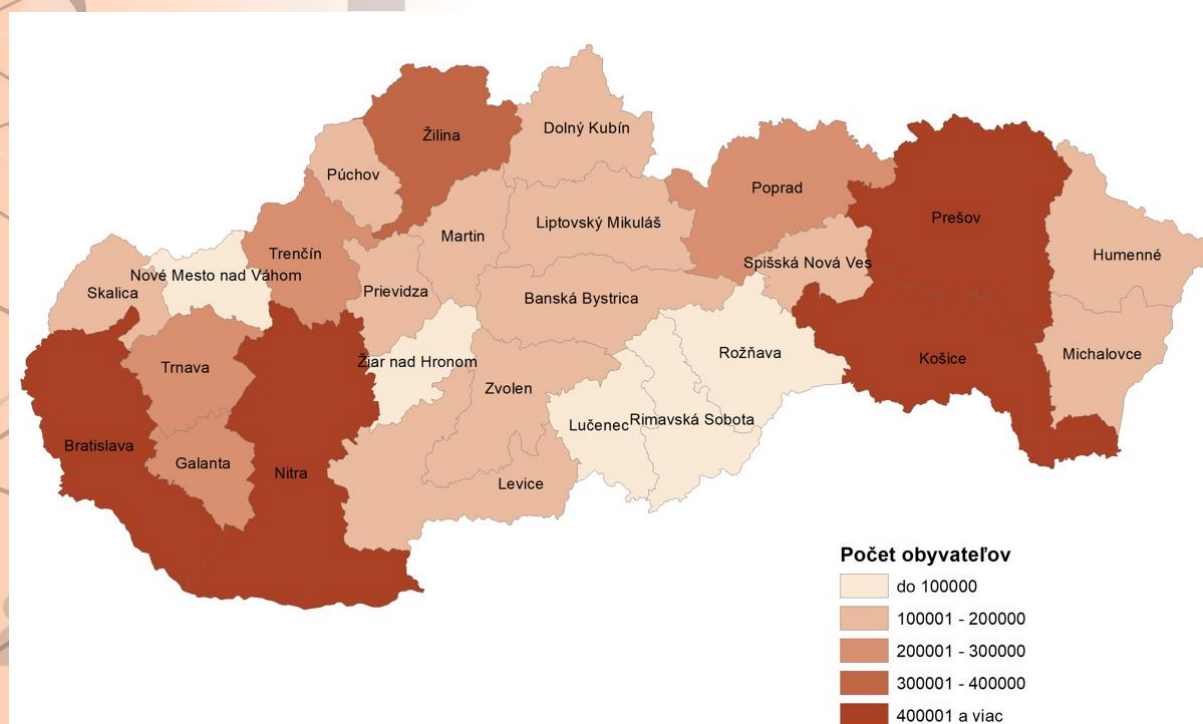
11. Martin, Turčianske Teplice,
12. Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín,
13. Liptovský Mikuláš, Ružomberok,
14. Banská Bystrica, Brezno,
15. Zvolen, Detva, Krupina,
16. Žiar nad Hronom, Žarnovica,
17. Levice, Banská Štiavnica, Veľký Krtíš,
18. Lučenec, Poltár,
19. Rimavská Sobota,
20. Rožňava,
21. Spišská Nová Ves, Levoča,
22. Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa,
23. Prešov, Bardejov, Sabinov, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou,
24. Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice - okolie, Gelnica, Trebišov,
25. Michalovce, Sobrance,
26. Humenné, Medzilaborce, Snina.

Revúca,

3. 2. CHARAKTERISTIKA KOOPERAČNÝCH REGIÓNOV Z HĽADISKA DEMOGRAFIE

Demografické procesy a ukazovatele predstavujú dôležitý faktor pri regionálnych analýzach. Väčšinou nie sú tak výrazne viditeľné, ako vybudovanie priemyselného parku alebo príchod nového investora, no ich dopady sú výrazné, pričom charakter regiónu ovplyvňujú dlhodobo. Okrem počtu obyvateľov, ktorý môžeme považovať za základný ukazovateľ, majú význam aj indexy starnutia a ekonomického zaťaženia, ktoré vypovedajú o tom, aká časť populácie je závislá na práci produktívnej zložky. Okrem toho sú z hľadiska regiónov dôležité aj migračné pohyby populácie na úrovni kooperačných regiónov, aby bola zachytená situáciu vo veľkých spádových oblastiach, ale zameranie smeruje aj na migračné saldo v rámci jednotlivých okresov, čo poukazuje na vzťah jadra a zázemia.

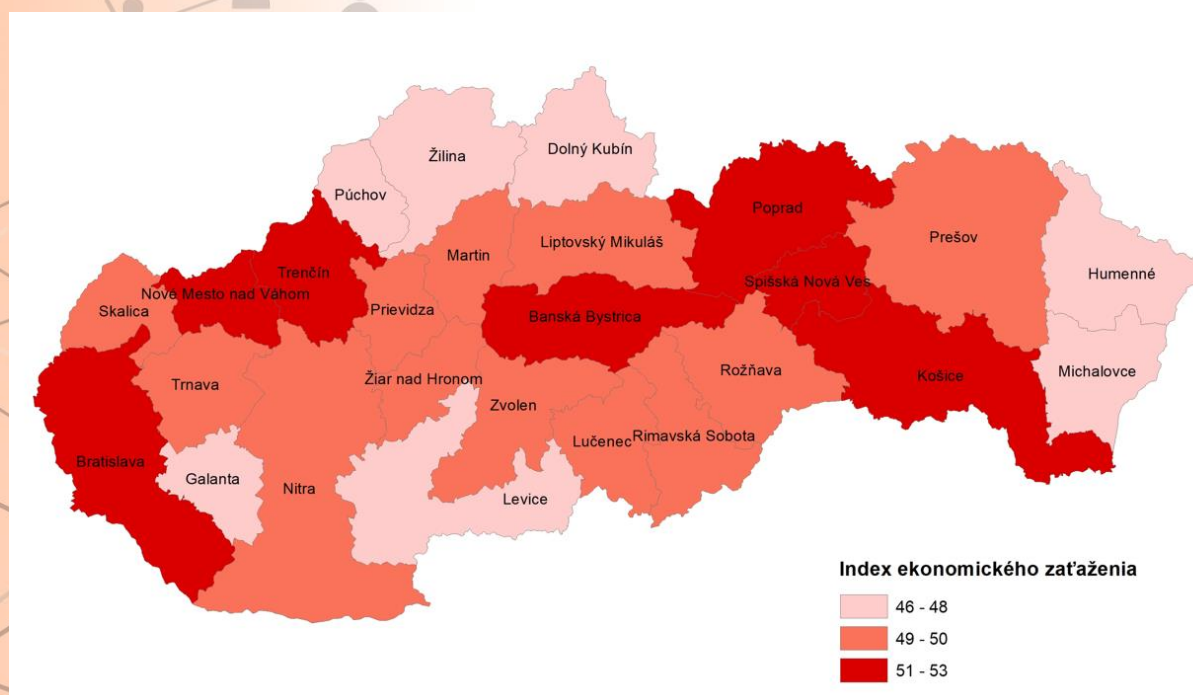
Obrazok 20: Počet obyvateľov v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠÚ SR (databáza DATAcube)

Z populačného hľadiska tvoria najväčšie kooperačné regióny spádové oblasti miest Bratislava, Nitra, Prešov a Košice, pričom v každom z týchto kooperačných regiónov bolo v roku 2021 viac ako 400 tis. obyvateľov. Celkovo najväčší je kooperačný región Bratislavy, v ktorom žilo v roku 2021 cca 722 tis. obyvateľov. Kooperačný región mesta Žilina predstavuje samostatnú kategóriu, v ktorej žilo cca 313 tis. obyvateľov. Viac ako 200 tis. obyvateľov bolo v kooperačných regiónoch Trnavy, Galanty, Trenčína a Popradu. Na druhej strane boli identifikované aj kooperačné regióny, kde počet obyvateľov neprekročil hranicu 100 tis., pričom išlo o kooperačné regióny oblasti miest Nové Mesto nad Váhom, Žiar nad Hronom, Lučenec, Rimavská Sobota a Rožňava.

Obrázok 21: Index ekonomického zaťaženia v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021

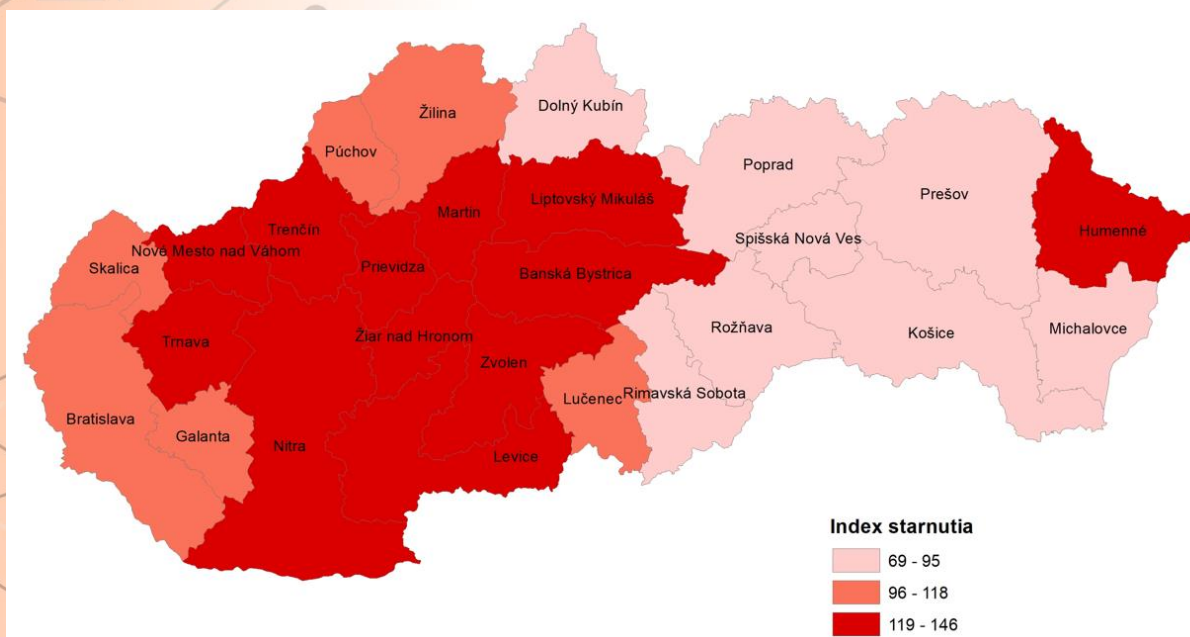

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠÚ SR (databáza DATAcube)

Index ekonomického zaťaženia poukazuje na zaťaženie produktívnej zložky obyvateľstva ostatnými zložkami a v kombinácii s indexom starnutia umožňuje identifikovať, ktorá zložka

neproduktívnej populácie zaťažuje produktívnu časť populácie.⁵⁵ Z vyššie uvedeného obrázku vyplýva, že najvýraznejšie zaťaženie je v kooperačných regiónoch Bratislava, Nového Mesta nad Váhom, Trenčína, Banskej Bystrice, Popradu, Spišskej Novej Vsi aj Košíc. Rozptyl indexu ekonomického zaťaženia v kooperačných regiónoch nie je vysoký, no jeho najnižšie hodnoty boli dosiahnuté v kooperačných regiónoch Humenné, Michalovce, Púchov, Žilina, Dolný Kubín, Levice a Galanta.

Obrázok 22: Index starnutia v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021

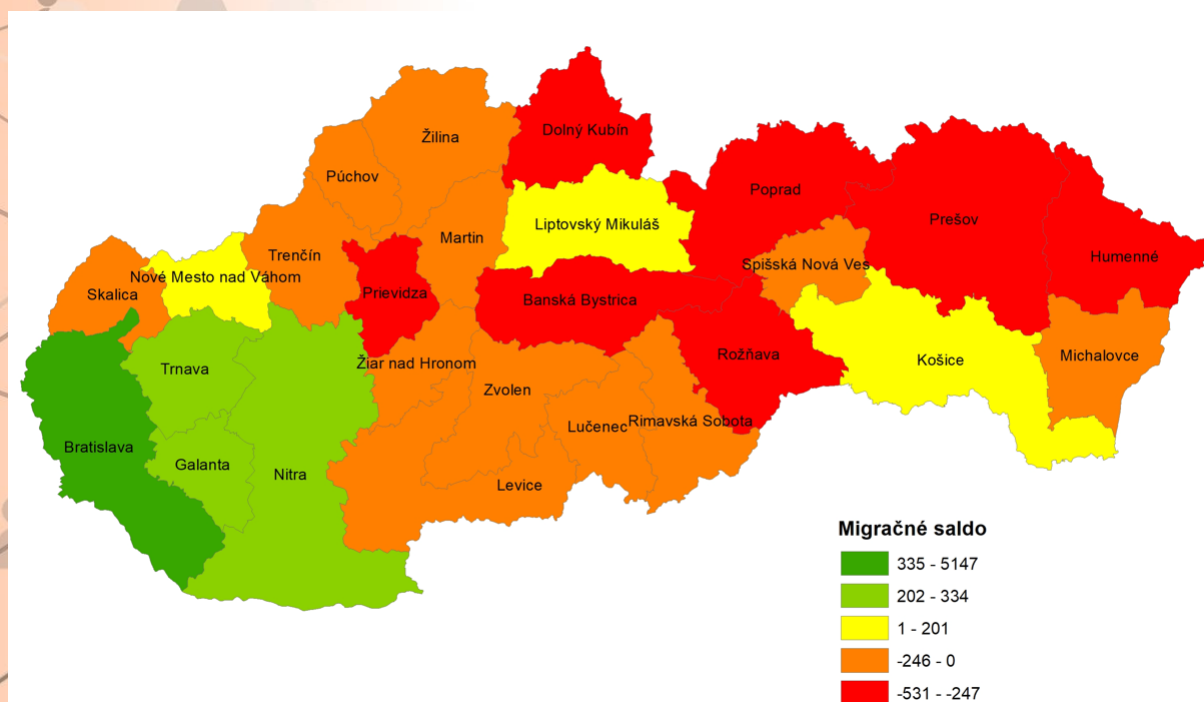
Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠÚ SR (databáza DATAcube)

Vyššie zobrazený obrázok poskytuje informácie o indexe starnutia, ktorý vyjadruje počet obyvateľov vo veku 65+ rokov na 100 obyvateľov vo veku 0 – 14 rokov, t. j. čím vyššia hodnota, tým staršia populácia. V súlade s informáciou v predošlom odstavci sa bude index starnutia interpretovať v kontexte indexu ekonomického zaťaženia. Kooperačné regióny Banská Bystrica, Nové Mesto nad Váhom a Trenčín sa vyznačujú vysokým indexom starnutia a súčasne vysokým indexom ekonomického zaťaženia, čo znamená, že ekonomické zaťaženie

⁵⁵ HOSPODÁRSKA A SOCIÁLNA RADA SR. 2022. Ekonomická štruktúra obyvateľov a pracovná mobilita [online]. 10.10.2018. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <https://hsr.rokovania.sk/data/att/159020_subor.pdf>

je spôsobené primárne výrazným podielom poproduktívneho obyvateľstva. Druhú skupinu kooperačných regiónov predstavujú kooperačné regióny Poprad, Spišská Nová Ves a Košice. Tu vyšiel index starnutia relatívne nízky, avšak ekonomické zaťaženie bolo vysoké, to je spôsobené primárne výraznejším podielom obyvateľstva v predproduktívnom veku. Tento jav možno interpretovať výrazným podielom rómskeho obyvateľstva v predproduktívnom veku. Dva kooperačné regióny sa vyznačujú nízkym indexom starnutia aj nízkym indexom ekonomického zaťaženia, ide o Dolný Kubín, ktorý sa tradične vyznačuje vyššou pôrodnosťou a relatívne výrazným podielom obyvateľov v produktívnom veku. Výrazný podiel obyvateľov v produktívnom veku aj predproduktívnom veku sa vyznačuje aj kooperačný región Michalovce. Posledné dva kooperačné regióny, ktoré je možno špecifikovať, sú kooperačné regióny Humenné a Levice, pričom ich demografiu možno charakterizovať ako najmenej vhodnú, ide o kombináciu vysokého indexu starnutia, t. j. staršej populácie a súčasne aj výrazného podielu produktívneho obyvateľstva. Ide o regióny, ktoré budú mať z demografického hľadiska v budúcnosti najvýraznejšie problémy.

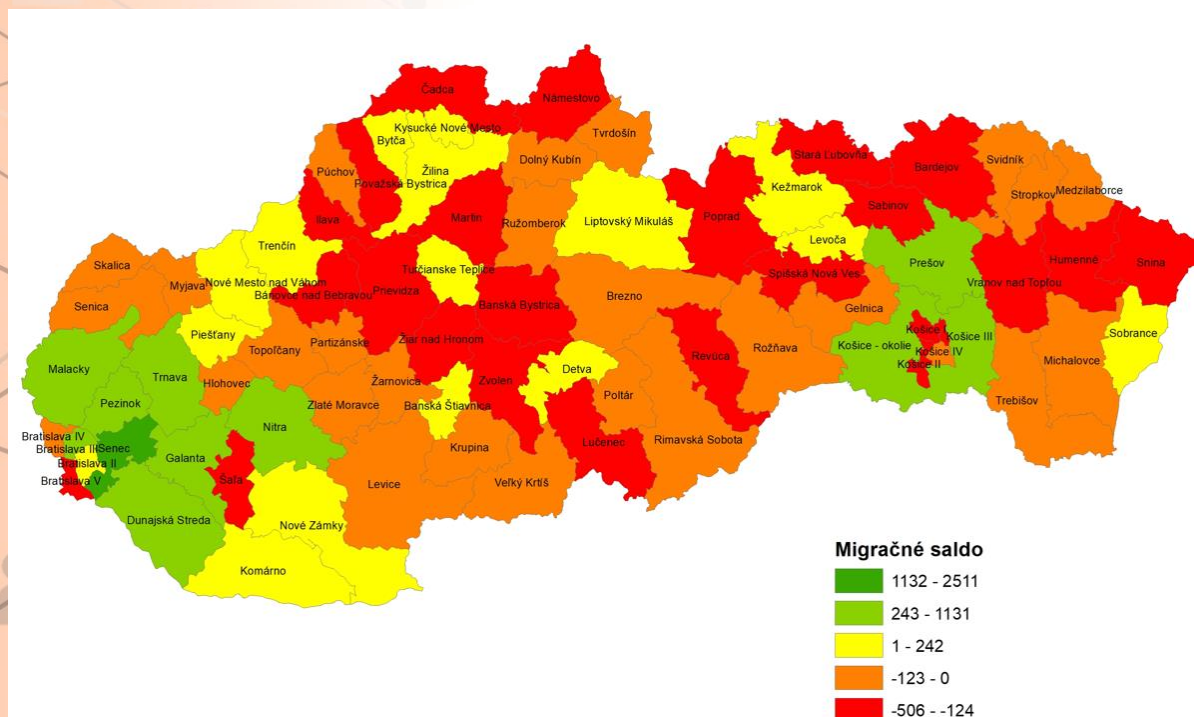
Obrázok 23: Migračné saldo v kooperačných regiónoch v SR za rok 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠÚ SR (databáza DATAcube)

Významným demografickým faktorom, ktorý poskytuje pohľad na situáciu v regiónoch, je aj migračné saldo. Práve migračné saldo vyjadruje rozdiel medzi osobami, ktoré sa do jednotlivých kooperačných regiónov prisťahovali a osobami, ktoré sa z nich vysťahovali. Kooperačný región Bratislava dominuje z hľadiska prisťahovalectva, migračné saldo tu dosiahlo viac ako 5 tis. osôb, k čomu sa nepribližuje žiaden z regiónov. Pomerne výrazné migračné saldo možno vidieť aj v kooperačných regiónoch na východ od Bratislavy, primárne v tých, ktoré majú dobré dopravné napojenie na rýchlostné cesty a diaľnice. Ide o kooperačné regióny Trnava, Nitra a Galanta. Počet obyvateľov formou prisťahovalectva rástol mierne aj v kooperačných regiónoch Nové Mesto nad Váhom, Košice a Liptovský Mikuláš. Na druhej strane, najvýraznejšie sa vysťahovalectvo prejavilo na severovýchode Slovenska, kam patria kooperačné regióny Poprad, Prešov a Humenné. Medzi ostatné kooperačné regióny, ktoré boli v roku 2021 postihnuté vysťahovalectvom, možno zaradiť tie v okruhu miest Dolný Kubín, Prievidza, Banská Bystrica a Rožňava.

Obrázok 24: Migračné saldo v okresoch SR za rok 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: ŠÚ SR (databáza DATAcube)

Zaujímavým je porovnanie migračného salda v kooperačných regiónoch so situáciou v okresoch. V kooperačnom regióne Bratislava vidieť výrazný trend suburbanizácie, t. j. migrácie obyvateľov do prímestských častí tohto regiónu. Najvýraznejšie sa suburbanizácia prejavila v okrese Senec, avšak počet obyvateľov formou prisťahovalectva pribúdala aj v okresoch Pezinok, Malacky a Dunajská Streda.

Dobrá dopravná dostupnosť a blízkosť významných regionálnych centier s dostatkom pracovných príležitostí pre UoZ sa prejavila v kladnom migračnom salde aj v okresoch Galanta, Trnava a Nitra. Suburbanizácia sa prejavila aj na východnom Slovensku, kde okres Košice – okolie rástol pomerne dynamicky.

Okrem toho dynamicky rástla formou prisťahovalectva aj populácia v okrese Prešov, čo je v prudkom kontraste s vysokým poklesom obyvateľstva v jeho spádových okresoch Sabinov, Bardejov a Vranov nad Topľou. Pri porovnaní situácie na úrovni okresov v rámci kooperačných regiónov je možné vidieť vzťah jadro a zázemie. Ako príklady možno označiť prírastok v okrese Galanta a úbytok v okrese Šaľa. Obdobná situácia je medzi okresom Žilina a Čadca, Nové Mesto nad Váhom a Myjava, Trenčín a Ilava, Nitra a Nové Zámky ale aj Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Z hľadiska kooperačných regiónov, ktoré boli vytvorené pre potreby tejto analýzy, ich poradie a priemerné miery evidovanej nezamestnanosti sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 5: Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v kooperačných regiónoch k 1. 2. 2022

Kooperačné regióny	Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v % k 1. 2. 2022
Rimavská Sobota	20,39
Revúca, Rožňava	16,82
Michalovce, Sobrance	14,30
Prešov, Bardejov, Sabinov, Svidník, Vranov nad Topľou, Stropkov	12,25
Lučenec, Poltár	12,01
Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa	10,04
Spišská Nová Ves, Levoča	9,43
Medzilaborce, Humenné, Snina	9,01
Košice, Košice-okolie, Gelnica, Trebišov	8,68

Kooperačné regióny	Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v % k 1. 2. 2022
Levice, Veľký Krtíš, Banská Štiavnica	6,78
Žarnovica, Žiar nad Hronom	6,64
Ružomberok, Liptovský Mikuláš	6,17
Prievidza	5,77
Krupina, Zvolen, Detva	5,65
Skalica, Senica	5,54
Banská Bystrica, Brezno	5,40
Bytča, Žilina, Čadca, Kysucké Nové Mesto	5,26
Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín	5,20
Turčianske Teplice, Martin	4,99
Púchov, Považská Bystrica	4,74
Komárno, Nové Zámky, Nitra, Zlaté Moravce, Topoľčany, Partizánske	4,71
Bratislava, Malacky, Pezinok, Senec, Dunajská Streda	4,30
Galanta, Šaľa	4,00
Myjava, Nové Mesto nad Váhom	3,51
Trnava, Piešťany, Hlohovec	3,32
Bánovce nad Bebravou, Trenčín, Ilava	3,24

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UPSVaR. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie.

Z údajov z tabuľky je zrejmé, že miera evidovanej nezamestnanosti sa vo väčšine kooperačných regiónov nachádzala pod celoštátnym priemerom SR. Vyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti malo iba deväť kooperačných regiónov nachádzajúcich sa na východnom a južnom Slovensku.

3. 4. DYNAMIKA VÝVOJA UKAZOVATEĽOV TRHU PRÁCE V KOOPERAČNÝCH REGIÓNOCH

Nasledujúce charakteristiky prezentujú konkrétne početnosti ekonomických subjektov pôsobiacich v roku 2021 v rámci jednotlivých regiónov, zmeny v porovnaní so stavom v roku 2016, ako aj výšku regionálnej mzdovej bázy. Metodika tvorby a terminológia používaných ukazovateľov je uvedená v časti „Metodológia práce“.

Tabuľka 6: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Skalica

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 565	41	2,7%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	787	-90	-10,3%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	509	43	9,2%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	469	239	103,9%
Ostatné osobné služby	399	57	16,7%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	384	-127	-24,9%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	342	88	34,6%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	312	-65	-17,2%
Pozemná doprava a doprava potrubím	310	-6	-1,9%
Činnosti členských organizácií	297	273	1137,5%
Výstavba budov	296	87	41,6%
Právne a účtovnícke činnosti	266	-22	-7,6%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	255	22	9,4%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	248	179	259,4%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	242	75	44,9%
Reklama a prieskum trhu	195	37	23,4%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	191	89	87,3%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	190	4	2,2%
Vzdelávanie	186	-19	-9,3%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	184	23	14,3%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	180	45	33,3%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	177	-9	-4,8%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	176	78	79,6%
Zdravotníctvo	138	-18	-11,5%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	115	29	33,7%
Lesníctvo a ťažba dreva	114	-15	-11,6%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	101	26	34,7%
Výroba potravín	76	10	15,2%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	68	14	25,9%
Poštové služby a služby kuriérov	65	45	225,0%
Výroba odevov	62	-3	-4,6%
Informačné služby	59	-12	-16,9%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	57	0	0,0%
Iná výroba	51	-3	-5,6%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	48	-2	-4,0%
Výroba výrobkov z gumených a plastových materiálov	44	4	10,0%
Prenájom a lízing	39	-6	-13,3%
Ubytovanie	37	-1	-2,6%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	33	15	83,3%
Výroba nábytku	30	-5	-14,3%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	29	19	190,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, zverejňovanie zvukových nahrávok	27	13	92,9%
Výroba nápojov	26	12	85,7%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	26	1	4,0%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	25	-12	-32,4%
Nakladateľské činnosti	23	-18	-43,9%
Výroba strojov a zariadení i. n.	21	-1	-4,5%
Inžinierske stavby	21	-4	-16,0%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	21	-2	-8,7%
Výroba textilu	20	2	11,1%
Výroba elektrických zariadení	20	6	42,9%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	19	-8	-29,6%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	19	-3	-13,6%
Veterinárne činnosti	18	-3	-14,3%
Výroba a spracovanie kovov	17	17	x
Čistenie a odvod odpadových vôd	15	6	66,7%
Bezpečnostné a pátracie služby	14	1	7,7%
Sociálna práca bez ubytovania	13	3	30,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	12	-16	-57,1%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	11	0	0,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	10	6	150,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	8	-2	-20,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	7	-4	-36,4%
Telekomunikácie	6	-4	-40,0%
Vedecký výskum a vývoj	6	1	20,0%
Sprostredkovanie práce	6	1	20,0%
Iná ťažba a dobývanie	5	3	150,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	5	1	25,0%
Rybolov a akvakultúra	4	1	33,3%
Výroba kože a kožených výrobkov	4	1	33,3%
Pomocné činnosti pri ťažbe	2	0	0,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2	0	0,0%
Zber, úprava a dodávka vody	2	2	x
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	1	x
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	1	x
Vodná doprava	1	1	x
Letecká doprava	1	1	x

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	1	-1	-50,0%

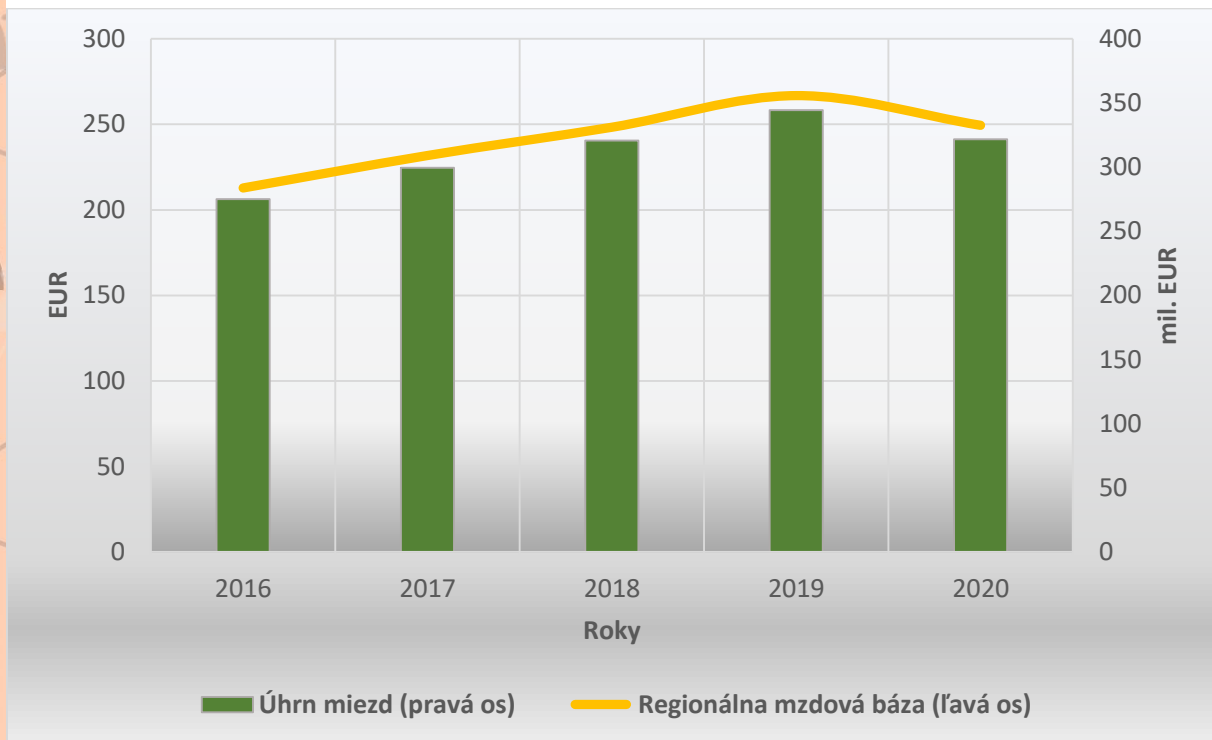
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

V roku 2021 pôsobilo v regióne viac ako 500 ekonomických subjektov v rámci jednotlivých ekonomických činností: Špecializované stavebné práce, Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Architektonických a inžinierskych činností; technického testovania a analýzy, Športových, zábavných a rekreačných činností, Počítačového programovania, poradenstva a súvisiacich služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 2: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Skalica za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Skalica dosiahol svoje maximum v roku 2019, pričom z hľadiska výšky cca 344 mil. EUR ide v rámci SR o priemernú hodnotu. Oproti minimu z roku 2016 prišlo k nárastu o viac ako 69 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 17 % a rovnakým podielom sa zvýšila aj regionálna mzdová báza, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne nízke zvýšenie. Aj nárast v absolútnom vyjadrení, ktorý predstavoval 37 EUR, možno charakterizovať ako nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 267 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako priemerné. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 213 EUR. Po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 prišlo k poklesu regionálnej mzdovej bázy o 7 %.

Tabuľka 7: Najpočetnejšie odbory vzdelania na SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Skalica k 15.9.2021

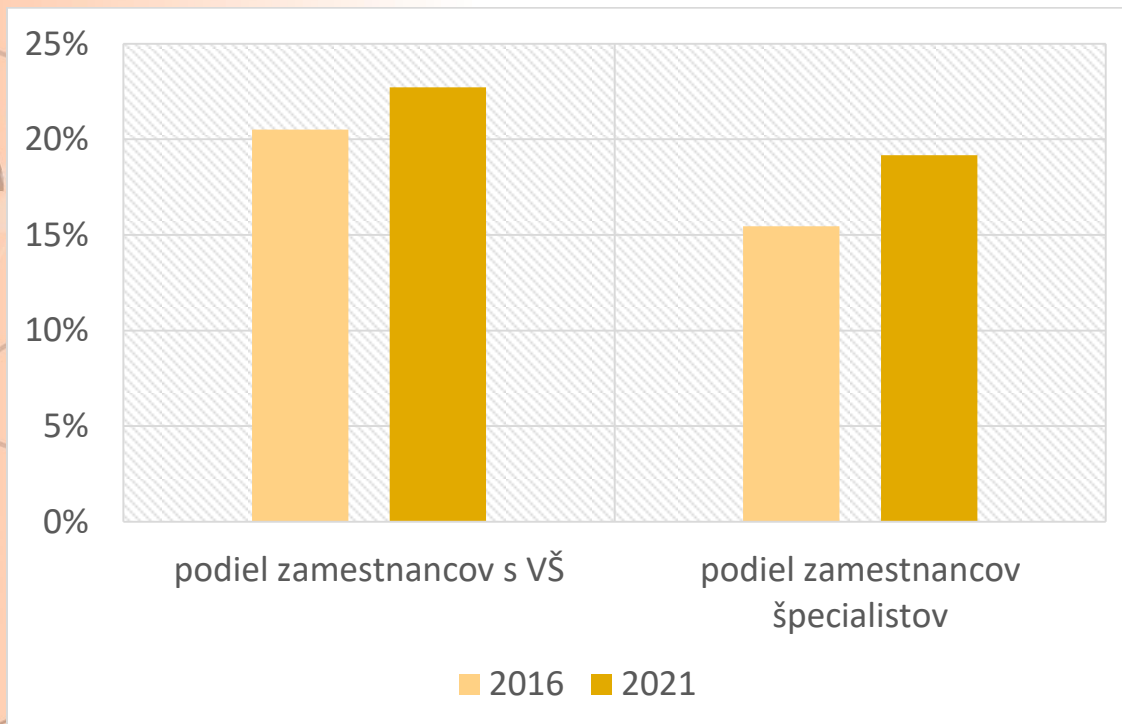
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
informačné systémy a služby	9,3%
obchodná akadémia	8,2%

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
praktická sestra	5,8%
hotelová akadémia	4,7%
obchodná akadémia - bilingválne štúdium	4,7%
škola podnikania	4,6%
mechanik - mechatronik	3,7%
čaušník, servírka	3,5%
autoopravár - mechanik	3,3%
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	2,9%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Skalica z technických učebných odborov majú významné zastúpenie informačné systémy a služby, mechanik – mechatronik a autoopravár – mechanik.

Graf 3: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperáčnom regióne Skalica za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Skalica dosahuje podiel vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov, ako aj podiel zamestnancov špecialistov, nízke hodnoty, čo svedčí o priemyselnom charaktere regiónu s výraznou orientáciou na montáž strojárnských výrobkov. Podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním predstavoval v roku 2021 podiel 22,7 %. V regióne výraznejšie vzrástol podiel zamestnancov špecialistov, konkrétne nárast z 15,5 % na 19,2 % predstavoval nárast o 3,7 p. b.

V regióne **Skalica** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v odvetviach ekonomických činností:

- Výroba strojov a zariadení inde nezaradených (približne 17 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 11 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (približne 8 % zamestnancov),

- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 8 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 5 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu (približne 3 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 3 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba papiera a papierových výrobkov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 3 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť) (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v regiónoch: Nové Mesto nad Váhom, Bratislava, Trnava, Nitra, Žilina, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Trnava a Nové Mesto nad Váhom.

Tabuľka 8: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Bratislava

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	12 894	3 672	39,8%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	12 413	-412	-3,2%
Špecializované stavebné práce	10 503	1 205	13,0%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	9 627	1 581	19,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	9 563	-3 313	-25,7%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti v oblasti nehnuteľností	8 179	1 495	22,4%
Právne a účtovnícke činnosti	7 271	501	7,4%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	6 488	2 937	82,7%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	6 005	974	19,4%
Reklama a prieskum trhu	5 742	1 159	25,3%
Činnosti členských organizácií	5 454	4 450	443,2%
Výstavba budov	4 782	1 869	64,2%
Pozemná doprava a doprava potrubím	4 446	527	13,4%
Ostatné osobné služby	4 263	1 138	36,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	3 780	-30	-0,8%
Vzdelávanie	3 408	780	29,7%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	3 262	288	9,7%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	3 058	1 189	63,6%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2 938	1 890	180,3%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2 226	413	22,8%
Informačné služby	2 173	51	2,4%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	2 153	-107	-4,7%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	2 021	662	48,7%
Zdravotníctvo	1 880	-67	-3,4%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	1 713	274	19,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	1 526	751	96,9%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	1 494	401	36,7%
Nakladateľské činnosti	1 312	-324	-19,8%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	1 262	243	23,8%
Prenájom a lízing	1 052	218	26,1%
Výroba potravín	942	458	94,6%
Iná výroba	886	254	40,2%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	880	-81	-8,4%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	867	40	4,8%
Výroba odevov	821	183	28,7%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	819	319	63,8%
Poštové služby a služby kuriérov	707	432	157,1%
Ubytovanie	655	143	27,9%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	641	-51	-7,4%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	602	385	177,4%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	570	180	46,2%
Sociálna práca bez ubytovania	552	203	58,2%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	507	-107	-17,4%
Vedecký výskum a vývoj	422	128	43,5%
Výroba textilu	414	166	66,9%
Výroba elektrických zariadení	392	129	49,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba nápojov	356	162	83,5%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	328	51	18,4%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	323	221	216,7%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	314	0	0,0%
Lesníctvo a ťažba dreva	311	35	12,7%
Bezpečnostné a pátracie služby	288	-50	-14,8%
Výroba strojov a zariadení i. n.	268	55	25,8%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	268	-52	-16,3%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	266	8	3,1%
Sprostredkovanie práce	257	79	44,4%
Veterinárne činnosti	237	18	8,2%
Inžinierske stavby	213	-9	-4,1%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	195	17	9,6%
Výroba chemikálií a chemických produktov	164	39	31,2%
Výroba nábytku	157	-51	-24,5%
Výroba a spracovanie kovov	125	104	495,2%
Výroba kože a kožených výrobkov	121	84	227,0%
Telekomunikácie	97	-13	-11,8%
Čistenie a odvod odpadových vôd	94	41	77,4%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	93	8	9,4%
Výroba papiera a papierových výrobkov	85	31	57,4%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	69	-3	-4,2%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	68	-6	-8,1%
Iná ťažba a dobývanie	46	4	9,5%
Rybolov a akvakultúra	38	8	26,7%
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného	36	-6	-14,3%
Letecká doprava	35	19	118,8%
Vodná doprava	22	9	69,2%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	21	-5	-19,2%
Zber, úprava a dodávka vody	14	6	75,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	13	1	8,3%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	10	4	66,7%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	8	5	166,7%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	7	-3	-30,0%
Pomocné činnosti pri ťažbe	6	0	0,0%

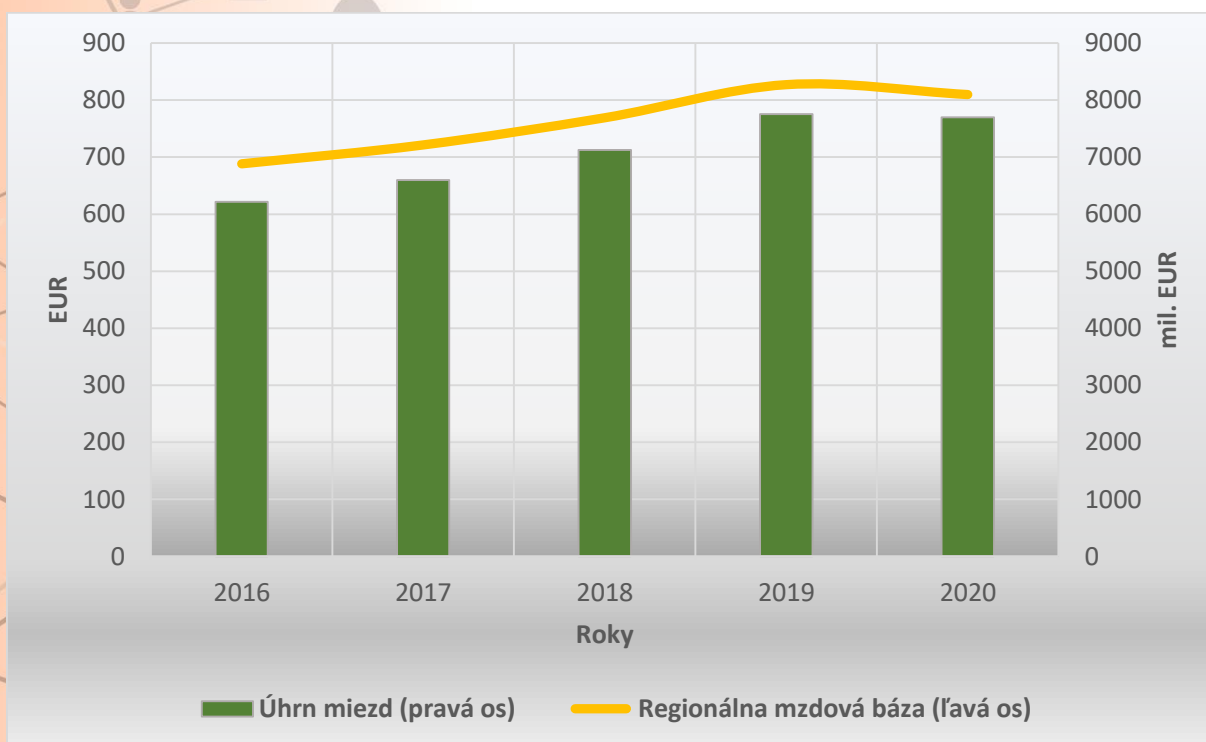
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

V roku 2021 pôsobilo v danom v regióne viac ako 10 000 ekonomických subjektov v rámci jednotlivých ekonomických činností: Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti, Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Špecializované

stavebné práce. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Počítačového programovania, poradenstva a súvisiacich služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 4: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Bratislava za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Bratislava dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2019, a to viac ako 7,7 mld. EUR, pričom túto hodnotu možno označiť ako najvyššiu v rámci všetkých vymedzených kooperačných regiónov. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o cca 1,5 mld. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd

o 24 %. Naproti tomu, regionálna mzdová báza narástla o 18 %, čo možno z hľadiska celoslovenských pomerov označiť ako relatívne nízke. Avšak v absolútnom vyjadrení prišlo k nárastu o 121 EUR, čo možno charakterizovať ako najvyšší nárast spomedzi všetkých regiónov. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni 827 EUR je na celoslovenskej úrovni najvyššie. Naopak, v roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 688 EUR. Zaujímavá zmena trendu nastala po roku 2019, a to z dôvodu pandémie COVID-19, kedy prišlo k miernemu zníženiu o 2 %.

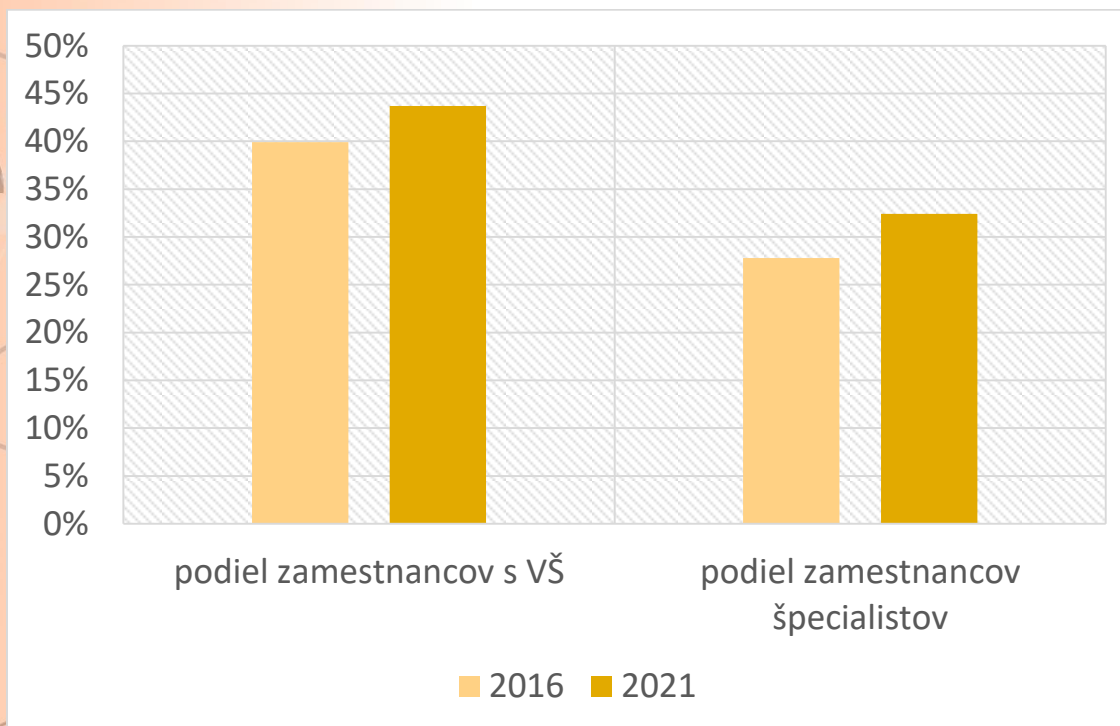
Tabuľka 9: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Bratislava k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	8,6%
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	7,6%
hotelová akadémia	3,8%
elektrotechnika	3,7%
informačné a sieťové technológie	3,5%
ochrana osôb a majetku	2,5%
praktická sestra	2,5%
mechanik počítačových sietí	2,5%
obchodná akadémia - bilingválne štúdium	2,2%
kuchár	2,2%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Bratislava v technických odboroch bola zastúpená primárne elektrotechnika, ale aj informačné a sieťové technológie. Významným technickým odborom v tomto regióne je aj mechanik počítačových sietí.

Graf 5: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Bratislava za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Bratislava je najvyšší podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním ako aj zamestnancov špecialistov spomedzi všetkých sledovaných regiónov. Podiel vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov bol v roku 2021 až 43,7 % a nárast oproti roku 2016 vo výške 3,8 p. b. možno značiť ako vysoký. Dynamickejšie vzrástol aj podiel zamestnancov špecialistov, u ktorých prišlo k zvýšeniu z 27,8 % na 32,4 %. To svedčí o dominantnom postavení tohto regiónu z hľadiska vedy a výskumu, ako aj o prítomnosti vysoko špecializovaných odvetví.

V rámci kooperačného regiónu **Bratislava** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 9 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (približne 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 6 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 5 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 4 % zamestnancov),
- Právne a účtovnícke činnosti (približne 4 % zamestnancov),
- Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia (približne 3 % zamestnancov),
- Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia (približne 3 % zamestnancov),
- Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby (približne 3 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 3 % zamestnancov),
- Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy (približne 2 % zamestnancov),
- Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Nitra, Trnava, Galanta, Skalica, Košice, Žilina, Prešov, Trenčín, Levice, Poprad, Banská Bystrica, Liptovský Mikuláš, Nové Mesto nad Váhom, Prievidza, Zvolen, Dolný Kubín, Lučenec, Púchov, Spišská Nová Ves, Humenné, Martin, Michalovce. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Galanta, Žilina, Košice, Trenčín, Skalica.

Tabuľka 10: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Trnava

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	3 367	311	10,2%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 999	-233	-10,4%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 508	286	23,4%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1 287	528	69,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 231	-391	-24,1%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	1 189	344	40,7%
Ostatné osobné služby	1 036	164	18,8%
Právne a účtovnícke činnosti	949	20	2,2%
Činnosti členských organizácií	896	769	605,5%
Pozemná doprava a doprava potrubím	853	-68	-7,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	807	-95	-10,5%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	773	132	20,6%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	686	168	32,4%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	665	228	52,2%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	619	428	224,1%
Výstavba budov	579	140	31,9%
Vzdelávanie	571	37	6,9%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	551	-12	-2,1%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	530	70	15,2%
Zdravotníctvo	492	-11	-2,2%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	445	43	10,7%
Reklama a prieskum trhu	431	89	26,0%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	430	9	2,1%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	407	165	68,2%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	342	58	20,4%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	285	121	73,8%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	237	27	12,9%
Informačné služby	232	14	6,4%
Výroba potravín	185	52	39,1%
Výroba odevov	172	7	4,2%
Iná výroba	170	7	4,3%
Prenájom a lízing	160	-6	-3,6%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	138	-21	-13,2%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	126	-6	-4,5%
Ubytovanie	122	7	6,1%
Poštové služby a služby kuriérov	120	83	224,3%
Nakladateľské činnosti	111	-16	-12,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	109	1	0,9%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	102	33	47,8%
Lesníctvo a ťažba dreva	88	-7	-7,4%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	88	38	76,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	83	29	53,7%
Výroba elektrických zariadení	81	23	39,7%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	79	9	12,9%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	78	17	27,9%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	72	10	16,1%
Výroba textilu	70	9	14,8%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	70	32	84,2%
Sociálna práca bez ubytovania	67	11	19,6%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	63	1	1,6%
Výroba nábytku	61	-15	-19,7%
Veterinárne činnosti	56	2	3,7%
Výroba nápojov	54	18	50,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	46	28	155,6%
Vedecký výskum a vývoj	46	10	27,8%
Sprostredkovanie práce	37	18	94,7%
Výroba a spracovanie kovov	32	26	433,3%
Výroba chemikálií a chemických produktov	30	6	25,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	27	17	170,0%
Bezpečnostné a pátracie služby	27	2	8,0%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	26	0	0,0%
Inžinierske stavby	24	0	0,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	23	-22	-48,9%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	18	1	5,9%
Výroba kože a kožených výrobkov	15	5	50,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	14	5	55,6%
Výroba papiera a papierových výrobkov	13	1	8,3%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	12	0	0,0%
Telekomunikácie	9	-5	-35,7%
Rybolov a akvakultúra	7	2	40,0%
Zber, úprava a dodávka vody	7	1	16,7%
Iná ťažba a dobývanie	5	2	66,7%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	5	0	0,0%
Letecká doprava	5	-1	-16,7%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	3	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	3	1	50,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	2	x

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Pomocné činnosti pri ťažbe	1	0	0,0%
Vodná doprava	1	-1	-50,0%

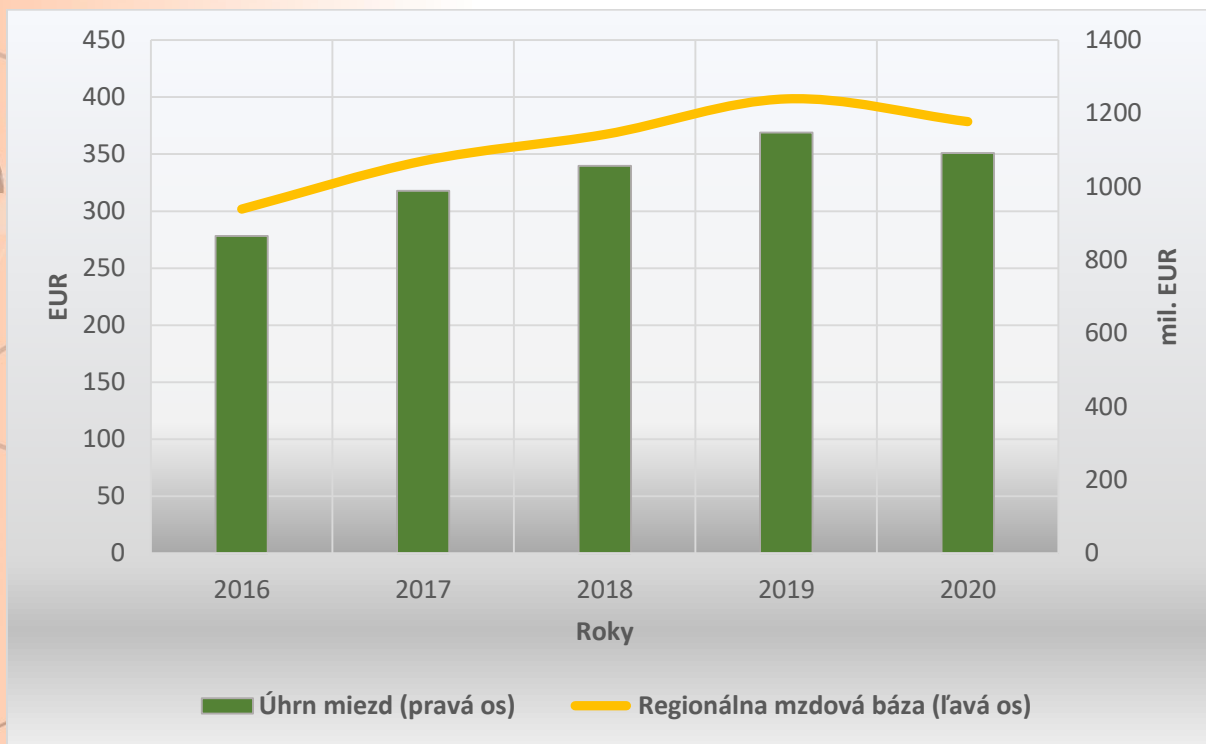
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

V roku 2021 pôsobilo v danom v regióne viac ako 1 500 ekonomických subjektov v rámci jednotlivých ekonomických činností: Špecializované stavebné práce, Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Architektonických a inžinierskych činností; technického testovania a analýzy, Športových, zábavných a rekreačných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 6: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Trnava za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Trnava dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2019, a to približne 1 148 mil. EUR, čím sa región v rámci SR radí medzi tie s najvyššími hodnotami. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o cca 283 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 26 % a regionálna mzdová báza narástla o približne 25 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne nízke prírastky. V absolútnom vyjadrení nárast predstavoval cca 77 EUR, čím sa región radí do celoslovenského priemeru. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni 398 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako vysoké. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 301 EUR. Zmenený trend je viditeľný po roku 2019, kedy z dôvodu pandémie COVID-19 prišlo k poklesu o 5 %.

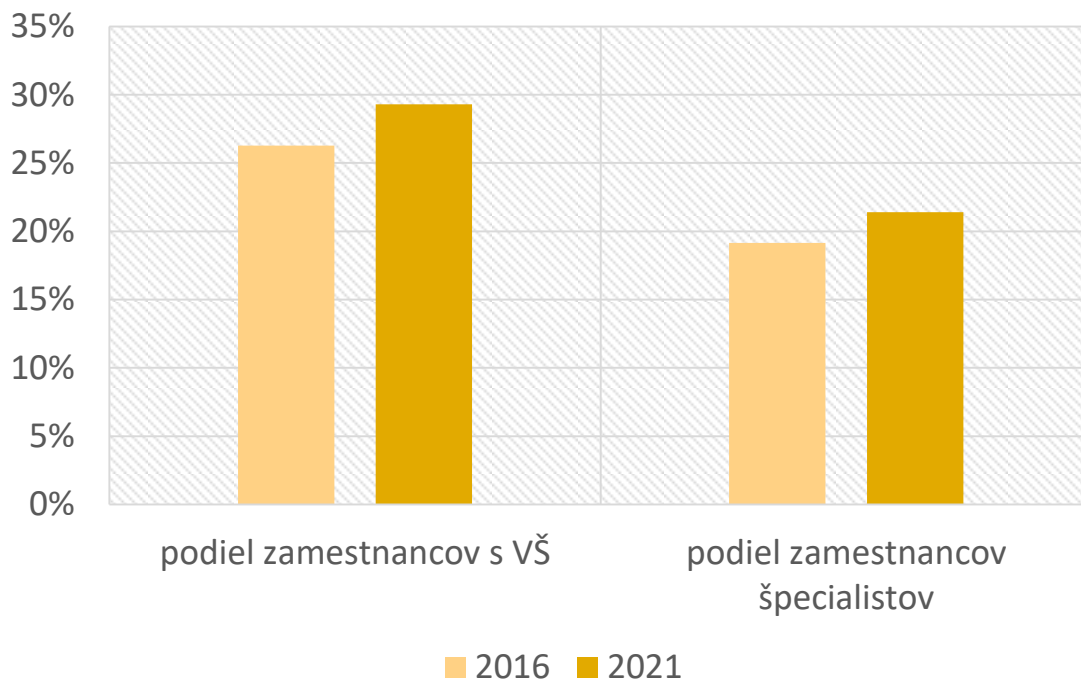
Tabuľka 11: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Trnava k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
hotelová akadémia	9,0%
elektrotechnika	7,9%
obchodná akadémia	3,9%
obchodná akadémia - bilingválne štúdium	3,9%
stavitelstvo	3,1%
kuchár	2,9%
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	2,8%
praktická sestra	2,7%
mechatronika	2,7%
mechanik počítačových sietí	2,3%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Trnava je najvýznamnejším technickým odborom elektrotechnika, ktorá je nasledovaná stavitelstvom. Významný podiel žiakov je aj v odboroch mechatronika a mechanik počítačových sietí.

Graf 7: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Trnava za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Trnava možno identifikovať priemerný podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, pričom nárast ich podielu medzi rokmi 2016 a 2021 predstavoval 3 p. b., kedy prišlo k nárastu z 26,3 % na 29,3 %. Podiel zamestnancov špecialistov bol výrazne nižší a ani ich nárast nedosahoval takú dynamiku, medzi sledovanými rokmi prišlo k zvýšeniu ich podielu o 2,2 p. b. na konečných 21,4 %.

V rámci kooperačného regiónu **Trnava** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 12 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 10 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (približne 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 4 % zamestnancov),

- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 4 %),
- Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy (približne 3 %),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba a spracovanie kovov (približne 3 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 3 % zamestnancov),
- Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti (cca 3 %),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Nitra, Galanta, Bratislava, Nové Mesto nad Váhom, Skalica, Levice, Trenčín, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Nové Mesto nad Váhom, Galanta, Nitra, Trenčín, Žilina.

Tabuľka 12: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	963	153	18,9%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	874	26	3,1%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	748	-187	-20,0%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	584	-253	-30,2%
Výstavba budov	358	207	137,1%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	312	125	66,8%
Činnosti členských organizácií	297	270	1000,0%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	286	125	77,6%
Ostatné osobné služby	260	47	22,1%
Právne a účtovnícke činnosti	252	20	8,6%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	230	-12	-5,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Pozemná doprava a doprava potrubím	219	0	0,0%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	208	46	28,4%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	181	31	20,7%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	179	83	86,5%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	177	44	33,1%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	169	6	3,7%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	167	13	8,4%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	167	67	67,0%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	166	23	16,1%
Vzdelávanie	155	15	10,7%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	146	106	265,0%
Lesníctvo a ťažba dreva	138	-22	-13,8%
Zdravotníctvo	137	-25	-15,4%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	105	59	128,3%
Reklama a prieskum trhu	104	29	38,7%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	96	24	33,3%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	94	-12	-11,3%
Výroba strojov a zariadení i. n.	68	6	9,7%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	62	3	5,1%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	61	-14	-18,7%
Výroba elektrických zariadení	57	1	1,8%
Výroba odevov	56	9	19,1%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	55	1	1,9%
Výroba potravín	54	21	63,6%
Iná výroba	54	-7	-11,5%
Informačné služby	53	-1	-1,9%
Prenájom a lízing	44	5	12,8%
Ubytovanie	37	4	12,1%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	34	1	3,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	33	14	73,7%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	31	4	14,8%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	27	4	17,4%
Nakladateľské činnosti	27	-5	-15,6%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	26	13	100,0%
Výroba textilu	25	2	8,7%
Výroba nábytku	24	-3	-11,1%
Bezpečnostné a pátracie služby	22	-8	-26,7%
Poštové služby a služby kuriérov	20	17	566,7%
Veterinárne činnosti	18	0	0,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	16	-5	-23,8%
Sociálna práca bez ubytovania	13	-1	-7,1%
Výroba chemikálií a chemických produktov	11	4	57,1%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	11	0	0,0%
Výroba nápojov	10	1	11,1%
Výroba papiera a papierových výrobkov	10	1	11,1%
Výroba a spracovanie kovov	10	8	400,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	10	6	150,0%
Vedecký výskum a vývoj	9	-2	-18,2%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	7	-4	-36,4%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	6	-1	-14,3%
Výroba kože a kožených výrobkov	5	0	0,0%
Inžinierske stavby	5	-2	-28,6%
Sprostredkovanie práce	5	3	150,0%
Zber, úprava a dodávka vody	4	1	33,3%
Rybolov a akvakultúra	3	3	x
Telekomunikácie	3	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	1	50,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2	0	0,0%
Vodná doprava	2	2	x
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	2	-10	-83,3%
Čistenie a odvod odpadových vôd	1	0	0,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	0	0,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	1	1	x

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

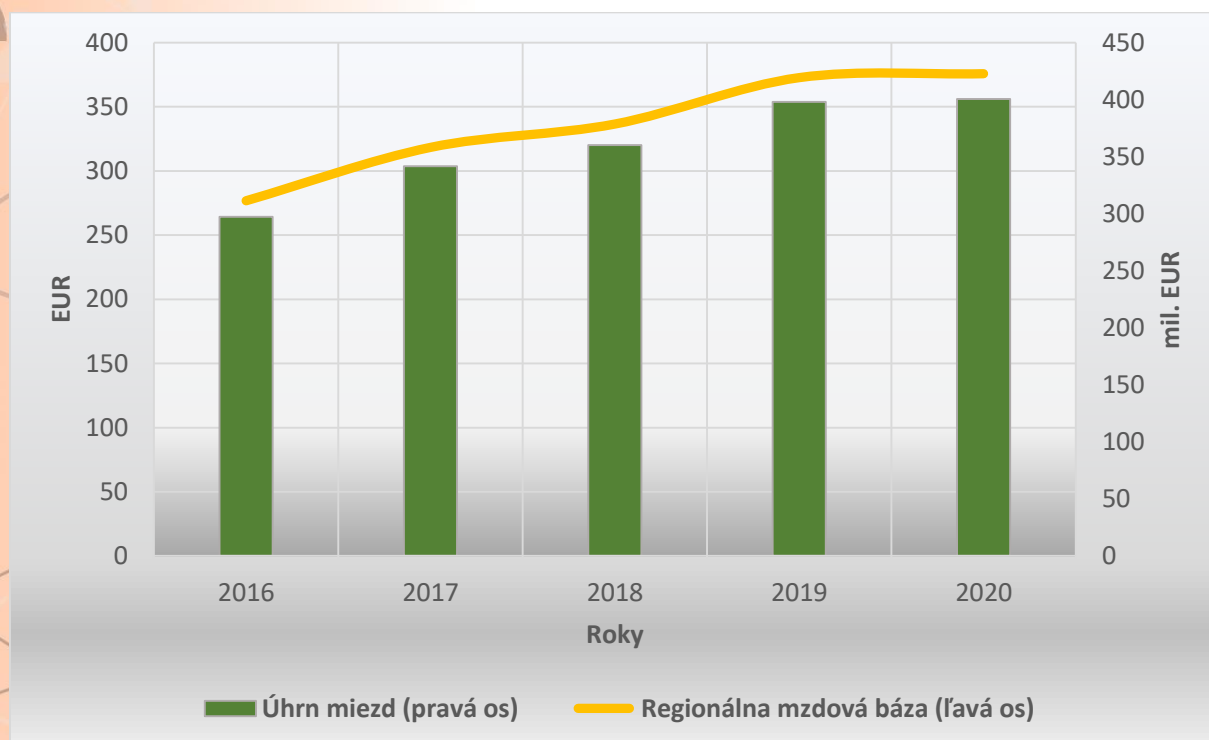
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

V roku 2021 pôsobilo v danom v regióne viac ako 500 ekonomických subjektov v rámci jednotlivých ekonomických činností: Špecializované stavebné práce, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Výstavby budov, Špecializovaných stavebných prác.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného operačného regiónu, je

zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 8: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Nové Mesto nad Váhom dosiahol svoje maximum v roku 2020, a to cca 401 mil. EUR, hodnotu možno v rámci SR označiť ako priemernú. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o 103 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 35 %. Regionálna mzdová báza narástla o 36 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako priemerné. Avšak v absolútnom vyjadrení nárast o 99 EUR možno charakterizovať ako vysoký. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni 376 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako vysoké. Naopak, v roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 277 EUR. Zaujímavý trend je po roku 2019, kedy aj napriek pandémie COVID-19 prišlo k nárastu regionálnej mzdovej bázy o 1 %, čím sa tento región líši oproti predchádzajúcim regiónom.

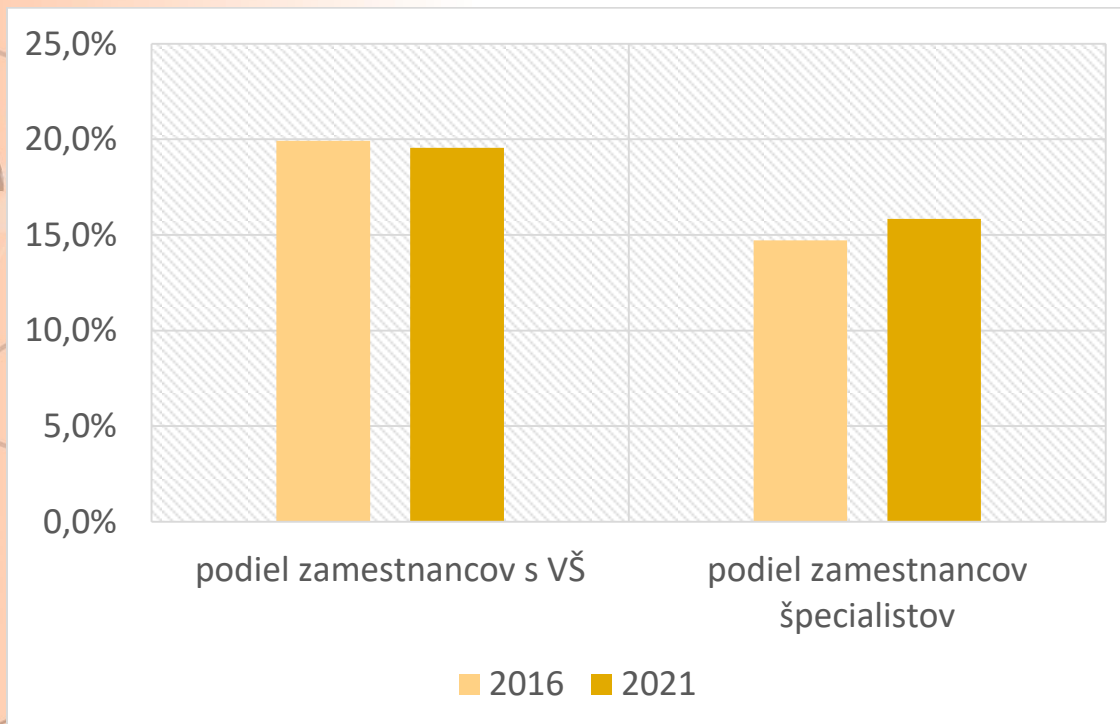
Tabuľka 13: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
mechanik nastavovač	15,7%
informačné a sieťové technológie	14,3%
hotelová akadémia	7,4%
elektrotechnika	6,6%
mechanik elektrotechnik	6,0%
mechatronika	5,6%
technické lýceum	4,6%
obchodný pracovník	4,2%
obchodná akadémia	3,9%
strojárstvo	3,9%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom dominujú technické odbory, a to mechanik nastavovač a informačné a sieťové technológie. Frekventované technické odbory sú aj elektrotechnika, mechanik elektrotechnik, mechatronika, technické lýceum a strojárstvo.

Graf 9: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Nové Mesto nad Váhom za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Nové Mesto nad Váhom vidieť oproti väčšine sledovaných regiónov výraznú anomáliu, ktorú predstavuje pokles podielu zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, pričom zníženie od roku 2016 do roku 2021 predstavovalo 0,4 p. b. na konečných 19,6 %, čo je najnižšia hodnota spomedzi všetkých regiónov v SR. Nízky tu bol aj podiel zamestnancov špecialistov, ktorých podiel sa zvýšil zo 14,7 % v roku 2016 na 15,8 % v roku 2021, čo je pomerne nízky nárast.

V rámci kooperačného regiónu **Nové Mesto nad Váhom** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 13 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 9 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 8 % zamestnancov),

- Vzdelávanie (približne 8 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (približne 6 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 4 %),
- Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov (približne 4 %),
- Činnosti herní a stávkových kancelárií (približne 3 % zamestnancov),
- Iná výroba (približne 3 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 3 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 3 %,
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 2 % zamestnancov),
- Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov (cca 2 %),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (približne 2 %).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Trnava, Trenčín, Skalica, Nitra, Košice, Bratislava, Púchov, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Trnava, Trenčín, Skalica.

Tabuľka 14: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Galanta

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
--	-----------	-----------------------------	-----------------------------

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	2 870	-181	-5,9%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 425	-173	-10,8%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	722	-275	-27,6%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	696	50	7,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	665	-39	-5,5%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	631	277	78,2%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	584	218	59,6%
Ostatné osobné služby	527	137	35,1%
Výstavba budov	513	180	54,1%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	475	-12	-2,5%
Činnosti členských organizácií	456	414	985,7%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	442	15	3,5%
Právne a účtovnícke činnosti	433	-31	-6,7%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	381	71	22,9%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	336	128	61,5%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	306	-17	-5,3%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	295	71	31,7%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	286	122	74,4%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	275	77	38,9%
Vzdelávanie	256	36	16,4%
Výroba potravín	255	117	84,8%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	247	31	14,4%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	228	167	273,8%
Zdravotníctvo	228	-35	-13,3%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	223	77	52,7%
Reklama a prieskum trhu	201	56	38,6%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	189	46	32,2%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	177	30	20,4%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	106	-24	-18,5%
Informačné služby	105	-15	-12,5%
Prenájom a lízing	81	3	3,8%
Výroba odevov	78	-10	-11,4%
Výroba elektrických zariadení	75	29	63,0%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	68	33	94,3%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	66	-4	-5,7%
Iná výroba	66	-8	-10,8%
Poštové služby a služby kuriérov	65	45	225,0%
Ubytovanie	58	3	5,5%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	58	-4	-6,5%

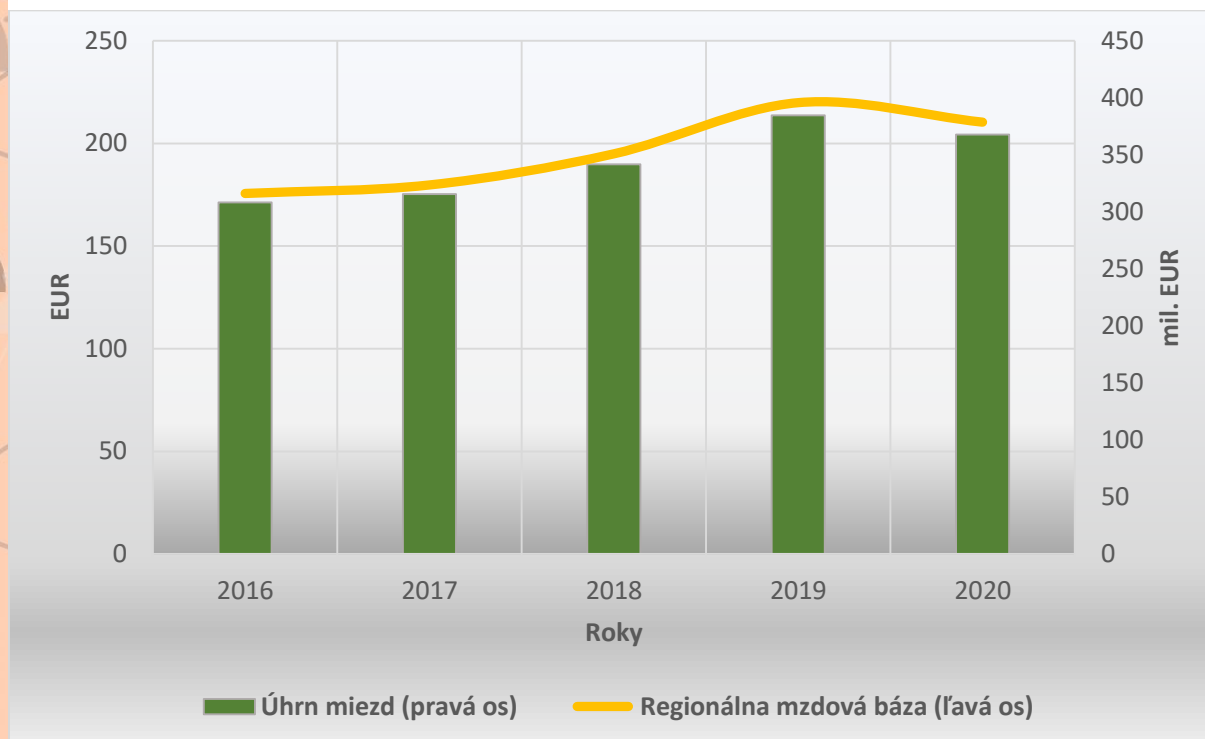
Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba textilu	57	0	0,0%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	54	1	1,9%
Nakladateľské činnosti	52	-8	-13,3%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	42	4	10,5%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	41	10	32,3%
Lesníctvo a ťažba dreva	41	-1	-2,4%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	40	8	25,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	40	-3	-7,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	34	17	100,0%
Výroba nápojov	33	18	120,0%
Výroba nábytku	32	-9	-22,0%
Výroba a spracovanie kovov	29	22	314,3%
Sociálna práca bez ubytovania	25	-7	-21,9%
Sprostredkovanie práce	23	-1	-4,2%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	23	-1	-4,2%
Veterinárne činnosti	21	-2	-8,7%
Inžinierske stavby	21	-3	-12,5%
Bezpečnostné a pátracie služby	20	1	5,3%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	20	1	5,3%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	20	-14	-41,2%
Výroba chemikálií a chemických produktov	19	0	0,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	15	9	150,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	8	4	100,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	8	1	14,3%
Telekomunikácie	8	1	14,3%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	8	0	0,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	7	0	0,0%
Vedecký výskum a vývoj	6	3	100,0%
Rybolov a akvakultúra	6	1	20,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	6	-1	-14,3%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	5	2	66,7%
Iná ťažba a dobývanie	5	1	25,0%
Vodná doprava	3	1	50,0%
Letecká doprava	2	1	100,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	2	0	0,0%
Výroba tabakových výrobkov	1	0	0,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Špecializované stavebné práce vykonával jednoznačne najvyšší počet ekonomických subjektov v regióne, keďže v roku 2021 ich tam pôsobilo viac ako 2 800. V Maloobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov pôsobilo viac ako 1 400 subjektov a vo Veľkoobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov ich bolo aktívnych viac ako 700. Hranicu 500 ekonomických subjektov prekročili taktiež: Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, Pozemná doprava a doprava potrubím, Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy, Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti, Ostatné osobné služby, ako aj Výstavba budov. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Architektonických a inžinierskych činností; technického testovania a analýzy, ako aj Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 10: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Galanta za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Galanta bola maximálne výška úhrnu miezd v roku 2019, pričom dosiahla hodnotu takmer 385 mil. EUR, čo sa spomedzi všetkých regiónov SR radí do priemeru. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o cca 76 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 19 %. Regionálna mzdová báza rástla mierne rýchlejšie, a to o 20 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne nízky rast. Aj nárast v absolútnom vyjadrení, ktorý predstavoval cca 35 EUR, možno charakterizovať ako nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 dosiahlo cca 220 EUR, čo možno na celoslovenskej úrovni zaradiť medzi priemerné hodnoty. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 176 EUR. Zmena trendu nastala po roku 2019, a to z dôvodu pandémie COVID-19, kedy prišlo k poklesu o 4 %.

Tabuľka 15: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Galanta k 15. 9. 2021

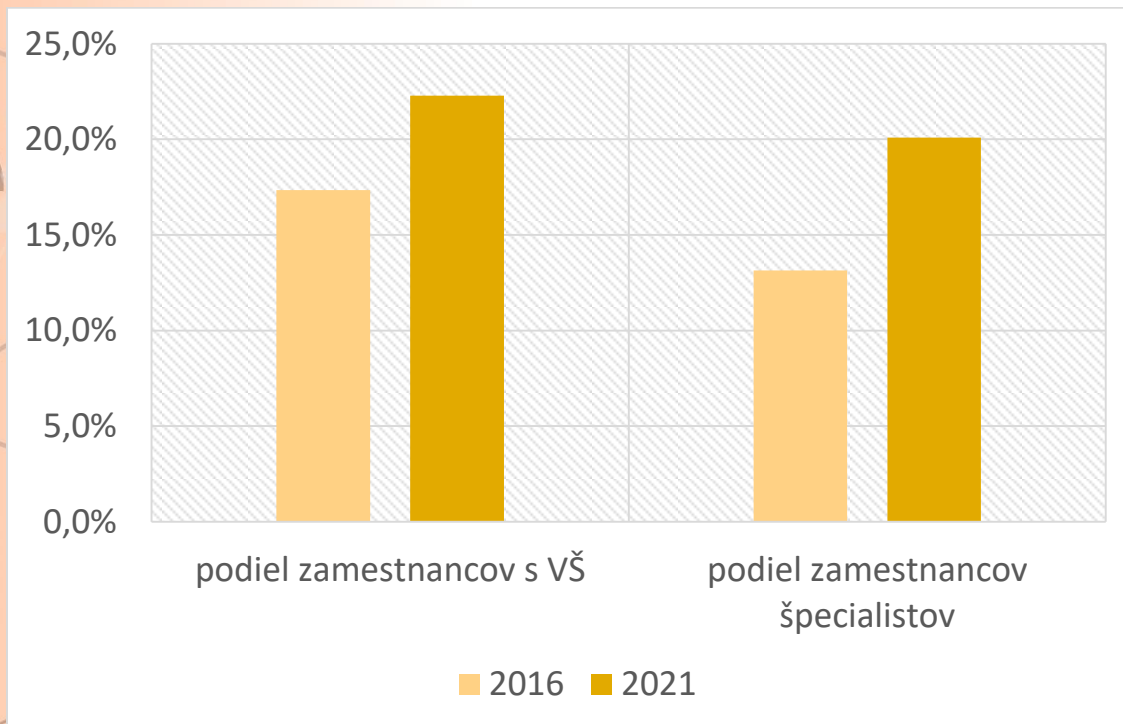
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	17,1%
hotelová akadémia	9,4%

kaderník	6,3%
kuchár	5,2%
elektrotechnika	4,9%
grafik digitálnych médií	4,6%
mechanik - mechatronik	4,5%
autoopravár - mechanik	4,4%
agropodnikanie - chov koní a jazdectvo	4,0%
čaušník, servírka	3,5%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Galanta dominujú žiaci na obchodných a hotelových akadémiách, avšak sú tu pomerne početné aj štyri technické odbory, a to elektrotechnika, grafik digitálnych médií, mechanik – mechatronik a autoopravár – mechanik.

Graf 11: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Galanta za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Galanta vzrástol medzi rokmi 2016 a 2021 podiel zamestnancov špecialistov najviac v rámci celej SR, pričom tento nárast predstavoval 6,9 p. b. Ani tento dynamický nárast však nestačil, aby v roku 2021 dosiahol podiel zamestnancov špecialistov v tomto regióne aspoň priemerné hodnoty. Nízky tu bol počas celého sledovaného obdobia aj podiel zamestnancov s vysokou školou, pričom tu prišlo k rastu zo 17,3 % na 22,3 %.

V rámci kooperačného regiónu **Galanta** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 11 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 10 % zamestnancov),

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (približne 8 % zamestnancov),
- Výroba chemikálií a chemických produktov (približne 6 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 6 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 6 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 4 %),
- Zdravotníctvo (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba a spracovanie kovov (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (približne 3 %),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 2 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), ako aj
- Výroba potravín (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Nitra, Bratislava, Trnava, Košice, Žilina, Levice, Rimavská Sobota, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Trnava, Nitra, Žilina.

Tabuľka 16: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Nitra

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
--	-----------	-----------------------------	-----------------------------

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	8 611	937	12,2%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	5 683	-806	-12,4%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	4 576	-2 275	-33,2%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	3 682	349	10,5%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	2 871	1 445	101,3%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	2 699	1 534	131,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	2 350	82	3,6%
Právne a účtovnícke činnosti	2 067	283	15,9%
Ostatné osobné služby	1 928	448	30,3%
Činnosti členských organizácií	1 774	1 544	671,3%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	1 738	317	22,3%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1 663	94	6,0%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	1 588	70	4,6%
Výstavba budov	1 317	348	35,9%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 295	255	24,5%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1 288	533	70,6%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	1 196	138	13,0%
Reklama a prieskum trhu	1 116	319	40,0%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 115	12	1,1%
Vzdelávanie	1 092	89	8,9%
Zdravníctvo	1 006	-53	-5,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	989	247	33,3%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	941	592	169,6%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	809	290	55,9%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	795	195	32,5%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	646	31	5,0%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	644	-103	-13,8%
Výroba potravín	495	129	35,2%
Informačné služby	493	-14	-2,8%
Lesníctvo a ťažba dreva	384	-1	-0,3%
Prenájom a lízing	370	94	34,1%
Výroba odevov	309	-2	-0,6%
Iná výroba	303	-20	-6,2%
Výroba výrobkov z gumených a plastových	299	38	14,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	298	2	0,7%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	262	-1	-0,4%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	249	-24	-8,8%
Ubytovanie	228	12	5,6%
Výroba elektrických zariadení	219	57	35,2%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba strojov a zariadení i. n.	214	6	2,9%
Nakladateľské činnosti	206	-59	-22,3%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	194	61	45,9%
Poštové služby a služby kuriérov	185	98	112,6%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	180	30	20,0%
Výroba textilu	173	11	6,8%
Výroba nábytku	167	-54	-24,4%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	166	74	80,4%
Inžinierske stavby	146	-49	-25,1%
Veterinárne činnosti	139	-6	-4,1%
Sociálna práca bez ubytovania	139	-13	-8,6%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	132	-12	-8,3%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	131	67	104,7%
Výroba nápojov	121	37	44,0%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	99	-17	-14,7%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	98	64	188,2%
Vedecký výskum a vývoj	84	11	15,1%
Výroba kože a kožených výrobkov	82	-35	-29,9%
Bezpečnostné a pátracie služby	79	-14	-15,1%
Sprostredkovanie práce	78	35	81,4%
Výroba chemikálií a chemických produktov	68	15	28,3%
Výroba a spracovanie kovov	66	54	450,0%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	65	3	4,8%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	54	-30	-35,7%
Výroba papiera a papierových výrobkov	43	2	4,9%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	34	2	6,3%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	23	4	21,1%
Čistenie a odvod odpadových vôd	22	5	29,4%
Telekomunikácie	21	-9	-30,0%
Iná ťažba a dobývanie	19	0	0,0%
Rybolov a akvakultúra	17	6	54,5%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	14	-15	-51,7%
Vodná doprava	12	4	50,0%
Letecká doprava	10	8	400,0%
Zber, úprava a dodávka vody	8	2	33,3%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	8	-3	-27,3%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	7	1	16,7%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	4	-2	-33,3%
Pomocné činnosti pri ťažbe	2	2	x

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	2	0	0,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	1	x
Ťažba ropy a zemného plynu	1	-1	-50,0%

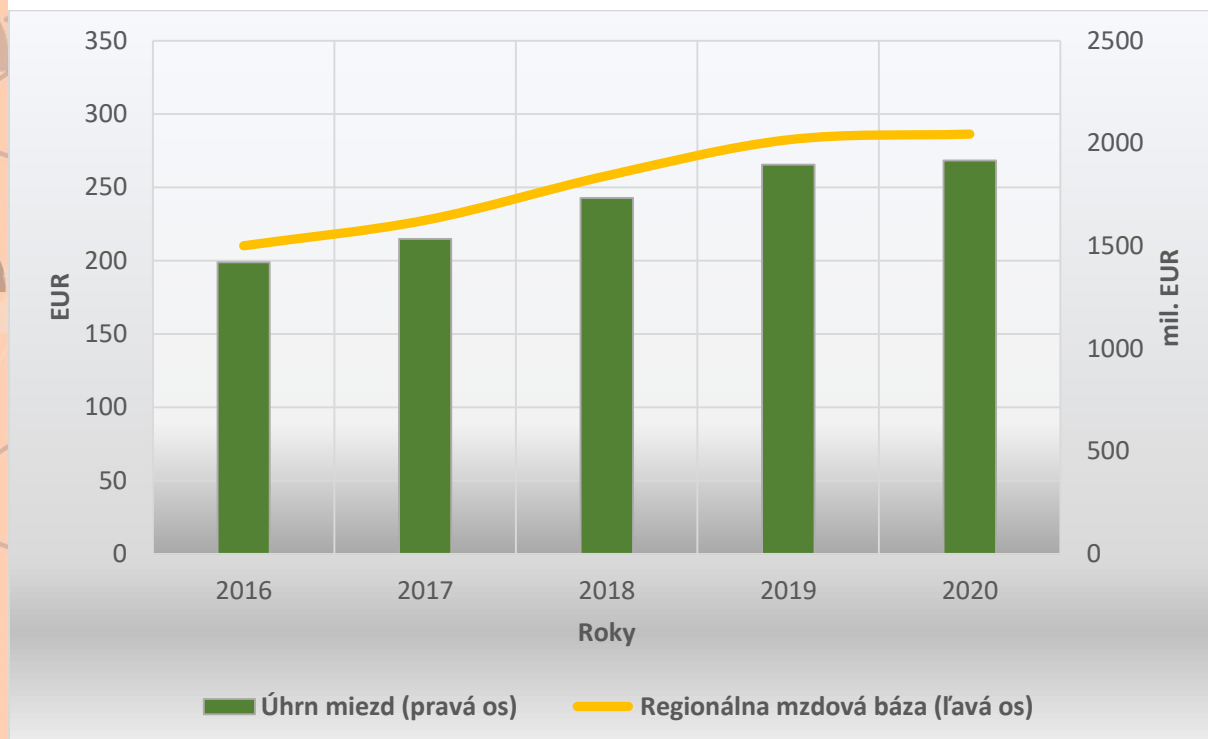
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Špecializované stavebné práce vykonávalo najviac ekonomických subjektov v kooperačnom regióne, a to viac ako 8 600. V Maloobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov, ako aj vo Veľkoobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov, ich bolo aktívnych viac ako 4 000. Hranicu 2 000 ekonomických subjektov prekročili taktiež: Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti, Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy, Pozemná doprava a doprava potrubím, Právne a účtovnícke činnosti. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Architektonických a inžinierskych činností; technického testovania a analýzy, ako aj Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 12: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Nitra za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo-regionálnej štruktúre Nitra dosiahol svoje maximum v roku 2020, a to viac ako 1,9 mld. EUR, pričom túto hodnotu možno označiť ako vysokú. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o takmer 499 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 35 %. Regionálna mzdová báza narástla ešte výraznejšie, a to o 36 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne priemerné. Aj v absolútnom vyjadrení nárast o 76 EUR možno charakterizovať ako priemerný a priemerné je aj maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni približne 286 EUR. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 210 EUR. Aj v tomto regióne po roku 2019, aj napriek pandémie COVID-19, prišlo k nárastu regionálnej mzdovej bázy o 1 %.

Tabuľka 17: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Nitra k 15. 9. 2021

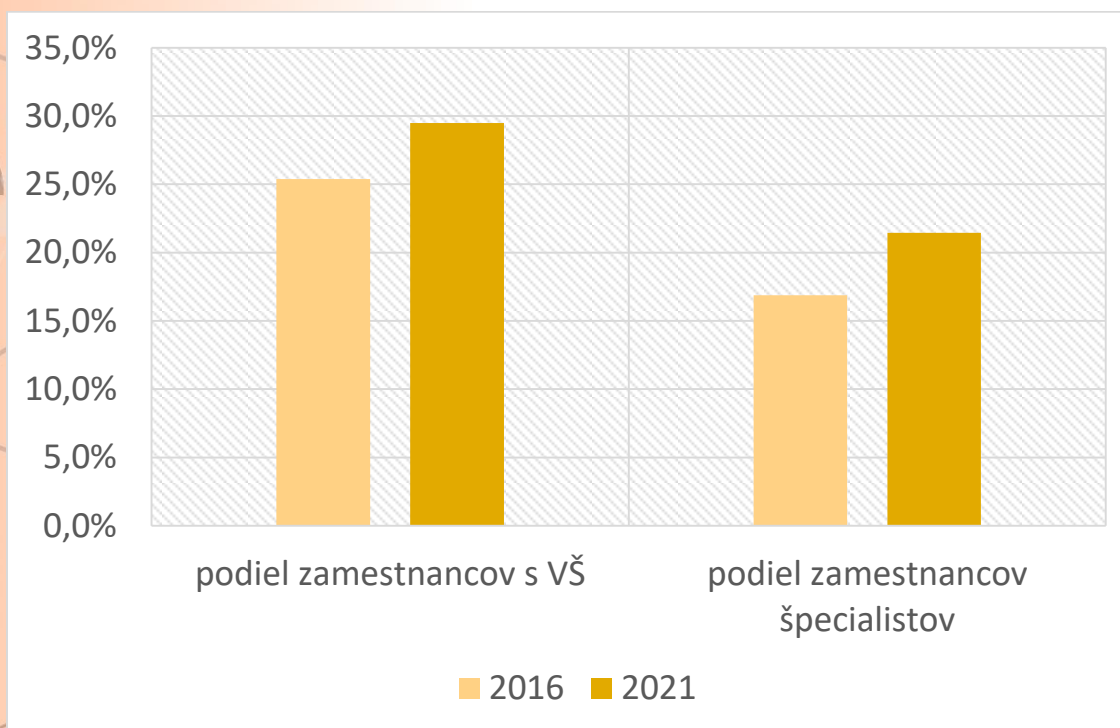
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	7,0%
elektrotechnika	5,9%
stavitelstvo	5,2%
praktická sestra	5,0%

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
podnikanie v remeslách a službách	3,5%
mechanik – mechatronik	3,0%
obchodná akadémia – bilingválne štúdium	3,0%
kuchár	2,9%
autoopravár – mechanik	2,5%
mechanik elektrotechnik	2,4%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Nitra je významné zastúpenie technických odborov, a to elektrotechnika a stavitelstvo. Do prvej desiatky odborov sa dostali aj mechanik – mechatronik, autoopravár – mechanik a mechanik elektrotechnik.

Graf 13: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Nitra za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Nitra možno vidieť trend dynamického rastu podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov, ktorý medzi rokmi 2016 až 2021 vzrástol o 4,1 p. b. na končených 29,5 %, čím sa región radí k celoslovenskému priemeru. Ešte výraznejšie, a to o 4,6 p. b., narástol podiel zamestnancov špecialistov, pričom ich podiel v roku 2021 predstavoval 21,4 %.

V rámci kooperačného regiónu **Nitra** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 12 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (približne 8 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 7 % zamestnancov),

- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 6 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 4 %),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 3 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kože a kožených výrobkov (približne 2 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), ako aj
- Špecializované stavebné práce (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Levice, Galanta, Bratislava, Prievidza, Trenčín, Trnava, Prešov, Žilina, Poprad, Košice, Zvolen, Žiar nad Hronom, Dolný Kubín, Banská Bystrica, Rimavská Sobota, Lučenec. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Trnava, Levice, Galanta, Trenčín, Prievidza, Banská Bystrica, Žilina.

Tabuľka 18: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Prievidza

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	2 047	370	22,1%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 204	-367	-23,4%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	830	-13	-1,5%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	712	-344	-32,6%
Ostatné osobné služby	509	67	15,2%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	432	10	2,4%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	431	183	73,8%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	430	183	74,1%
Právne a účtovnícke činnosti	386	7	1,8%
Činnosti členských organizácií	341	291	582,0%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	317	130	69,5%
Pozemná doprava a doprava potrubím	294	35	13,5%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	272	25	10,1%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	262	163	164,6%
Vzdelávanie	259	37	16,7%
Výstavba budov	254	35	16,0%
Lesníctvo a ťažba dreva	232	-18	-7,2%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	230	-10	-4,2%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	222	30	15,6%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	216	23	11,9%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	216	68	45,9%
Zdravníctvo	211	-25	-10,6%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	182	67	58,3%
Reklama a prieskum trhu	181	-7	-3,7%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	152	-13	-7,9%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	123	31	33,7%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	116	24	26,1%
Výroba odevov	111	6	5,7%
Výroba potravín	96	30	45,5%
Informačné služby	88	2	2,3%
Ubytovanie	71	11	18,3%
Iná výroba	69	-14	-16,9%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	57	-5	-8,1%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	56	25	80,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	55	0	0,0%
Poštové služby a služby kuriérov	51	37	264,3%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	48	-14	-22,6%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	43	-5	-10,4%
Výroba výrobkov z gumených a plastových materiálov	42	1	2,4%
Výroba elektrických zariadení	42	-8	-16,0%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	42	25	147,1%
Nakladateľské činnosti	38	-14	-26,9%
Prenájom a lízing	37	3	8,8%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	35	6	20,7%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	33	5	17,9%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba textilu	32	4	14,3%
Výroba nábytku	30	-19	-38,8%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	26	13	100,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	22	-15	-40,5%
Veterinárne činnosti	21	2	10,5%
Bezpečnostné a pátracie služby	19	-5	-20,8%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	18	2	12,5%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	16	-6	-27,3%
Inžinierske stavby	16	-4	-20,0%
Sprostredkovanie práce	15	0	0,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	14	1	7,7%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	14	4	40,0%
Výroba nápojov	13	4	44,4%
Sociálna práca bez ubytovania	12	-29	-70,7%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	10	5	100,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	10	-14	-58,3%
Vedecký výskum a vývoj	10	-4	-28,6%
Výroba kože a kožených výrobkov	9	-2	-18,2%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	9	1	12,5%
Iná ťažba a dobývanie	8	0	0,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	8	-1	-11,1%
Výroba a spracovanie kovov	8	7	700,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	6	5	500,0%
Letecká doprava	3	2	200,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2	-1	-33,3%
Rybolov a akvakultúra	1	0	0,0%
Ťažba uhlia a lignitu	1	-1	-50,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0	0,0%
Zber, úprava a dodávka vody	1	1	x
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	1	x
Vodná doprava	1	0	0,0%
Telekomunikácie	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

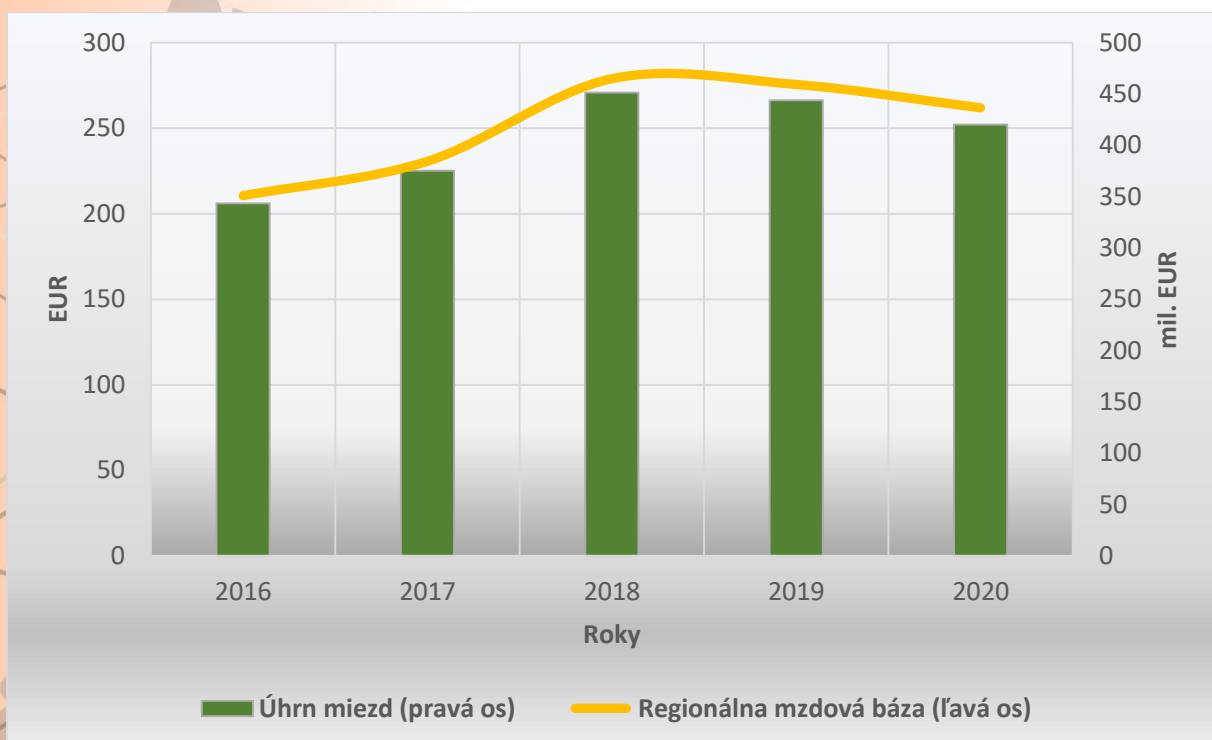
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Viac ako 2 000 ekonomických subjektov z daného kooperačného regiónu bolo v roku 2021 zameraných na špecializované stavebné práce a viac ako 1 200 subjektov pôsobilo v maloobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov. Vo výrobe kovových konštrukcií

okrem strojov a zariadení ich bolo aktívnych viac ako 800. Hranicu 500 ekonomických subjektov prekročil taktiež Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, ako aj Ostatné osobné služby. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác, Činností členských organizácií, Architektonických a inžinierskych činností; technického testovania a analýzy, ako aj Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 14: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Prievidza za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Prievidza dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2018, a to cca 451 mil. EUR, čím sa región radí do celoslovenského priemeru. Oproti minimu z roku 2016 to

predstavuje nárast o cca 108 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 22 %. Regionálna mzdová báza narástla výraznejšie, a to o 24 %, čo však možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne nízky nárast. V absolútnom vyjadrení nárast o 51 EUR možno charakterizovať ako značne nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2018 bolo na úrovni 279 EUR, čo je na celoslovenskej úrovni priemerná hodnota. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 211 EUR. Región sa vyznačuje poklesom regionálnej mzdovej bázy už od roku 2019, t. j. pred pandémiou COVID-19, čím sa líši od predošlých regiónov a pokles medzi rokmi 2018 a 2020 dosiahol 6 %.

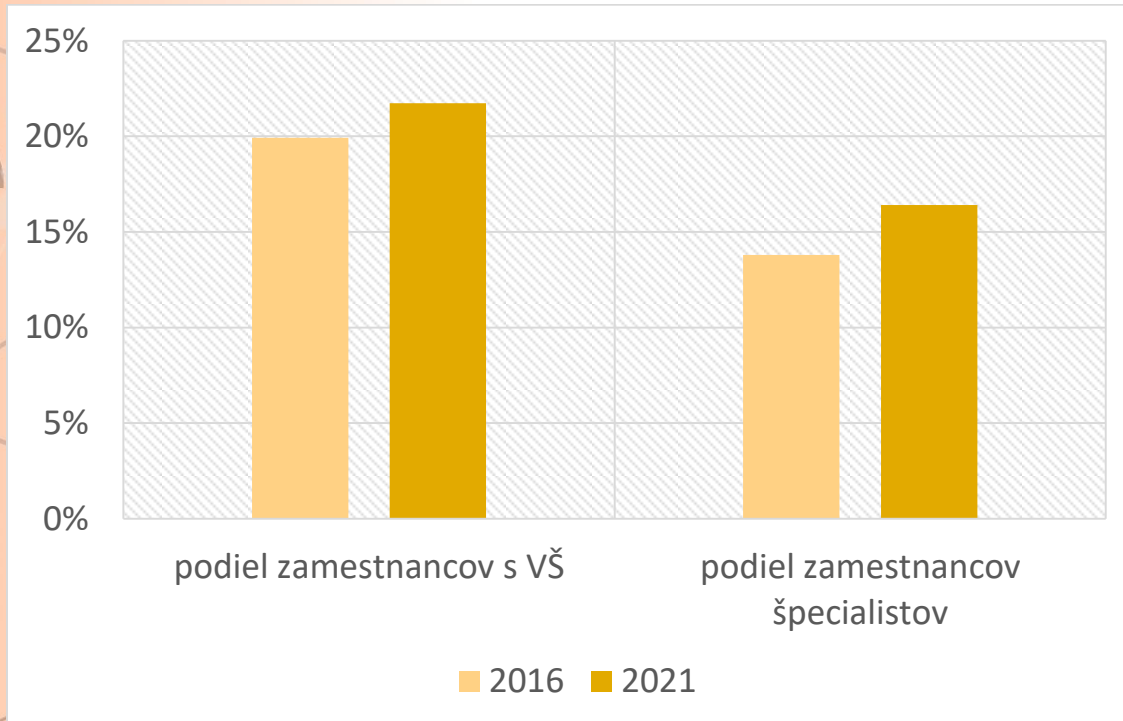
Tabuľka 19: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Prievidza k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	10,9%
praktická sestra	7,5%
hotelová akadémia	6,3%
mechanik – mechatronik	5,8%
podnikanie v remeslách a službách	5,0%
obchodná akadémia – bilingválne štúdium	4,0%
mechanik počítačových sietí	3,9%
kuchár	3,4%
informačné a sieťové technológie	3,4%
programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení	2,9%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Prievidza bol z technických odborov najvýraznejšie zastúpený mechanik – mechatronik, za ním sa s odstupom takmer 2 p. b. nachádza mechanik počítačových sietí. Medzi desať najpočetnejších odborov sa dostali aj informačné a sieťové technológie a programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení.

Graf 15: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Prievidza za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Prievidza vidieť nízky podiel zamestnancov s vysokou školou aj nízky podiel zamestnancov špecialistov, čo súvisí s odvetvovou štruktúrou regiónu. Rýchlejšie rástol podiel zamestnancov špecialistov, pričom nárast medzi rokom 2016 a 2021 predstavoval 2,6 p. b. Nárast podielu zamestnancov s vysokou školou bol nižší, pričom medzi sledovanými rokmi prišlo k nárastu z 19,9 % na 21,7 %.

V rámci kooperačného regiónu **Prievidza** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Výroba výrobkov z gumy a plasty (približne 12 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 8 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 8 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 7 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),

- Ťažba uhlia a lignitu (približne 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 6 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 6 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 4 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 4 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 3 %,
- Výstavba budov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kože a kožených výrobkov (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Nitra, Trenčín, Žilina, Martin, Bratislava, Žiar nad Hronom, Banská Bystrica, Poprad, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Nitra, Trenčín, Žilina, Žiar nad Hronom, Banská Bystrica, Trnava, Zvolen, Martin.

Tabuľka 20: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v odvetvovo-regionálnej štruktúre Trenčín

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Špecializované stavebné práce	2 864	182	6,8%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 998	-245	-10,9%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 497	-715	-32,3%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 383	19	1,4%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	853	260	43,8%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	821	307	59,7%
Právne a účtovnícke činnosti	793	28	3,7%
Činnosti členských organizácií	702	610	663,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Činnosti v oblasti nehnuteľností	683	19	2,9%
Ostatné osobné služby	671	149	28,5%
Výstavba budov	590	59	11,1%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	559	-53	-8,7%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	490	102	26,3%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	489	163	50,0%
Pozemná doprava a doprava potrubím	476	18	3,9%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	466	166	55,3%
Vzdelávanie	462	44	10,5%
Lesníctvo a ťažba dreva	437	-31	-6,6%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	421	275	188,4%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	414	29	7,5%
Zdravotníctvo	385	-30	-7,2%
Reklama a prieskum trhu	360	65	22,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	353	31	9,6%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	277	57	25,9%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	273	89	48,4%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	272	18	7,1%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	235	-7	-2,9%
Výroba odevov	222	-1	-0,4%
Iná výroba	172	-11	-6,0%
Výroba potravín	151	17	12,7%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	135	5	3,8%
Informačné služby	133	-19	-12,5%
Výroba elektrických zariadení	125	15	13,6%
Poštové služby a služby kuriérov	117	75	178,6%
Výroba strojov a zariadení i. n.	114	30	35,7%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	112	0	0,0%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	107	-3	-2,7%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	104	-22	-17,5%
Prenájom a lízing	103	19	22,6%
Ubytovanie	93	-1	-1,1%
Výroba textilu	83	12	16,9%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	77	2	2,7%
Nakladateľské činnosti	77	-14	-15,4%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	69	37	115,6%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	67	38	131,0%
Sociálna práca bez ubytovania	60	3	5,3%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	52	18	52,9%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Výroba nápojov	50	20	66,7%
Výroba nábytku	50	-25	-33,3%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	48	3	6,7%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	42	-12	-22,2%
Bezpečnostné a pátracie služby	42	-12	-22,2%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	40	-11	-21,6%
Veterinárne činnosti	36	1	2,9%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	35	15	75,0%
Výroba a spracovanie kovov	33	29	725,0%
Vedecký výskum a vývoj	29	-3	-9,4%
Sprostredkovanie práce	28	-10	-26,3%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	26	-1	-3,7%
Inžinierske stavby	24	0	0,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	21	6	40,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	21	4	23,5%
Výroba papiera a papierových výrobkov	20	1	5,3%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	15	1	7,1%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	10	3	42,9%
Čistenie a odvod odpadových vôd	9	6	200,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	9	-12	-57,1%
Letecká doprava	7	-1	-12,5%
Telekomunikácie	6	-1	-14,3%
Iná ťažba a dobývanie	3	3	x
Rybolov a akvakultúra	3	0	0,0%
Zber, úprava a dodávka vody	3	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	3	-2	-40,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	-2	-40,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	3	-3	-50,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	-1	-50,0%
Vodná doprava	1	-1	-50,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

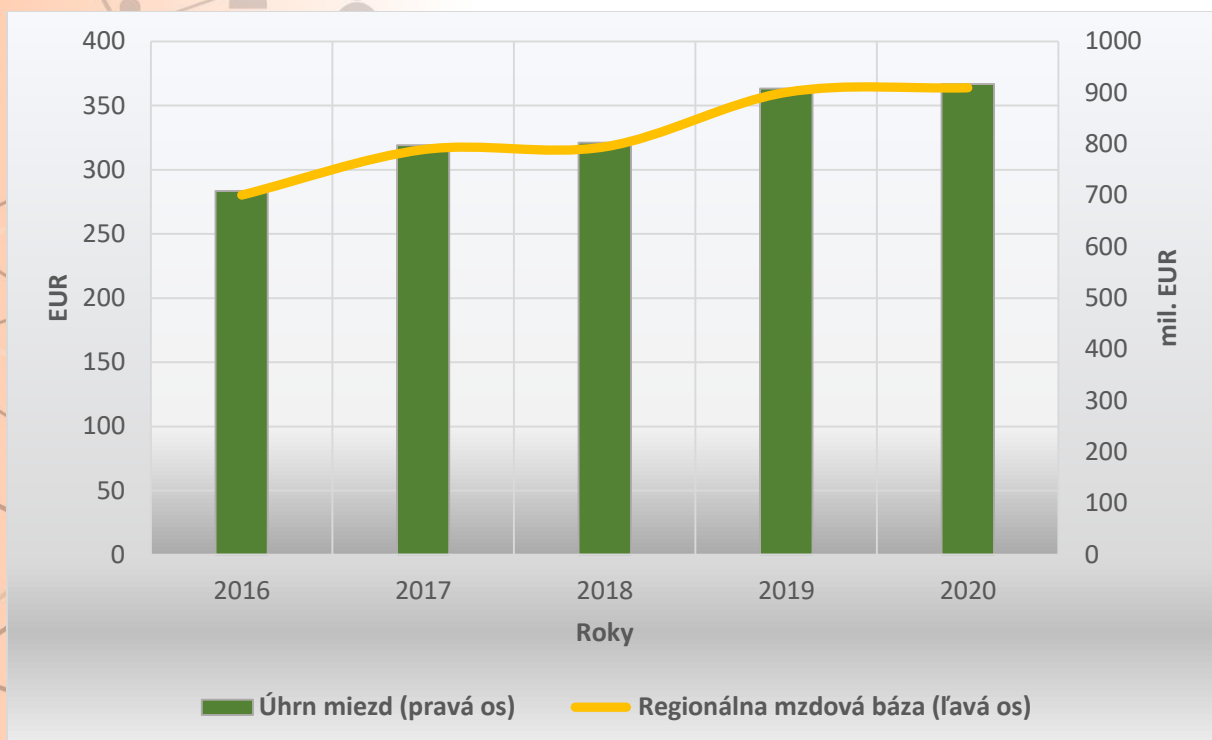
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Špecializované stavebné práce boli predmetom činnosti najvyššieho počtu ekonomických subjektov v regióne, a to viac ako 2 800. V Maloobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov ich počet atakoval hranicu 2 000 a vo Veľkoobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov ich bolo aktívnych takmer 1 500. Hranicu 1 000 ekonomických

subjektov v roku 2021 prekročila ešte Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, ako aj Športových, zábavných a rekreačných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 16: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Trenčín za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Trenčín dosiahol svoje maximum v roku 2020, a to cca 917 mil. EUR, pričom túto hodnotu možno označiť v rámci SR ako vysokú. Oproti minimu z roku 2016 tak prišlo nárastu o cca 208 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 29 %. Regionálna mzdová báza narástla

mierne výraznejšie, a to o 30 %, čo je priemerný rast. V absolútnom vyjadrení však nárast o 84 EUR možno charakterizovať ako vysoký. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni 364 EUR bol na celoslovenskej úrovni vysoký. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum vo výške približne 280 EUR. Tento región sa zaradil k tým regiónom, kde aj napriek pandémie COVID-19 po roku 2019 prišlo k zvýšeniu regionálnej mzdovej bázy, a to o 1 %.

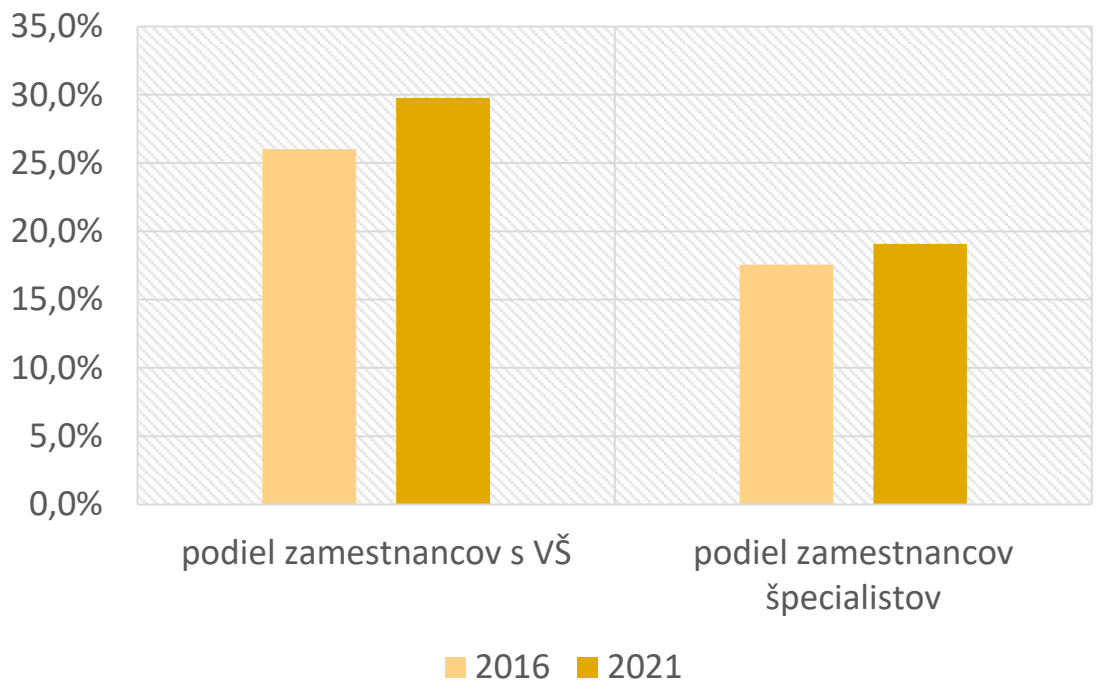
Tabuľka 21: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Trenčín k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	6,6%
stavitelstvo	5,1%
mechanik nastavovač	5,0%
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	4,8%
mechanik elektrotechnik	4,3%
elektrotechnika	3,9%
hotelová akadémia	3,6%
mechatronika	3,0%
podnikanie v remeslách a službách	2,1%
technické lýceum	2,1%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

Aj v kooperačnom regióne Trenčín zastávajú technické odbory významné miesto, konkrétne ide o stavitelstvo, mechanik nastavovač a mechanik elektrotechnik. Za nimi nasledujú technické odbory ako elektrotechnika, mechatronika a technické lýceum.

Graf 17: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Trenčín za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Trenčín je vidieť výrazne vyšší podiel vysokoškolských zamestnancov, ako je podiel zamestnancov špecialistov. Kým vysokoškolských zamestnancov bolo v roku 2021 nadpriemerne, a to 29,8 %, tak zamestnancov špecialistov bolo len 19,1 %, čo je v rámci SR nízka hodnota. Nárast v prípade zamestnancov s VŠ predstavoval 3,7 p. b., v prípade špecialistov to bolo len 1,5 p. b.

V rámci kooperačného regiónu **Trenčín** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 10 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 7 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 5 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 5 % zamestnancov),

- Výroba elektrických zariadení (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 5 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 3 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (cca 2 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 2 % zamestnancov),
- Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti (cca 2 %),
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kože a kožených výrobkov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba textilu (približne 2 % zamestnancov),
- Sprostredkovanie práce (približne 2 % zamestnancov),
- Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy (cca 2 %),
- Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti (približne 2 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (cca 2 %),
- Výroba potravín (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Púchov, Nitra, Nové Mesto nad Váhom, Prievidza, Bratislava, Trnava, Žilina, Levice. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Púchov, Nové Mesto nad Váhom, Nitra, Žilina, Prievidza, Trnava.

Tabuľka 22: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Púchov

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 937	-62	-3,1%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	966	84	9,5%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	952	-163	-14,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	704	-279	-28,4%
Právne a účtovnícke činnosti	362	-12	-3,2%
Výstavba budov	360	70	24,1%
Ostatné osobné služby	351	55	18,6%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	336	139	70,6%
Činnosti členských organizácií	313	270	627,9%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	310	137	79,2%
Lesníctvo a ťažba dreva	300	-3	-1,0%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	293	72	32,6%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	261	12	4,8%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	260	16	6,6%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	248	-7	-2,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	246	25	11,3%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	229	67	41,4%
Vzdelávanie	211	16	8,2%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	204	29	16,6%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	195	83	74,1%
Zdravotníctvo	194	0	0,0%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	189	134	243,6%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	159	13	8,9%
Reklama a prieskum trhu	136	27	24,8%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	124	33	36,3%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	110	5	4,8%
Výroba odevov	104	-2	-1,9%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	102	12	13,3%
Informačné služby	66	6	10,0%
Prenájom a lízing	60	15	33,3%
Iná výroba	55	1	1,9%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	53	1	1,9%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	52	5	10,6%
Výroba potravín	51	12	30,8%
Výroba strojov a zariadení i. n.	49	7	16,7%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	47	-8	-14,5%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	47	-13	-21,7%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	44	-15	-25,4%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	39	22	129,4%
Ubytovanie	38	-3	-7,3%
Výroba elektrických zariadení	37	-3	-7,5%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Nakladateľské činnosti	34	-5	-12,8%
Poštové služby a služby kuriérov	27	22	440,0%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	27	14	107,7%
Výroba nábytku	23	-7	-23,3%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	22	0	0,0%
Výroba textilu	20	-3	-13,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	19	5	35,7%
Inžinierske stavby	19	3	18,8%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	19	1	5,6%
Sociálna práca bez ubytovania	19	3	18,8%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	18	-4	-18,2%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	18	8	80,0%
Veterinárne činnosti	18	3	20,0%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	17	3	21,4%
Bezpečnostné a pátracie služby	17	-6	-26,1%
Výroba a spracovanie kovov	14	1	7,7%
Výroba nápojov	13	2	18,2%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	11	6	120,0%
Vedecký výskum a vývoj	10	3	42,9%
Výroba papiera a papierových výrobkov	7	0	0,0%
Sprostredkovanie práce	7	1	16,7%
Čistenie a odvod odpadových vôd	6	3	100,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	5	-1	-16,7%
Výroba chemikálií a chemických produktov	5	2	66,7%
Rybolov a akvakultúra	4	0	0,0%
Telekomunikácie	4	1	33,3%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	4	-2	-33,3%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	3	-1	-25,0%
Zber, úprava a dodávka vody	2	1	100,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	2	0	0,0%
Iná ťažba a dobývanie	1	1	x
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

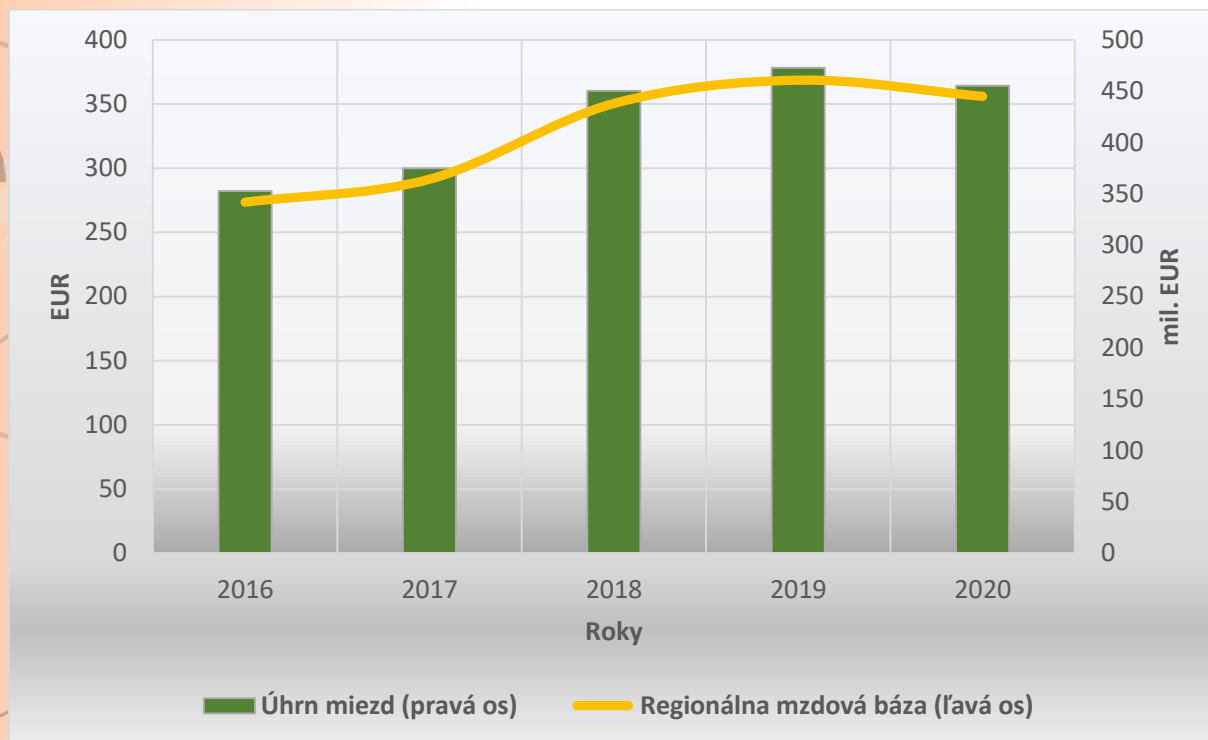
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Špecializované stavebné práce boli predmetom činnosti najvyššieho počtu ekonomických subjektov v regióne, a to takmer 2 000. Necelých 1 000 subjektov pôsobilo vo Výrobe

kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, resp. v Maloobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov. Viac ako 500 ekonomických subjektov v roku 2021 pôsobilo ešte vo Veľkoobchode okrem motorových vozidiel a motocyklov. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Pomocných činností finančných služieb a poistenia, ako aj Športových, zábavných a rekreačných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 18: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Púchov za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Púchov dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2019, a to približne 473 mil. EUR, čím sa zaradil medzi regiónmi v SR do priemeru. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o cca 120 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 29 %. Regionálna mzdová báza narástla o 30 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne priemerný rast. V absolútnom vyjadrení nárast predstavoval viac ako 82 EUR, čo možno charakterizovať ako výrazné zvýšenie. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni 368 EUR je taktiež na celoslovenskej úrovni vysoké. Naopak, v roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 274 EUR. Trend bol po roku 2019 klesajúci, a to z dôvodu pandémie COVID-19, kedy prišlo k zníženiu o 3 %.

Tabuľka 23: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Púchov k 15. 9. 2021

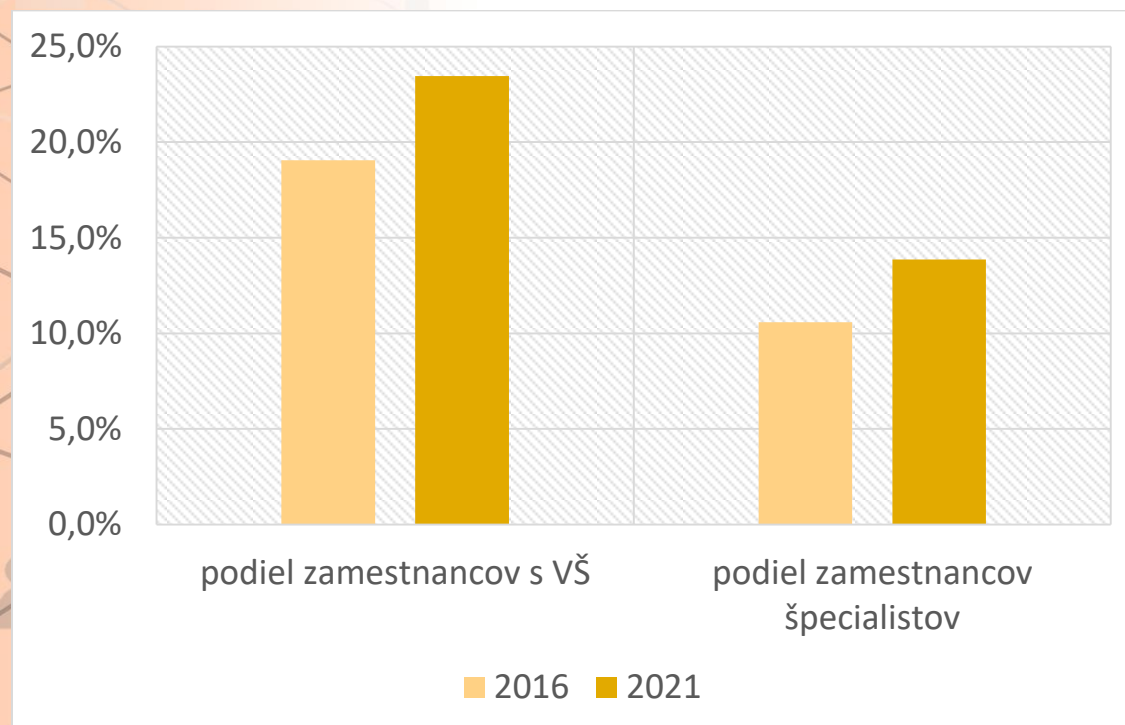
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	14,4%

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
mechanik nastavovač	9,7%
praktická sestra	8,0%
informačné a sieťové technológie	6,4%
hotelová akadémia	6,3%
mechanik počítačových sietí	4,2%
mechanik elektrotechnik	3,2%
mechanik - mechatronik	2,6%
strojárstvo	2,6%
prevádzka a ekonomika dopravy	2,4%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Púchov síce dominuje odbor obchodná akadémia, avšak významné miesto tu majú aj technické odbory, primárne mechanik nastavovač, informačné a sieťové technológie, mechanik počítačových sietí, mechanik elektrotechnik, mechanik – mechatronik a strojárstvo.

Graf 19: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Púchov za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

Špecifikom v kooperačnom regióne Púchov je výrazná disproporcia medzi podielom zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním a zamestnancov špecialistov. Podiel zamestnancov s VŠ dosiahol v roku 2016 podiel 19,0 % a do roku 2021 sa zvýšil na 23,5 %. Dynamika nárastu bola pomerne vysoká, no stále ide na slovenské pomery o podpriemernú hodnotu. Naproti tomu podiel zamestnancov špecialistov počas sledovaného obdobia vzrástol o 3,3 p. b. na 13,9 % v roku 2021, čo bola druhá najnižšia hodnota v SR.

V rámci kooperačného regiónu **Púchov** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 14 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 9 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 9 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 6 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 5 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 5 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 4 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Sprostredkovanie práce (približne 2 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba odevov (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného

regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Trenčín, Žilina, Bratislava, Prievidza. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Trenčín, Bratislava, Žilina.

Tabuľka 24: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Žilina

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	8 916	645	7,8%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	3 612	-733	-16,9%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	2 272	-896	-28,3%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2 014	284	16,4%
Výstavba budov	1 556	470	43,3%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	1 435	735	105,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	1 353	-136	-9,1%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1 076	331	44,4%
Právne a účtovnícke činnosti	1 060	101	10,5%
Lesníctvo a ťažba dreva	978	129	15,2%
Ostatné osobné služby	963	316	48,8%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	903	282	45,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	874	71	8,8%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	850	397	87,6%
Činnosti členských organizácií	833	701	531,1%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	780	134	20,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	728	58	8,7%
Vzdelávanie	718	135	23,2%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	673	113	20,2%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	642	213	49,7%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	570	412	260,8%
Reklama a prieskum trhu	534	137	34,5%
Zdravotníctvo	532	-9	-1,7%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	459	112	32,3%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	431	82	23,5%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	377	130	52,6%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	352	1	0,3%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	288	-90	-23,8%
Výroba odevov	246	36	17,1%
Informačné služby	243	22	10,0%
Ubytovanie	209	18	9,4%
Výroba potravín	204	71	53,4%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Iná výroba	193	11	6,0%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	177	6	3,5%
Prenájom a lízing	154	50	48,1%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	151	55	57,3%
Výroba elektrických zariadení	149	10	7,2%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	148	31	26,5%
Nakladateľské činnosti	140	-13	-8,5%
Výroba textilu	121	20	19,8%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	115	2	1,8%
Sociálna práca bez ubytovania	99	21	26,9%
Poštové služby a služby kuriérov	97	59	155,3%
Výroba strojov a zariadení i. n.	92	-4	-4,2%
Inžinierske stavby	88	-20	-18,5%
Výroba a spracovanie kovov	83	32	62,7%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	80	18	29,0%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	79	2	2,6%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	79	41	107,9%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	74	23	45,1%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	69	-5	-6,8%
Výroba nábytku	62	-4	-6,1%
Veterinárne činnosti	57	2	3,6%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	56	-4	-6,7%
Bezpečnostné a pátracie služby	51	-2	-3,8%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	46	15	48,4%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	43	5	13,2%
Vedecký výskum a vývoj	43	9	26,5%
Výroba nápojov	37	21	131,3%
Výroba chemikálií a chemických produktov	37	12	48,0%
Sprostredkovanie práce	37	13	54,2%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	35	-25	-41,7%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	30	-1	-3,2%
Výroba kože a kožených výrobkov	28	8	40,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	23	2	9,5%
Čistenie a odvod odpadových vôd	20	14	233,3%
Iná ťažba a dobývanie	18	4	28,6%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	11	0	0,0%
Telekomunikácie	9	-5	-35,7%
Rybolov a akvakultúra	8	2	33,3%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	6	2	50,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	5	-3	-37,5%
Vodná doprava	4	2	100,0%
Letecká doprava	3	1	50,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	-3	-50,0%
Zber, úprava a dodávka vody	2	1	100,0%
Pomocné činnosti pri ťažbe	1	1	x
Výroba tabakových výrobkov	1	1	x
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	1	0	0,0%

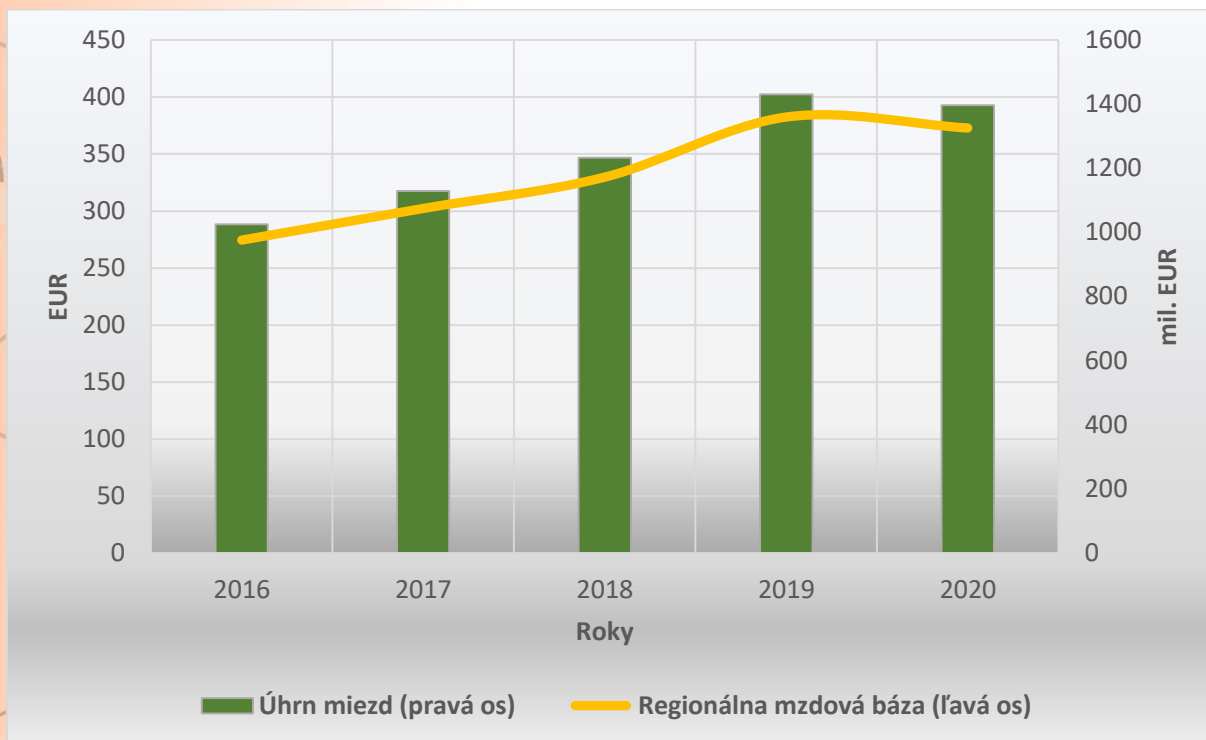
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Predmetom činnosti takmer 9 000 ekonomických subjektov v regióne boli Špecializované stavebné práce, za nimi sa so značným odstupom v početnosti nachádzal Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, a to s cca 3 600 subjektmi. Ďalej nasledovali divízie ekonomických činností s počtom subjektov nad 2 000, a to: Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Činností členských organizácií ako aj Špecializovaných stavebných prác.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 20: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Žilina za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Žilina dosiahol svoje maximum v roku 2019, a to viac ako 1,4 mld. EUR, pričom túto hodnotu možno označiť ako vysokú. Oproti minimu z roku 2016 to bol nárast o takmer 406 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 36 % a rovnakým podielom narástla aj regionálna mzdová báza, čo možno v oboch prípadoch na celoslovenské pomery označiť ako priemerné. Avšak v absolútnom vyjadrení nárast o približne 98 EUR možno charakterizovať ako vysoký. Aj maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 382 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako vysoké. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to približne 275 EUR. Po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 prišlo k poklesu regionálnej mzdovej bázy o 3 %.

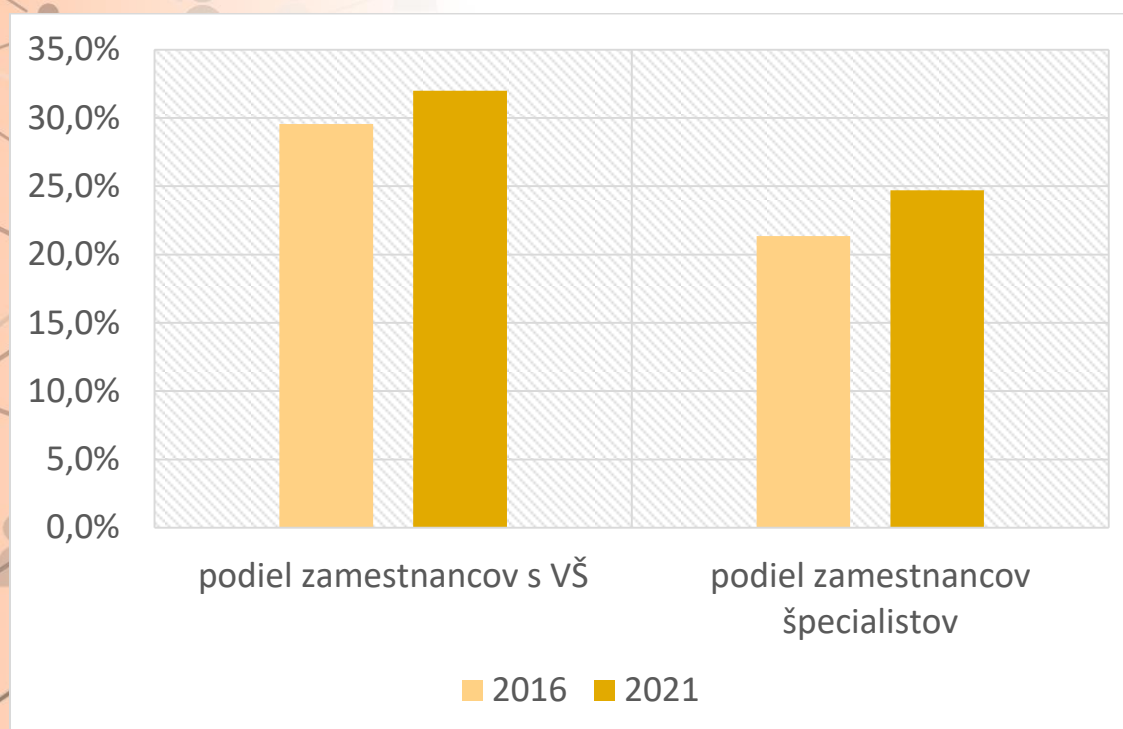
Tabuľka 25: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Žilina k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	5,8%
praktická sestra	5,0%
stavitel'stvo	4,5%
mechanik elektrotechnik	4,1%
informačné a sieťové technológie	3,7%
škola podnikania	3,7%
obchodná akadémia - bilingválne štúdium	3,4%
hotelová akadémia	3,0%
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	2,8%
mechanik nastavovač	2,5%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Žilina je medzi najpočetnejšími odbormi pomerne vyvážené zastúpenie technických a netechnických odborov. Z technických je najvyšší podiel žiakov v odbore stavitel'stvo, mechanik elektrotechnik, informačné a sieťové technológie a mechanik nastavovač.

Graf 21: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Žilina za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Žilina bol evidovaný nadpriemerný podiel zamestnancov s VŠ, ako aj zamestnancov špecialistov. Rast medzi rokmi 2016 a 2021 sa však pohyboval v pásme priemeru až podpriemeru. Na konci sledovaného obdobia predstavoval podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním 32,0 % a podiel zamestnancov špecialistov 24,7 %, čo možno v oboch prípadoch označiť ako nadpriemerné hodnoty.

V rámci kooperačného regiónu **Žilina** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 11 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 8 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 7 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 6 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 5 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Inžinierske stavby (približne 3 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 3 % zamestnancov),
- Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby (cca 2 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 2 % zamestnancov),
- Bezpečnostné a pátracie služby (približne 2 % zamestnancov),
- Právne a účtovnícke činnosti (približne 2 % zamestnancov),
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného

regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Martin, Púchov, Liptovský Mikuláš, Bratislava, Dolný Kubín, Nitra, Trenčín, Prešov, Spišská Nová Ves, Prievidza.

Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Púchov, Martin, Banská Bystrica, Trenčín.

Tabuľka 26: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Martin

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 451	232	19,0%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 125	-253	-18,4%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 017	-535	-34,5%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	606	272	81,4%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	552	9	1,7%
Právne a účtovnícke činnosti	456	59	14,9%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	416	178	74,8%
Činnosti členských organizácií	412	357	649,1%
Ostatné osobné služby	331	60	22,1%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	312	63	25,3%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	291	-46	-13,6%
Pozemná doprava a doprava potrubím	273	16	6,2%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	261	76	41,1%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	256	182	245,9%
Výstavba budov	252	72	40,0%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	252	59	30,6%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	246	-22	-8,2%
Zdravotníctvo	246	-3	-1,2%
Lesníctvo a ťažba dreva	243	24	11,0%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	227	54	31,2%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	222	86	63,2%
Vzdelávanie	221	13	6,3%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	208	-5	-2,3%
Reklama a prieskum trhu	179	41	29,7%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	175	48	37,8%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	145	39	36,8%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	103	1	1,0%
Iná výroba	88	4	4,8%
Ubytovanie	83	8	10,7%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Skladové a pomocné činnosti v doprave	82	5	6,5%
Výroba odevov	77	10	14,9%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	73	0	0,0%
Nakladateľské činnosti	69	-34	-33,0%
Informačné služby	66	-4	-5,7%
Výroba potravín	65	7	12,1%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	53	4	8,2%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	51	17	50,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	47	-1	-2,1%
Prenájom a lízing	45	2	4,7%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	43	4	10,3%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	42	-8	-16,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	37	15	68,2%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	36	5	16,1%
Sociálna práca bez ubytovania	36	14	63,6%
Výroba elektrických zariadení	34	-1	-2,9%
Poštové služby a služby kuriérov	33	26	371,4%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	32	7	28,0%
Výroba nábytku	30	-10	-25,0%
Veterinárne činnosti	30	3	11,1%
Výroba textilu	29	2	7,4%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	23	-8	-25,8%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	20	2	11,1%
Bezpečnostné a pátracie služby	17	-4	-19,0%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	17	4	30,8%
Vedecký výskum a vývoj	15	4	36,4%
Výroba nápojov	14	4	40,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	14	-6	-30,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	12	-1	-7,7%
Výroba a spracovanie kovov	12	-2	-14,3%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	12	0	0,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	10	2	25,0%
Inžinierske stavby	10	-3	-23,1%
Výroba kože a kožených výrobkov	9	0	0,0%
Rybolov a akvakultúra	6	0	0,0%
Iná ťažba a dobývanie	6	2	50,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	5	2	66,7%
Sprostredkovanie práce	5	0	0,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	4	2	100,0%

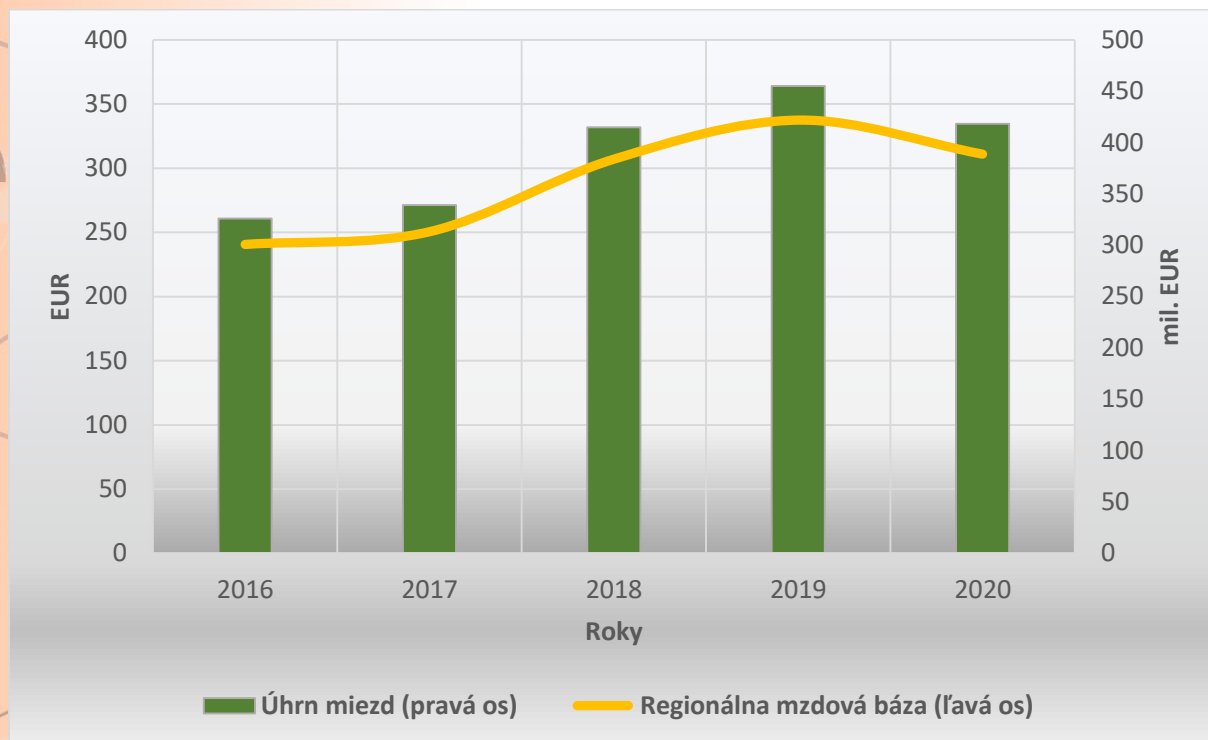
Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	3	1	50,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	3	-2	-40,0%
Zber, úprava a dodávka vody	3	0	0,0%
Telekomunikácie	3	0	0,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	3	-1	-25,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	2	-1	-33,3%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0	0,0%
Letecká doprava	1	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Takmer 1 500 ekonomických subjektov v regióne malo predmet svojej prevažujúcej činnosti špecializované stavebné práce, nasledoval Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (s približne 1 100 subjektmi) a Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov s početnosťou viac ako 1 000 subjektov. Nad 500 subjektov mali ešte Činnosti v oblasti nehnuteľností, ako aj Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Činností v oblasti nehnuteľností, ako aj špecializovaných stavebných prác.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného operačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 22: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Martin za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Martin dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2019, a to viac ako 455 mil. EUR, čo je v rámci SR priemerná hodnota. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o viac ako 129 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 28 %. Regionálna mzdová báza narástla o 29 %, čo je z celoslovenského regionálneho aspektu priemer. Aj v absolútnom vyjadrení nárast o cca 70 EUR možno charakterizovať ako priemerný a priemerné je aj maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 338 EUR. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 241 EUR. Aj v tomto regióne prišlo po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 k poklesu regionálnej mzdovej bázy, a to o 8 %.

Tabuľka 27: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Martin k 15. 9. 2021

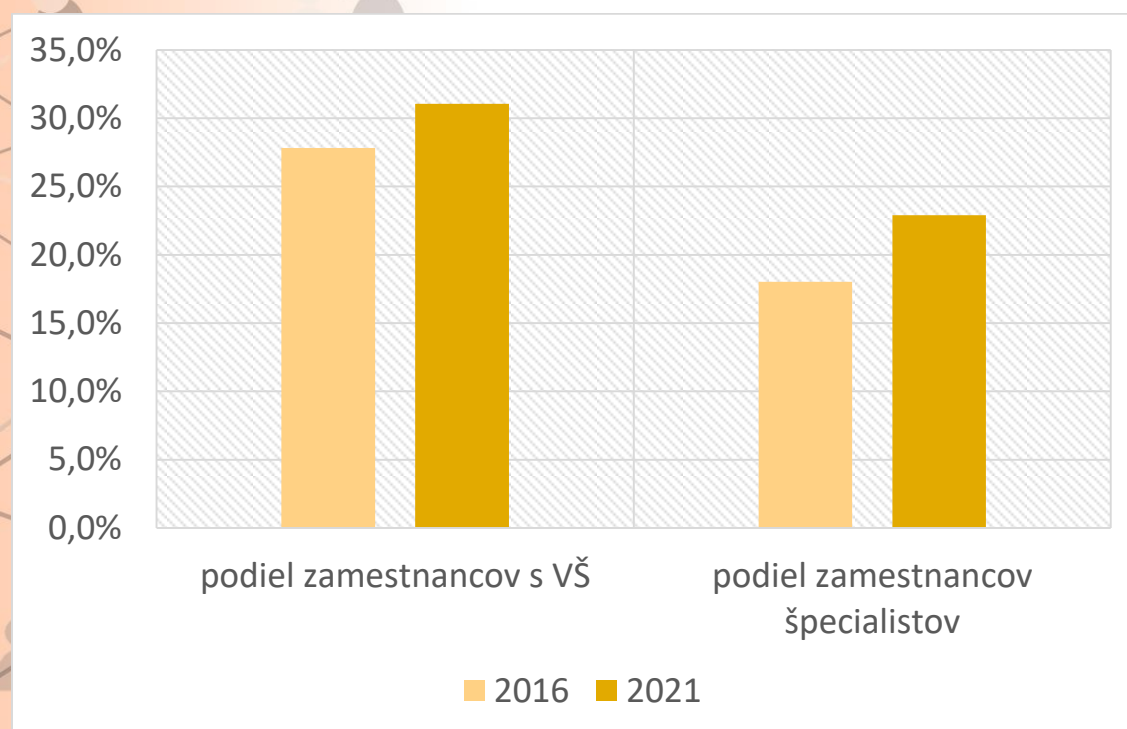
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	16%

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
mechanik elektrotechnik	7%
obchodná akadémia	6%
obchodná akadémia – bilingválne štúdium	5%
informačné a sieťové technológie	4%
hotelová akadémia	4%
logistika	4%
technické lýceum	4%
mechanik nastavovač	3%
kuchár	3%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Martin dominuje u žiakov stredných odborných škôl učiteľstvo. Technické odbory nasledujú so značným odstupom, pričom najpočetnejšie sú mechanik elektrotechnik, informačné a sieťové technológie, technické lýceum a mechanik nastavovač.

Graf 23: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v odvetvovo-regionálnej štruktúre Martin za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Martin nie sú badať žiadne anomálie. Nárast podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov aj zamestnancov špecialistov dosiahol priemerné hodnoty. Rovnako za priemerné je možné v roku 2021 označiť podiely zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním (31,1 %) aj zamestnancov špecialistov (22,9 %).

V rámci kooperačného regiónu **Martin** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Zdravotníctvo (približne 14 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 10 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 9 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 9 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 6 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba ostatných dopravných prostriedkov (približne 4 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Ubytovanie (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (cca 2 %),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení (cca 2 %),
- Tlač a reprodukcia záznamových médií (približne 2 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 2 % zamestnancov.

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Žilina, Liptovský

Mikuláš, Dolný Kubín, Bratislava, Prievidza. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Žilina, Bratislava, Banská Bystrica, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš.

Tabuľka 28: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v odvetvovo-regionálnej štruktúre Dolný Kubín

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Špecializované stavebné práce	6 535	1 158	21,5%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	1 233	25	2,1%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 230	-134	-9,8%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 169	197	20,3%
Lesníctvo a ťažba dreva	784	82	11,7%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	745	-252	-25,3%
Výstavba budov	665	174	35,4%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	462	-7	-1,5%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	461	275	147,8%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	427	217	103,3%
Právne a účtovnícke činnosti	379	32	9,2%
Činnosti členských organizácií	318	271	576,6%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	305	129	73,3%
Ostatné osobné služby	283	57	25,2%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	278	109	64,5%
Pozemná doprava a doprava potrubím	276	54	24,3%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	266	67	33,7%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	259	120	86,3%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	254	-6	-2,3%
Vzdelávanie	211	39	22,7%
Ubytovanie	209	31	17,4%
Zdravotníctvo	205	-12	-5,5%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	198	131	195,5%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	169	51	43,2%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	163	63	63,0%
Reklama a prieskum trhu	159	50	45,9%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	134	36	36,7%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	133	30	29,1%
Výroba odevov	132	8	6,5%
Výroba potravín	104	14	15,6%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	87	12	16,0%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	84	0	0,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Informačné služby	84	10	13,5%
Výroba strojov a zariadení i. n.	70	-9	-11,4%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	67	0	0,0%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	65	1	1,6%
Iná výroba	64	-19	-22,9%
Výroba elektrických zariadení	60	-8	-11,8%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	56	9	19,1%
Výroba textilu	54	6	12,5%
Prenájom a lízing	48	20	71,4%
Výroba nábytku	47	-9	-16,1%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	45	3	7,1%
Sociálna práca bez ubytovania	39	6	18,2%
Výroba a spracovanie kovov	37	8	27,6%
Inžinierske stavby	34	-1	-2,9%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	34	14	70,0%
Poštové služby a služby kuriérov	30	17	130,8%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	28	6	27,3%
Veterinárne činnosti	27	3	12,5%
Nakladateľské činnosti	26	-7	-21,2%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	21	9	75,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	18	11	157,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	18	-1	-5,3%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	14	-5	-26,3%
Bezpečnostné a pátracie služby	12	-4	-25,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	10	3	42,9%
Sprostredkovanie práce	10	9	900,0%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	7	-1	-12,5%
Výroba nápojov	6	0	0,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	6	1	20,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	6	1	20,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	5	3	150,0%
Telekomunikácie	5	1	25,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	5	-5	-50,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	4	1	33,3%
Čistenie a odvod odpadových vôd	4	1	33,3%
Vedecký výskum a vývoj	4	2	100,0%
Rybolov a akvakultúra	3	0	0,0%
Zber, úprava a dodávka vody	3	-1	-25,0%
Iná ťažba a dobývanie	2	-4	-66,7%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	1	100,0%
Vodná doprava	2	2	x
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	1	-2	-66,7%

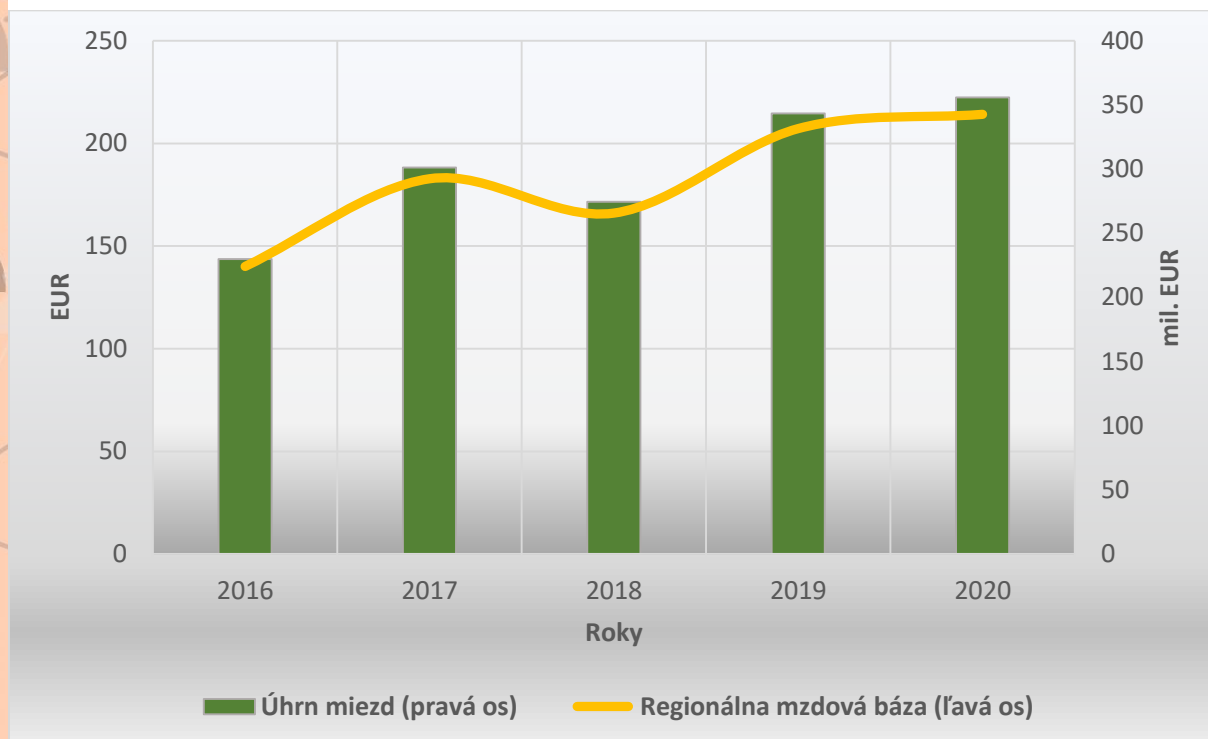
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Viac ako 6 500 ekonomických subjektov v danom regióne malo predmet svojej prevažujúcej činnosti Špecializované stavebné práce, so značným odstupom nasledovali divízie ekonomických činností s viac ako 1 200 subjektmi, a to: Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku a Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. O niečo menej ako 1 200 subjektov pôsobilo v rámci Výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác, Architektonických a inžinierskych činností; technického testovania a analýzy, resp. Činností členských organizácií.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 24: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v odvetvovo-regionálnej štruktúre Dolný Kubín za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Dolný Kubín dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2020, a to viac ako 356 mil. EUR, pričom ide o priemernú hodnotu. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o takmer 126 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 55 % a regionálna mzdová báza narástla o 53 %, čo možno v oboch prípadoch na celoslovenské pomery označiť ako vysoké. Nárast o 74 EUR v absolútnom vyjadrení možno charakterizovať ako priemerný. Aj maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni cca 214 EUR je priemerné. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 140 EUR. Zaujímavosťou je pokles regionálnej mzdovej bázy v roku 2018 a následný rast aj napriek pandémie COVID-19 do roku 2020, pričom nárast medzi rokmi 2018 a 2020 tu dosiahol až 30 %.

Tabuľka 29: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Dolný Kubín k 15. 9. 2021

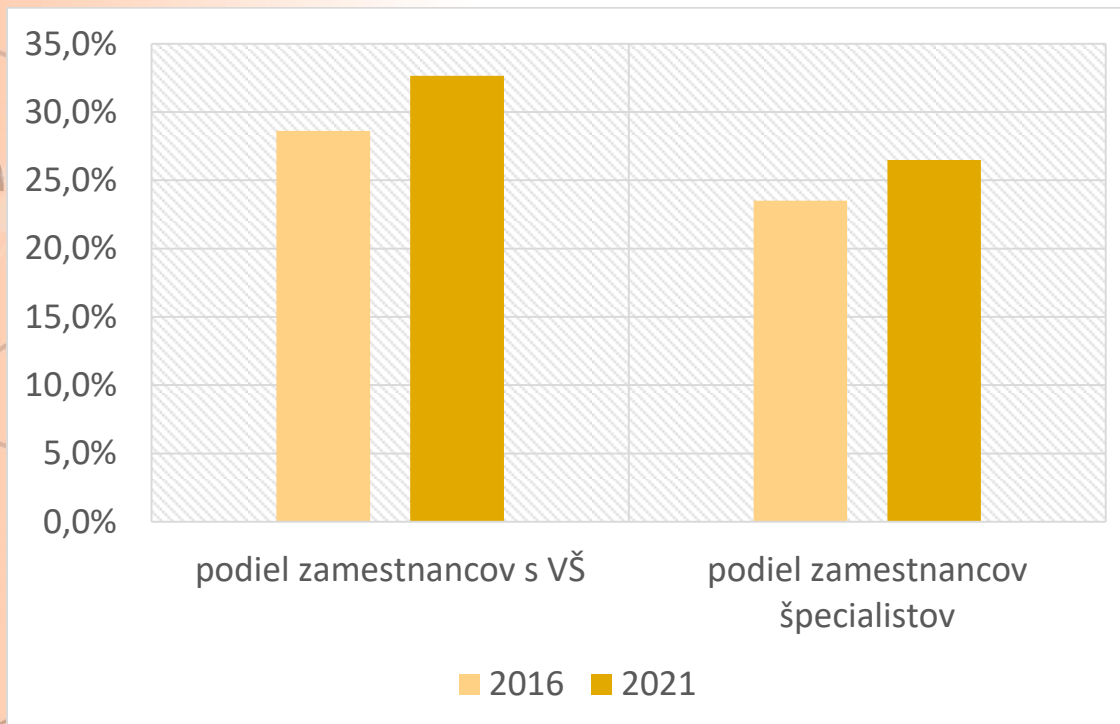
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
mechanik elektrotechnik	11,5%
hotelová akadémia	6,8%
obchodná akadémia	6,8%

praktická sestra	6,0%
mechanik nastavovač	4,2%
kozmetik	3,7%
informačné a sieťové technológie	3,5%
obchodné a informačné služby - medzinárodné obchod	3,3%
elektromechanik - silnopráúdová technika	3,2%
technické lýceum	3,0%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Dolný Kubín je dominantným odborom mechanik elektrotechnik. Medzi ďalšie významné technické odbory patrí mechanik nastavovač, informačné a sieťové technológie, elektromechanik - silnopráúdová technika a technické lýceum.

Graf 25: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Dolný Kubín za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Dolný Kubín sa nachádzal vysoký podiel zamestnancov s vysokou školou, kým v roku 2016 ich bolo 28,6 %, tak v roku 2021 ich podiel predstavoval už 32,7 %, čo je pomerne dynamické zvýšenie. Podiel zamestnancov špecialistov narástol medzi rokmi 2016 a 2021 o 3 p. b. na 26,5 %, čo rovnako možno označiť spomedzi slovenských regiónov za vysokú hodnotu.

V rámci kooperačného regiónu **Dolný Kubín** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 17 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 10 %),
- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (cca 8 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),

- Zdravotníctvo (približne 7 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 5 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 4 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 3 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 2 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (približne 2 %),
- Výstavba budov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba a spracovanie kovov (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Liptovský Mikuláš, Martin, Prešov, Žilina, Trnava. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Žilina, Liptovský Mikuláš, Martin.

Tabuľka 30: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	2 316	641	38,3%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 305	-282	-17,8%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	817	-379	-31,7%
Ubytovanie	549	134	32,3%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	532	294	123,5%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	493	18	3,8%
Činnosti členských organizácií	485	430	781,8%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	453	104	29,8%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	441	-84	-16,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Lesníctvo a ťažba dreva	436	-83	-16,0%
Ostatné osobné služby	417	107	34,5%
Právne a účtovnícke činnosti	400	37	10,2%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	392	36	10,1%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	381	257	207,3%
Pozemná doprava a doprava potrubím	351	67	23,6%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	340	70	25,9%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	301	146	94,2%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	300	82	37,6%
Vzdelávanie	295	41	16,1%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	290	5	1,8%
Výstavba budov	275	59	27,3%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	267	6	2,3%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	228	34	17,5%
Zdravotníctvo	210	-29	-12,1%
Reklama a prieskum trhu	207	53	34,4%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	185	63	51,6%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	177	52	41,6%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	106	4	3,9%
Výroba potravín	93	36	63,2%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	91	-7	-7,1%
Výroba odevov	89	-1	-1,1%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	87	0	0,0%
Iná výroba	74	-10	-11,9%
Poštové služby a služby kuriérov	73	53	265,0%
Informačné služby	71	-10	-12,3%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	63	-4	-6,0%
Prenájom a lízing	58	0	0,0%
Nakladateľské činnosti	56	-3	-5,1%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	53	-2	-3,6%
Výroba elektrických zariadení	52	-8	-13,3%
Výroba textilu	50	-5	-9,1%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	48	26	118,2%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	45	10	28,6%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	38	-7	-15,6%
Výroba strojov a zariadení i. n.	38	-4	-9,5%
Výroba a spracovanie kovov	34	8	30,8%
Veterinárne činnosti	34	1	3,0%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	34	-11	-24,4%
Sociálna práca bez ubytovania	34	14	70,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Tlač a reprodukcia záznamových médií	33	2	6,5%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	32	9	39,1%
Výroba papiera a papierových výrobkov	28	-2	-6,7%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	26	-1	-3,7%
Výroba nábytku	22	-6	-21,4%
Výroba nápojov	19	9	90,0%
Bezpečnostné a pátracie služby	18	-2	-10,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	17	-2	-10,5%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	17	-1	-5,6%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	16	3	23,1%
Vedecký výskum a vývoj	13	0	0,0%
Iná ťažba a dobývanie	11	6	120,0%
Inžinierske stavby	11	0	0,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	10	-3	-23,1%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	10	5	100,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	8	1	14,3%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	8	0	0,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	6	4	200,0%
Zber, úprava a dodávka vody	5	1	25,0%
Sprostredkovanie práce	5	2	66,7%
Rybolov a akvakultúra	3	3	x
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	3	1	50,0%
Telekomunikácie	3	0	0,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	2	0	0,0%
Vodná doprava	1	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	-1	-50,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

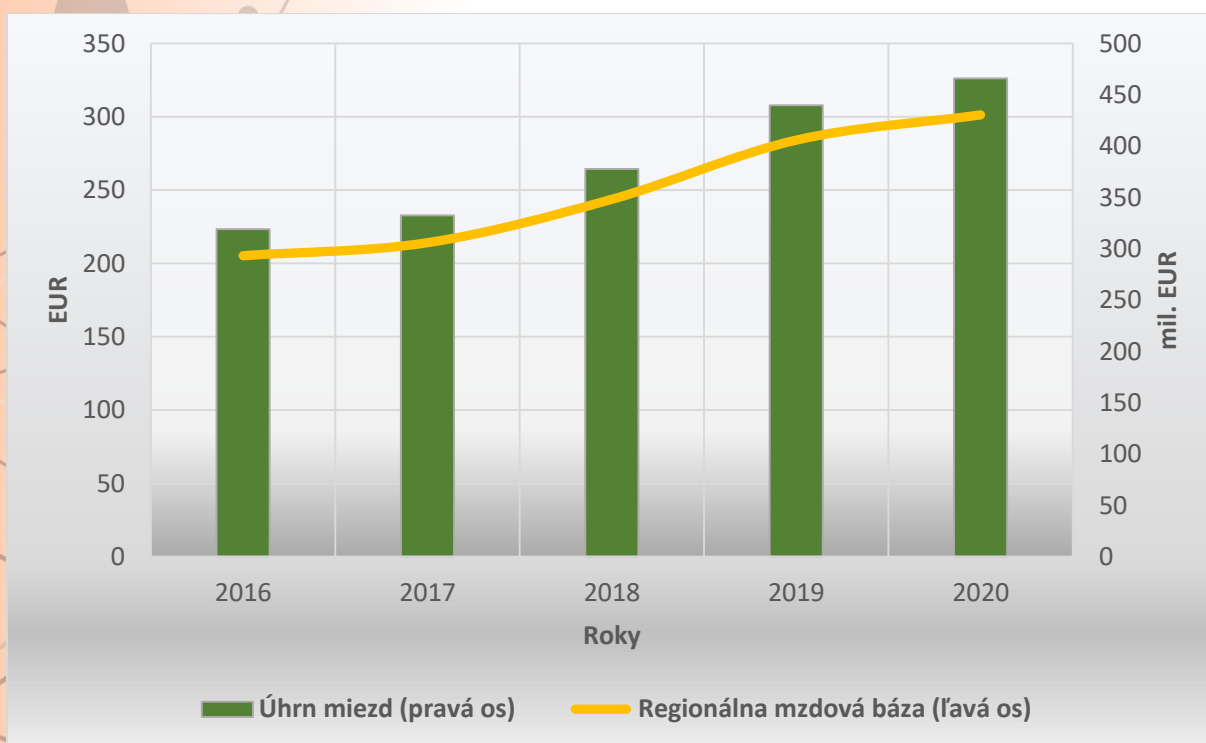
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Viac ako 2 300 ekonomických subjektov v danom regióne malo v roku 2021 predmet svojej prevažujúcej činnosti Špecializované stavebné práce. S odstupom nasledoval Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, v rámci ktorého pôsobilo viac ako 1 300 subjektov. Hranicu 500 ekonomických subjektov presiahli ešte tri divízie ekonomických činností, a to: Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Ubytovanie, Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti. Absolútne prírastky počtu

ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci špecializovaných stavebných prác, činností členských organizácií, resp. Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 26: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Liptovský Mikuláš dosiahol svoje maximum v roku 2020, a to takmer 466 mil. EUR, čo sa medzi ostatnými regiónmi radí medzi priemer. Oproti minimu, ktoré bolo dosiahnuté na začiatku sledovaného obdobia to predstavuje nárast o takmer 147 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 46 %. Regionálna mzdová báza narástla o 47 %, čo možno na celoslovenské

pomery označiť ako relatívne vysoký rast. Aj nárast v absolútnom vyjadrení vo výške cca 96 EUR možno charakterizovať ako vysoký. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni cca 301 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako priemerné. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 205 EUR. Zaujímavý trend je po roku 2019 kedy aj počas pandémie COVID-19 prišlo k zvýšeniu o 6 %.

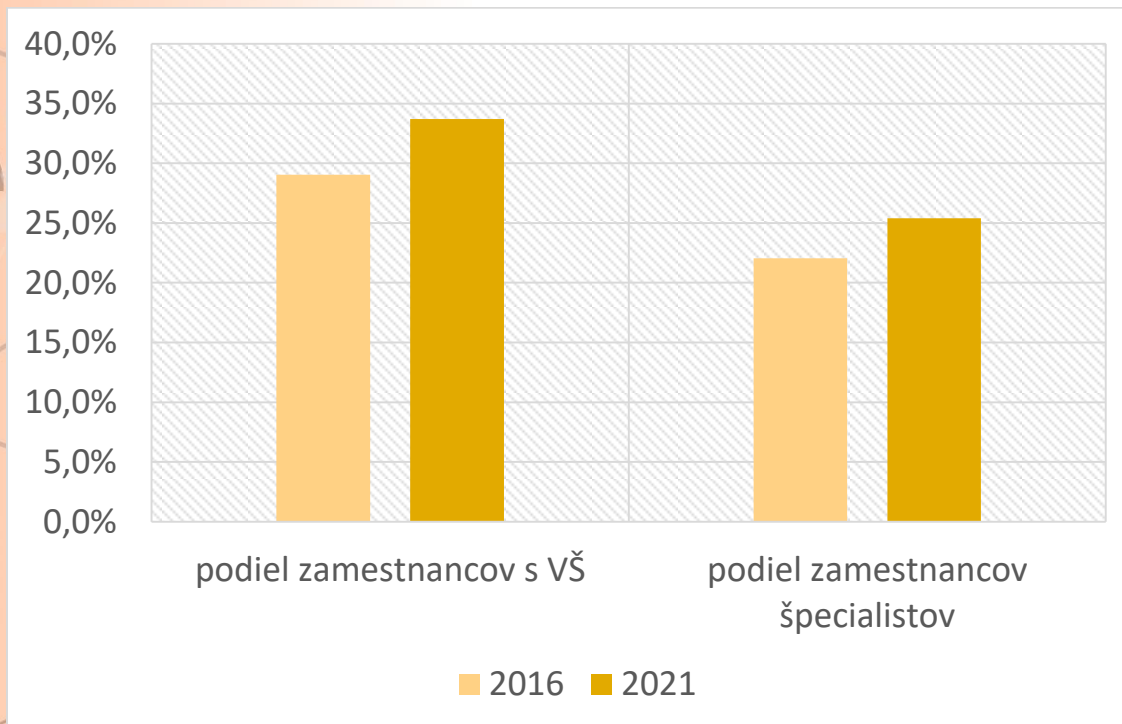
Tabuľka 31: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
praktická sestra	10,7%
obchodná akadémia	7,0%
lesníctvo - lesnícka prevádzka	5,9%
hotelová akadémia	5,8%
elektrotechnika	4,4%
mechanik počítačových sietí	4,4%
informačné a sieťové technológie	3,2%
kuchár	3,0%
masér	2,9%
ekonomické lýceum	2,7%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš je najvýznamnejším technickým odborom lesníctvo - lesnícka prevádzka. Medzi ďalšie významné technické odbory patria elektrotechnika, mechanik počítačových sietí a informačné a sieťové technológie.

Graf 27: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Liptovský Mikuláš za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Liptovský Mikuláš bol v roku 2021 vysoký podiel aj zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním (33,7 %), ako aj zamestnancov špecialistov (25,4 %). U oboch kategórií zamestnancov prišlo oproti roku 2016 k nadpriemernému zvýšeniu ich podielu, pričom rast v prípade vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov bol 4,6 p. b. a v prípade zamestnancov špecialistov 3,3 p. b.

V rámci kooperačného regiónu **Liptovský Mikuláš** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 17 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 10 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 10 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 7 % zamestnancov),

- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba papiera a papierových výrobkov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 3 % zamestnancov),
- Športové, zábavné a rekreačné činnosti (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov (cca 3 % zamestnancov),
- Ubytovanie (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba nábytku (približne 3 % zamestnancov),
- Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia (približne 2 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), taktiež cca 2 %,
- Činnosti členských organizácií (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 2 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 2 %),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 1 % zamestnancov),
- Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby (cca 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Dolný Kubín, Poprad, Bratislava, Košice, Žilina, Prešov, Martin, Nitra, Banská Bystrica, Spišská Nová Ves. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Žilina, Dolný Kubín, Poprad, Banská Bystrica, Martin.

Tabuľka 32: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Banská Bystrica

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	2 239	120	5,7%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 680	-299	-15,1%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 304	-480	-26,9%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	1 111	566	103,9%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 011	95	10,4%
Právne a účtovnícke činnosti	1 005	-15	-1,5%
Činnosti členských organizácií	850	705	486,2%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	835	82	10,9%
Lesníctvo a ťažba dreva	781	-262	-25,1%
Výstavba budov	673	27	4,2%
Ostatné osobné služby	662	94	16,5%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	653	39	6,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	584	-74	-11,2%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	574	169	41,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	541	20	3,8%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	514	213	70,8%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	493	322	188,3%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	473	82	21,0%
Vzdelávanie	471	48	11,3%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	458	-38	-7,7%
Zdravotníctvo	407	2	0,5%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	406	-1	-0,2%
Reklama a prieskum trhu	397	94	31,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	385	49	14,6%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	336	8	2,4%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	292	102	53,7%
Informačné služby	214	-53	-19,9%
Prenájom a lízing	180	49	37,4%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	160	-14	-8,0%
Ubytovanie	148	13	9,6%
Výroba potravín	121	48	65,8%
Iná výroba	119	4	3,5%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	113	-23	-16,9%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	112	4	3,7%
Výroba odevov	108	1	0,9%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	90	5	5,9%
Nakladateľské činnosti	87	-17	-16,3%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	82	30	57,7%
Poštové služby a služby kuriérov	76	56	280,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	72	37	105,7%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Sociálna práca bez ubytovania	71	-6	-7,8%
Výroba textilu	69	26	60,5%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	65	30	85,7%
Bezpečnostné a pátracie služby	64	-8	-11,1%
Výroba strojov a zariadení i. n.	62	-2	-3,1%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	54	4	8,0%
Výroba elektrických zariadení	53	22	71,0%
Veterinárne činnosti	43	-1	-2,3%
Výroba a spracovanie kovov	42	29	223,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	42	-5	-10,6%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	40	-4	-9,1%
Inžinierske stavby	39	-8	-17,0%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	36	13	56,5%
Vedecký výskum a vývoj	31	9	40,9%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	30	5	20,0%
Výroba nápojov	27	17	170,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	27	-14	-34,1%
Sprostredkovanie práce	21	14	200,0%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	20	0	0,0%
Výroba nábytku	19	-9	-32,1%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	18	-7	-28,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	18	7	63,6%
Výroba papiera a papierových výrobkov	17	6	54,5%
Výroba chemikálií a chemických produktov	16	5	45,5%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	15	2	15,4%
Iná ťažba a dobývanie	13	10	333,3%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	13	0	0,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	10	4	66,7%
Telekomunikácie	10	-3	-23,1%
Výroba kože a kožených výrobkov	9	2	28,6%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	3	1	50,0%
Rybolov a akvakultúra	2	-1	-33,3%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	2	x
Letecká doprava	2	2	x
Pomocné činnosti pri ťažbe	1	0	0,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	1	x
Zber, úprava a dodávka vody	1	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%

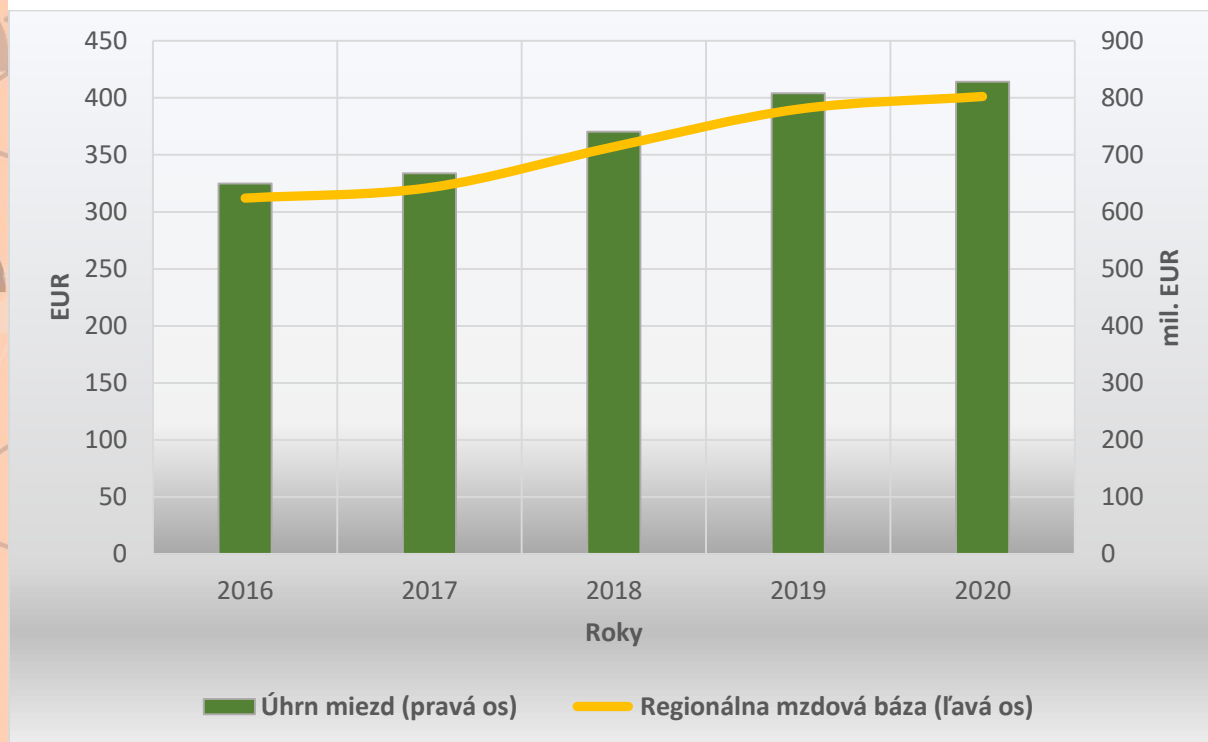
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

V danom regióne pôsobili v roku 2021 dve divízie ekonomických činností s početnosťou viac ako 1 500 ekonomických subjektov, a to: Špecializované stavebné práce a Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. Hranicu 1 000 ekonomických subjektov presiahli ďalšie štyri divízie, a to: Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, ako aj Právne a účtovnícke činnosti. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Športových, zábavných a rekreačných činností, Počítačového programovania, poradenstva a súvisiacich služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 28: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Banská Bystrica za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Banská Bystrica úhrn miezd dosiahol svoje maximum v roku 2020, kedy to bolo takmer 828 mil. EUR, pričom túto hodnotu možno označiť ako nadpriemernú. Oproti minimu z roku 2016 sa táto hodnota zvýšila o viac ako 178 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 27 %. Mierne výraznejšie narástla regionálna mzdová báza, a to o 29%, čo je z celoslovenského aspektu priemerný rast. Avšak v absolútnom vyjadrení nárast o viac ako 89 EUR možno charakterizovať ako vysoký. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni cca 401 EUR je pri porovnaní s ostatnými regiónmi vysoký. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 312 EUR. Tento región zaznamenal počas celého sledovaného obdobia kontinuálny rast a aj napriek pandémie COVID-19 zaznamenala regionálna mzdová báza medzi rokmi 2019 a 2020 rast 3 %.

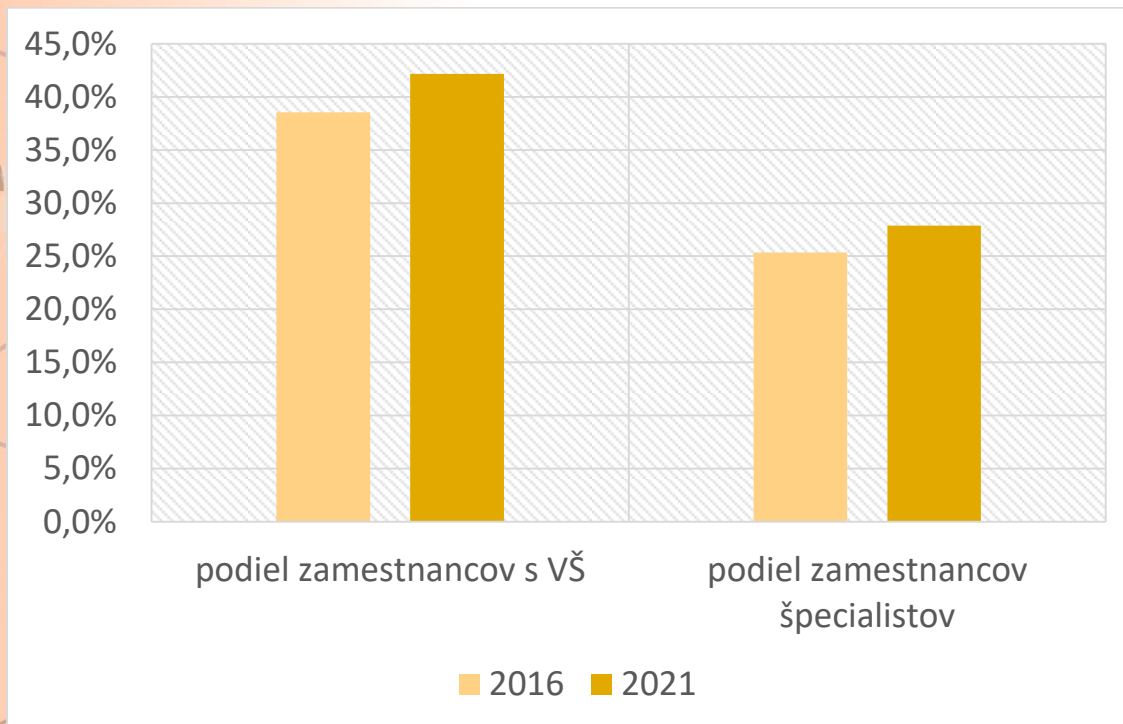
Tabuľka 33: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Banská Bystrica k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	8,7%
obchodná akadémia	8,4%
hotelová akadémia	8,3%
elektrotechnika	4,4%
mechanik počítačových sietí	4,4%
informačné a sieťové technológie	4,4%
grafik digitálnych médií	3,8%
farmaceutický laborant	3,6%
včelár, včelárka	2,9%
stavitelstvo	2,6%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Banská Bystrica sa nachádza široké spektrum technických odborov, konkrétne elektrotechnika, mechanik počítačových sietí, informačné a sieťové technológie, grafik digitálnych médií, farmaceutický laborant a stavitelstvo. Možno sem zaradiť aj odbor včelár, včelárka, ktorý patrí do agrosektora.

Graf 29: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Banská Bystrica za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Banská Bystrica bol v roku 2021 druhý najvyšší podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, a to 42,2 %, pričom oproti roku 2016 ide o hodnotu vyššiu o 3,6 p. b. Podiel zamestnancov špecialistov bol v tomto regióne v roku 2021 priemerný a nárast bol nízky, a to na konečných 27,9 %, čo je v rámci Slovenska priemerná hodnota.

V rámci kooperačného regiónu **Banská Bystrica** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 15 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 14 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 12 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 9 % zamestnancov),

- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba a spracovanie kovov (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 2 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (približne 2 %),
- Činnosti členských organizácií (približne 2 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 2 % zamestnancov),
- Poštové služby a služby kuriérov (približne 1 % zamestnancov),
- Iná výroba (približne 1 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 1 % zamestnancov),
- Lesníctvo a ťažba dreva (približne 1 % zamestnancov),
- Finančné služby, okrem poistenia a dôchod. zabezpečenia (cca 1 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba papiera a papierových výrobkov (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 1 % zamestnancov),
- Telekomunikácie (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Zvolen, Bratislava, Žiar nad Hronom, Nitra, Levice, Košice, Lučenec, Žilina, Liptovský Mikuláš, Prešov, Martin, Rožňava, Trnava, Rimavská Sobota, Dolný Kubín. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Zvolen, Levice, Žiar nad Hronom, Liptovský Mikuláš, Žilina, Nitra.

Tabuľka 34: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Zvolen

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 404	142	11,3%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 114	-121	-9,8%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	782	-301	-27,8%
Lesníctvo a ťažba dreva	597	-48	-7,4%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	533	86	19,2%
Právne a účtovnícke činnosti	493	10	2,1%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	489	208	74,0%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	485	279	135,4%
Činnosti členských organizácií	475	411	642,2%
Ostatné osobné služby	392	79	25,2%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	389	-8	-2,0%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	339	37	12,3%
Pozemná doprava a doprava potrubím	330	-17	-4,9%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	324	-41	-11,2%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	321	80	33,2%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	302	49	19,4%
Vzdelávanie	290	31	12,0%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	288	6	2,1%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	281	102	57,0%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	267	192	256,0%
Výstavba budov	264	25	10,5%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	236	7	3,1%
Zdravotníctvo	232	-19	-7,6%
Reklama a prieskum trhu	212	62	41,3%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	211	28	15,3%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	134	40	42,6%
Informačné služby	118	-3	-2,5%
Výroba potravín	95	38	66,7%
Výroba odevov	92	14	17,9%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	87	13	17,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	81	1	1,3%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	79	-23	-22,5%
Iná výroba	73	0	0,0%
Poštové služby a služby kuriérov	69	41	146,4%
Ubytovanie	67	-6	-8,2%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	67	-1	-1,5%
Prenájom a lízing	47	7	17,5%
Výroba textilu	44	7	18,9%
Výroba strojov a zariadení i. n.	42	4	10,5%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	39	-16	-29,1%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	39	21	116,7%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	36	9	33,3%
Bezpečnostné a pátracie služby	35	-17	-32,7%
Nakladateľské činnosti	33	-10	-23,3%
Veterinárne činnosti	28	-5	-15,2%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	27	8	42,1%
Inžinierske stavby	26	0	0,0%
Sociálna práca bez ubytovania	26	-8	-23,5%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	25	13	108,3%
Vedecký výskum a vývoj	25	11	78,6%
Výroba nábytku	21	-6	-22,2%
Telekomunikácie	21	2	10,5%
Výroba elektrických zariadení	20	2	11,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	20	-14	-41,2%
Výroba výrobkov z gumy a plasty	19	3	18,8%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	14	9	180,0%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	14	2	16,7%
Výroba nápojov	12	8	200,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	11	-2	-15,4%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	10	-8	-44,4%
Sprostredkovanie práce	9	-2	-18,2%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	8	4	100,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	7	0	0,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	7	-1	-12,5%
Čistenie a odvod odpadových vôd	7	5	250,0%
Výroba a spracovanie kovov	5	2	66,7%
Iná ťažba a dobývanie	4	0	0,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	4	2	100,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	4	0	0,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	2	2	x
Letecká doprava	2	1	100,0%
Rybolov a akvakultúra	1	1	x
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	-1	-50,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%

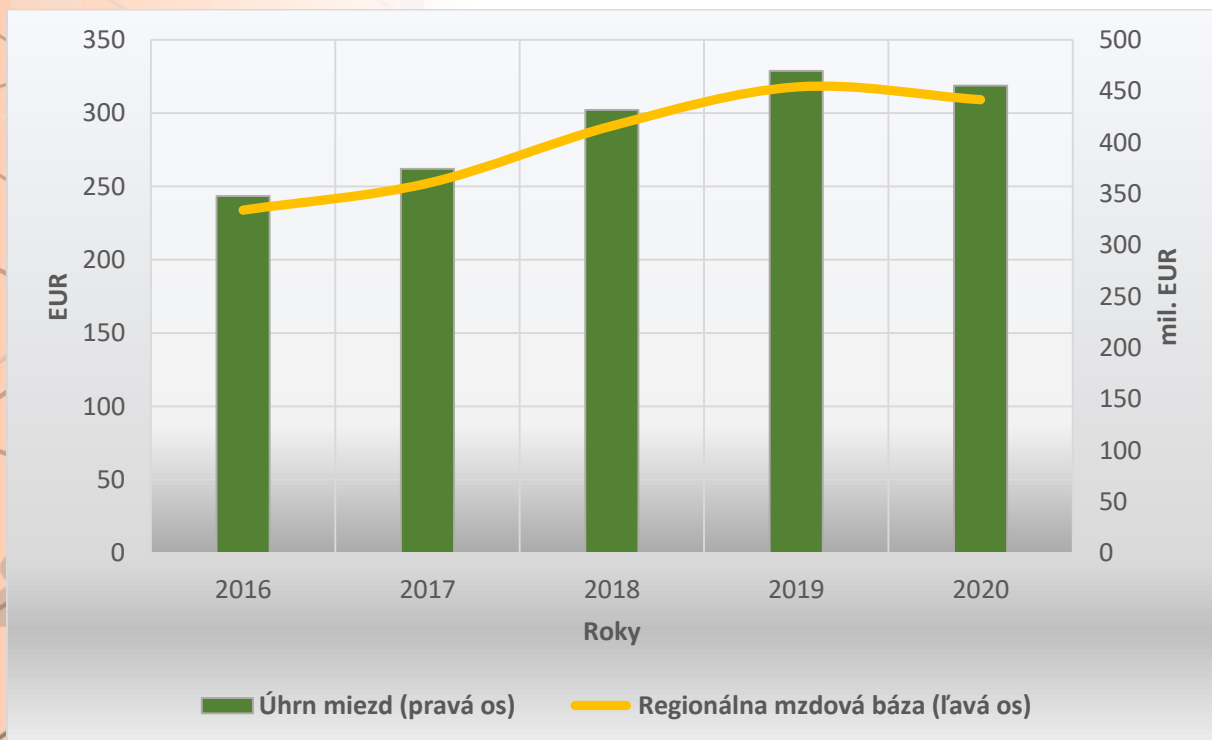
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

V roku 2021 sa v regióne nachádzali dve divízie ekonomických činností s početnosťou viac ako 1 000 ekonomických subjektov, a to: Špecializované stavebné práce a Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. Početnosť 500 ekonomických subjektov presiahli ďalšie tri divízie, a to: Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Lesníctvo a ťažba dreva, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, ako aj Činností v oblasti nehnuteľností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 30: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Zvolen za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Zvolen dosiahol svoje maximum v roku 2019, a to takmer 470 mil. EUR, pričom v rámci SR išlo o priemernú hodnotu. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o takmer 122 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 31 %. Vrástla aj regionálna mzdová báza, a to o 32%, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako priemerný rast. Aj v absolútnom vyjadrení nárast o cca 75 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako priemerný. Aj maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 318 EUR je priemerné. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 234 EUR. Z dôvodu pandémie COVID-19 po roku 2019 prišlo k poklesu regionálnej mzdovej bázy o 3 %.

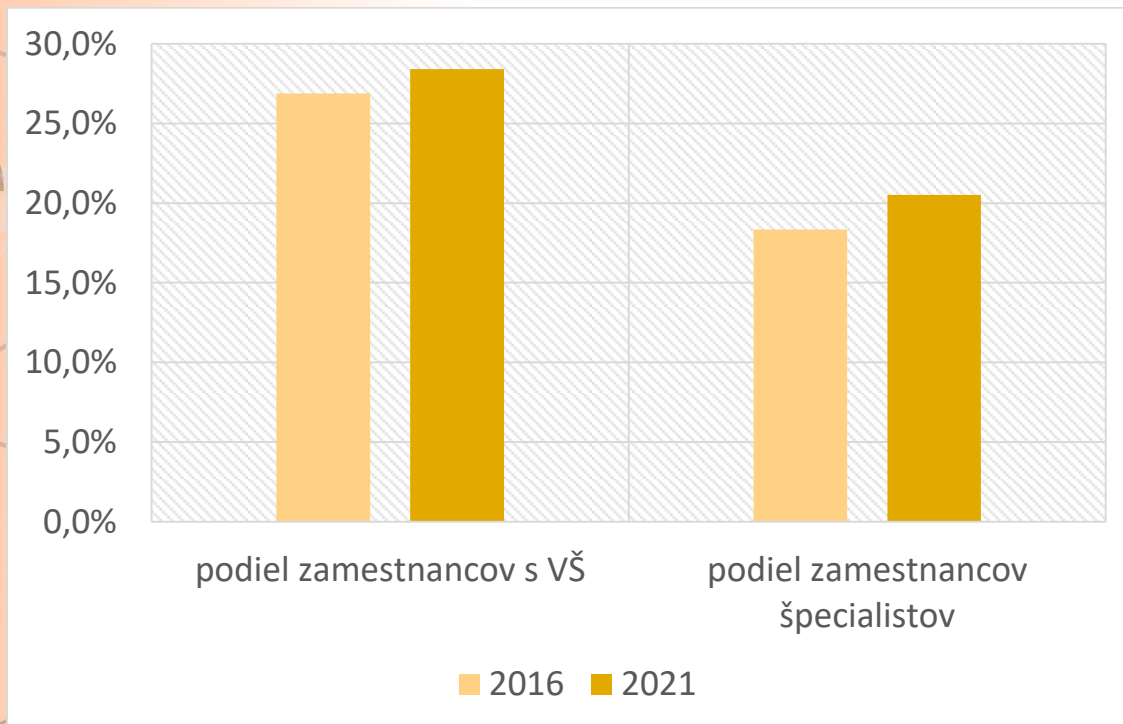
Tabuľka 35: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Zvolen k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
praktická sestra	10,3%
prevádzka a ekonomika dopravy	5,3%
obchodná akadémia	4,6%
škola podnikania	3,8%
hotelová akadémia	3,7%
kuchár	3,7%
mechanik elektrotechnik	3,5%
tvorba nábytku a interiéru	3,3%
ochrana osôb a majetku pred požiarom	3,2%
čauník, servírka	3,1%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Zvolen je v stredoškolskom odbornom vzdelávaní najpočetnejšie zastúpený odbor praktická sestra. Z technických odborov ide najmä o odbory mechanik elektrotechnik a tvorba nábytku a interiéru.

Graf 31: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Zvolen za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Zvolen bol v roku 2021 z celoštátneho aspektu identifikovaný priemerný podiel aj zamestnancov s VŠ (28,4 %) aj zamestnancov špecialistov (20,5 %). Rast medzi sledovanými rokmi 2016 a 2021 tu nebol veľmi výrazný, nárast podielu zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním dosiahol 1,5 p. b. a zamestnancov špecialistov približne 2,2 p. b.

V rámci kooperačného regiónu **Zvolen** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 12 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 8 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení inde nezaradených (približne 7 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),

- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 6 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 6 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 4 %),
- Výroba nábytku (približne 4 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 3 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti členských organizácií (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti (cca 2 %),
- Poštové služby a služby kuriérov (približne 2 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (približne 1 %),
- Inžinierske stavby (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Banská Bystrica, Levice, Lučenec, Žiar nad Hronom, Bratislava, Nitra, Košice, Prievidza, Rimavská Sobota. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Banská Bystrica, Bratislava, Levice, Žilina, Žiar nad Hronom, Nitra.

Tabuľka 36: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 100	-3	-0,3%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	599	-117	-16,3%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	523	-31	-5,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	367	-174	-32,2%
Lesníctvo a ťažba dreva	288	-33	-10,3%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti v oblasti nehnuteľností	288	37	14,7%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	267	143	115,3%
Činnosti členských organizácií	250	225	900,0%
Právne a účtovnícke činnosti	227	-18	-7,3%
Ostatné osobné služby	223	32	16,8%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	211	55	35,3%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	197	10	5,3%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	194	-23	-10,6%
Výstavba budov	172	11	6,8%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	170	6	3,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	167	-40	-19,3%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	161	12	8,1%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	159	114	253,3%
Vzdelávanie	142	4	2,9%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	134	-3	-2,2%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	131	58	79,5%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	123	-2	-1,6%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	117	5	4,5%
Zdravotníctvo	114	-3	-2,6%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	96	39	68,4%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	82	13	18,8%
Reklama a prieskum trhu	81	9	12,5%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	64	17	36,2%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	57	1	1,8%
Informačné služby	55	-1	-1,8%
Ubytovanie	53	6	12,8%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	53	-11	-17,2%
Iná výroba	39	4	11,4%
Výroba potravín	35	8	29,6%
Výroba a spracovanie kovov	33	11	50,0%
Výroba odevov	32	-6	-15,8%
Prenájom a lízing	25	6	31,6%
Sociálna práca bez ubytovania	20	-5	-20,0%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	19	2	11,8%
Poštové služby a služby kuriérov	18	15	500,0%
Nakladateľské činnosti	18	-5	-21,7%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	17	-4	-19,0%
Výroba elektrických zariadení	17	-3	-15,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	17	1	6,3%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	17	3	21,4%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Iná ťažba a dobývanie	15	0	0,0%
Bezpečnostné a pátracie služby	15	-6	-28,6%
Výroba textilu	14	1	7,7%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	14	0	0,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	13	6	85,7%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	12	-3	-20,0%
Veterinárne činnosti	12	-1	-7,7%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	11	-3	-21,4%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	11	1	10,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	9	5	125,0%
Inžinierske stavby	9	-4	-30,8%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	8	-16	-66,7%
Vedecký výskum a vývoj	7	-1	-12,5%
Výroba papiera a papierových výrobkov	6	3	100,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	6	1	20,0%
Výroba nábytku	6	-5	-45,5%
Sprostredkovanie práce	6	3	100,0%
Výroba nápojov	5	1	25,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	5	4	400,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	5	2	66,7%
Výroba chemikálií a chemických produktov	4	0	0,0%
Telekomunikácie	4	-2	-33,3%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	3	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	-1	-25,0%
Zber, úprava a dodávka vody	2	0	0,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	1	100,0%
Rybolov a akvakultúra	1	0	0,0%
Dobývanie kovových rúd	1	0	0,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	1	x
Letecká doprava	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

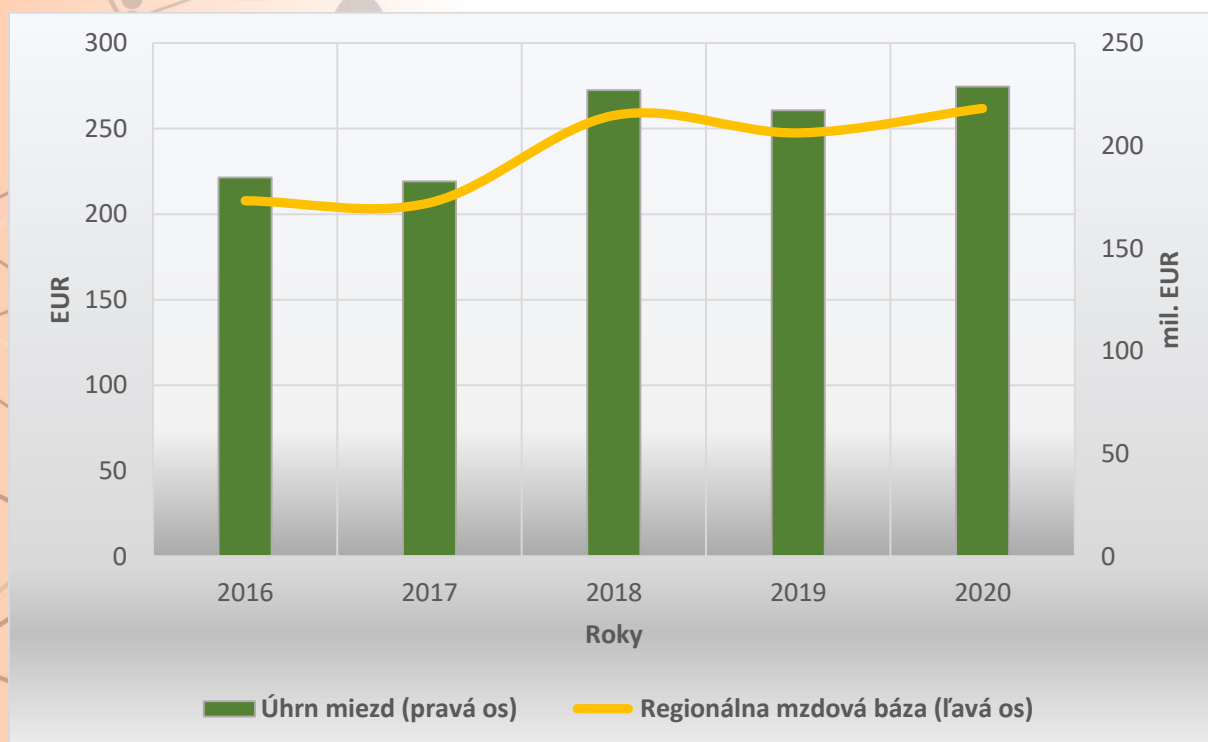
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Početnosť 1 000 ekonomických subjektov v regióne presiahla v roku 2021 divízia ekonomických činností Špecializované stavebné práce. Viac ako 500 subjektov pôsobilo v tomto období v rámci divízie Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, ako aj v divízii Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu

ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Športových, zábavných a rekreačných činností, Počítačového programovania, poradenstva a súvisiacich služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 32: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Žiar nad Hronom dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2020, a to takmer 229 mil. EUR, hodnotu možno označiť ako nízku. Oproti minimu z roku 2017 to predstavuje nárast o cca 46 mil. EUR. Úhrn miezd tu celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol o 24 mil. EUR a regionálna mzdová báza narástla o 26 %, čo možno na celoslovenské

pomery označiť ako relatívne nízky rast. Aj v absolútnom vyjadrení nárast o približne 54 EUR, možno charakterizovať ako nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni 262 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako priemerné. V roku 2017 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 207 EUR. Región sa vyznačuje kolísavým trendom regionálnej mzdovej bázy, medzi rokmi 2016 a 2017 bol zaznamenaný mierny pokles, ktorý bol kompenzovaný vysokým nárastom medzi rokmi 2017 a 2018, ktorý dosiahol až 25 %. Zaujímavý trend je po roku 2018, kedy pred pandémiou COVID-19 došlo k miernemu poklesu regionálnej mzdovej bázy a následne počas pandémie sa zvýšila o 6 %.

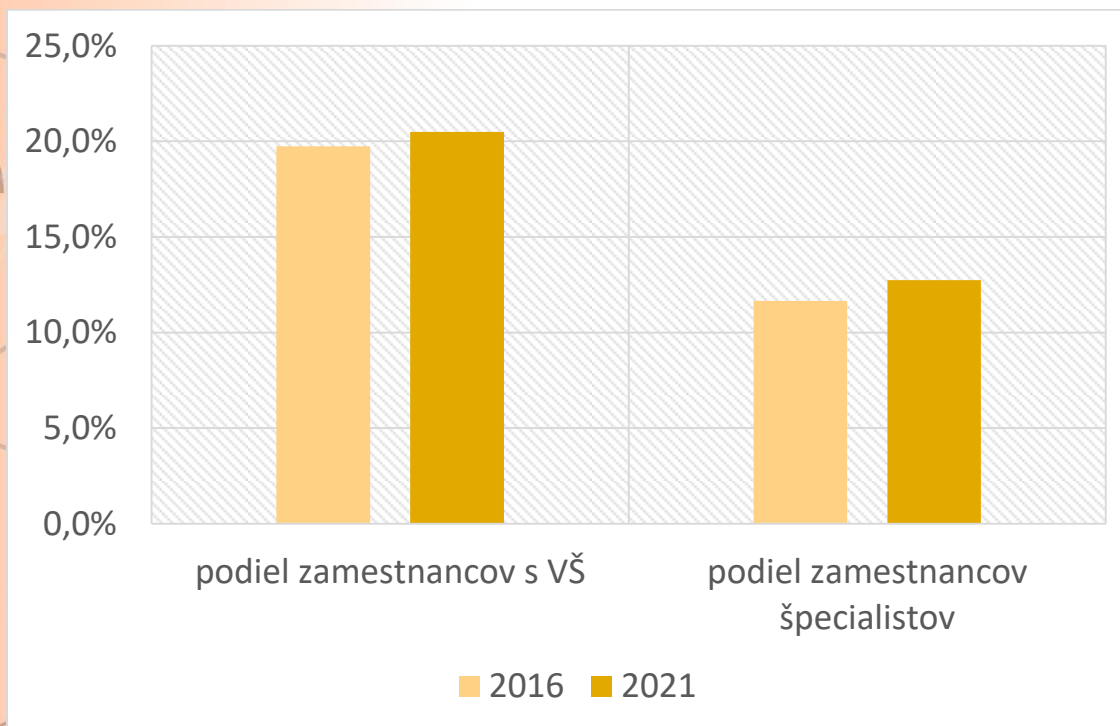
Tabuľka 37: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
hotelová akadémia	12,6%
podnikanie v remeslách a službách	8,9%
obchodná akadémia	8,5%
mechanik - mechatronik	8,5%
mechanik číslicovo riadených strojov	7,7%
grafik digitálnych médií	6,3%
hostinský, hostinská	4,7%
elektrotechnika	4,3%
kuchár	4,0%
kaderník	3,2%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Žiar nad Hronom sa medzi najpočetnejšími učebnými odbormi nachádzajú štyri technické odbory, a to mechanik – mechatronik, mechanik číslicovo riadených strojov, grafik digitálnych médií a elektrotechnika.

Graf 33: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

Špecifikom v kooperačnom regióne Žiar nad Hronom bol v roku 2021 najnižší podiel zamestnancov špecialistov v rámci všetkých slovenských regiónov, pričom ich podiel v tomto roku predstavoval 12,7 %, s nízkym nárastom, a to len 1,1 p. b. Nízky nárast vo výške 0,8 p. b. bol pri zamestnancoch s vysokoškolským vzdelaním, ktorých podiel v roku 2021 dosiahol 20,5 %.

V rámci kooperačného regiónu **Žiar nad Hronom** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Výroba a spracovanie kovov (približne 17 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 11 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 8 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 7 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 6 % zamestnancov),

- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 4 % zamestnancov),
- Inžinierske stavby (približne 3 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 3 %,
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Právne a účtovnícke činnosti (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 2 % zamestnancov),
- Iná výroba (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Levice, Zvolen, Prievidza, Banská Bystrica, Nitra, Martin. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Banská Bystrica, Zvolen, Levice, Nitra.

Tabuľka 38: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Levice

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	2 252	291	14,8%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2 148	314	17,1%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 454	-333	-18,6%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	875	492	128,5%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	864	-457	-34,6%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	694	1	0,1%
Činnosti členských organizácií	656	585	823,9%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	598	278	86,9%
Ostatné osobné služby	514	67	15,0%
Právne a účtovnícke činnosti	446	-7	-1,5%
Lesníctvo a ťažba dreva	413	-2	-0,5%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	403	-38	-8,6%
Výstavba budov	392	25	6,8%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	390	41	11,7%
Pozemná doprava a doprava potrubím	356	8	2,3%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	344	-19	-5,2%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	333	0	0,0%
Zdravotníctvo	310	-35	-10,1%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	306	49	19,1%
Vzdelávanie	301	38	14,4%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	281	57	25,4%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	278	39	16,3%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	249	88	54,7%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	235	171	267,2%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	233	79	51,3%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	232	-2	-0,9%
Reklama a prieskum trhu	214	32	17,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	183	0	0,0%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	138	15	12,2%
Výroba potravín	130	37	39,8%
Výroba odevov	87	-17	-16,3%
Iná výroba	86	-8	-8,5%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	85	-17	-16,7%
Ubytovanie	85	0	0,0%
Informačné služby	81	-18	-18,2%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	78	9	13,0%
Prenájom a lízing	61	1	1,7%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	52	15	40,5%
Výroba textilu	50	-5	-9,1%
Poštové služby a služby kuriérov	43	33	330,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	40	-3	-7,0%
Výroba nápojov	39	14	56,0%
Veterinárne činnosti	38	-8	-17,4%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	37	12	48,0%
Výroba a spracovanie kovov	36	31	620,0%
Nakladateľské činnosti	36	-7	-16,3%
Výroba elektrických zariadení	35	7	25,0%
Sociálna práca bez ubytovania	31	-6	-16,2%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	28	22	366,7%
Bezpečnostné a pátracie služby	27	-5	-15,6%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba výrobkov z gummy a plasty	24	6	33,3%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	24	4	20,0%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	24	-3	-11,1%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	23	3	15,0%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	21	-7	-25,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	21	9	75,0%
Inžinierske stavby	21	-9	-30,0%
Sprostredkovanie práce	21	12	133,3%
Výroba nábytku	18	-10	-35,7%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	15	1	7,1%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	12	-9	-42,9%
Vedecký výskum a vývoj	11	5	83,3%
Výroba kože a kožených výrobkov	9	1	12,5%
Čistenie a odvod odpadových vôd	8	4	100,0%
Telekomunikácie	8	0	0,0%
Iná ťažba a dobývanie	7	2	40,0%
Rybolov a akvakultúra	6	3	100,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	6	-5	-45,5%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	6	-2	-25,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	6	-1	-14,3%
Výroba papiera a papierových výrobkov	5	-1	-16,7%
Zber, úprava a dodávka vody	4	2	100,0%
Letecká doprava	1	1	x
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%

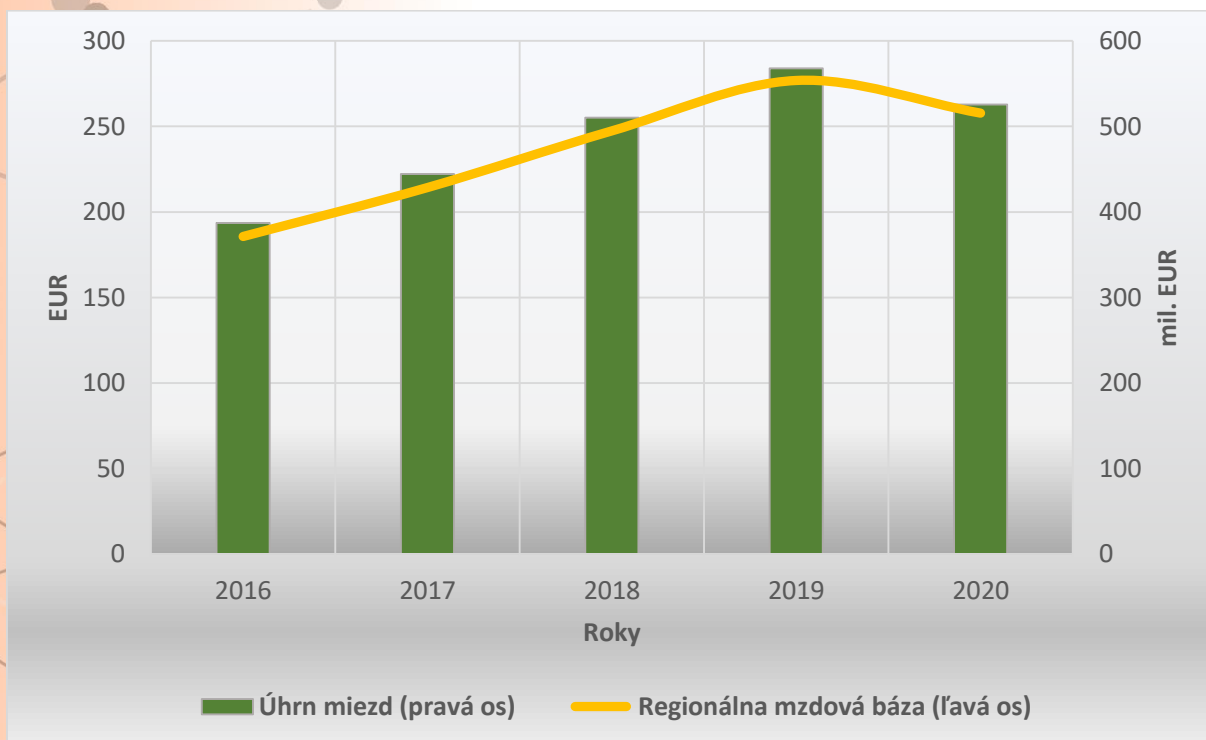
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Viac ako 2 000 ekonomických subjektov v regióne zaznamenala v roku 2021 divízia ekonomických činností Špecializované stavebné práce, ako aj Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení. V rámci divízie Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov pôsobilo v danom čase približne 1 500 subjektov. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 34: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Levice za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Levice dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2019, a to približne 568 mil. EUR, pričom túto hodnotu možno v rámci SR označiť za priemernú. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o cca 181 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 36 %. Regionálna mzdová báza narástla ešte výraznejšie, a to o 39 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako vysoký rast. V absolútnom vyjadrení je nárast vo výške približne 72 EUR priemerný. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 277 EUR je na celoslovenskej úrovni rovnako

priemerné. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to približne 186 EUR. Po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 prišlo k poklesu regionálnej mzdovej bázy o 7 %.

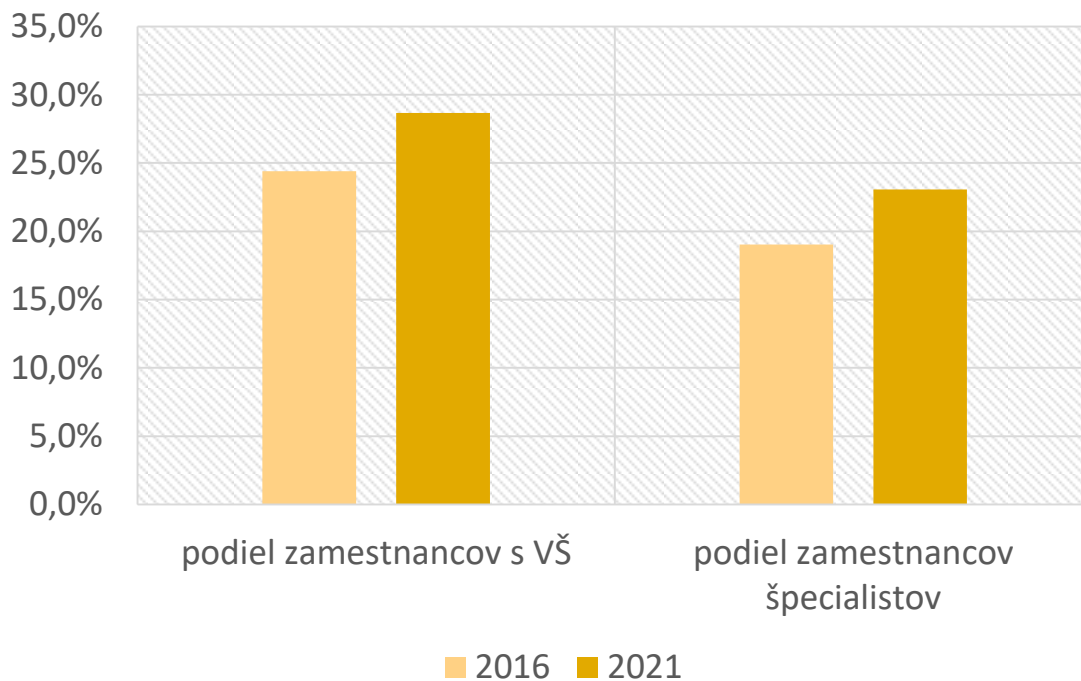
Tabuľka 39: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Levice k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	7,1%
obchodná akadémia	6,1%
lesníctvo - lesnícka prevádzka	4,8%
hotelová akadémia	4,6%
podnikanie v remeslách a službách	3,6%
kuchár	3,0%
mechatronika	2,7%
programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení	2,6%
mechanik elektrotechnik	2,5%
strojný mechanik	2,5%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Levice technické odbory početnosťou žiakov vedie lesníctvo – lesnícka prevádzka. Medzi ostatné technické odbory patria mechatronika, programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení, mechanik elektrotechnik a strojný mechanik.

Graf 35: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Levice za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

Aj v kooperačnom regióne Levice boli v roku 2021 priemerné podiely vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov aj zamestnancov špecialistov. Nadpriemerné však boli nárasty ich podielu, v prípade zamestnancov s VŠ bol nárast 4,3 p. b. a v prípade zamestnancov špecialistov 4 p. b. Zaznamenaný podiel v roku 2021 bol v prípade zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním 28,7 % a v prípade zamestnancov špecialistov 23,1 %.

V rámci kooperačného regiónu **Levice** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 11 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 9 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 8 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 6 % zamestnancov),
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (približne 5 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 5 % zamestnancov),

- Výroba potravín (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Ubytovanie (približne 3 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení i. n. (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy (približne 2 %),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba nábytku (približne 2 % zamestnancov),
- Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti (cca 2 %),
- Výroba chemikálií a chemických produktov (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Nitra, Košice, Zvolen, Žiar nad Hronom, Banská Bystrica, Lučenec. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Nitra, Zvolen, Banská Bystrica, Trnava, Žiar nad Hronom, Lučenec.

Tabuľka 40: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Lučenec

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	734	126	20,7%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	723	-154	-17,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	358	-176	-33,0%
Činnosti členských organizácií	334	288	626,1%
Lesníctvo a ťažba dreva	322	37	13,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	286	36	14,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	281	-46	-14,1%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	271	61	29,0%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	263	135	105,5%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	259	144	125,2%
Ostatné osobné služby	252	45	21,7%
Právne a účtovnícke činnosti	224	-50	-18,2%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	203	73	56,2%
Pozemná doprava a doprava potrubím	185	1	0,5%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	173	-24	-12,2%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	158	21	15,3%
Výstavba budov	158	-15	-8,7%
Zdravotníctvo	158	-3	-1,9%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	121	30	33,0%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	119	94	376,0%
Vzdelávanie	112	1	0,9%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	108	-14	-11,5%
Reklama a prieskum trhu	107	19	21,6%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	106	-13	-10,9%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	97	49	102,1%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	87	33	61,1%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	82	0	0,0%
Iná výroba	48	10	26,3%
Výroba potravín	44	19	76,0%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	42	1	2,4%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	41	-14	-25,5%
Informačné služby	39	-10	-20,4%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	34	0	0,0%
Výroba odevov	31	0	0,0%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	29	-12	-29,3%
Poštové služby a služby kuriérov	28	18	180,0%
Veterinárne činnosti	28	1	3,7%
Prenájom a lízing	26	-12	-31,6%
Výroba textilu	24	10	71,4%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	24	14	140,0%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	23	12	109,1%
Ubytovanie	23	2	9,5%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	21	11	110,0%
Nakladateľské činnosti	18	-2	-10,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Sociálna práca bez ubytovania	18	-12	-40,0%
Výroba elektrických zariadení	17	-2	-10,5%
Výroba strojov a zariadení i. n.	17	5	41,7%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	13	3	30,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	12	4	50,0%
Výroba nábytku	12	-4	-25,0%
Bezpečnostné a pátracie služby	12	-2	-14,3%
Iná ťažba a dobývanie	11	2	22,2%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	11	-10	-47,6%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	10	1	11,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	10	-5	-33,3%
Výroba nápojov	9	6	200,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	9	3	50,0%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	9	-1	-10,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	9	3	50,0%
Výroba a spracovanie kovov	7	6	600,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	7	0	0,0%
Inžinierske stavby	7	0	0,0%
Telekomunikácie	7	-1	-12,5%
Sprostredkovanie práce	7	1	16,7%
Výroba kože a kožených výrobkov	6	2	50,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	6	4	200,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	6	0	0,0%
Vedecký výskum a vývoj	4	0	0,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3	-2	-40,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	-2	-40,0%
Rybolov a akvakultúra	2	1	100,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	1	100,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	1	x
Zber, úprava a dodávka vody	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

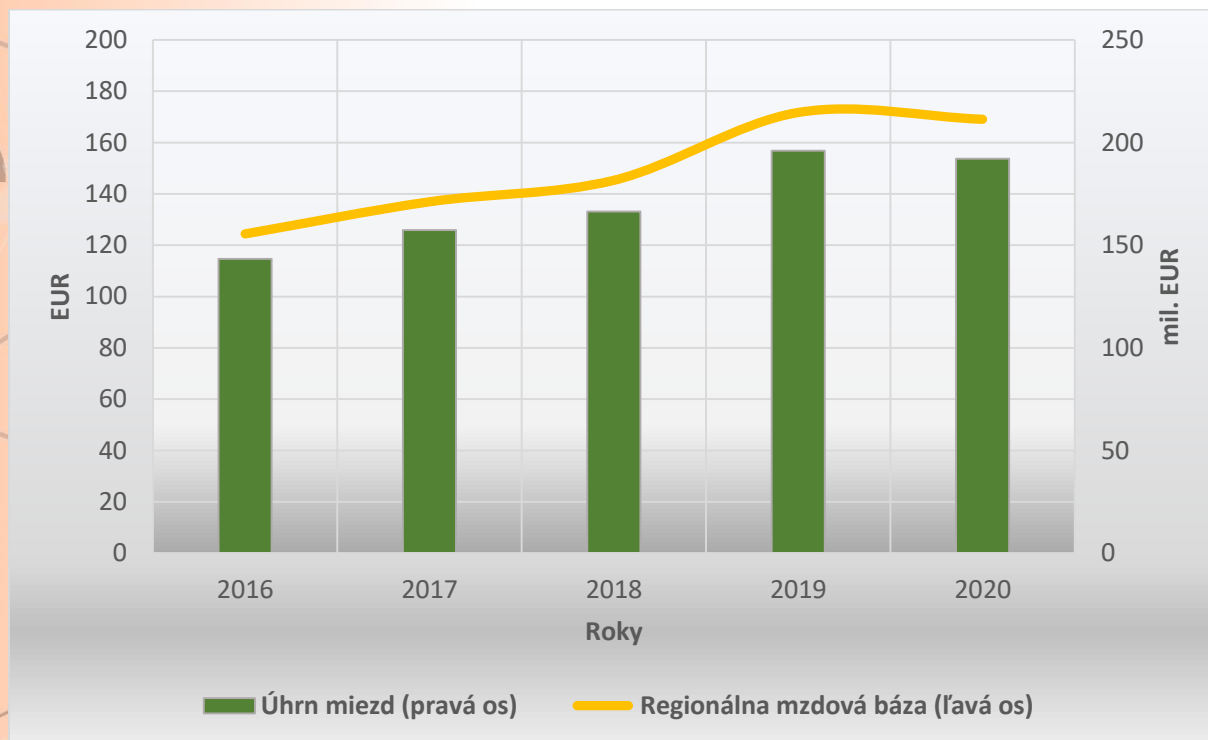
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Početnosťou viac ako 700 ekonomických subjektov sa v roku 2021 vyznačovali dve divízie ekonomických činností, a to: Špecializované stavebné práce, Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. Viac ako 300 subjektov pôsobilo v rámci divízie Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Činnosti členských organizácií, Lesníctvo a ťažba dreva.

Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, ako aj Činností v oblasti nehnuteľností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 36: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Lučenec za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Maximum úhrnu miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Lučenec bol dosiahnutý v roku 2019 a jeho hodnota bola cca 196 mil. EUR, čo je v rámci SR nízka hodnota. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o takmer 53 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 34 %. Regionálna mzdová báza narástla rýchlejšie, a to o 36%, čo je približne celoslovenský priemer. Avšak v absolútnom vyjadrení nárast o necelých 45 EUR možno charakterizovať ako značne nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 172 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako nízke. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 124 EUR. Zmena trendu nastala po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19, kedy prišlo k poklesu o 2 %.

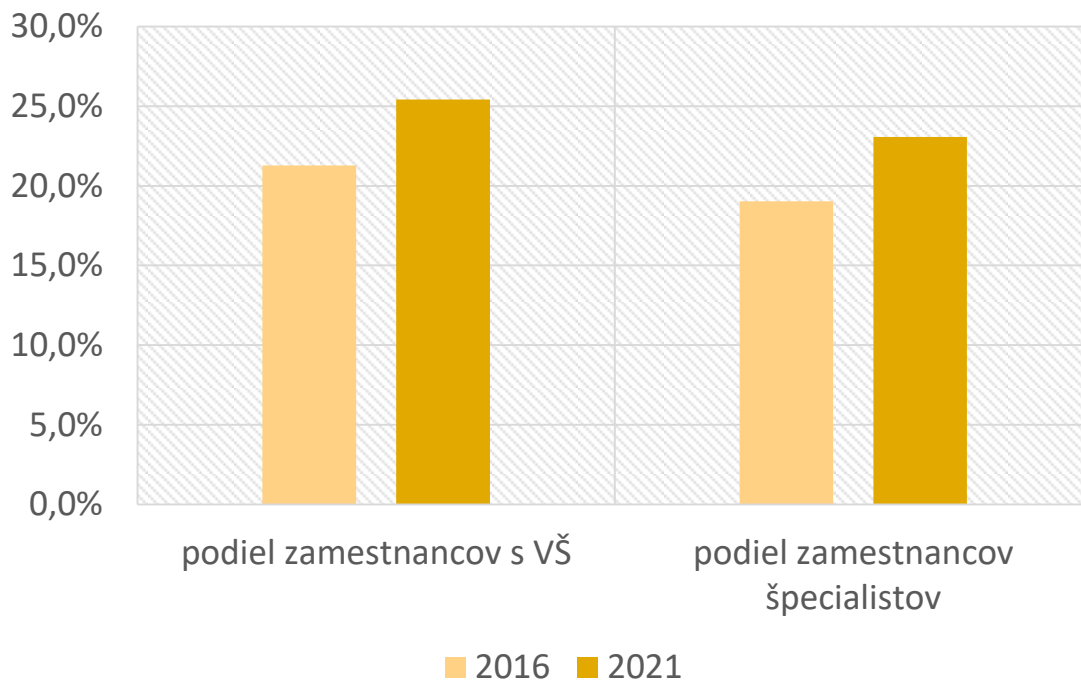
Tabuľka 41: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Lučenec k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	11,9%
obchodná akadémia	9,1%
praktická sestra	7,9%
stavitelstvo	6,3%
mechanik elektrotechnik	5,9%
hotelová akadémia	4,3%
cukrár	3,5%
mechanik počítačových sietí	3,0%
čaušník, servírka	2,9%
autoopravár - mechanik	2,5%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Lučenec sa technické odbory na prvých troch priečkach z hľadiska početnosti žiakov nenachádzajú. Technický odbor stavitelstvo nasledujú ďalšie technické odbory mechanik elektrotechnik, mechanik počítačových sietí a autoopravár – mechanik.

Graf 37: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Lučenec za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

Špecifikom v kooperačnom regióne Lučenec je pomerne vyrovnaný podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním a aj zamestnancov špecialistov, pričom ich podiely sú z regionálneho hľadiska priemerné. V roku 2021 bol podiel zamestnancov s VŠ 25,4 % a podiel zamestnancov špecialistov 23,1 %, pričom v oboch prípadoch ich počet vzrástol o cca 4 p. b.

V rámci kooperačného regiónu **Lučenec** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 14 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 13 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 10 % zamestnancov),
- Výroba nábytku (približne 6 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (približne 6 %),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 5 % zamestnancov),

- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 5 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 3 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), cca 3 %,
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 3 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 2 % zamestnancov),
- Zber, úprava a dodávka vody (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Rimavská Sobota, Levice, Zvolen, Rožňava, Banská Bystrica. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Zvolen, Rimavská Sobota, Banská Bystrica.

Tabuľka 42: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Rimavská Sobota

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	582	6	1,0%
Špecializované stavebné práce	550	131	31,3%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	351	15	4,5%
Činnosti členských organizácií	347	288	488,1%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	340	-147	-30,2%
Lesníctvo a ťažba dreva	257	-9	-3,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	160	-24	-13,0%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	157	93	145,3%
Ostatné osobné služby	139	-9	-6,1%
Pozemná doprava a doprava potrubím	138	36	35,3%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	138	8	6,2%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Právne a účtovnícke činnosti	138	-15	-9,8%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	126	13	11,5%
Zdravotníctvo	125	-14	-10,1%
Vzdelávanie	115	14	13,9%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	112	30	36,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	110	1	0,9%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	108	22	25,6%
Výstavba budov	107	15	16,3%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	97	17	21,3%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	92	72	360,0%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	90	7	8,4%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	87	19	27,9%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	78	-4	-4,9%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	77	26	51,0%
Výroba potravín	51	-1	-1,9%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	50	14	38,9%
Reklama a prieskum trhu	48	-8	-14,3%
Sociálna práca bez ubytovania	38	8	26,7%
Poštové služby a služby kuriérov	35	21	150,0%
Ubytovanie	31	5	19,2%
Iná výroba	30	-1	-3,2%
Veterinárne činnosti	30	-5	-14,3%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	27	-8	-22,9%
Informačné služby	25	-3	-10,7%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	24	-8	-25,0%
Výroba textilu	19	5	35,7%
Výroba odevov	19	-8	-29,6%
Bezpečnostné a pátracie služby	17	-9	-34,6%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	16	1	6,7%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	15	-4	-21,1%
Prenájom a lízing	14	0	0,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	12	3	33,3%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	12	4	50,0%
Výroba nápojov	11	3	37,5%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	11	0	0,0%
Výroba elektrických zariadení	10	3	42,9%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	10	-1	-9,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	9	-4	-30,8%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	9	2	28,6%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava	7	6	600,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
a zverejňovanie zvukových nahrávok			
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	7	-2	-22,2%
Vedecký výskum a vývoj	7	2	40,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	6	1	20,0%
Telekomunikácie	6	2	50,0%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	5	-1	-16,7%
Sprostredkovanie práce	5	-6	-54,5%
Iná ťažba a dobývanie	4	0	0,0%
Výroba a spracovanie kovov	4	3	300,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	4	-1	-20,0%
Nakladateľské činnosti	4	-6	-60,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	3	0	0,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	3	-1	-25,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	3	0	0,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	3	2	200,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	3	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	-1	-25,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	2	0	0,0%
Inžinierske stavby	2	-1	-33,3%
Rybolov a akvakultúra	1	0	0,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0	0,0%

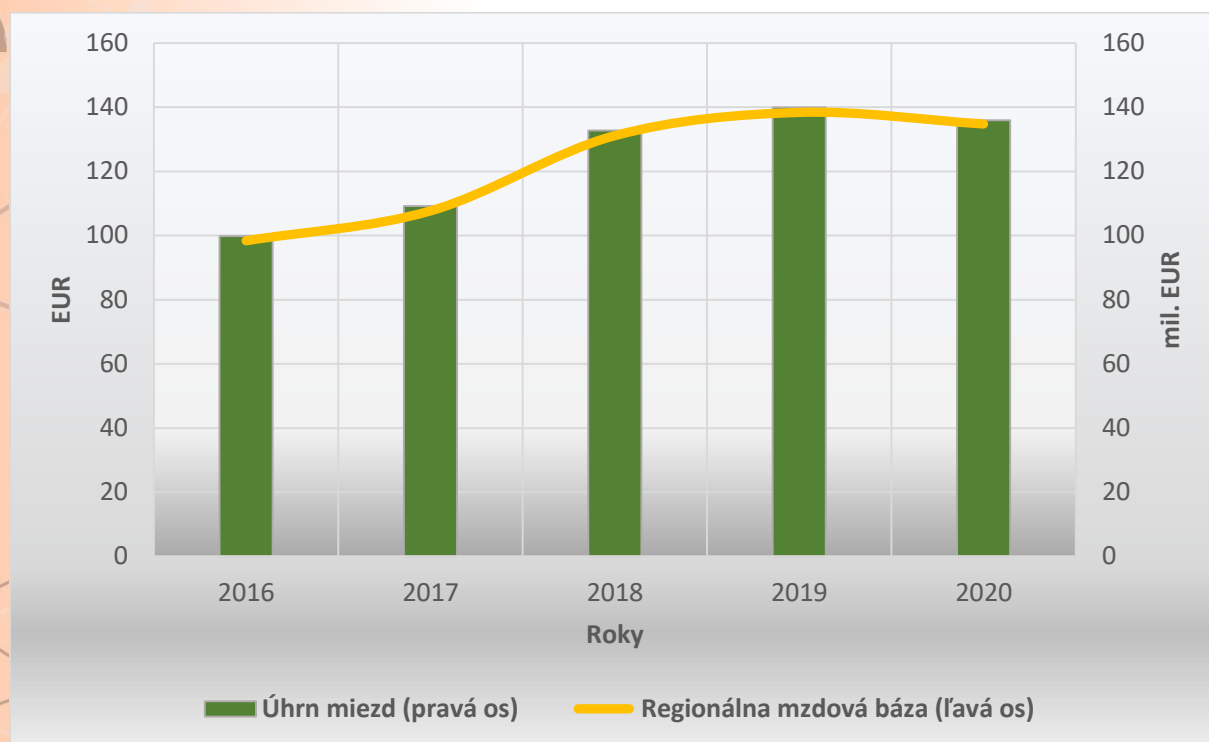
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

V rámci kooperačného regiónu sa v roku 2021 dve divízie ekonomických činností vyznačovali počtom viac ako 500 ekonomických subjektov, a to: Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov a Špecializované stavebné práce. Viac ako 250 subjektov pôsobilo taktiež v rámci divízií: Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace, Činnosti členských organizácií, Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Lesníctvo a ťažba dreva. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Špecializovaných stavebných prác, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je

zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 38: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Rimavská Sobota za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Rimavská Sobota bol maximálny úhrn miezd v roku 2019, a to takmer 140 mil. EUR, čo bola najnižšia hodnota spomedzi všetkých regiónov. V porovnaní s minimom z roku 2016 to predstavuje nárast o cca 40 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 36 %. Regionálna mzdová báza narástla o 37 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako nadpriemerné. Avšak v absolútnom vyjadrení je nárast regionálnej mzdovej bázy o 36 EUR nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 na úrovni cca 138 EUR je na celoslovenskej úrovni najnižšie. Minimum dosiahnuté v roku 2016 bolo najnižšou zaznamenanou hodnotou počas celého sledovaného obdobia a spomedzi všetkých regiónov pričom išlo o cca 98 EUR. Aj tu prišlo po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 k poklesu o 3%.

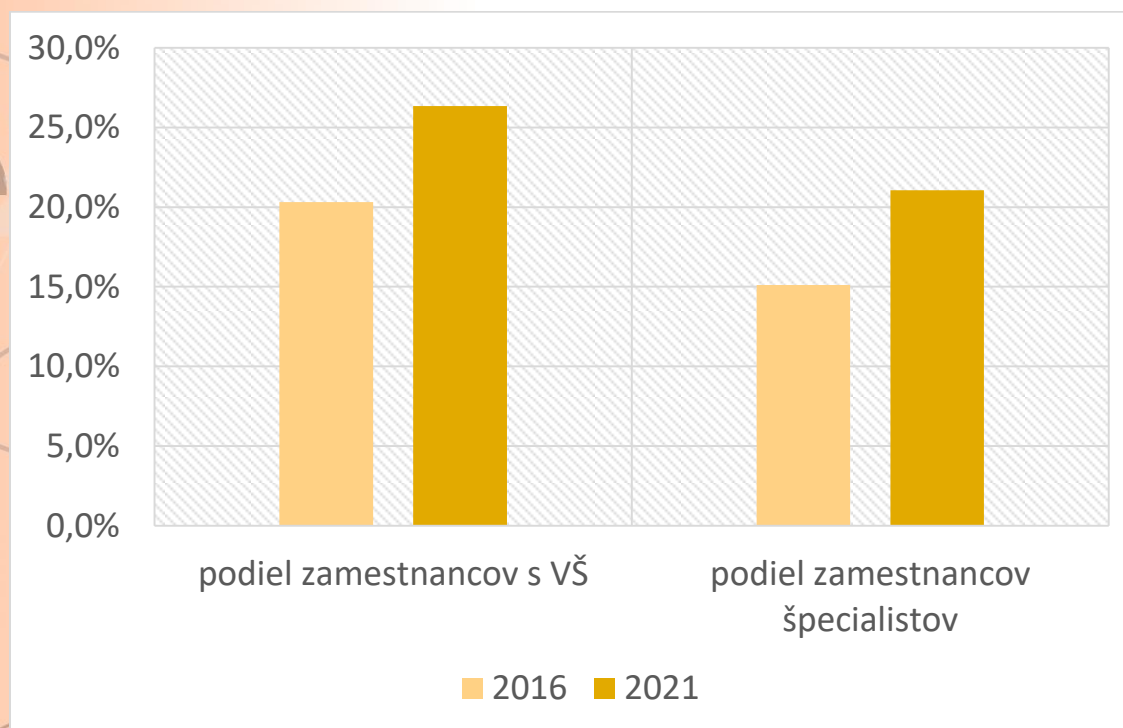
Tabuľka 43: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Rimavská Sobota k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
hotelová akadémia	10,8%
obchodná akadémia	10,0%
kozmetik	9,0%
kaderník	6,3%
kuchár	4,5%
grafik digitálnych médií	4,1%
sociálno-výchovný pracovník	4,0%
stavebná výroba	3,9%
cukrár	3,4%
mäsiar, lahôdkar	3,3%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Rimavská Sobota možno spomedzi najpočetnejších odborov SOŠ označiť ako technické len grafik digitálnych médií a stavebná výroba.

Graf 39: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Rimavská Sobota za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Rimavská Sobota je medzi rokmi 2016 a 2021 vidieť pomerne dynamický nárast podielu vysokoškolských zamestnancov, ako aj zamestnancov špecialistov, pričom pri podiele vysokoškolských zamestnancov bol zaznamenaný najvyšší nárast v rámci celej SR. Nárast podielu vysokoškolských zamestnancov predstavoval 6 p. b. a pri zamestnancoch špecialistoch to bolo 5,9 p. b. Aj napriek tomu podiel týchto zamestnancov v rámci SR bol v roku 2021 v oboch prípadoch priemerný.

V rámci kooperačného regiónu **Rimavská Sobota** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 18 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 10 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 9 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 7 % zamestnancov),

- Zdravotníctvo (približne 5 % zamestnancov),
- Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti (4 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 4 %),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 3 %,
- Výroba elektrických zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení (2 % zamestnancov),
- Zber, úprava a dodávka vody (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kože a kožených výrobkov (približne 2 % zamestnancov),
- Poštové služby a služby kuriérov (približne 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Lučenec, Rožňava, Banská Bystrica. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Lučenec, Rožňava, Košice, Banská Bystrica.

Tabuľka 44: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Rožňava

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	740	246	49,8%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	642	-85	-11,7%
Lesníctvo a ťažba dreva	498	-48	-8,8%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	330	-204	-38,2%
Činnosti členských organizácií	324	289	825,7%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	314	79	33,6%
Ostatné osobné služby	252	76	43,2%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	244	19	8,4%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	202	31	18,1%
Výstavba budov	182	35	23,8%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	173	73	73,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	171	24	16,3%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	166	-18	-9,8%
Pozemná doprava a doprava potrubím	159	29	22,3%
Právne a účtovnícke činnosti	159	-5	-3,0%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	156	29	22,8%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	134	47	54,0%
Zdravotníctvo	133	-10	-7,0%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	111	87	362,5%
Vzdelávanie	109	1	0,9%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	108	0	0,0%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	90	41	83,7%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	88	12	15,8%
Reklama a prieskum trhu	88	29	49,2%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	88	22	33,3%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	80	11	15,9%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	74	14	23,3%
Ubytovanie	61	-5	-7,6%
Výroba potravín	46	11	31,4%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	46	13	39,4%
Výroba výrobkov z gumených a plastových materiálov	43	23	115,0%
Výroba odevov	37	-1	-2,6%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	37	2	5,7%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	36	18	100,0%
Iná výroba	34	0	0,0%
Výroba textilu	31	1	3,3%
Informačné služby	26	-12	-31,6%
Veterinárne činnosti	22	0	0,0%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	19	-4	-17,4%
Prenájom a lízing	19	9	90,0%
Sprostredkovanie práce	19	3	18,8%
Výroba strojov a zariadení i. n.	17	5	41,7%
Výroba a spracovanie kovov	16	15	1 500,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	16	14	700,0%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	16	10	166,7%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Poštové služby a služby kuriérov	16	7	77,8%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	16	1	6,7%
Sociálna práca bez ubytovania	16	-6	-27,3%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	16	2	14,3%
Výroba nápojov	13	6	85,7%
Výroba nábytku	13	-1	-7,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	13	2	18,2%
Nakladateľské činnosti	12	-4	-25,0%
Výroba elektrických zariadení	11	0	0,0%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	11	2	22,2%
Bezpečnostné a pátracie služby	10	3	42,9%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	9	-3	-25,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	9	4	80,0%
Inžinierske stavby	7	0	0,0%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	7	-8	-53,3%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	6	-2	-25,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	6	1	20,0%
Iná ťažba a dobývanie	5	0	0,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	4	0	0,0%
Vedecký výskum a vývoj	4	-1	-20,0%
Rybolov a akvakultúra	3	0	0,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	3	3	x
Výroba chemikálií a chemických produktov	3	1	50,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	3	2	200,0%
Telekomunikácie	2	0	0,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0	0,0%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	0	0,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	0	0,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

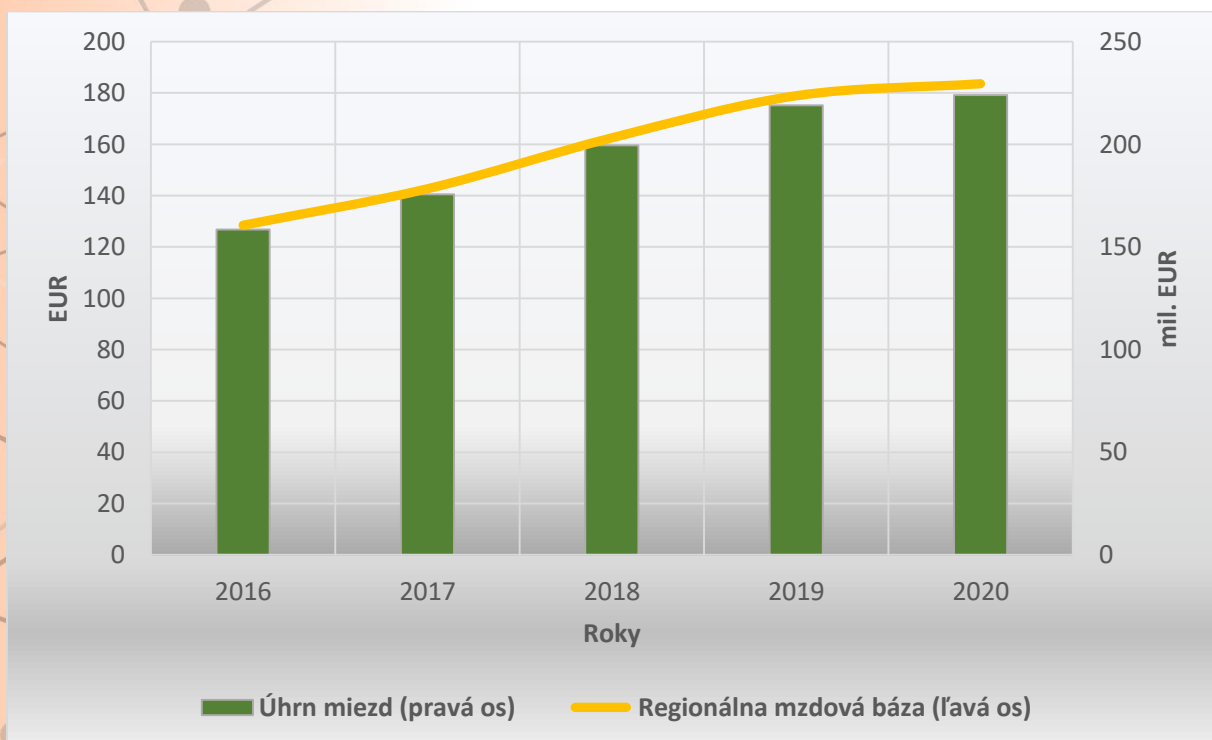
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Viac ako 500 ekonomických subjektov z daného kooperačného regiónu malo v roku 2021 prevládajúcu činnosť Špecializované stavebné práce, resp. Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. Lesníctvo a ťažba dreva pokleslo v roku 2021 tesne pod 500 ekonomických subjektov. Hranicu 250 ekonomických subjektov presiahli ešte ďalšie štyri divízie, a to: Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Činnosti členských

organizácií, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení a Ostatné osobné služby. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Špecializovaných stavebných prác, Športových, zábavných a rekreačných činností, Výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, ako aj Ostatných služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa economickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 40: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Rožňava za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Rožňava dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2020, a to cca 224 mil. EUR a túto hodnotu možno označiť ako nízku. Minimum bolo dosiahnuté v roku 2016 a medzi rokmi 2016 a 2020 predstavoval nárast viac ako 65 mil. EUR. Celkovo počas

sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 41 %. Regionálna mzdová báza rástla ešte intenzívnejšie a nárast o 43% možno v rámci SR označiť ako dynamický. V absolútnom vyjadrení nárast predstavoval 55 EUR, čo možno charakterizovať ako priemer. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni približne 184 EUR patril na celoslovenskej úrovni medzi najnižšie. Minimálna hodnota z roku 2016 bola cca 128 EUR. Po roku 2019 aj napriek pandémie COVID-19 narástla regionálna mzdová báza o 3 %.

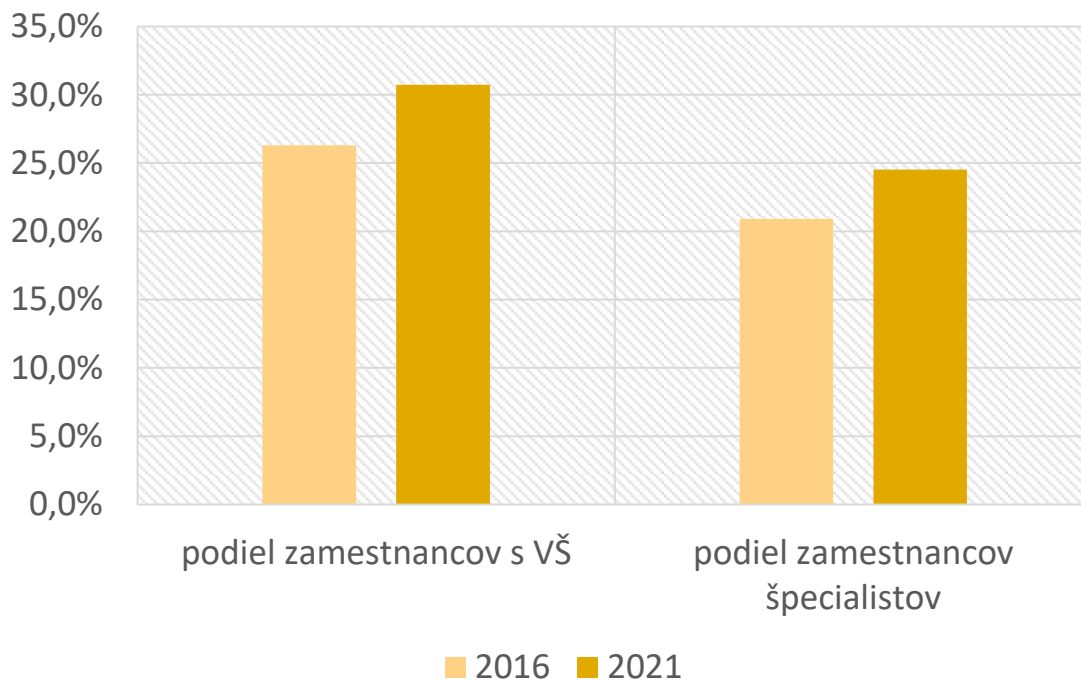
Tabuľka 45: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Rožňava k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
praktická sestra	11,1%
podnikanie v remeslách a službách	7,1%
mechanik elektrotechnik	6,5%
vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť	5,5%
obchodný pracovník	4,9%
predavač	4,7%
obchodná akadémia – bilingválne štúdium	4,6%
obchodná akadémia	4,6%
kaderník	4,3%
praktická žena	3,8%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Rožňava nie je významné zastúpenie technických stredoškolských odborov, medzi desiatimi najpočetnejšími sa nachádza len jeden, a to mechanik elektrotechnik.

Graf 41: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v odvetvovo-regionálnej štruktúre Rožňava za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Rožňava bol síce v roku 2021 evidovaný priemerný podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním (30,7 %) aj zamestnancov špecialistov (24,5 %), avšak v prípade zamestnancov s vysokou školou prišlo oproti roku 2016 k pomerne dynamickému zvýšeniu ich podielu, a to o 4,5 p. b.

V rámci kooperačného regiónu **Rožňava** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 17 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 14 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 8 % zamestnancov),
- Výroba papiera a papierových výrobkov (približne 7 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 6 %,
- Iná ťažba a dobývanie (približne 5 % zamestnancov),
- Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení (5 % zamestnancov),

- Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou (cca 5 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (približne 3 %),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Lesníctvo a ťažba dreva (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba odevov (približne 2 % zamestnancov),
- Zber, úprava a dodávka vody (približne 2 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 2 % zamestnancov),
- Poštové služby a služby kuriérov (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Rimavská Sobota, Košice, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Košice, Bratislava, Rimavská Sobota, Banská Bystrica.

Tabuľka 46: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v odvetvovo-regionálnej štruktúre Spišská Nová Ves

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Špecializované stavebné práce	2 344	559	31,3%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 025	-160	-13,5%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	456	-171	-27,3%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	417	30	7,8%
Ostatné osobné služby	343	126	58,1%
Činnosti členských organizácií	332	286	621,7%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	329	14	4,4%
Lesníctvo a ťažba dreva	312	-104	-25,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	301	133	79,2%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	284	116	69,0%
Právne a účtovnícke činnosti	278	8	3,0%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	254	77	43,5%
Výstavba budov	246	32	15,0%
Pozemná doprava a doprava potrubím	229	7	3,2%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	216	13	6,4%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	216	158	272,4%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	210	29	16,0%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	209	-14	-6,3%
Vzdelávanie	208	25	13,7%
Zdravotníctvo	187	-2	-1,1%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	168	27	19,1%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	146	54	58,7%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	143	-8	-5,3%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	127	38	42,7%
Reklama a prieskum trhu	110	21	23,6%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	100	25	33,3%
Ubytovanie	90	1	1,1%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	78	-34	-30,4%
Výroba potravín	77	26	51,0%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	74	0	0,0%
Iná výroba	69	-1	-1,4%
Výroba odevov	65	-8	-11,0%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	63	0	0,0%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	59	4	7,3%
Informačné služby	56	1	1,8%
Poštové služby a služby kuriérov	36	27	300,0%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	36	9	33,3%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	34	17	100,0%
Nakladateľské činnosti	34	-20	-37,0%
Sociálna práca bez ubytovania	27	-13	-32,5%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	25	1	4,2%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	24	9	60,0%
Výroba textilu	23	-4	-14,8%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	23	2	9,5%
Výroba elektrických zariadení	21	4	23,5%
Výroba nábytku	21	-3	-12,5%
Prenájom a lízing	20	0	0,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 – 2016	Relatívna zmena 2021 – 2016
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	20	4	25,0%
Veterinárne činnosti	19	-1	-5,0%
Výroba nápojov	17	13	325,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	17	5	41,7%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	15	-9	-37,5%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	15	4	36,4%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	15	5	50,0%
Inžinierske stavby	13	-1	-7,1%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	13	-13	-50,0%
Bezpečnostné a pátracie služby	12	0	0,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	11	4	57,1%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	9	3	50,0%
Výroba a spracovanie kovov	8	7	700,0%
Sprostredkovanie práce	7	1	16,7%
Výroba papiera a papierových výrobkov	6	-1	-14,3%
Telekomunikácie	6	2	50,0%
Vedecký výskum a vývoj	5	0	0,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	4	1	33,3%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	4	-2	-33,3%
Čistenie a odvod odpadových vôd	4	1	33,3%
Iná ťažba a dobývanie	3	-2	-40,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	3	-1	-25,0%
Zber, úprava a dodávka vody	3	-1	-25,0%
Rybolov a akvakultúra	2	-1	-33,3%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	2	0	0,0%
Letecká doprava	1	1	x
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

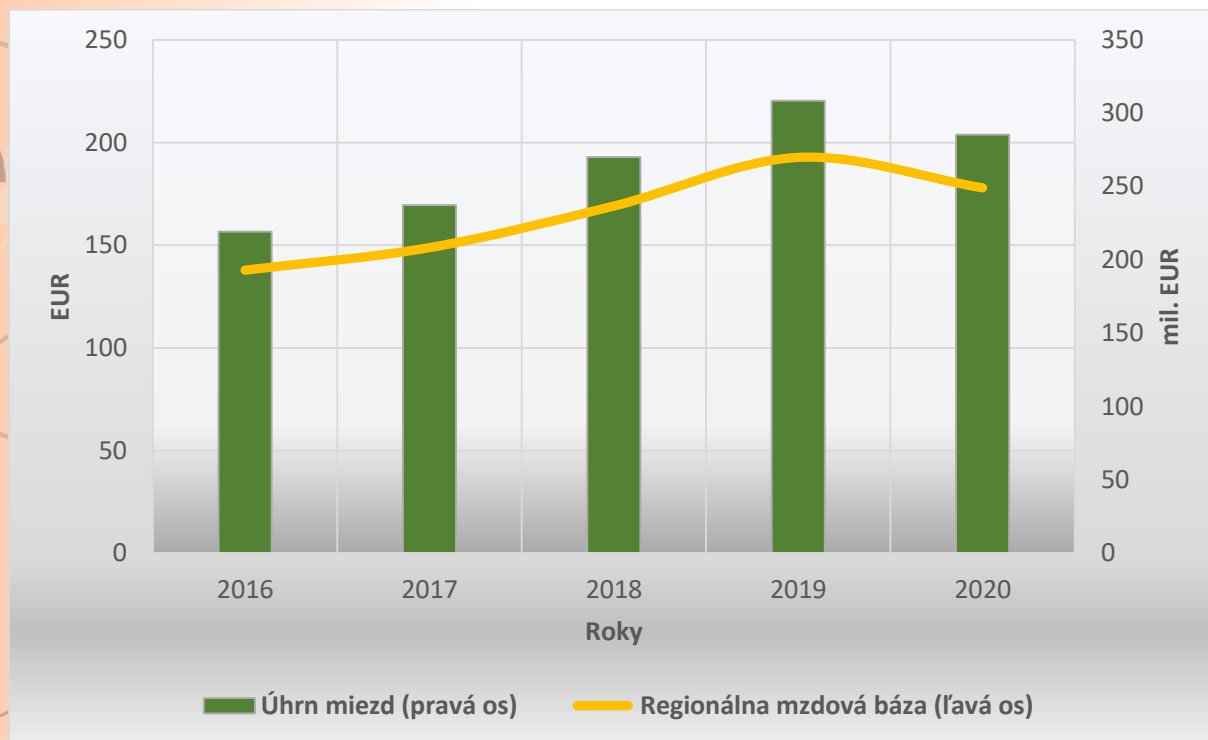
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Špecializované stavebné práce vykonávalo v roku 2021 ako prevládajúcu činnosť viac než 2 300 ekonomických subjektov z daného kooperačného regiónu. Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov združoval viac ako 1 000 subjektov. Ďalšie divízie ekonomických činností už boli početnosťou nižšie ako 500 subjektov, najpočetnejšie z nich boli Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení a Ostatné osobné služby. Absolútne prírastky počtu ekonomických

subjektov boli najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác, Činností členských organizácií, Športových, zábavných a rekreačných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 42: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v odvetvovo-regionálnej štruktúre Spišská Nová Ves za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Spišská Nová Ves dosiahol svoje maximum v roku 2019, kedy tento úhrn predstavoval viac ako 308 mil. EUR, čo je v rámci SR priemerná hodnota. Oproti minimu z roku 2016 úhrn miezd vzrástol o viac ako 89 mil. EUR. Od roku 2016 vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 30 %. Regionálna mzdová báza narástla o 29 %, pričom v oboch prípadoch išlo o priemerný nárast. Avšak v absolútnom vyjadrení nárast o cca 40 EUR možno charakterizovať ako nízky. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 bolo cca 193 EUR, čo je taktiež nízka hodnota a nízke bolo aj minimum z roku 2016, a to cca 138 EUR. Po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 prišlo k poklesu regionálnej mzdovej bázy o 8 %.

Tabuľka 47: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Spišská Nová Ves k 15. 9. 2021

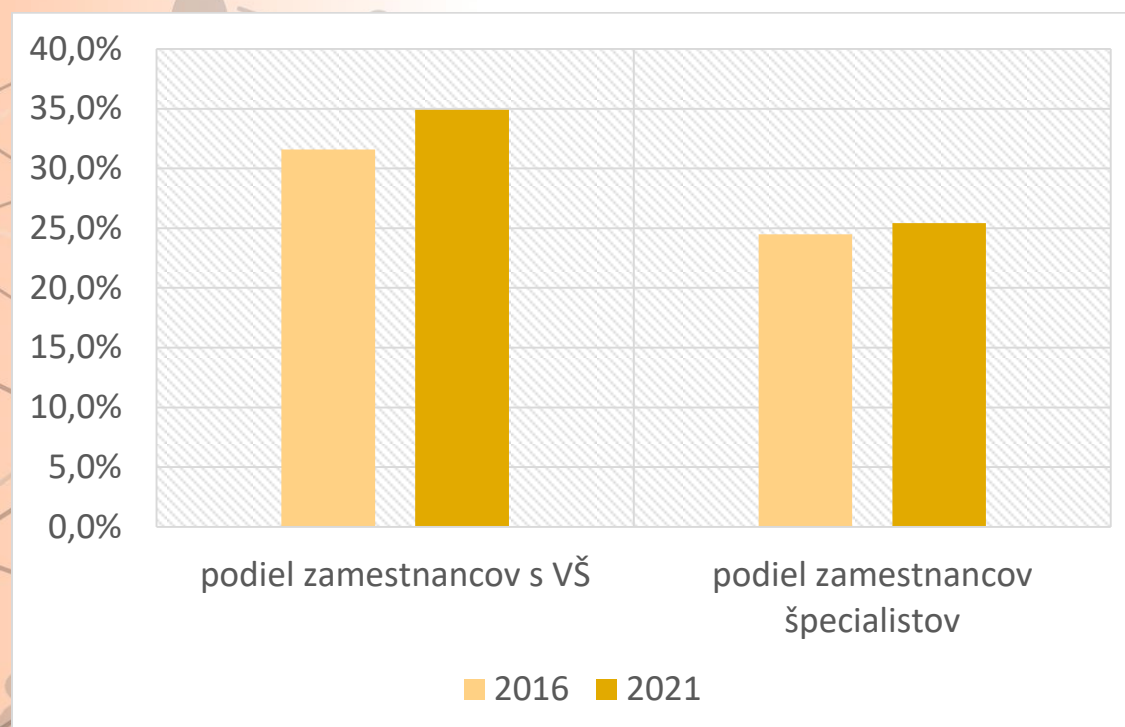
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	12,2%

praktická sestra	6,6%
hotelová akadémia	3,7%
obchodná akadémia	3,6%
masér	3,5%
podnikanie v remeslách a službách	3,3%
informačné a sieťové technológie	3,3%
výroba konfekcie	3,1%
stavebná výroba	2,8%
strojárstvo	2,7%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Spišská Nová Ves sú technické odbory menej početné. Významnejší podiel žiakov sa nachádza v nasledovných technických odboroch: informačné a sieťové technológie, výroba konfekcie, stavebná výroba a strojárstvo.

Graf 43: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Spišská Nová Ves za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Spišská Nová Ves vidieť počas sledovaného obdobia vysoké podiely vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov aj zamestnancov pracujúcich na

pozíciách špecialistov. Zvýšenie podielu špecialistov tu však bolo druhé najnižšie v rámci SR, dosiahlo len 0,9 p. b. na konečnú hodnotu 25,4 % v roku 2021. Podiel vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov (34,9 %) aj dynamika ich rastu (nárast o 3,3 p. b.) boli oproti špecialistom výrazne vyššie.

V rámci kooperačného regiónu **Spišská Nová Ves** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 14 % zamestnancov),
- Vzdelávanie (približne 14 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení (približne 10 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 8 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti členských organizácií (približne 3 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 3 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby (3 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 2 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to približne 2 %,
- Výroba elektrických zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 2 % zamestnancov),
- Iná ťažba a dobývanie (približne 2 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (približne 2 %).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Košice, Poprad, Prešov, Bratislava, Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín, Rožňava. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Poprad, Bratislava, Košice, Prešov, Žilina, Banská Bystrica.

Tabuľka 48: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Poprad

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	6 401	1 892	42,0%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 803	-160	-8,2%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1 450	278	23,7%
Lesníctvo a ťažba dreva	1 204	-128	-9,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 030	-379	-26,9%
Výstavba budov	784	53	7,3%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	756	379	100,5%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	698	219	45,7%
Ostatné osobné služby	681	143	26,6%
Právne a účtovnícke činnosti	670	-8	-1,2%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	651	-7	-1,1%
Činnosti členských organizácií	648	561	644,8%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	608	80	15,2%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	577	118	25,7%
Ubytovanie	537	85	18,8%
Pozemná doprava a doprava potrubím	515	28	5,7%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	470	36	8,3%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	424	156	58,2%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	419	261	165,2%
Vzdelávanie	404	20	5,2%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	375	76	25,4%
Zdravotníctvo	368	-16	-4,2%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	356	51	16,7%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	354	149	72,7%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	298	145	94,8%
Reklama a prieskum trhu	282	58	25,9%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	232	29	14,3%
Informačné služby	167	2	1,2%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba potravín	147	34	30,1%
Výroba odevov	140	-8	-5,4%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	126	45	55,6%
Iná výroba	124	12	10,7%
Prenájom a lízing	123	16	15,0%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	123	1	0,8%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	120	-2	-1,6%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	89	13	17,1%
Nakladateľské činnosti	74	-23	-23,7%
Poštové služby a služby kuriérov	67	32	91,4%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	63	-2	-3,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	62	-25	-28,7%
Výroba textilu	55	1	1,9%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	55	39	243,8%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	54	8	17,4%
Sociálna práca bez ubytovania	53	-9	-14,5%
Výroba strojov a zariadení i. n.	47	2	4,4%
Výroba elektrických zariadení	46	12	35,3%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	44	2	4,8%
Bezpečnostné a pátracie služby	40	-6	-13,0%
Výroba výrobkov z gumených a plastových	38	-6	-13,6%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	37	-2	-5,1%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	35	5	16,7%
Veterinárne činnosti	33	5	17,9%
Výroba a spracovanie kovov	31	26	520,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	31	15	93,8%
Inžinierske stavby	31	-5	-13,9%
Sprostredkovanie práce	26	3	13,0%
Výroba nápojov	25	6	31,6%
Výroba nábytku	24	-5	-17,2%
Výroba chemikálií a chemických produktov	19	5	35,7%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	18	3	20,0%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	16	-3	-15,8%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	12	-1	-7,7%
Vedecký výskum a vývoj	12	3	33,3%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	11	0	0,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	10	7	233,3%
Výroba papiera a papierových výrobkov	10	1	11,1%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	8	-1	-11,1%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Iná ťažba a dobývanie	6	0	0,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	6	3	100,0%
Telekomunikácie	6	-1	-14,3%
Vodná doprava	4	2	100,0%
Letecká doprava	4	1	33,3%
Rybolov a akvakultúra	3	1	50,0%
Zber, úprava a dodávka vody	3	1	50,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	3	1	50,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	2	0	0,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	2	0	0,0%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	1	x

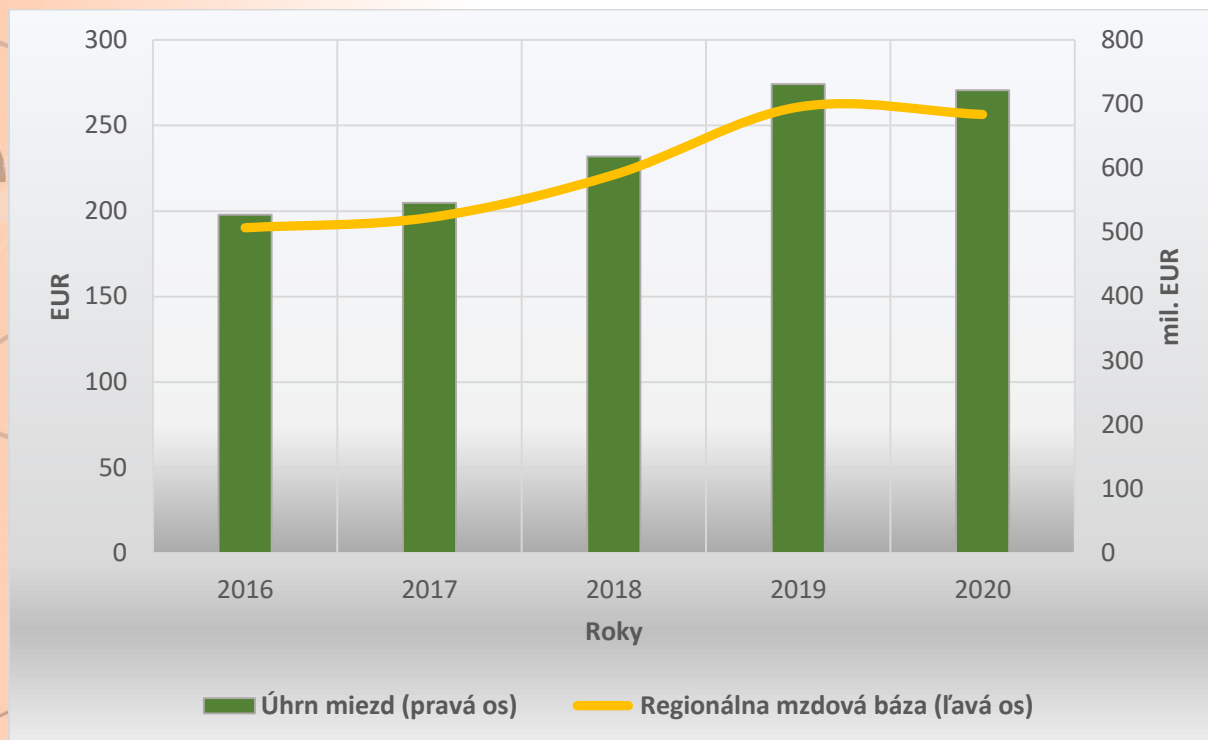
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Z hľadiska početnosti ekonomických subjektov v regióne dominovali Špecializované stavebné práce, ktoré v roku 2021 vykonávalo ako svoju prevládajúcu činnosť viac než 6 000 subjektov. Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov zahrňoval približne 1 800 subjektov. Ďalšie divízie ekonomických činností s početnosťou viac ako 1 000 subjektov v regióne boli: Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, Lesníctvo a ťažba dreva, Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli jednoznačne najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác, ďalej v rámci Činností členských organizácií, resp. Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 44: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Poprad za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Poprad dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2019, a to viac ako 731 mil. EUR, pričom túto hodnotu možno z celoslovenského aspektu zaradiť do priemeru. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje zvýšenie o takmer 204 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 37 %. Aj regionálna mzdová báza narástla, a to o 35%, pričom v rámci SR ide o priemernú dynamiku rastu. Ako priemerný možno charakterizovať aj nárast regionálnej mzdovej bázy v absolútnom vyjadrení, a to o 66 EUR. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2019 bolo na úrovni cca 261 EUR. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 190 EUR. Po roku 2019 z dôvodu pandémie COVID-19 prišlo k poklesu o 2 %.

Tabuľka 49: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Poprad k 15. 9. 2021

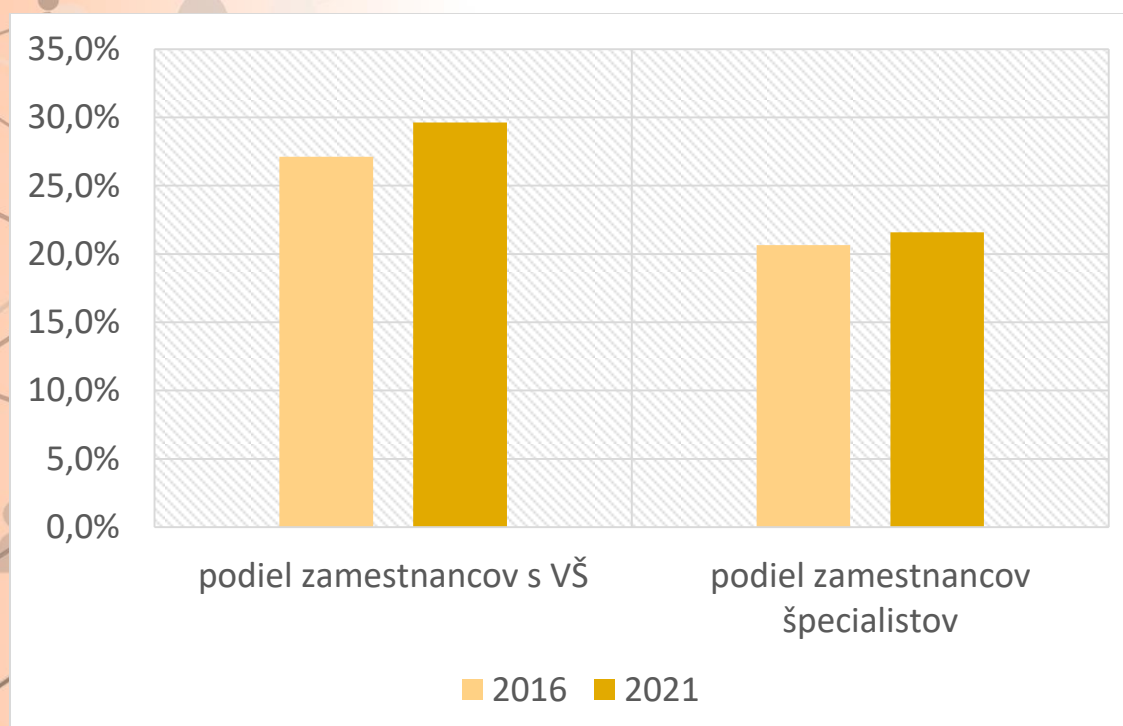
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
mechanik elektrotechnik	5,3%

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
obchodná akadémia	5,2%
kuchár	4,5%
hotelová akadémia	4,3%
čaušník, servírka	3,6%
podnikanie v remeslách a službách	3,4%
programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení	3,2%
praktická sestra	2,9%
informačné a digitálne technológie	2,8%
elektrotechnika	2,5%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

Štruktúru učebných odborov v kooperačnom regióne Poprad možno charakterizovať z hľadiska podielu technických a ostatných odborov ako vyváženú. Najpočetnejším odborom je mechanik elektrotechnik. Medzi ďalšie technické odbory v tomto regióne patria programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení, informačné a digitálne technológie a elektrotechnika.

Graf 45: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Poprad za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Poprad prišlo medzi rokmi 2016 a 2021 k nízkej dynamike podielu zamestnancov špecialistov, kedy prišlo k zvýšeniu z 20,6 % na 21,6 %. Pomerne nízka dynamika (nárast o 2,5 p. b.) bola aj u zamestnancov s vysokou školou a ich podiel v roku 2021 dosiahol 29,6 %. U oboch skupín zamestnancov ide v rámci SR o podpriemerné hodnoty.

V rámci kooperačného regiónu **Poprad** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 12 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 10 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (8 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 7 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba ostatných dopravných prostriedkov (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 3 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 3 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou (2 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 2 % zamestnancov),
- Ubytovanie (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (2 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 2 % zamestnancov),
- Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy (približne 2 %).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Spišská Nová Ves, Prešov, Liptovský Mikuláš, Bratislava, Košice, Púchov, Humenné. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Košice, Prešov, Spišská Nová Ves, Liptovský Mikuláš, Nitra, Banská Bystrica, Žilina.

Tabuľka 50: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Prešov

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	10 146	2 797	38,1%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	3 905	447	12,9%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	3 409	-149	-4,2%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	2 073	-785	-27,5%
Výstavba budov	1 486	95	6,8%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	1 324	578	77,5%
Ostatné osobné služby	1 309	303	30,1%
Činnosti členských organizácií	1 303	1 132	662,0%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	1 197	88	7,9%
Právne a účtovnícke činnosti	1 196	6	0,5%
Lesníctvo a ťažba dreva	1 189	-77	-6,1%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1 043	214	25,8%
Pozemná doprava a doprava potrubím	1 038	23	2,3%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1 018	-22	-2,1%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	1 004	388	63,0%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	793	45	6,0%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	758	107	16,4%
Zdravotníctvo	731	17	2,4%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	725	105	16,9%
Vzdelávanie	715	76	11,9%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	689	312	82,8%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	616	140	29,4%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	582	428	277,9%
Reklama a prieskum trhu	502	91	22,1%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	478	206	75,7%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	463	95	25,8%
Výroba odevov	443	-25	-5,3%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	417	0	0,0%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	307	60	24,3%
Výroba potravín	305	103	51,0%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	302	67	28,5%
Informačné služby	260	-29	-10,0%
Iná výroba	191	12	6,7%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	188	-1	-0,5%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	185	51	38,1%
Nakladateľské činnosti	144	-41	-22,2%
Sociálna práca bez ubytovania	140	11	8,5%
Prenájom a lízing	139	-17	-10,9%
Ubytovanie	138	11	8,7%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	135	10	8,0%
Výroba elektrických zariadení	124	18	17,0%
Výroba textilu	119	15	14,4%
Poštové služby a služby kuriérov	115	68	144,7%
Výroba strojov a zariadení i. n.	108	-4	-3,6%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	106	-12	-10,2%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	105	37	54,4%
Sprostredkovanie práce	100	16	19,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	96	50	108,7%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	94	33	54,1%
Inžinierske stavby	78	0	0,0%
Veterinárne činnosti	75	1	1,4%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	73	-14	-16,1%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	71	-5	-6,6%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	69	8	13,1%
Výroba nábytku	65	-8	-11,0%
Výroba a spracovanie kovov	57	45	375,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	50	16	47,1%
Bezpečnostné a pátracie služby	50	-9	-15,3%
Výroba kože a kožených výrobkov	49	3	6,5%
Výroba nápojov	44	21	91,3%
Starostlivosť v bytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	43	3	7,5%
Výroba chemikálií a chemických produktov	26	6	30,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	25	4	19,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	24	-9	-27,3%
Vedecký výskum a vývoj	21	4	23,5%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	20	1	5,3%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Telekomunikácie	19	-1	-5,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	18	13	260,0%
Iná ťažba a dobývanie	17	3	21,4%
Rybolov a akvakultúra	8	4	100,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	8	-3	-27,3%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	5	2	66,7%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	4	0	0,0%
Pomocné činnosti pri ťažbe	3	0	0,0%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	3	-3	-50,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	2	0	0,0%
Vodná doprava	2	2	x
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	-2	-66,7%
Zber, úprava a dodávka vody	1	-1	-50,0%
Letecká doprava	1	-2	-66,7%

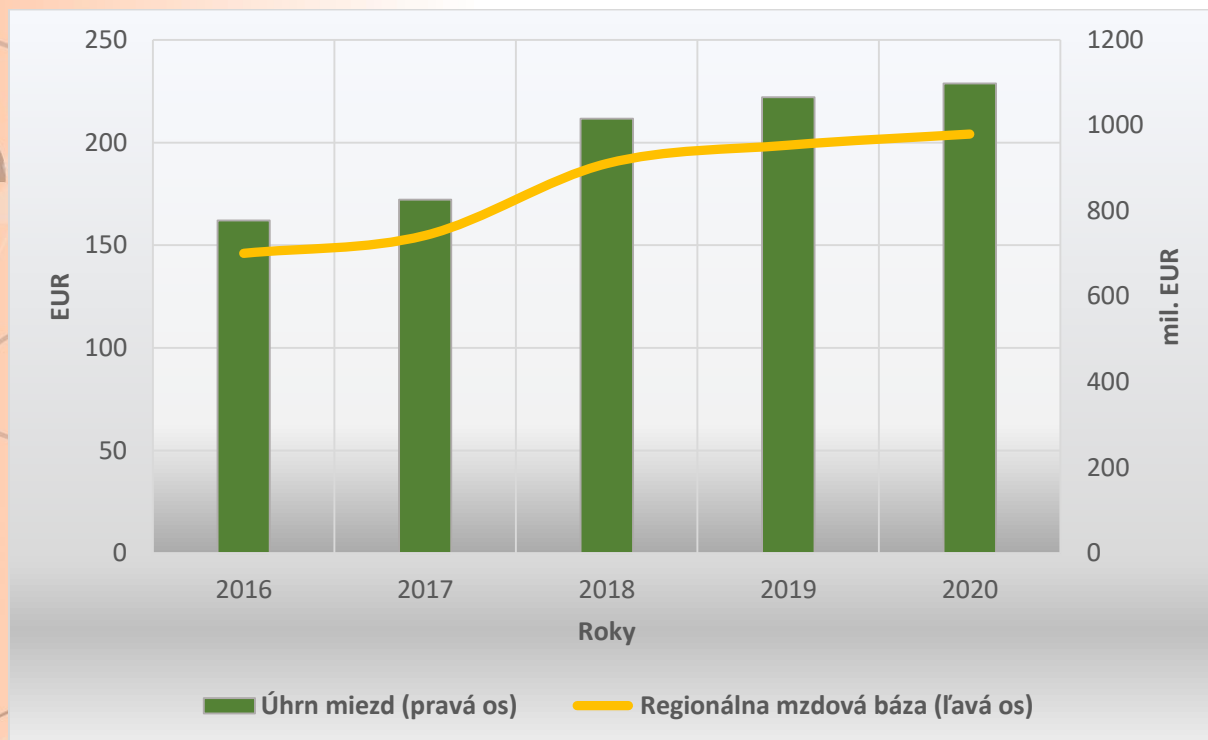
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

V regióne z hľadiska početnosti ekonomických subjektov v roku 2021 jednoznačne dominovali Špecializované stavebné práce, ktoré vykonávalo ako svoju prevládajúcu činnosť viac než 10 000 subjektov. Viac ako 3 000 subjektov združovala Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, resp. Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov. Taktiež absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli jednoznačne najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác. Ďalšie výrazné zvýšenie početnosti ekonomických subjektov nastalo v rámci Činností členských organizácií, resp. Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného operačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 46: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Prešov za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd dosiahol v odvetvovo regionálnej štruktúre Prešov svoje maximum v roku 2020, pričom to predstavovalo takmer 1,1 mld. EUR a túto hodnotu možno v rámci SR označiť ako vysokú. Oproti minimu z roku 2016 úhrn miezd vzrástol o takmer 321 mil. EUR. Úhrn miezd v tomto regióne celkovo vzrástol o 41 % a regionálna mzdová báza narástla o 40 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne vysoký rast. Nárast o cca 58 EUR v absolútnom vyjadrení je však priemerný. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 v hodnote cca 204 EUR je na celoslovenskej úrovni nízke. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to 146 EUR. Aj napriek pandémie COVID-19 tu po roku 2019 prišlo k zvýšeniu regionálnej mzdovej bázy o 3 %.

Tabuľka 51: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Prešov k 15. 9. 2021

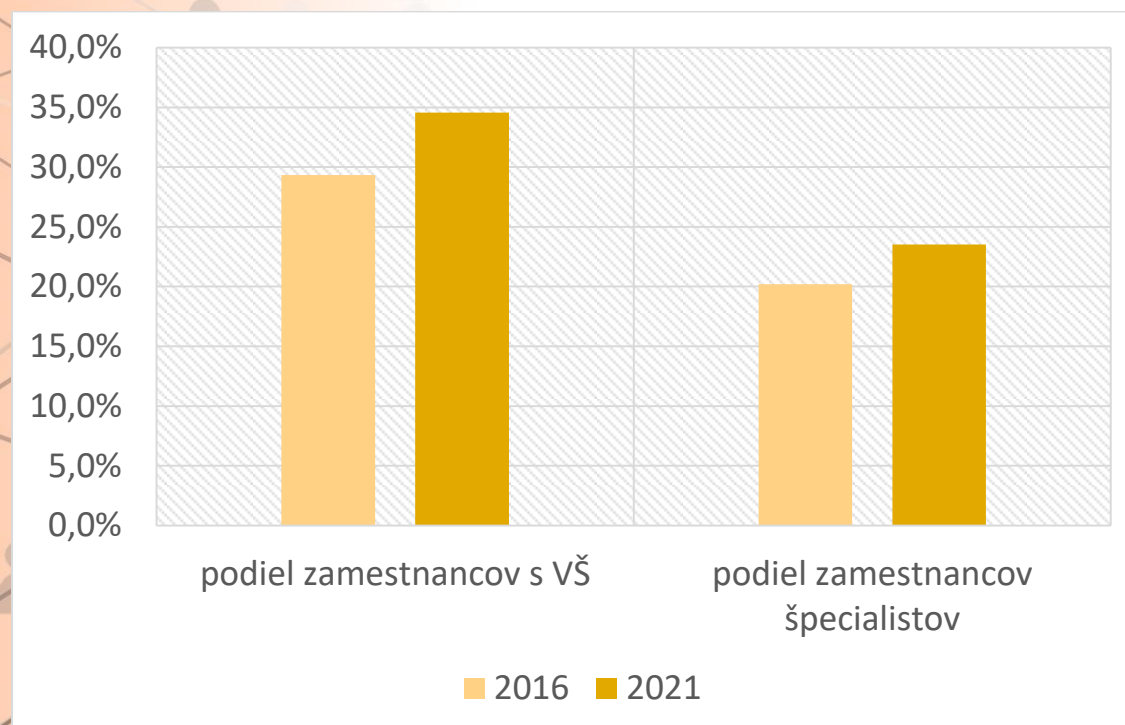
Odbor vzdelania	Podiel žiakov
praktická sestra	6,7%

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
hotelová akadémia	5,6%
obchodná akadémia	4,1%
elektrotechnika	4,1%
informačné a sieťové technológie	3,8%
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	3,6%
mechanik elektrotechnik	3,6%
kuchár	3,1%
stavitelstvo	3,0%
podnikanie v remeslách a službách	2,2%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Prešov prevažujú na prvých miestach netechnické odbory, následne je však kombinácia technických a netechnických odborov pomerne vyrovnaná, pričom medzi prvých desať odborov patria nasledovné technické odbory: elektrotechnika, informačné a sieťové technológie, mechanik elektrotechnik a stavitelstvo.

Graf 47: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Prešov za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

Aj v kooperačnom regióne Prešov vidieť výraznú disproporcionalitu medzi podielom zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním a podielom zamestnancov špecialistov, keďže podiel zamestnancov s VŠ je výrazne vyšší a dosiahol v roku 2021 podiel 34,6 %, čo je vysoká hodnota. Nárast zamestnancov v tejto kategórii oproti roku 2016 predstavoval 5,2 p. b., čo je druhá najvyššia hodnota spomedzi všetkých regiónov. Rast zamestnancov špecialistov bol priemerný (o 3,3 p. b.) a rovnako priemerný bol v roku 2021 aj ich podiel (23,5 %).

V rámci kooperačného regiónu **Prešov** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 13 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 12 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 9 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 7 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 5 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 3 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 2 % zamestnancov),
- Inžinierske stavby (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba odevov (približne 2 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Košice, Humenné, Spišská Nová Ves, Michalovce, Poprad. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Košice, Bratislava, Poprad, Humenné, Michalovce, Žilina, Nitra, Banská Bystrica.

Tabuľka 52: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Košice

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	4 990	-857	-14,7%
Špecializované stavebné práce	4 159	748	21,9%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	2 853	-1 380	-32,6%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2 152	28	1,3%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	2 094	964	85,3%
Právne a účtovnícke činnosti	1 793	92	5,4%
Činnosti členských organizácií	1 582	1 357	603,1%
Ostatné osobné služby	1 489	461	44,8%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 472	257	21,2%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1 279	269	26,6%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1 260	579	85,0%
Výstavba budov	1 231	246	25,0%
Pozemná doprava a doprava potrubím	1 182	309	35,4%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1 155	99	9,4%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	1 155	379	48,8%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	1 046	129	14,1%
Vzdelávanie	1 043	122	13,2%
Zdravotníctvo	925	14	1,5%
Reklama a prieskum trhu	839	257	44,2%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	824	61	8,0%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	789	551	231,5%
Lesníctvo a ťažba dreva	713	-57	-7,4%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	704	130	22,6%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	654	-26	-3,8%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	616	159	34,8%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	534	185	53,0%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	449	265	144,0%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	354	-15	-4,1%

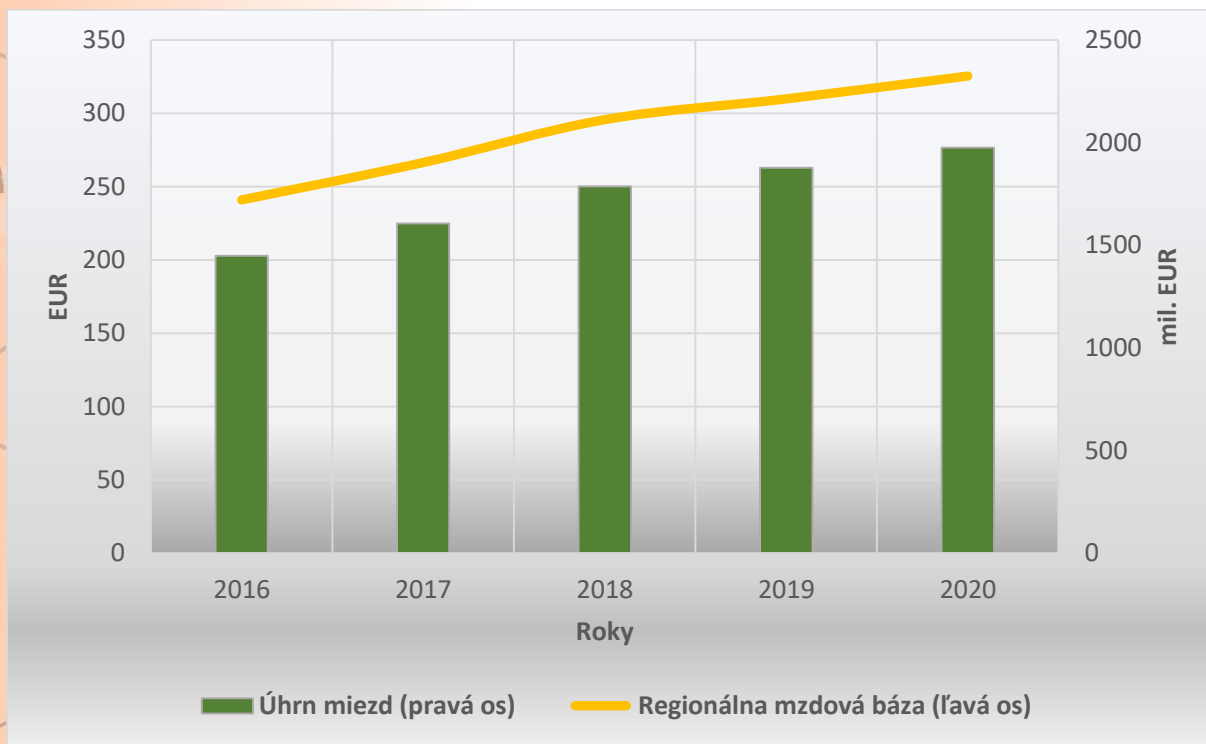
Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Informačné služby	303	52	20,7%
Výroba potravín	299	137	84,6%
Iná výroba	280	36	14,8%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	259	2	0,8%
Výroba odevov	238	9	3,9%
Prenájom a lízing	226	46	25,6%
Nakladateľské činnosti	215	-49	-18,6%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	213	-2	-0,9%
Poštové služby a služby kuriérov	212	142	202,9%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	181	65	56,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	173	67	63,2%
Ubytovanie	171	38	28,6%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	160	94	142,4%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	153	7	4,8%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	145	16	12,4%
Sociálna práca bez ubytovania	131	-3	-2,2%
Výroba textilu	121	31	34,4%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	121	8	7,1%
Výroba elektrických zariadení	116	34	41,5%
Výroba strojov a zariadení i. n.	111	21	23,3%
Veterinárne činnosti	111	8	7,8%
Výroba nápojov	108	69	176,9%
Vedecký výskum a vývoj	101	29	40,3%
Výroba a spracovanie kovov	97	75	340,9%
Výroba výrobkov z gumených a plastových materiálov	86	5	6,2%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	86	-9	-9,5%
Sprostredkovanie práce	73	20	37,7%
Inžinierske stavby	71	-8	-10,1%
Bezpečnostné a pátracie služby	68	-13	-16,0%
Výroba nábytku	57	-18	-24,0%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	57	7	14,0%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	53	9	20,5%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	45	-68	-60,2%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	41	13	46,4%
Výroba chemikálií a chemických produktov	35	16	84,2%
Iná ťažba a dobývanie	33	15	83,3%
Telekomunikácie	33	-2	-5,7%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	26	1	4,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	19	7	58,3%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba papiera a papierových výrobkov	18	6	50,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	17	5	41,7%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	12	-3	-20,0%
Rybolov a akvakultúra	8	2	33,3%
Zber, úprava a dodávka vody	5	1	25,0%
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	5	2	66,7%
Letecká doprava	5	3	150,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	4	2	100,0%
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	4	-1	-20,0%
Pomocné činnosti pri ťažbe	2	1	100,0%
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	2	1	100,0%
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

V roku 2021 pôsobilo v danom v regióne takmer 5 000 ekonomických subjektov v rámci divízie ekonomických činností Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, nasledovanej Špecializovanými stavebnými prácami, ktoré zastrešovali približne 4 200 subjektov. Viac ako 2 000 subjektov tvorilo ekonomickú základňu v rámci divízií: Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení, Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Činností členských organizácií, Administratívnych, pomocných kancelárskych a iných obchodných pomocných činností, Špecializovaných stavebných prác, Počítačového programovania, poradenstva a súvisiacich služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa economickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 48: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Košice za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Košice dosiahol úhrn miezd svoje maximum v roku 2020, a to takmer 2 mld. EUR, pričom táto hodnota je druhá najvyššia v rámci všetkých regiónov v SR. Oproti minimu, ktoré bolo v tomto regióne dosiahnuté v roku 2016, ide o nárast vo výške viac ako 526 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o cca 36 % a regionálna mzdová báza narástla o 35 %, čo možno v oboch prípadoch na celoslovenské pomery označiť za priemerný nárast. V absolútnom vyjadrení nárast predstavoval cca 84 EUR, čo možno charakterizovať ako výrazné zvýšenie. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni približne 325 EUR sa dá v rámci SR považovať za priemerné. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 241 EUR. Aj napriek pandémie COVID-19 prišlo po roku 2019 ku zvýšeniu regionálnej mzdovej bázy o 5 %.

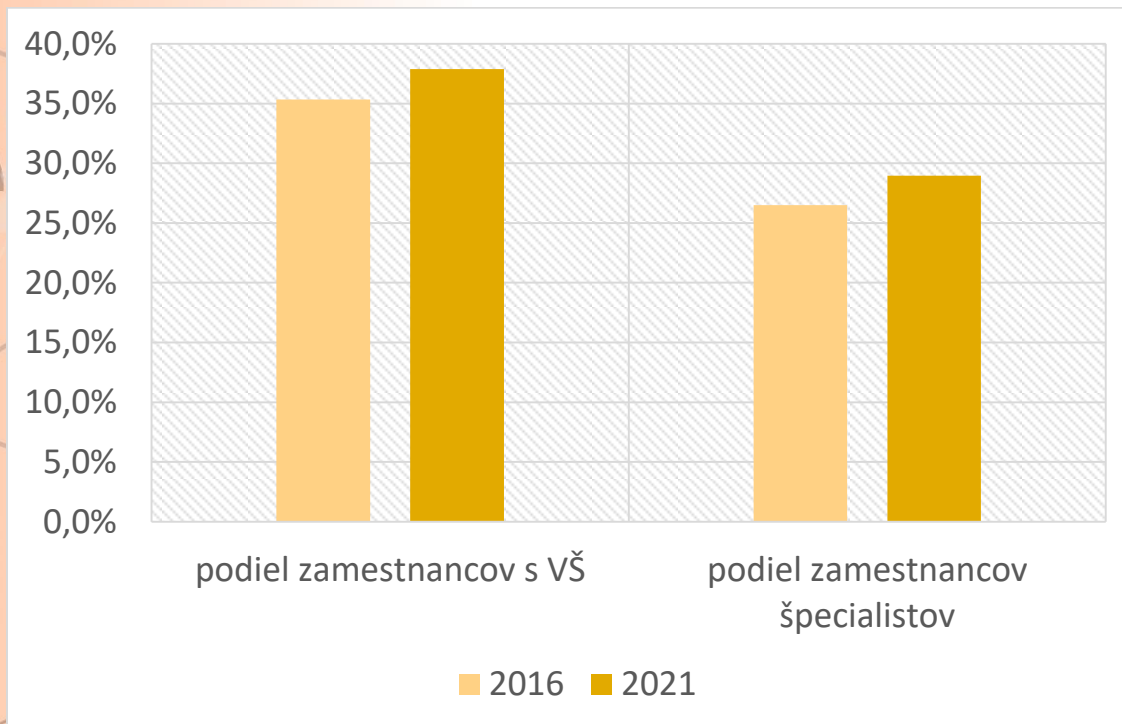
Tabuľka 53: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Košice k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	7,7%
informačné a sieťové technológie	4,7%
výroba konfekcie	4,6%
stavebná výroba	4,0%
obchodná akadémia	3,6%
praktická sestra	3,3%
kuchár	2,5%
mechanik elektrotechnik	2,5%
obchodná akadémia - bilingválne štúdium	2,3%
elektrotechnika	2,2%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Košice je vyvážená štruktúra technických a netechnických učebných odborov. Z tých technických sú z hľadiska počtu žiakov najpočetnejšie informačné a sieťové technológie, výroba konfekcie a stavebná výroba. Medzi početné technické odbory možno zaradiť aj mechanik elektrotechnik a elektrotechnika.

Graf 49: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Košice za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Košice bol v roku 2021 druhý najvyšší podiel zamestnancov špecialistov spomedzi všetkých regiónov v SR, pričom tento podiel dosiahol 29,0 %. V roku 2021 bol v tomto regióne aj vysoký podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, a to 37,9 %, čo bola tretia najvyššia hodnota. Oproti roku 2016 sa podiel týchto zamestnancov v oboch prípadoch zvýšil o 2,5 p. b.

V rámci kooperačného regiónu **Košice** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 14 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 9 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 7 % zamestnancov),
- Výroba a spracovanie kovov (približne 7 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 6 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 5 % zamestnancov),

- Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby (cca 4 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov (približne 3 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 3 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 2 % zamestnancov),
- Ubytovanie (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti v oblasti nehnuteľností (približne 2 % zamestnancov),
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (približne 1 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Prešov, Michalovce, Spišská Nová Ves, Humenné, Rožňava, Bratislava, Poprad. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Prešov, Levice, Spišská Nová Ves, Michalovce, Banská Bystrica.

Tabuľka 54: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Michalovce

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 494	707	89,8%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1 028	-150	-12,7%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	542	-273	-33,5%
Ostatné osobné služby	497	160	47,5%
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	490	84	20,7%
Činnosti členských organizácií	355	317	834,2%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	341	24	7,6%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	300	136	82,9%
Právne a účtovnícke činnosti	289	20	7,4%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	255	29	12,8%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	252	-1	-0,4%
Výstavba budov	241	85	54,5%
Pozemná doprava a doprava potrubím	225	33	17,2%
Zdravotníctvo	214	3	1,4%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	194	45	30,2%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	183	44	31,7%
Vzdelávanie	176	3	1,7%
Lesníctvo a ťažba dreva	172	4	2,4%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	165	-15	-8,3%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	162	34	26,6%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	152	120	375,0%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	141	72	104,3%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	138	56	68,3%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	131	2	1,6%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	120	30	33,3%
Reklama a prieskum trhu	120	27	29,0%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	103	20	24,1%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	74	7	10,4%
Výroba potravín	70	42	150,0%
Výroba odevov	57	18	46,2%
Poštové služby a služby kuriérov	56	38	211,1%
Iná výroba	54	3	5,9%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	49	8	19,5%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	49	8	19,5%
Sociálna práca bez ubytovania	48	-89	-65,0%
Ubytovanie	45	5	12,5%
Informačné služby	45	0	0,0%
Nakladateľské činnosti	44	-3	-6,4%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	28	6	27,3%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	26	6	30,0%
Veterinárne činnosti	26	5	23,8%
Výroba textilu	25	5	25,0%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	25	16	177,8%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	23	-4	-14,8%
Výroba elektrických zariadení	23	11	91,7%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	21	-1	-4,5%
Prenájom a lízing	20	-2	-9,1%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	18	3	20,0%
Výroba nápojov	17	7	70,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	16	-4	-20,0%
Výroba strojov a zariadení i. n.	15	7	87,5%
Sprostredkovanie práce	15	-1	-6,3%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	15	1	7,1%
Výroba nábytku	13	-2	-13,3%
Bezpečnostné a pátracie služby	13	1	8,3%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	12	4	50,0%
Inžinierske stavby	11	-6	-35,3%
Výroba papiera a papierových výrobkov	8	-1	-11,1%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	8	-14	-63,6%
Výroba chemikálií a chemických produktov	7	-2	-22,2%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	5	1	25,0%
Vedecký výskum a vývoj	5	-2	-28,6%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	5	1	25,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	5	0	0,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	4	1	33,3%
Čistenie a odvod odpadových vôd	4	2	100,0%
Telekomunikácie	4	-2	-33,3%
Rybolov a akvakultúra	2	-1	-33,3%
Iná ťažba a dobývanie	2	2	x
Výroba kože a kožených výrobkov	2	1	100,0%
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	2	0	0,0%
Výroba a spracovanie kovov	1	0	0,0%
Vodná doprava	1	1	x
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	-1	-50,0%

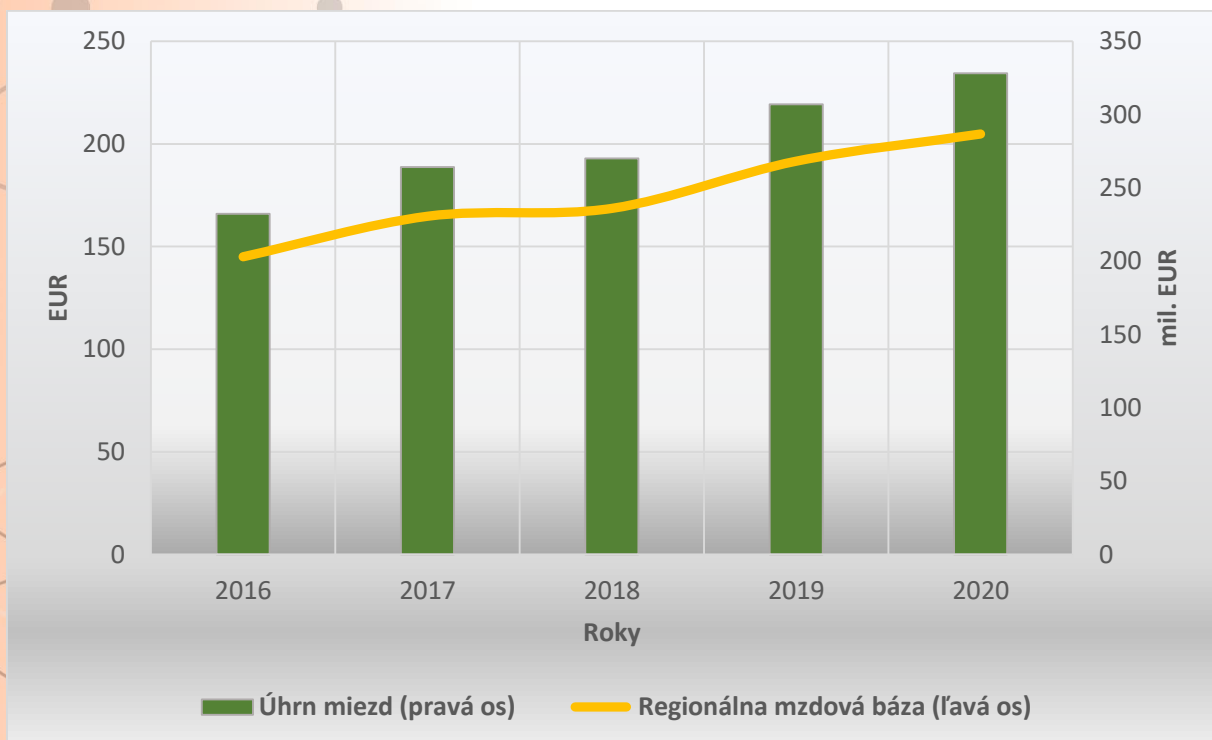
Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Špecializované stavebné práce, ako aj Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, boli divízie ekonomických činností, v rámci ktorých v roku 2021 pôsobilo v danom v regióne viac ako 1 000 ekonomických subjektov. Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov zahrňoval viac ako 500 subjektov a Ostatné služby túto hranicu tesne atakovali. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác, Činností členských organizácií, ako aj Osobných služieb.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 50: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Michalovce za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Maximálna výška úhrnu miezd v kooperačnom regióne Michalovce bola dosiahnutá v roku 2020, kedy to bolo cca 328 mil. EUR, čo je z regionálneho aspektu v rámci SR priemerná hodnota. Vzhľadom k minimu z roku 2016 ide o nárast takmer 96 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd aj regionálna mzdová báza o 41 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako relatívne vysoký nárast. V absolútnom vyjadrení možno nárast o cca 60 EUR charakterizovať ako priemerný. Maximum dosiahla regionálna mzdová báza v roku 2020 a jej úroveň približne 205 EUR možno na celoslovenskej úrovni charakterizovať ako nízku. Jej minimum z roku 2016 bolo cca 145 EUR. Aj napriek

pandémii COVID-19 prišlo po roku 2019 k výraznejšiemu zvýšeniu regionálnej mzdovej bázy, a to o 7 %.

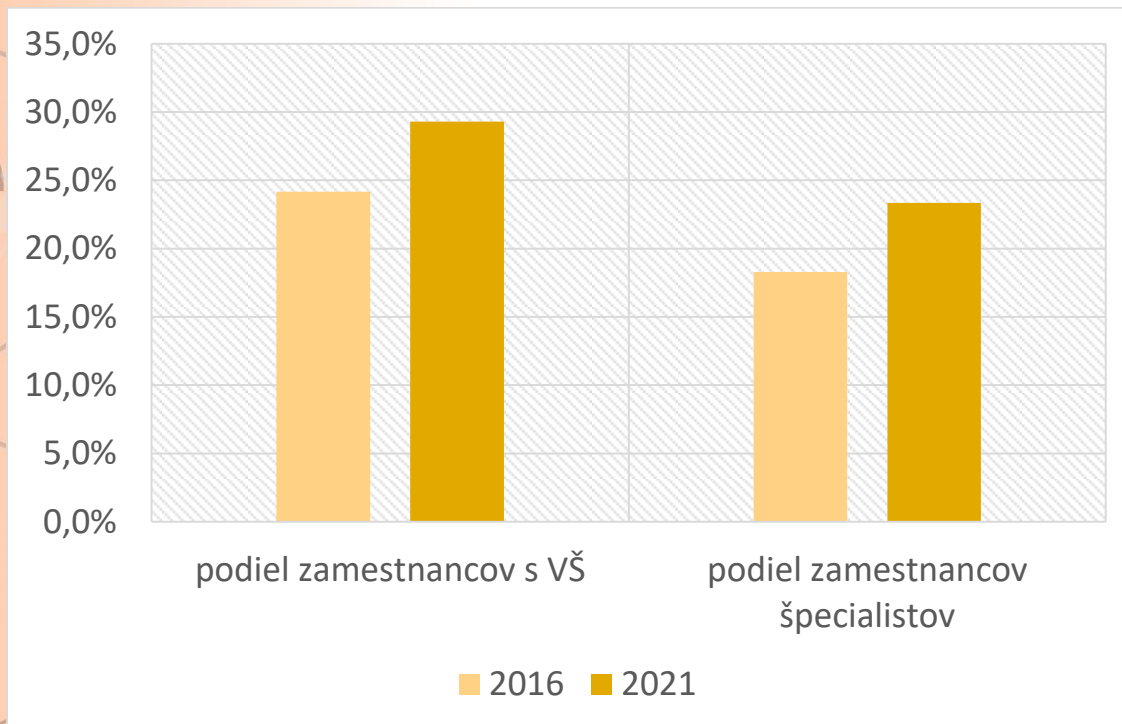
Tabuľka 55: Najpočetnejšie odbory vzdelania na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Michalovce k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
praktická sestra	11,8%
obchodná akadémia	7,2%
hotelová akadémia	6,4%
informačné a sieťové technológie	5,1%
kuchár	4,6%
farmaceutický laborant	3,8%
podnikanie v remeslách a službách	3,7%
masér	3,5%
čašník, servírka	3,2%
autoopravár - mechanik	3,2%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Michalovce patria technické odbory medzi menej početné, pričom prvý technický odbor sa nachádza na štvrtom mieste, konkrétne ide o informačné a sieťové technológie. Ďalej sem možno zaradiť odbory farmaceutický laborant a autoopravár – mechanik.

Graf 51: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Michalovce za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

V odvetvovo-regionálnej štruktúre Michalovce tvorí špecifikum dynamický nárast podielu zamestnancov špecialistov aj zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, ktorý medzi rokmi 2016 a 2021 dosiahol v oboch prípadoch 5,1 p. b. a súčasne v oboch prípadoch išlo o tretí najrýchlejší rast v SR. V roku 2021 bol podiel zamestnancov s VŠ 29,3 % a podiel zamestnancov špecialistov 23,3 %.

V rámci kooperačného regiónu **Michalovce** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 14 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 11 % zamestnancov),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 8 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 7 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),

- Iná výroba (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov (približne 4 % zamestnancov),
- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 4 % zamestnancov),
- Ubytovanie (približne 4 % zamestnancov),
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 4 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 3 % zamestnancov),
- Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov (približne 2 %),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 2 % zamestnancov),
- Skladové a pomocné činnosti v doprave (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 2 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), 2 % zamestnancov,
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (približne 2 % zamestnancov),
- Zber, úprava a dodávka vody (približne 2 % zamestnancov),
- Výroba elektrických zariadení (približne 1 % zamestnancov),
- Výstavba budov (približne 1 % zamestnancov),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 1 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného kooperačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Košice, Humenné, Prešov. Na druhej strane obyvatelia z daného kooperačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Košice, Bratislava, Prešov, Humenné, Žilina.

Tabuľka 56: Dynamika počtu ekonomických subjektov v rokoch 2016 a 2021 v kooperačnom regióne Humenné

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Špecializované stavebné práce	1 693	593	53,9%
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	766	-55	-6,7%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku	715	0	0,0%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	688	89	14,9%
Lesníctvo a ťažba dreva	480	-18	-3,6%
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	404	-198	-32,9%
Ostatné osobné služby	320	79	32,8%
Právne a účtovnícke činnosti	294	-8	-2,6%
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	268	3	1,1%
Činnosti členských organizácií	266	235	758,1%
Výstavba budov	240	48	25,0%
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	238	119	100,0%
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	235	129	121,7%
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	216	5	2,4%
Zdravníctvo	208	-28	-11,9%
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	206	38	22,6%
Pozemná doprava a doprava potrubím	200	-9	-4,3%
Vzdelávanie	160	4	2,6%
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	141	64	83,1%
Činnosti v oblasti nehnuteľností	140	10	7,7%
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	132	7	5,6%
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	127	24	23,3%
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	126	92	270,6%
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	121	0	0,0%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	110	32	41,0%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	105	29	38,2%
Reklama a prieskum trhu	87	22	33,8%
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	81	18	28,6%
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	77	21	37,5%
Informačné služby	61	-1	-1,6%
Výroba strojov a zariadení i. n.	56	12	27,3%
Výroba potravín	54	12	28,6%
Výroba odevov	52	0	0,0%
Iná výroba	52	-12	-18,8%
Sociálna práca bez ubytovania	51	-4	-7,3%
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	39	-3	-7,1%
Poštové služby a služby kuriérov	33	19	135,7%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	29	-6	-17,1%
Skladové a pomocné činnosti v doprave	29	-7	-19,4%
Výroba textilu	25	12	92,3%
Výroba elektrických zariadení	25	6	31,6%
Výroba nábytku	25	-4	-13,8%
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	24	2	9,1%

Názov divízie ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Stav 2021	Absolútna zmena 2021 - 2016	Relatívna zmena 2021 - 2016
Ubytovanie	23	-1	-4,2%
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	18	-1	-5,3%
Nakladateľské činnosti	18	-10	-35,7%
Prenájom a lízing	18	-8	-30,8%
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	17	-8	-32,0%
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	16	9	128,6%
Bezpečnostné a pátracie služby	16	0	0,0%
Výroba a spracovanie kovov	15	13	650,0%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	15	4	36,4%
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	14	1	7,7%
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií	12	-3	-20,0%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	10	0	0,0%
Výroba chemikálií a chemických produktov	7	1	16,7%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	3	75,0%
Sprostredkovanie práce	7	0	0,0%
Výroba nápojov	6	0	0,0%
Výroba papiera a papierových výrobkov	6	-2	-25,0%
Inžinierske stavby	6	-3	-33,3%
Veterinárne činnosti	6	0	0,0%
Iná ťažba a dobývanie	4	3	300,0%
Výroba kože a kožených výrobkov	4	-2	-33,3%
Telekomunikácie	4	0	0,0%
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	4	0	0,0%
Vedecký výskum a vývoj	3	2	200,0%
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	2	1	100,0%
Čistenie a odvod odpadových vôd	2	2	x
Rybolov a akvakultúra	1	-2	-66,7%
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	0	0,0%
Vodná doprava	1	0	0,0%
Činnosti herní a stávkových kancelárií	1	0	0,0%

Zdroj: Štatistický úrad SR – Register organizácií, vlastné spracovanie

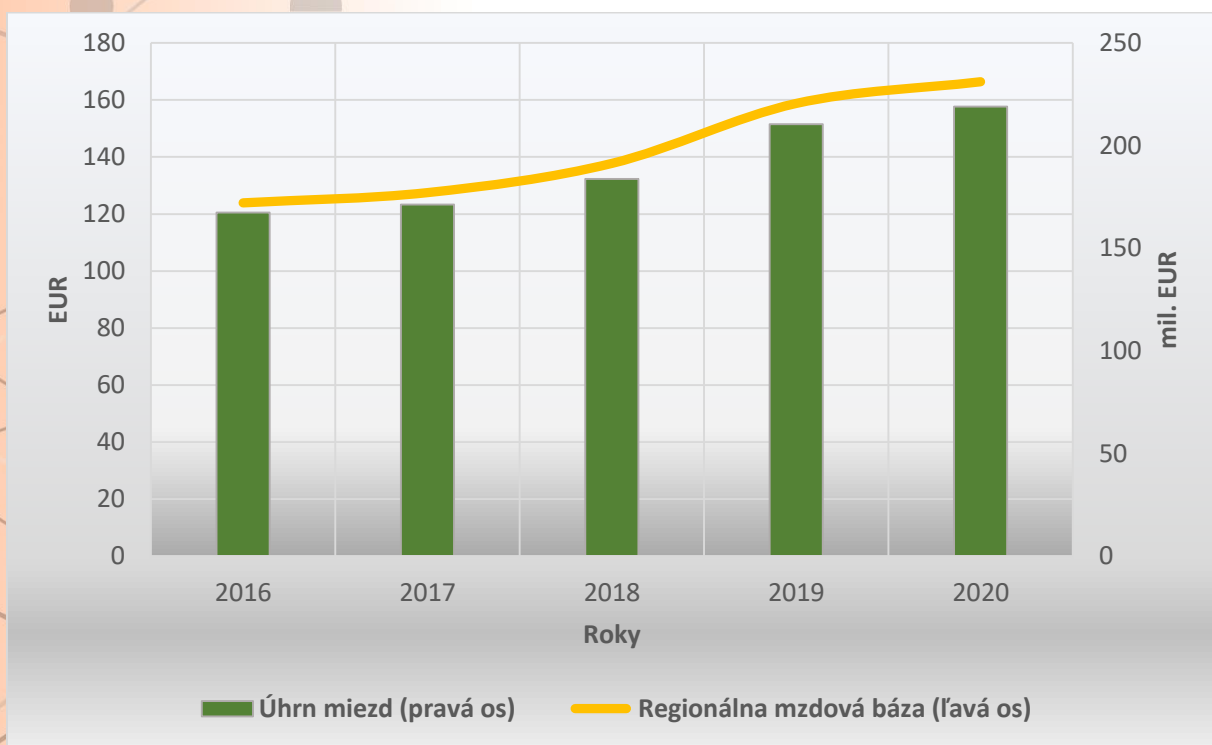
Vysvetlivka: (x) – zápis nie jemožný z logických dôvodov, v danej v divízii ekonomických činností sa vo východiskovom období nenachádzal ani jeden subjekt

Špecializované stavebné práce zastrešovali v roku 2021 v danom v regióne takmer 1 700 ekonomických subjektov. V divíziách ekonomických činností Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov, Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku ich pôsobilo viac ako 700, pričom túto hranicu ešte atakovala Výroba kovových konštrukcií

okrem strojov a zariadení. Absolútne prírastky počtu ekonomických subjektov boli najvýraznejšie v rámci Špecializovaných stavebných prác a Činností členských organizácií.

Vývoj regionálnej mzdovej bázy, vyjadrujúcej podiel miezd podľa ekonomickej činnosti zistených pracoviskovou metódou a počtu obyvateľov daného kooperačného regiónu, je zobrazený na nasledujúcom grafe, a to aj so zohľadnením zmien v cenovej hladine (inflácie) počas sledovaného obdobia.

Graf 52: Vývoj regionálnej mzdovej bázy v stálych cenách v kooperačnom regióne Humenné za roky 2016 až 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úhrn miezd v odvetvovo regionálnej štruktúre Humenné dosiahol svoje maximum v roku 2020, a to takmer 219 mil. EUR, pričom túto hodnotu možno v rámci SR označiť ako nízku. Oproti minimu z roku 2016 to predstavuje nárast o takmer 52 mil. EUR. Celkovo počas sledovaného obdobia vzrástol v tomto regióne úhrn miezd o 31 %. Regionálna mzdová báza rástla v rovnakom období mierne rýchlejšie, a to o 34 %, čo možno na celoslovenské pomery označiť ako priemerný rast. Avšak v absolútnom vyjadrení možno ako nízky charakterizovať

nárast o cca 42 EUR. Maximum regionálnej mzdovej bázy z roku 2020 na úrovni približne 166 EUR je v celoslovenskom kontexte nízke. V roku 2016 bolo dosiahnuté minimum, a to cca 124 EUR. Po roku 2019 aj napriek pandémie COVID-19 pokračoval rastúci trend regionálnej mzdovej bázy, a to o 5 %.

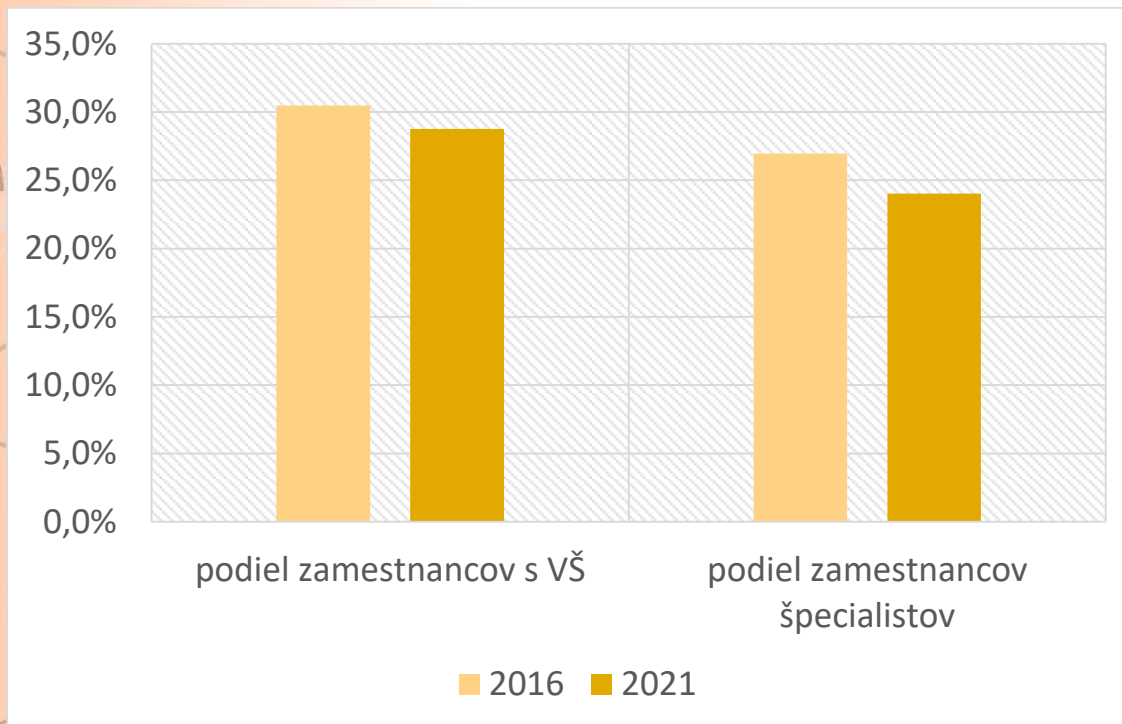
Tabuľka 57: Najpočetnejšie odbory vzdelania SOŠ na základe podielu žiakov v kooperačnom regióne Humenné k 15. 9. 2021

Odbor vzdelania	Podiel žiakov
učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo	12,5%
obchodná akadémia	10,1%
praktická sestra	9,4%
hotelová akadémia	5,5%
technické lýceum	4,3%
ochrana osôb a majetku	4,3%
autoopravár - mechanik	3,8%
kuchár	3,3%
elektrotechnika	3,0%
mechanik elektrotechnik	3,0%

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, vlastné spracovanie

V kooperačnom regióne Humenné dominujú netechnické odbory. Medzi najpočetnejšie technické odbory patria so značným odstupom technické lýceum, autoopravár – mechanik, elektrotechnika a mechanik elektrotechnik.

Graf 53: Porovnanie podielu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov a zamestnancov špecialistov v kooperačnom regióne Humenné za roky 2016 až 2021

Zdroj: Štvrťročný výkaz o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-04, vlastné spracovanie

Špecifikom v kooperačnom regióne Humenné je pokles podielu u oboch skupín zamestnancov, čiže aj u špecialistov aj u vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov. U žiadneho iného z regiónov sa nevyskytol medzi rokmi 2016 a 2021 pokles podielu zamestnancov u oboch skupín. V prípade vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov prišlo k poklesu z 30,5 % na 28,8 % a v prípade zamestnancov špecialistov bol pokles z 26,9 % na 24,0 %. Tým sa región dostal z nadpriemerných hodnôt do nízkych hodnôt.

V rámci kooperačného regiónu **Humenné** boli v roku 2021 alokované najvyššie počty zamestnancov v nasledovných odvetviach ekonomických činností:

- Vzdelávanie (približne 19 % zamestnancov),
- Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (cca 6 % zamestnancov),
- Zdravotníctvo (približne 6 % zamestnancov),
- Výroba potravín (približne 6 % zamestnancov),

- Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (približne 5 % zamestnancov),
- Sprostredkovanie práce (približne 4 % zamestnancov),
- Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku (4 %),
- Pozemná doprava a doprava potrubím (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (približne 3 % zamestnancov),
- Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť), a to cca 3 %,
- Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba textilu (približne 3 % zamestnancov),
- Výroba chemikálií a chemických produktov (približne 2 % zamestnancov),
- Lesníctvo a ťažba dreva (približne 2 % zamestnancov),
- Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov (cca 2 %),
- Výroba výrobkov z gumy a plastu (približne 2 % zamestnancov),
- Špecializované stavebné práce (približne 2 % zamestnancov),
- Činnosti reštaurácií a pohostinstiev (približne 2 % zamestnancov),
- Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov (cca 2 % zamestnancov).

Pracovná mobilita, či už denná, týždenná alebo dlhodobá, sa prejavovala najmä v počte tých zamestnancov, ktorých miesto výkonu práce sa nachádzalo v rámci daného operačného regiónu a súčasne mali miesto trvalého bydliska v nasledovných regiónoch: Prešov, Michalovce, Košice. Na druhej strane obyvatelia z daného operačného regiónu smerovali svoje presuny za prácou najmä do regiónov: Bratislava, Prešov, Košice, Michalovce, Poprad.

3. 3. DYNAMIKA REGIONÁLNEJ DISTRIBÚCIE ZRUČNOSTÍ ĽUDSKÝCH ZDROJOV POŽADOVANÝCH ZAMESTNÁVATEĽMI

Práve vedomosti a zručnosti sú dôležitým aspektom pri uplatnení sa na trhu práce. To čím človek disponuje, čo ovláda, predstavuje významnú konkurenčnú výhodu. Súčasne sa aj v regiónoch vytvárajú lokálne trhy práce, ktoré sú požiadavkami na tieto vedomosti a zručnosti špecifické. Táto podkapitola sa zameriava práve na vedomosti z pohľadu zamestnávateľov, ktoré sú pre zosúladenie potrieb na trhu práce dôležitejšie ako samotný názov zamestnania. Prichádza k zmene paradigmy chápania zamestnania, to možno charakterizovať ako odklon od tradičného hľadania človeka s určitou profesiou/remeslom, ku hľadaniu konkrétnych zručností, ktorými by mal daný jedinec disponovať. Pre potreby tejto podkapitoly bolo rozčlenených 22 základných všeobecných spôsobilostí. Jazykové a počítačové zručnosti sú v tejto podkapitole spracované samostatne.

Tabuľka 58: Zmena v štruktúre zamestnávateľmi požadovaných všeobecných spôsobilostí v rokoch 2018 a 2021

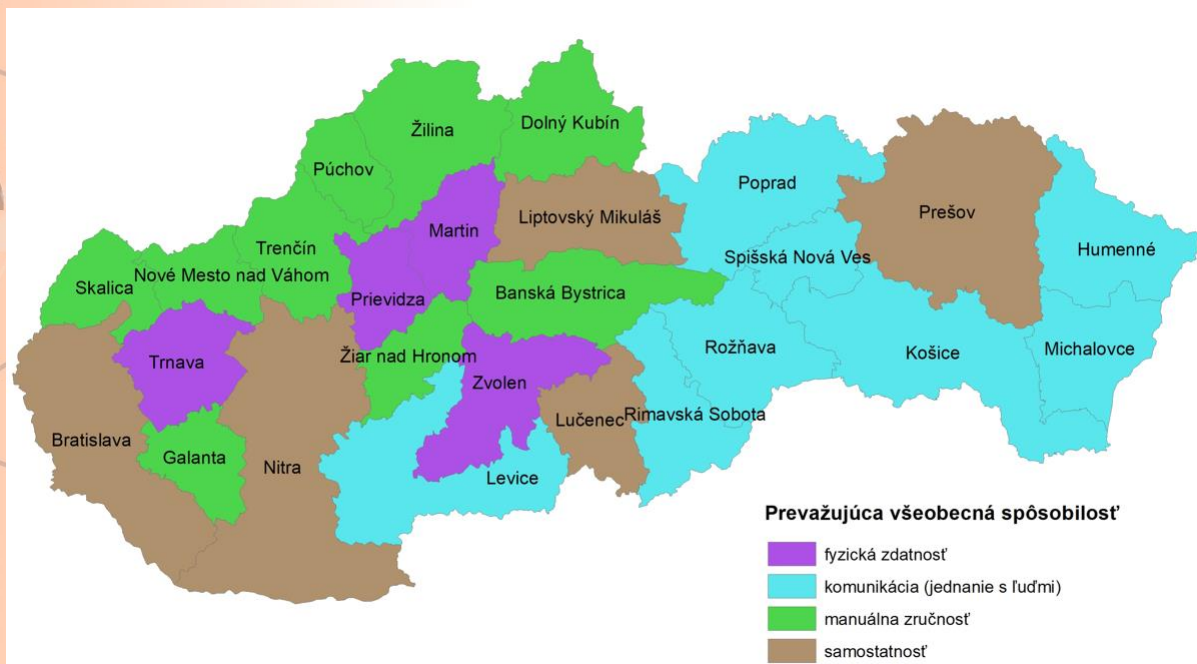
Názov všeobecnej spôsobilosti	2018	2021	Zmena
vedenie ľudí	0,7%	0,6%	-0,14 p. b.
organizovanie a plánovanie práce	3,4%	3,1%	-0,32 p. b.
motivovanie ľudí	0,5%	0,7%	0,24 p. b.
komunikácia (jednanie s ľuďmi)	9,4%	11,4%	2 p. b.
vyjednávanie	0,2%	0,2%	0,05 p. b.
prezentovanie	0,6%	0,6%	-0,08 p. b.
kultivovaný písomný prejav	0,9%	0,5%	-0,45 p. b.
kultivovaný slovný prejav, schopnosť vyjadrovania sa	2,8%	3,1%	0,27 p. b.
tímová práca	8,9%	7,5%	-1,36 p. b.
informačná gramotnosť	1,1%	1,4%	0,36 p. b.
analyzovanie a riešenie problémov	3,5%	5,5%	1,98 p. b.
rozhodovanie	1,3%	1,0%	-0,25 p. b.
pružnosť v myslení (adaptabilita, flexibilita, improvizáčne spôsobilosti)	4,3%	4,9%	0,52 p. b.
tvorivosť (kreativita)	0,7%	0,8%	0,17 p. b.
samostatnosť	16,6%	16,4%	-0,29 p. b.
technická gramotnosť	2,9%	4,9%	2 p. b.
matematická gramotnosť	1,6%	1,7%	0,1 p. b.
finančná a ekonomická gramotnosť	0,6%	1,3%	0,75 p. b.
environmentálna (prírodovedná) gramotnosť	0,0%	0,1%	0,1 p. b.
osobnostný rozvoj	0,9%	1,1%	0,22 p. b.
manuálna zručnosť	22,9%	17,5%	-5,37 p. b.
fyzická zdatnosť	16,3%	15,8%	-0,5 p. b.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

V roku 2018 bola z hľadiska preferovaných všeobecných spôsobilostí najžiadanejšia manuálna zručnosť, ktorá sa týkala až 22,9 % z inzerovaných voľných pracovných miest, čo má súvislosť s tým, že dominantná časť inzercie v SR sa týka manuálnych zamestnaní v priemysle. Medzi rokmi 2018 a 2021 však vidieť výrazný trend poklesu voľných pracovných miest, v ktorých je vyžadovaná manuálna zručnosť, pričom tento pokles predstavoval až cca 5,4 p. b. Druhou najžiadanejšou všeobecnou spôsobilosťou v rokoch 2018 aj 2021 bola samostatnosť, ktorá aj napriek miernemu poklesu v roku 2021 bola na úrovni 16,4 %. V súvislosti s fyzickou prácou možno hovoriť aj o všeobecnej spôsobilosti fyzická zdatnosť, ktorá poklesla zo 16,3 % v roku 2018 na 15,8 % v roku 2021, čo je zníženie o 0,5 p. b. Výrazne klesol aj podiel voľných pracovných miest, v ktorých zamestnávateľia od svojich potenciálnych zamestnancov vyžadovali tímovú prácu. Pokles medzi rokmi 2018 a 2021 dosiahol cca 1,4 p. b. a jeho podiel v roku 2021 bol 7,5 %.

Z tabuľky je však možné identifikovať aj všeobecné spôsobilosti, ktoré medzi sledovanými rokmi vzrástli. Išlo najmä o mäkké a technické zručnosti. Zhodne vo výške 2 p. b. vzrástla pri inzercii voľných pracovných miest požiadavka na komunikáciu (jednanie s ľuďmi), ktorej podiel v roku 2021 predstavoval 11,4 % a požiadavka na technickú gramotnosť s podielom 4,9 % v roku 2021. Takmer o 2 p. b. vzrástol podiel voľných pracovných miest, v ktorých sa vyžadovalo analyzovanie a riešenie problémov, pričom v roku 2021 táto všeobecná spôsobilosť dosiahla 5,5 %. Za výraznejší možno označiť aj nárast všeobecných spôsobilostí finančná a ekonomická gramotnosť, pružnosť v myslení (adaptabilita, flexibilita, improvizácia) a informačná gramotnosť.

Vo všeobecnosti je možné skonštatovať, že SR generuje primárne voľné pracovné miesta na menej kvalifikované zamestnania, kde je najväčší dôraz kladený na manuálnu zručnosť a fyzickú zdatnosť. Možno však súčasne za posledné tri roky vidieť posun k spôsobilostiam, ktoré využívajú intelektuálny potenciál potenciálnych zamestnancov.

Obrázok 25: Prevažujúca všeobecná spôsobilosť v kooperačných regiónoch v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

V kooperačných regiónoch na západe SR, ktoré generujú značné množstvo voľných pracovných miest, je najžiadanejšou všeobecnou spôsobilosťou manuálna zručnosť. Do regiónov s výrazne rozvinutým priemyslom, resp. s baníckou tradíciou, je dôležitým aspektom fyzická zdatnosť. V SR však vidieť výrazné disparity, voľné pracovné miesta v južnej časti Slovenska, ale aj na východe Slovenska v najvýraznejšej miere vyžadujú komunikáciu, resp. jednanie s ľuďmi. Tento jav možno vysvetliť tým, že v predmetných regiónoch priemysel negeneruje až také veľké množstvo voľných pracovných miest, ako v regiónoch na západe SR. Štvrtou kategóriou, ktorá patrila v regiónoch medzi najpočetnejšie, je samostatnosť, ktorá bola lokalizovaná primárne do kooperačných regiónov v oblasti Bratislavy, Nitry a Prešova, avšak vyskytla sa aj v menších kooperačných regiónoch stredného Slovenska.

Tabuľka 59: Zmena v štruktúre zamestnávateľmi požadovaných osobnostných predpokladov v rokoch 2018 a 2021

Názov osobnostného predpokladu	2018	2021	Zmena
pozornosť	10,4%	9,1%	-1,2 p. b.

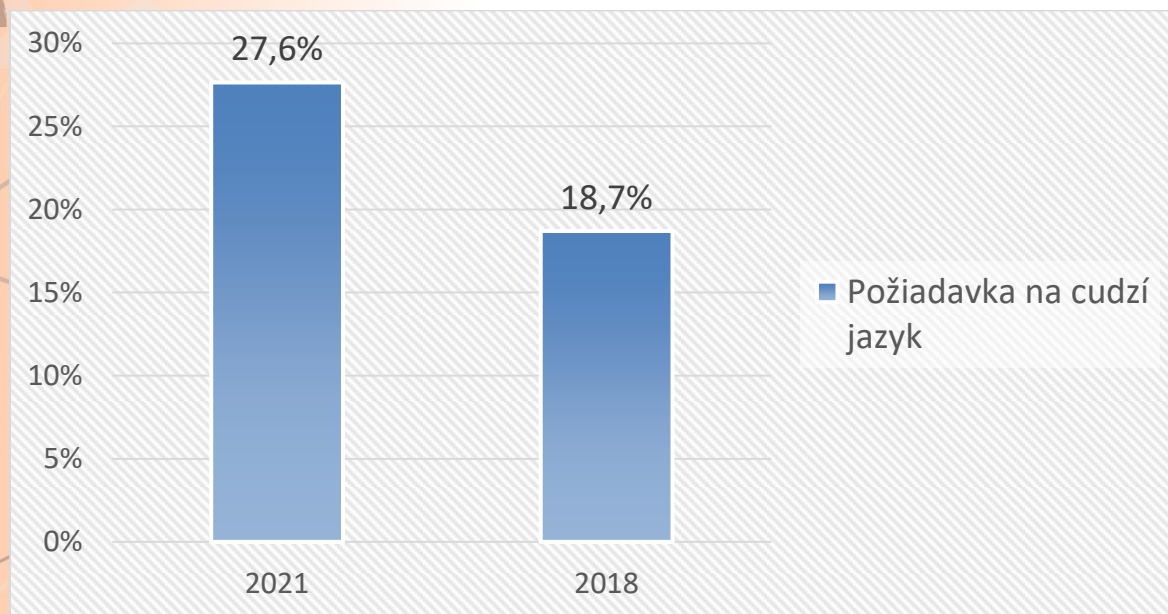
Názov osobnostného predpokladu	2018	2021	Zmena
pamäť	2,4%	2,5%	0,2 p. b.
predstavivosť	0,2%	0,3%	0 p. b.
praktické myslenie	7,7%	7,8%	0,1 p. b.
analytické myslenie	2,3%	4,4%	2,1 p. b.
umelecký talent	0,1%	0,1%	0 p. b.
technický talent	1,3%	2,9%	1,6 p. b.
precíznosť (presnosť)	15,9%	11,8%	-4,1 p. b.
cieľavedomosť	5,1%	6,4%	1,3 p. b.
iniciatívnosť	3,1%	4,0%	0,9 p. b.
trpezlivosť	3,7%	3,9%	0,2 p. b.
spoľahlivosť	24,6%	22,1%	-2,5 p. b.
empatia	1,5%	2,7%	1,2 p. b.
komunikatívnosť	10,4%	10,9%	0,5 p. b.
ochota pomáhať	7,3%	4,9%	-2,4 p. b.
sebaovládanie	1,3%	2,9%	1,6 p. b.
asertivita	1,0%	1,4%	0,4 p. b.
vnútorná stabilita	0,9%	0,8%	0 p. b.
sebaistota	0,9%	0,9%	0 p. b.
dominantnosť	0,1%	0,1%	0,1 p. b.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

Z osobnostných predpokladov, ktoré pri inzercii voľných pracovných miest vyžadovali zamestnávateľia, prevažovala v oboch sledovaných rokoch spoľahlivosť, ktorej podiel sa však znížil z 24,6 % v roku 2018 na 22,1 % v roku 2021, čo predstavuje pokles o 2,5 p. b. V rokoch 2018 až 2021 bola druhým najpočetnejšie zastúpeným osobnostným predpokladom precíznosť (presnosť), súčasne sa však stala osobnostným predpokladom s najvýraznejším poklesom, a to o 4,1 p. b. z 15,9 % v roku 2018 na 11,8 % v roku 2021. V roku 2018 boli rovnako početné pozornosť a komunikatívnosť, a to s podielom 10,4 %, avšak do roku 2021 sa ich podiel vyvíjal odlišným smerom, kým podiel komunikatívnosti sa zvýšil o 0,5 p. b., tak podiel pozornosti poklesol o 1,2 p. b. Pomerne výrazne, a to o 2,4 p. b. poklesol aj podiel osobnostného predpokladu ochota pomáhať. Na druhej strane analytické myslenie zaznamenalo nárast o 2,1 p. b., technický talent a sebaovládanie zhodne o 1,6 p. b. O viac ako 1 p. b. sa zvýšil aj podiel vyžadovanej cieľavedomosti a empatie.

Ďalšia časť podkapitoly sa zameria špecificky na jazykové zručnosti a počítačové zručnosti, ktoré zamestnávateľia radia medzi kľúčové a súčasne sa medzi požadovanými zručnosťami vyskytujú najčastejšie.

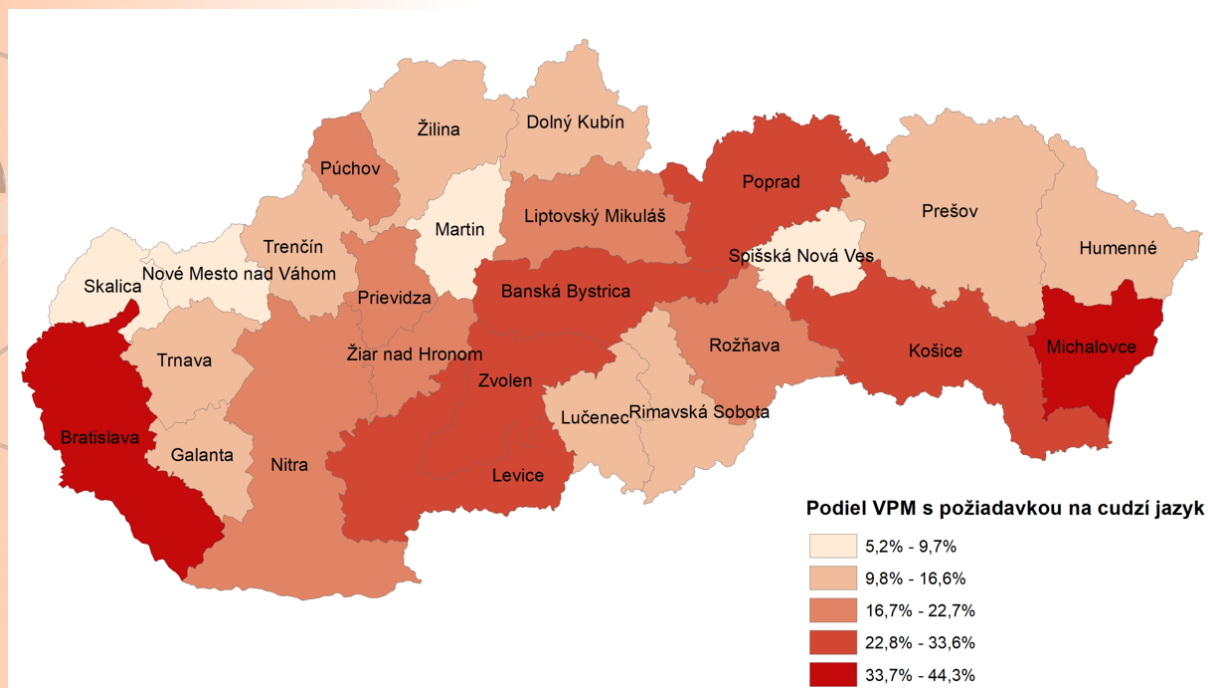
Graf 54: Požiadavka na cudzí jazyk medzi voľnými pracovnými miestami v roku 2021 a 2018

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

Z grafu vyplýva, že v SR sa medzi zamestnávateľmi zvyšovala snaha nájsť si zamestnancov, ktorí ovládajú cudzí jazyk. Kým v roku 2018 predstavoval podiel inzerovaných voľných pracovných miest, pri ktorých bola evidovaná znalosť cudzieho jazyka, 18,7 %, tak v roku 2021 to bolo už 27,6 %. Tento jav možno interpretovať na základe dvoch hlavných poznatkov. Prvým je nárast voľných pracovných, ku ktorým je potrebných viac mäkkých a špecifických zručností, pričom aj jazyk zohráva dôležitú úlohu pri sofistikovanejších zamestnaniach. Druhým dôvodom je povinnosť zverejňovať voľné pracovné miesta, na ktoré zamestnávateľia plánujú zamestnať cudzincov, pričom zamestnávateľia udávajú ako povinný jazyk práve materinský jazyk cudzinca, ktorého plánujú zamestnať. Až 49 % zo všetkých požiadaviek na cudzí jazyk v rámci inzerovaných voľných pracovných miest sa týkalo anglického jazyka, ktorý bol so 17 % nasledovaný nemeckým jazykom a na tretej priečke sa nachádzal ruský jazyk s podielom 15 %.

Obrázok 26: Podiel voľných pracovných miest s požiadavkou na cudzí jazyk za rok 2021 v kooperačných regiónoch SR

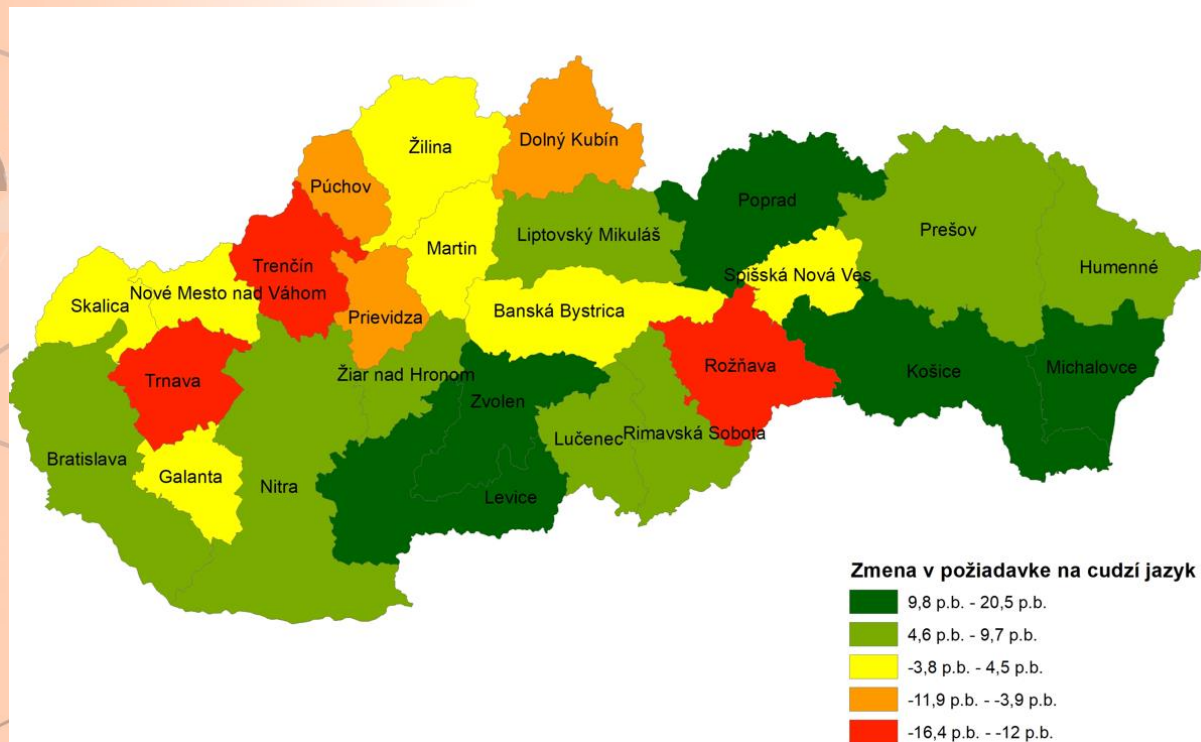

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

Z regionálneho aspektu vyplýva, že voľné pracovné miesta s požiadavkou na cudzí jazyk sa v najvýraznejšej miere koncentrujú do kooperačného regiónu Bratislava. Pomerne výrazný podiel však tieto voľné pracovné miesta predstavujú aj v kooperačnom regióne Michalovce. Zvýšený podiel týchto voľných pracovných miest je aj vo väčších regiónoch, ako napríklad Košice a Banská Bystrica, v ktorých sa nachádzajú významné regionálne centrá, ale napríklad aj v kooperačnom regióne Poprad, kde zohráva veľký význam odvetvie cestovného ruchu. Nadpriemerný podiel voľných pracovných miest s vyžadovanou znalosťou cudzieho jazyka bol dosiahnutý aj v juhozápadnej časti stredného Slovenska.

Na druhej strane menšie kooperačné regióny s dominantným zastúpením priemyselnej výroby vykazovali medzi inzerovanými voľnými pracovnými miestami len minimálny počet tých, pri ktorých zamestnávateľia žiadali znalosť cudzieho jazyka. Medzi tieto kooperačné regióny sa radia Skalica, Nové Mesto nad Váhom, Martin a Spišská Nová Ves.

Obrázok 27: Zmena podielu voľných pracovných miest s požiadavkou na cudzí jazyk medzi rokmi 2018 a 2021 v kooperačných regiónoch SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP).

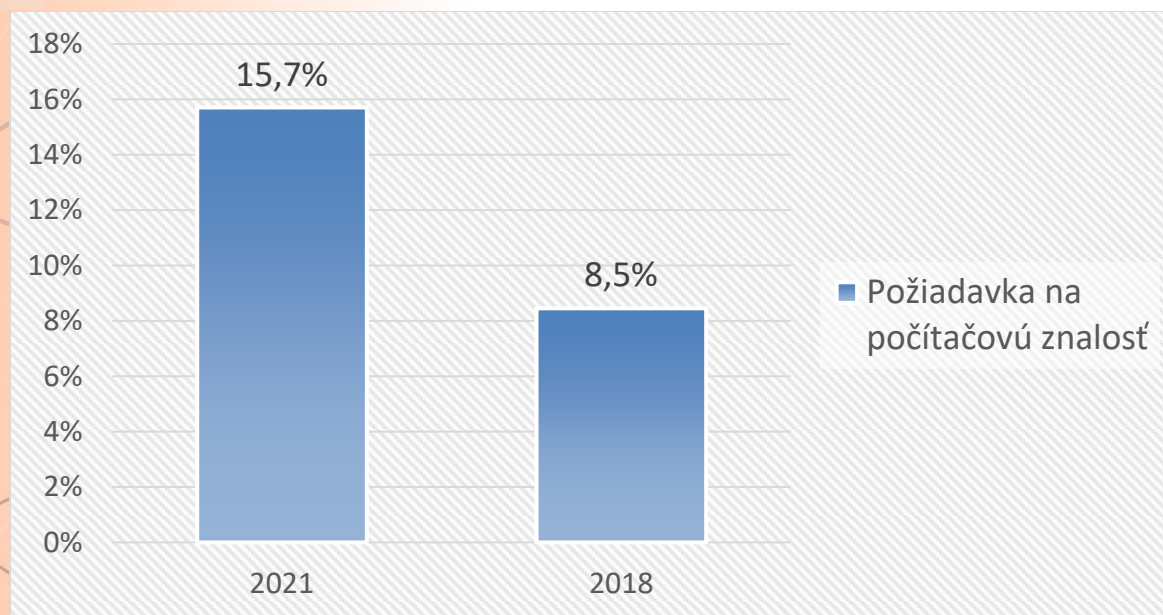
Vysvetlivka: (p. b.) – percentuálny bod

Na základe regionálneho členenia možno skonštatovať, že rast podielu inzerovaných voľných pracovných miest, pri ktorých zamestnávateľia očakávali znalosť cudzieho jazyka, sa v kooperačných regiónoch koncentroval do významných regionálnych centier, kam možno zaradiť Bratislavu, Košice, Nitru, Prešov ale aj Zvolen. Vysoký rast bol zaznamenaný v kooperačnom regióne Poprad, čo môže súvisieť s jeho významnou úlohou v cestovnom ruchu. Rast bol však medzi sledovanými rokmi identifikovaný aj v južnej časti Slovenska, kde patria kooperačné regióny Levice, Lučenec, Rimavská Sobota a Michalovce. Tento jav je možné vysvetliť napríklad aj rastúcim podielom voľných pracovných miest, pri ktorých je vyžadovaná maďarčina.

Tradične vidieť významný rozdiel oproti vývoju v kooperačných regiónoch s dominantným zastúpením priemyselnej výroby, kde potreba znalosti cudzieho jazyka stagnovala, resp. klesala. Najvýraznejší pokles bol vo významných priemyselných kooperačných regiónoch

Trnavy a Trenčína, ale napríklad aj v kooperačných regiónoch Púchova a Prievidze. Kooperačný región Rožňava predstavuje na juhu Slovenska anomáliu, kde aj napriek absencii významných priemyselných zamestnávateľov a blízkosti Maďarska, klesali požiadavky na jazykovú vybavenosť budúcich zamestnancov.

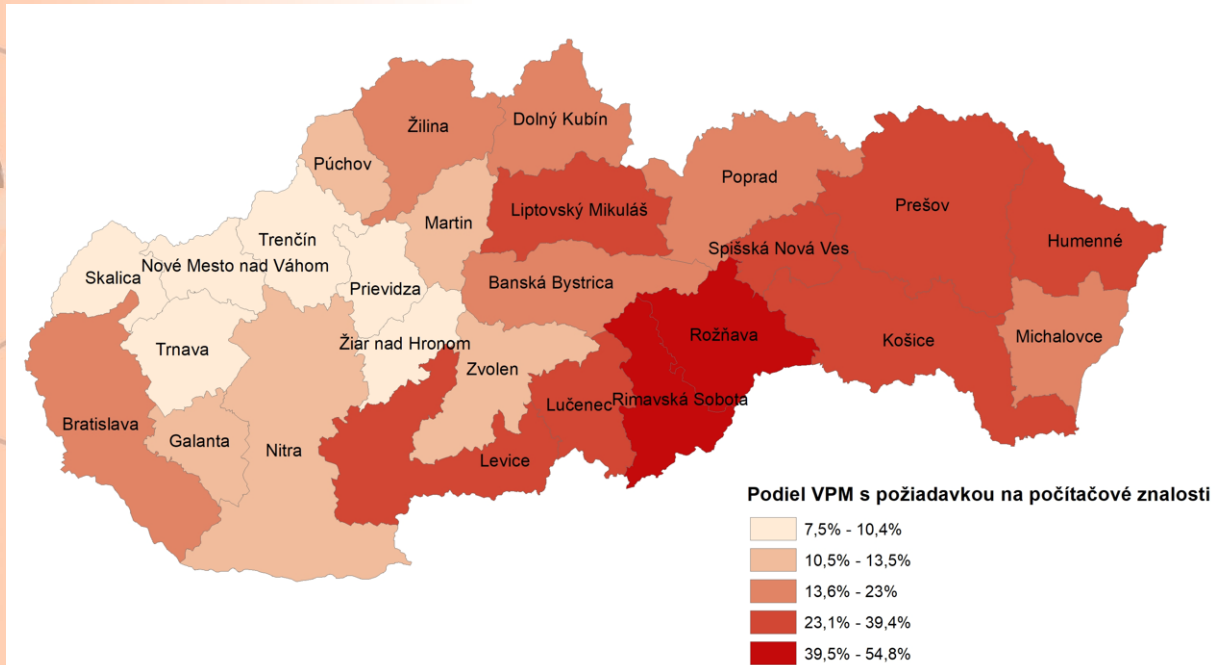
Graf 55: Požiadavka na počítačovú znalosť medzi voľnými pracovnými miestami v roku 2021 a 2018

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

Medzi rokmi 2018 a 2021 pomerne výrazným spôsobom rástol aj podiel voľných pracovných miest, pri ktorých zamestnávatelia vyžadovali určitú počítačovú znalosť. Kým v roku 2018 bola požiadavka na počítačovú znalosť len v 8,5 % inzerovaných voľných pracovných miest, v roku 2021 to bolo už 15,7 %, čo predstavuje takmer zdvojnásobenie. Súčasne to vypovedá o rastúcom význame počítačových zručností pre slovenský trh práce. Najčastejšie bola žiadaná znalosť internetu, a to až v 39,5 % prípadov. Za internetom nasledoval balík MS Office, a to konkrétne Word (39,3 %), Excel (12,5 %) a Outlook (4,4 %), možno hovoriť primárne o základných počítačových zručnostiach. Z programovacích jazykov bol najčastejšie žiadaný HTML a pomerne frekventovaná bola aj znalosť AutoCad a balíku Adobe Photoshop.

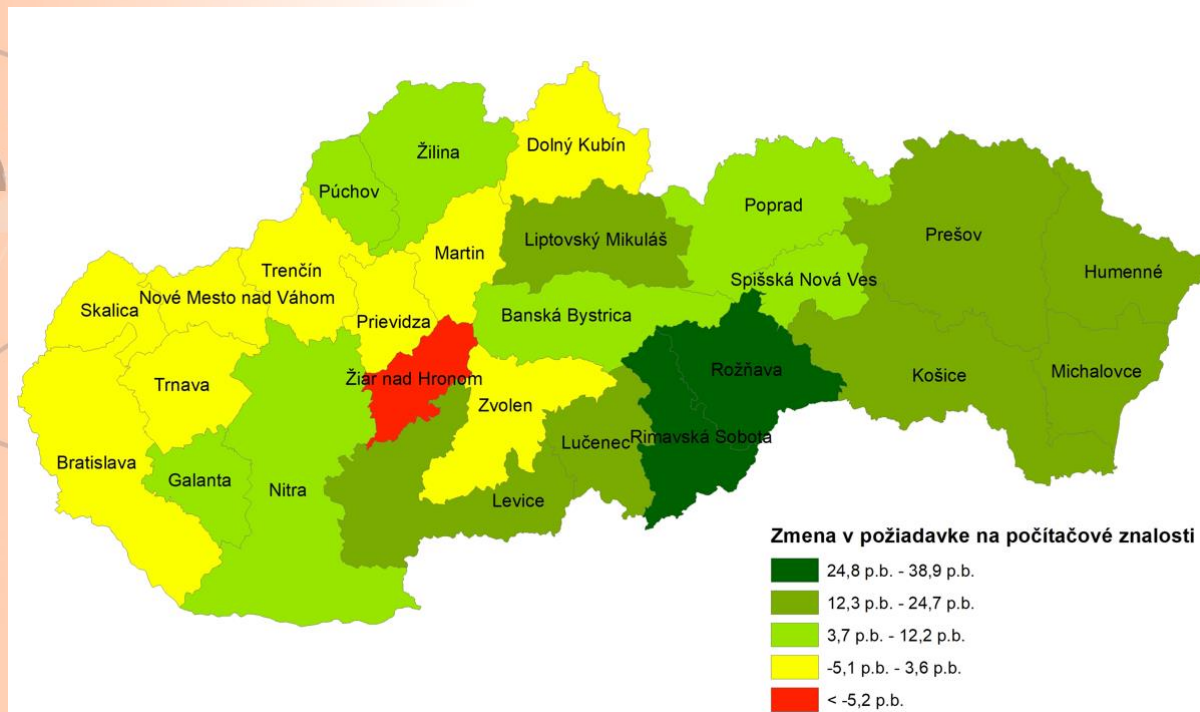
Obrázok 28: Podiel voľných pracovných miest s požiadavkou na počítačovú znalosť za rok 2021 v kooperačných regiónoch SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

Regionálne vidieť pomerne ostrú líniu medzi kooperačnými regiónmi, v ktorých sa generuje značné množstvo voľných pracovných miest a regiónmi, ktoré zaostávajú. Paradoxne, práve v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou a nižšou ponukou voľných pracovných miest je možné sa častejšie stretnúť s požiadavkou na počítačové znalosti. To je spôsobené najmä tým, že v týchto regiónoch nie je dominantným zamestnávateľom priemysel, ale napríklad verejná správa, prípadne iné administratívne činnosti, v ktorých sú žiadané práve tieto zručnosti. Vysoký podiel požiadaviek na počítačové zručnosti je primárne v regiónoch na juhu stredného Slovenska, a to najmä v kooperačných regiónoch Rožňava a Rimavská Sobota. V západnej časti Slovenska možno vidieť zvýšený podiel týchto zručností v kooperačných regiónoch Bratislava a Žilina. Na druhej strane, kooperačné regióny významných priemyselných centier, kam možno zaradiť mestá Trnava, Skalica, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Prievidza a Žiar nad Hronom, majú medzi inzerovanými voľnými pracovnými miestami minimálny podiel požadovaných počítačových zručností.

Obrázok 29: Zmena podielu voľných pracovných miest s požiadavkou na počítačovú znalosť medzi rokmi 2018 a 2021 v kooperačných regiónoch SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: Internetový sprievodca trhom práce (ISTP)

Zmena v požiadavke na počítačové znalosti pri inzerovaných voľných pracovných miestach v podstate kopíruje predchádzajúce regionálne členenie. Je významný rozdiel medzi chudobnejšími regiónmi južného a východného Slovenska a regiónmi na západnom Slovensku, v ktorých sa generuje vyšší počet voľných pracovných miest, a to primárne v priemyselnej výrobe. Z hľadiska počítačových zručností tak vzniká paradox, že práve tieto zručnosti indikujú v regiónoch určitý problém. Na druhej strane práve požiadavka na základné počítačové vedomosti a zručnosti indikuje, že tieto voľné pracovné miesta sú primárne požadované do odvetví v oblasti verejnej správy a administratívy. Podiel vyžadovaných počítačových zručností rástol aj v priemyselných kooperačných regiónoch, kam možno zaradiť Nitru, Galantu, Žilinu, Púchov a Banskú Bystricu. Na druhej strane, jediným kooperačným regiónom, kde prišlo ku výraznejšiemu poklesu v podiele požadovaných počítačových zručností, je kooperačný región Žiar nad Hronom.

4. ODPORÚČANIA PRE ZVYŠOVANIE KONKURENCIESCHOPNOSTI A INVESTIČNEJ ATRAKTIVITY REGIÓNOV

Na základe realizácie desk research aktuálneho stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí, zhlukovej analýzy faktorov konkurencieschopnosti, terénneho zisťovania praktických skúseností a pozitívnych výsledkov dosahovaných v zamestnávateľských subjektoch formou polo-štruktúrovaných rozhovorov, boli v rámci analýzy konkurencieschopnosti a investičných aktivít v regiónoch SR akcentované nasledovné odporúčania na zvyšovanie konkurencieschopnosti ako schopnosti regiónov prenikať svojim tovarom a službami na trhy v ďalších regiónoch a získavať komparatívne výhody v medzinárodnom prostredí:

- Pripraviť a realizovať projekty Národného investičného plánu SR na roky 2018 – 2030 na vybudovanie novej a zlepšenie existujúcej dopravnej, energetickej, informačno-komunikačnej, bytovej, zdravotníckej, vzdelávacej a výskumno-vývojovej infraštruktúry v regiónoch SR, zabezpečiť kvalitnú dopravu a internet na základe skúseností z vyspelých funkčných regiónov sveta.
- Zrýchliť a zefektívniť čerpanie finančných prostriedkov politiky súdržnosti EÚ, vrátane Plánu obnovy a odolnosti, s osobitným zreteľom na zjednodušenie administratívnych procesov zaťažujúcich konečných prijímateľov, riadiace orgány, orgány auditu, ako aj na udržateľnosť projektových riešení po ukončení financovania z európskych zdrojov.
- V spolupráci s podnikateľskými zväzmi a združeniami odbúravať byrokráciu v reguláciách a uľahčovať podnikanie, zlepšovať umiestnenia SR v medzinárodných rebríčkoch hodnotenia kvality podnikateľského prostredia, návrhy na zlepšenie podnikateľského prostredia zasielať na Odbor zlepšovania podnikateľského prostredia MH SR, elektronický formulár: <https://kilecko.mhsr.sk/>.

- Vytvárať jasné, spravodlivé a zrozumiteľné právne prostredie, zabezpečiť nezávislosť súdnictva, vymáhateľnosť a aplikovateľnosť práva na všetkých ľuďoch v spoločnosti.
- Zintenzívniť podporu na zvýšenie podielu výskumu a vývoja v podnikateľských subjektoch, vrátane technologických centier zameraných na prepojenie vedecko-výskumných činností s praxou v súlade s platnou legislatívou, t. j. Zákonom č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Stratégiou pracovnej mobility cudzincov v SR a i. Viac informácií o možnostiach zápisu do zoznamu technologických centier je dostupných na webovom sídle MH SR: <https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/technologicke-centra>.
- Zmenšiť a odstrániť priestor a príležitosti pre korupciu vo všetkých oblastiach verejnej moci, hospodárstva a spoločnosti a zvýšiť dôveru verejnosti k zamestnancom verejného sektora a orgánom verejnej moci, podozrenia z korupcie je možné oznamovať napr. na Antikorupčnej linke Úradu vlády SR, t. č. 0800 111 001, email: bpk@vlada.gov.sk.
- V úzkej súčinnosti so zamestnávateľskou praxou zjednodušiť daňové predpisy a zlepšiť daňový mix tak, aby podporoval investície a produktívnu prácu, s dôrazom na efektívnosť, spravodlivosť, prehľadnosť, daňovú istotu a pozitívne ekonomické pôsobenie na daňové subjekty.
- V súčinnosti sociálnych partnerov a odbornej verejnosti dôsledne sledovať plnenie úloh vlády SR, ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy podľa Zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, s osobitným zreteľom na objektívne vyhodnotenie a vyvodenie zodpovednosti za realizáciu úloh vyplývajúcich z uznesení vlády SR tak, aby zámery rozvoja SR a jej jednotlivých regiónov nezostávali len v podobe príslušných stratégií, či akčných plánov, ale boli skutočne realizované.
- Osobitnú pozornosť venovať kontrole realizácie Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2018 – 2027, jeho implementačného plánu a nadväzujúcich akčných plánov, a to najmä v oblasti prepojenia systému výchovy a

vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu práce a v oblasti ďalšieho vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania.

- Realizovať opatrenia a aktivity na skvalitnenie ľudských zdrojov vo všetkých sektoroch národného hospodárstva v horizonte do roku 2030, implementácie inovatívnych foriem práce, vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, mobility a migrácie pracovných síl, ktoré sú výsledkom činnosti sociálnych partnerov v rámci 24 sektorových rád podľa § 35a - Národná sústava povolání a § 35b - Aliancia sektorových rád a sektorové rady Zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Sektorové stratégie rozvoja ľudských zdrojov sú dostupné na webovom sídle MPSVR SR: https://www.sustavapovolani.sk/wp-content/uploads/2022/03/24-sektorovych-strategii-rozvoja-ludskych-zdrojov_marec-2022.zip.
- V spolupráci s podnikateľskými zväzmi a združeniami výraznejšie participovať na tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov a ich realizácii s možnosťou využitia finančných nástrojov politiky súdržnosti EÚ.
- V spolupráci s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a MPSVR SR realizovať v mestách a obciach špecializované programy zamestnanosti marginalizovaných komunit.
- Aktivizovať existujúce regionálne ekonomické základne prostredníctvom klastrových iniciatív, ktoré sa javia ako vysoko účinný generátor nových alebo zdokonalených výrobkov, resp. služieb konkurencieschopných na trhu, lepších výrobných postupov, distribučných metód, využívania surovín a energií, dokonalejších technických zariadení a softvéru, nových spôsobov organizácie práce, tvorby jedinečného know-how a prenosu poznatkov vedy a techniky do každodennej podnikateľskej praxe. Práve kooperujúce zoskupenia **podnikov, vzdelávacích a výskumných inštitúcií**, ktoré sú konkurencieschopné v otvorenej trhovej súťaži, dokážu efektívne rozvíjať dodávateľsko-odberateľské reťazce, vzdelávanie a prípravu pre trh práce, udržateľnú

zamestnanosť, produktivitu a zdroje pre motivujúce odmeňovanie pracovných síl, a to najmä s nasledovným regionálno-odvetvovým zameraním:

- Skalica: Strojárstvo, Elektrotechnika, Výroba papiera a papierových výrobkov, Spracovanie dreva, Agropotravinárstvo, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Bratislava: Informačné a komunikačné technológie, Strojárstvo, Elektrotechnika, Energetika, Letecký a vesmírny priemysel, Chémia, plasty, farmácia, Zdravotníctvo, Potravinárstvo, Centrá zdieľaných a podnikových služieb, Architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie a analýzy, súvisiace činnosti,
- Trnava: Strojárstvo, Elektrotechnika, Energetika, Letecký a vesmírny priemysel, Chémia, plasty, farmácia, Informačné a komunikačné technológie, Agropotravinárstvo, Zdravotníctvo, Centrá zdieľaných a podnikových služieb, súvisiace činnosti,
- Nové Mesto nad Váhom: Strojárstvo, osobitne výroba lekárskeho a dentálneho nástrojov a potrieb, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Zdravotníctvo, Chémia, plasty, farmácia, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Galanta: Chémia, plasty, farmácia, Agropotravinárstvo, Elektrotechnika, Strojárstvo, Stavebníctvo, Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, súvisiace činnosti,
- Nitra: Agropotravinárstvo, Strojárstvo, Elektrotechnika, Chémia, plasty, farmácia, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Prievidza: Chémia, plasty, farmácia, Energetika, vrátane využitia geotermálnej energie a vybudovania kavernových zásobníkov zemného plynu v banských chodbách, Strojárstvo, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Agropotravinárstvo, Cestovný ruch, kúpeľníctvo, súvisiace činnosti,

- Trenčín: Strojárstvo, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Chémia, plasty, farmácia, Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Púchov: Chémia, plasty, farmácia, Strojárstvo, Elektrotechnika, Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Žilina: Strojárstvo, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Letecký a vesmírny priemysel, Doprava, Chémia, plasty, farmácia, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Martin: Strojárstvo, Zdravotníctvo, farmácia, súvisiace činnosti,
- Dolný Kubín: Strojárstvo, Elektrotechnika, Lesníctvo a spracovanie dreva, Agropotravinárstvo, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Liptovský Mikuláš: Strojárstvo, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Výroba papiera a papierových výrobkov, Lesníctvo a spracovanie dreva, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Banská Bystrica: Výroba a spracovanie kovov, Informačné a komunikačné technológie, Elektrotechnika, Lesníctvo a spracovanie dreva, Výroba papiera a papierových výrobkov, Zdravotníctvo, farmácia, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Zvolen: Strojárstvo, Lesníctvo a spracovanie dreva, výroba nábytku, Agropotravinárstvo, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Žiar nad Hronom: Výroba a spracovanie kovov, Elektrotechnika, Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Levice: Energetika, Strojárstvo, Elektrotechnika, Chémia, plasty, Lesníctvo a spracovanie dreva, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Lučenec: Strojárstvo, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Lesníctvo a spracovanie dreva, Výroba nábytku, Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, Stavebníctvo,

Agropotravinárstvo, Výroba priemyselných hnojív a dusíkatých zlúčenín, súvisiace činnosti,

- Rimavská Sobota: Agropotravinárstvo, Lesníctvo a spracovanie dreva, Strojárstvo, Elektrotechnika, Stavebníctvo, súvisiace činnosti,
- Rožňava: Výroba papiera a papierových výrobkov, Lesníctvo a spracovanie dreva, Ťažba a dobývanie, Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, osobitne bázických tvarových a netvarových žiaruvzdorných materiálov, Stavebníctvo, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Spišská Nová Ves: Strojárstvo, Elektrotechnika, Plasty, Stavebníctvo, Lesníctvo a spracovanie dreva, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Poprad: Strojárstvo, Elektrotechnika, osobitne biela technika, Informačné a komunikačné technológie, Chémia, plasty, Stavebníctvo, Cestovný ruch, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Prešov: Strojárstvo, osobitne výroba a vývoj chladiacich a vzduchotechnických zariadení, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Stavebníctvo, Zdravotníctvo, farmácia, súvisiace činnosti,
- Košice: Informačné a komunikačné technológie, Výroba a spracovanie kovov, Strojárstvo, Elektrotechnika, Energetika, Letecký a vesmírny priemysel, Stavebníctvo, Architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie a analýzy, Zdravotníctvo, farmácia, Centrá zdieľaných a podnikových služieb, súvisiace činnosti,
- Michalovce: Strojárstvo, Elektrotechnika, Chémia, plasty, farmácia, Stavebníctvo, Energetika, Doprava, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti,
- Humenné: Strojárstvo, Chémia, plasty, farmácia, Elektrotechnika, Informačné a komunikačné technológie, Stavebníctvo, Lesníctvo a spracovanie dreva, Agropotravinárstvo, súvisiace činnosti.

ZÁVER

Analýza potvrdila na lokálnej úrovni v SR existenciu polycentrických sídelných systémov, v ktorých existuje pluralita týchto centier. Centrá sa vyznačujú hlavne významnými tokmi dochádzkou do zamestnania a za službami, pričom v tomto prípade boli predmetné regióny označené ako „kooperačné regióny“. Tieto regióny majú výrazne diferencované funkčné úlohy a ich vývoj v priestore a čase je taktiež značne diferencovaný. Dôležitým aspektom bolo zvolenie si správnej mierky regionalizácie, pričom z dôvodu dostupnosti štatistických dát sa pracovalo na úrovni okresov, ktoré boli následne agregované do väčších zhlukov, ktoré boli špecificky skúmané.

Z celoregionálneho aspektu prišlo k zaujímavej dualite, kedy vyspelé regióny s rozvinutým priemyslom, resp. službami a dostatkom pracovných príležitostí pôsobili ako centrá vedy a výskumu, na druhej strane menej vyspelé regióny, ktoré boli lokalizované primárne na juhu a na východe Slovenska, boli miestami, kde významné inštitúcie regionálneho rozvoja predstavovali priemyselné parky.

Z analýzy však vyplynulo, že menej vyspelé regióny sa stretávajú s viacnásobnou periférnosťou, ktorú okrem okrajovej polohy a nedostatku odvetví s vyššou pridanou hodnotou umocňuje aj nevhodne zvolená štruktúra odborného školstva a nedostatočná

dopravná infraštruktúra. Tieto regióny sú následne postihnuté odlivom obyvateľstva formou migrácie do vyspelších regiónov, čo spomaľuje rozvoj periférnych regiónov.

Na medziregionálnej úrovni prichádzalo k určitým náznakom konvergence regiónov, kedy percentuálny pokles uchádzačov o zamestnanie bol významnejší práve v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou, čo však bolo vo významnej miere ovplyvnené práve migráciou pracovnej sily smerom do vyspelších regiónov, ako aj dochádzkou do zamestnania do regiónov s lepšími pracovnými možnosťami.

Charakter regiónov výrazne diferencuje aj požadované zručnosti na pracovnú silu. Kým v rozvinutejších regiónoch je vo veľkej miere kladený dôraz na samostatnosť, tak v tradičných priemyselných baštách je dôležitá primárne manuálna zručnosť, resp. fyzická zdatnosť potenciálnych zamestnancov. V ekonomicky menej vyspelých regiónoch je najviac cenená komunikácia a jednanie s ľuďmi, čo je spôsobené vyšším počtom pracovných miest v administratíve, verejnej správe, resp. v obchode, keďže v týchto regiónoch častokrát absentujú významní zamestnávateľia v oblasti priemyslu. Pri hľadaní vhodných zamestnancov zamestnávateľia v priebehu času stále viac uprednostňujú mäkké zručnosti, ako sú komunikácia a analytické schopnosti na úkor práve manuálnej zručnosti, resp. fyzickej zdatnosti. Rastú aj požiadavky na jazykové a počítačové zručnosti.

K určitej konvergencii dochádzalo aj pri regionálnej mzdovej báze, ktorá vyjadruje ekonomickú silu regiónov, pričom tento jav bol viditeľný primárne počas obdobia pandémie COVID-19, kedy tento ukazovateľ rástol v menej vyspelých regiónoch aj napriek pandémie. Celkovo však bol rozdiel medzi vyspelými a menej vyspelými regiónymi priepastný.

Na zvyšovanie konkurencieschopnosti a investičnej atraktivity regiónov je v spolupráci s podnikateľskými zväzmi a združeniami potrebné najmä:

- pripraviť a realizovať projekty Národného investičného plánu SR na roky 2018 – 2030,
- zrýchliť a zefektívniť čerpanie finančných prostriedkov politiky súdržnosti EÚ, vrátane Plánu obnovy a odolnosti,

- odbúrať byrokraciu v reguláciách a uľahčovať podnikanie,
- vytvárať jasné, spravodlivé a zrozumiteľné právne prostredie, zabezpečiť nezávislosť súdnictva, vymáhateľnosť a aplikovateľnosť práva, zmenšiť korupciu,
- zintenzívniť podporu na zvýšenie podielu výskumu a vývoja v podnikateľských subjektoch, vrátane technologických centier zameraných na prepojenie vedecko-výskumných činností s praxou v súlade s platnou legislatívou,
- zlepšiť daňový mix tak, aby podporoval investície a produktívnu prácu,
- dôsledne sledovať plnenie úloh vlády SR, ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy podľa Zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy,
- osobitnú pozornosť venovať kontrole realizácie Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania na roky 2018 – 2027,
- výraznejšie participovať na tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov, realizovať sektorové stratégie rozvoja ľudských zdrojov,
- aktivizovať existujúce regionálne ekonomické základne prostredníctvom klastrových zoskupení podnikov, vzdelávacích a výskumných inštitúcií, ktoré sú účinný generátor nových alebo zdokonalených výrobkov, resp. služieb konkurencieschopných na trhu, lepších výrobných postupov, distribučných metód, využívania surovín a energií, dokonalejších technických zariadení a softvéru, nových spôsobov organizácie práce, tvorby jedinečného know-how a prenosu poznatkov vedy a techniky do každodennej podnikateľskej praxe.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

AUTOMOBILOVÝ KLASTER – ZÁPADNÉ SLOVENSKO. [online]. 03.10.2014. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<https://www.slideserve.com/kalb/automobilov-klaster-z-padn-slovensko>>

BIOECONOMY CLUSTER, V4 CLUSGO. 2017. Stratégia internacionalizácie: Bioeconomy Cluster. [online]. August 2017. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://bioeconomy.sk/wp-content/uploads/2017/09/Strat%C3%A9gia-internacionaliz%C3%A1cie-BEC.pdf>>

BIOECONOMY CLUSTER. Základné informácie. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://bioeconomy.sk/o-nas/zakladne-informacie/>>

BRZICA, D.et. al. 2020. Atraktivita územia a mobilita talentov. Veľké mestá priťahujú talenty. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2020. 175 s. ISBN 978-80-7144-320-9.

BUSINESS ENERGY CLUSTER SERVICES SLOVAKIA. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1sSKvXseD7QJ:https://www.becsslovakia.eu/ubytovanie/+&cd=9&hl=sk&ct=clnk&gl=sk>>

CAMBRIDGE ECONOMETRICS – UNIVERSITY OF CAMBRIDGE – ECORYS-NEI. 2003. A Study on the Factors of Regional Competitiveness. A draft final report for The European Commission Directorate-General Regional Policy. Examining factors of competitiveness. [online]. 2003. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/competitiveness.pdf>

CLUSTER KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://clusterkb.sk/sk/o-nas#s1>>

CZECH INVEST. Historie. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<http://www.brownfielddy.eu/historie/>>

ENERGETICKÝ KLASTER PREŠOVSKÉHO KRAJA (EKPK). [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://ekpk.sk/energeticky-klaster-presovskeho-kraja-ekpk/>>

EUROPE INNOVA CLUSTER MAPPING PROJECT. 2008. Cluster Policy in Europe. A Brief Summary of Cluster Policies in 31 European Countries. [online]. Europe Innova Cluster Mapping Project, Oxford Research AS, 2008. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <http://www.tecninvest.com/_research/Synthesis_report_cluster_mapping%20-%20final_2008.pdf>

EUROPEAN ASSOCIATION OF NATIONAL PRODUCTIVITY CENTRES. 2005. Productivity – The high road to wealth. Memorandum. [online]. EANPC Brussels. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <http://www.eanpc.org/pdf/eanpc_memorandum2005.pdf>

EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS. Brownfield redevelopment in the EU. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/brownfield_redevelopment_eu_conference_agenda.pdf>

EUROPEAN UNION. 2022. Cohesion in Europe towards 2050. Eighth report on economic, social and territorial cohesion. [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion8/8cr.pdf> ISBN ISBN 978-92-76-46619-2.

EURÓPSKA KOMISIA. Tematický informačný prehľad európskeho semestra: Aktívne politiky trhu práce. [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_active-labour-market-policies_sk.pdf>

HOSPODÁRSKA A SOCIÁLNA RADA SR. 2022. Ekonomická štruktúra obyvateľov a pracovná mobilita [online]. 10.10.2018. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <https://hsr.rokovania.sk/data/att/159020_subor.pdf>

HOUSE OF EVENTS INNOVATION. [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné na internete: <<https://www.heicluster.sk/>>

INDUSTRY INNOVATION CLUSTER. [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné na internete: <<https://www.industryinnovationcluster.sk/>>

INDUSTRY INNOVATION CLUSTER. Our aims. [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné na internete: <<https://www.industryinnovationcluster.sk/#our-aim>>

IPEEK. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://www.ipeek.eco/>>

JANA HURNÍKOVÁ. 2009. Brownfieldy a územní rozvoj. In: Urbanismus a územní rozvoj Vol. 12, No. 4, 2009, 3-5. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <https://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-06/01_brownfieldy%20rozvoj.pdf>

KLASTER LIPTOV. Správa o činnosti za rok 2020: Klaster LIPTOV – združenie cestovného ruchu. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <https://www.ruzomberok.sk/download_file_f.php?id=1530677>

KLASTER REGIONÁLNEHO ROZVOJA. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://krr.sk/>>

KOŠICE IT VALLEY. O nás. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.kosiceitvalley.sk/o-nas/>>

KYSEĽOVÁ, K. 2010. Projekty pre brownfieldy a ich mapovanie. In Eurostav [online]. 2010, [cit. 2022-04-28]. Dostupné na internete: <<https://www.uzemneplany.sk/zakon/projekty-pre-brownfield-a-ich-mapovanie>>

LUPTÁČIK, M. et al. 2021. Hospodárske a sociálne dopady priemyslu 4.0. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2021. 160 s. ISBN 978-80-224-1888-1.

MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR. Analýza prekážok v zhodnocovaní nevyužívaných a zanedbaných území v intraviláne miest a návrh podporných opatrení. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/mestsky-rozvoj-6/mestsky-rozvoj/studie/analyza-prekazok-v-zhodnocovani-nevyuzivanych-a-zanedbanych-uzemi-v-intravilane-miest-a-navrh-podpornych-opatreni>>

MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR. Konceptia mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.mindop.sk/uploads/media/dc4765f0d90557fb2f4eeeed9bdf13c78f58f128.pdf>>

MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2022. Informácia o čerpaní fondov EÚ k 28.02.2022. [online]. Centrálny koordinačný orgán, MF SR, 2022. [cit. 2022-04-25]. Dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/64/Cerpanie-SF-a-KF_tlacova-sprava_28.pdf>

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. KOMPLEXNÉ INFORMÁCIE O PZ/PP K 30.06.2021.

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR. 2022. Investície. Slovenská platforma technologického líderstva. Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR. [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/strategia-vyskumu-a-inovacii-pre-inteligentnu-specializaciju-sr/slovenska-platforma-technologickeho-liderstva/index.html>>

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR. 2022. Národný investičný plán Slovenskej republiky na roky 2018 - 2030. [online]. MIRRI SR, 2022. [cit. 2022-04-25]. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/narodny-investicny-plan/index.html>>

NÁRODNÁ VODÍKOVÁ ASOCIÁCIA SLOVENSKA. Klaster. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://nvas.sk/sk/klaster/>>

OECD. 2021. Methodologies to Measure Market Competition, OECD Competition Committee Issues Paper. [online]. Secretary-General of the OECD, 2021. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.oecd.org/daf/competition/methodologies-to-measure-market-competition.htm>>

OCHOTNICKÝ, P. – KISELÁKOVÁ, D. 2019. Konkurencieschopnosť, ekonomický rast a prežitie firiem. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 168 s. ISBN 978-80-7598-628-3.

RADVANSKÝ, M. a kol. 2020. Regionálna politika a trh práce po roku 2020. Bratislava: Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2020. 209 s. ISBN 978-80-7144-319-3.

REPRIK. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://www.reprik.eu/>>

SAPI. O klastrí. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<https://www.sapi.sk/klaster-o-klastrí>>

SLOVAC SMART CITY CLUSTER. [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné na internete: <<http://smartcluster.sk/>>

SLOVENSKÁ INOVAČNÁ A ENERGETICKÁ AGENTÚRA. 2015. KLASTROVÁ POLITIKA v podmienkach Slovenska. [online]. Bratislava : 2015. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <https://www.siea.sk/wp-content/uploads/inovacie/publikacie/studia_SIEA_Klastrova_politika_web.pdf> ISBN 978-80-88823-62-9.

SLOVENSKÝ PLASTIKÁRSKY KLASTER. 2017. Slovenský plastikársky klaster záujmové združenie právnických osôb v oblasti plastikárskeho priemyslu a pridružených odvetví. [online]. 2017. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<https://portal.spklaster.sk/images/O-SPK.pdf>>

SLOVENSKÝ PLASTIKÁRSKY KLASTER. O nás. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<https://portal.spklaster.sk/index.php/sk/spk/o-nas>>

STIGLITZ, J. – GREENWALD, B. 2019. Formování učící se společnosti. Nový pohled na růst, rozvoj a společenský pokrok. Praha: Academia, 2021. 652 s. ISBN 978-80-200-3094-8.

SÝKORA, L. – MULÍČEK, O. – MAIER, K. 2009. City regions and polycentric territorial development: concepts and practice. In: Urban Research & Practice Vol. 2, No. 3, November 2009, 233–239. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/17535060903319095>>

ÚNIA KLASTROV SLOVENSKA. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <<http://uksk.sk/>>

ÚNIA KLASTROV SLOVENSKA. Základné informácie. [online]. [cit. 2022-03-04]. Dostupné na internete: <http://uksk.sk/stranka1/zakladne_informacie/>

ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. Evidencia UoZ. [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné na internete: <https://www.upsvr.gov.sk/obcan/eviovovanie-uoz/eviovencia-uoz.html?page_id=701266>

ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. Štatistiky. Nezamestnanosť - mesačné štatistiky. [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné na internete: <https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247>

UZEMNEPLANY.SK. Projekty pre brownfield a ich mapovanie. [online]. [cit. 2022-03-05]. Dostupné na internete: <<https://www.uzemneplany.sk/zakon/projekty-pre-brownfield-a-ich-mapovanie>>

VISITLIPTOV. O nás. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://www.visitliptov.sk/o-liptove/o-nas/>>

VISITORAVA. O nás. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://www.visitorava.sk/o-nas/>>

VLÁDA SR. 2002. Uznesenie vlády SR č. 964 zo 4. septembra 2002 k návrhu národného programu zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky. Úrad vlády SR. [online]. 2022. [cit. 2022-04-14]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/6423/1>>

VLÁDA SR. 2017. Uznesenie vlády SR č. 555 z 29. novembra 2017 k Správe o stave v oblasti územného rozvoja Slovenskej republiky (Správa o aktuálnom stave Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v znení Konceptie územného rozvoja Slovenska 2011). Úrad vlády SR. [online]. 2022. [cit. 2022-05-02]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/16370>>

VLÁDA SR. 2018. Uznesenie vlády SR č. 5 z 10. januára 2018 k návrhu Konceptie mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030. Úrad vlády SR. [online]. 2022. [cit. 2022-05-02]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/16387>>

ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. 2018. Klaster Liptov – združenie cestovného ruchu. [online]. 10.10.2018. [cit. 2022-03-08]. Dostupné na internete: <<https://www.zilinskazupa.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-regionalneho-rozvoja/regionalny-rozvoj-uzemne-planovanie/inovacie/klaster-liptov-zdruzenie-cestovneho-ruchu.html>>